

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

πρὸς τὸν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»

διὰ τὰ «ΛΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

«...Ἡ ὑψ' ὑμῶν ἀναληθεύσα ἐκδοτικὴ προσπάθεια πολλὰς θὰ φέρῃ ὠφελείας εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνισχύσῃ ὑμᾶς διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου».

Ἀριθ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1336/1972

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 40

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ (κριτικόν) Herb, Masquillo

Εἰσαγωγή - Μετάφρασις - Σχόλια
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Μ. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ
θεολόγου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ	15 (187) *
α. Γενικά παρατηρήσεις περί παρθενίας (Α - ΚΔ).	
β. Έρμηνεία των περί παρθενίας και γάμου χωρίων του Ἀπ. Παύλου (ΚΕ - Ν).	
γ. Τά μειονεκτήματα τοῦ γάμου καὶ ἑταίμος παρθενίας (ΝΑ - ΟΒ).	
δ. Έρμηνεία σχετικῶν χωρίων τοῦ Ἀπ. Παύλου (ΟΓ - ΠΔ).	
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	137

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἦνα δὲ τὰ ἀριστουργήματα τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἶναι καὶ ἡ πραγματεία «Περὶ Παρθενίας».

Εἰς τὴν πραγματείαν αὐτὴν ὁ Μέγας οὐτως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Πατὴρ προβάλει μὲ ἀκαταμάχητον δόξαν, τὴν ἐπί-
ροχον τῆς παρθενίας καὶ συγγράφει αὐτὴν πρὸς τὸν γάμον.

Εἰς τὴν πραγματείαν «Περὶ παρθενίας» ὁ ἱερὸς Χρυσοστό-
μος ἀποκαλύπτει τὸν ἰσώτατον λατὸν τοῦ.

Καὶ τοῦ ἐναντίου καὶ ἀντιθέτου εἰς περιβάλλον ἀριστουργη-
τὸν, ἐκφράζοντα ἀνεκλήρητον, ὅτι «πάντα ματαιώτης τὰ ἀνθρώπινα
ὅσα οὐκ ὑπάρχει μετὰ θάνατον».

Εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἱεράρχου τὴν σκληρὰν πραγματικότητα
τῆς ματαιώσεως συνεχῶς ἐπιμνησκόμενος ἡ μελαγχολικὴ Ἀνθήσσα,
ἡ ἀγία Μήτηρ του, ἡ ὁποία τόσοι πρόωροι ἐκλείψαν τοὺς ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς τῆς νεμφικῆς στροφάνους μὲ τὴν μέγιστον καλὸν τῆς
ἐκείνης.

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερὸς ἀνὴρ ἀνελήντοσε τὸ νόημα τῆς ζωῆς
ἐκτὸς ἐκ τῶν ἀπατηλῶν θρόνων τῶν ἐγκοσμίων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τοῦ
κόσμου ἐκουσίαν φυγὴν, εἰς τὴν ἀγίαν γαλήνην τοῦ ἀπαράμιλλου
δίου.

Ἠκούετο ἀλλωστε πρὸς τὸν εἶον αὐτὸν, ὡς ὑπὸ τοχυρὸν πα-
ρήναι, ἀπὸ ἀγίων Ἀσκητῶν καὶ Ἀναχωρητῶν, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν
ἐκλείψεων στεναγμῶν των καὶ τῶν θαυμάσιων εὐχῶν των ἀνε-
ζήσαν γὰ ἀναφερθὸν πέραν τοῦ κόσμου, ἐκεῖ ὅπου διαυγάζει τὸ
παρήγορον λυκαυγὲς τῆς θαύσεως.

Ἡ «Περὶ παρθενίας» λοιπὸν πραγματεία αὐτὴ τοῦ ἱεροῦ Χρυ-
σοστόμου ἐκφράζει καὶ μίαν προσωπικὴν ἐμπειρίαν καὶ ἐκ αὐτοῦ
συγκινητὴν περιστάσεων τὸν ἀναγνώστην.

Ἡ παρούσα πραγματεία εἶναι ἡ γραπτὴ μορφή ἐπιμνήμων, τὰς
ὁποίας ἐξερράγησαν εἰς Ἀντιόχειαν ὁ ἱερὸς Πατὴρ περὶ τὸ 892 μ.Χ.

Κατὰ τὸ 392 εἶχε πλὴν ἐνταχθῇ εἰς τὸν κλῆρον καὶ εἶχε
καταστῇ περίθετος εἰς ἑλκὸς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν
Κωνσταντινούπολιν. Εἶχαν ἐπαδῆσθαι ὡς ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ,
ἐκτὸς ἐκείνης καὶ διὰ τῆς ἀγιότητός του.

Ὁ Χρυσοστόμος ἐκφράζει ἡρόδωτον τὸν μοναχικὸν εἶον καὶ ἀγι-
νοτο θεμελιῶς ἀντίγραφος τῆς παρθενίας. Μαρτυροῦν δὲ τοῦτο καὶ
πολλοὶ ἄλλοι πραγματείας, ὡς «Περὶ κατανύξεως», «Πρὸς τοὺς πο-

λαμβάνοντας τὴν ἐπὶ τὸ μανάξιν ἐνδοξαίαν, «Σύγκρισις βασιλικῆς δυναστείας καὶ πλούτου καὶ ὑπερχῆς πρὸς μοναχὸν τυχόντα τῆ ἀληθεστάτης καὶ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίας», «Λόγος παραινετικός πρὸς Θεόδωρον ἑκπεσόντα» κ.τ.λ.

Πάναν ὁμοίως τῆς φιλομοναχίου διαθέσεως τοῦ ἐν παρθενίᾳ ὄντος Ἰωάννου Χρυσοστόμου, τῆς ὁποίας ἔκφρασις εἶναι καὶ ἡ «Περὶ Παρθενίας» πραγματεία, καὶ συγκεκριμένη, ἴσως, ἀφορμὴ παραινῆσαι τὸν Ἅγιον πρὸς αὐτὸν.

Ἀσφαλὲς εὐρίσκωτο εἰς ἀνδρῶν ἢ παρθένων κατ' ἐπίνομον τοῦ χρόνου. Ἡ ἔκκλησις τῆς Ἀντιοχείας συντήρει περὶ τῆς 3000 παρθένους, ἀλλὰ καὶ ἀποσιωπώμενος χήρας (ἐτέρᾳ μορφῇ ἐκκλησίας).

Συγχρόνως ὁμοίως καὶ οἱ ἀρετικοὶ ἐκκαλιέργου τὴν παρθενίαν, κατὰ τρέπον μάλιστα αὐτὸς ὁ ὁρὸς. Ἄρτου μιστοὶ ἐξ αὐτῶν ἐδιδόσαντο τὸν γάμον καὶ τὸν ἐθεόρου ἀπαρτίζαν.

Ἀνάγκη, λοιπὸν, ἐξάρσεως τῆς παρθενίας ἐναντι τὸν κατηγορούντων αὐτὴν ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη καταδίκης τῆς περὶ τὴν παρθενίαν εὐσεβείας τὸν αἰρετικῶν, ὥστε νὰ καταδικῇ τὸ ὁμοφυλὲς τῆς παρθενίας, ὅταν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξίαν, ἔθυσαν ἀφορμὴν αὐθόουσας τῆς «Περὶ Παρθενίας» πραγματείας.

Ἡ «Περὶ Παρθενίας» πραγματεία ἀπαρτίζεται ἀπὸ 84 κεφάλαια διαφόρων ἐκτάσεως ἑκαστον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμοίως μισρῶ. Τὰ κεφάλαια αὐτὰ διτάσσονται νὰ τὰ κατατάξωμεν εἰς τέσσαρας ἐκτάσεις:

α. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ παρθενίας (Α-ΚΔ).
β. Ἐργονεῖα τὴν περὶ παρθενίας καὶ γάμου χωρίων τοῦ Ἀπ. Παύλου (ΚΕ-Ν).
γ. Τὰ μειονεκτήματα τοῦ γάμου καὶ ἑκαυτὸς παρθενίας (ΝΑ-ΟΒ).

δ. Ἐργονεῖα σχετικῶν χωρίων τοῦ Ἀπ. Παύλου (ΟΓ-ΠΔ).
Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ θέματος συγρῖνται εἰς ἐκκλησίαν ἐπὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς, πρὸ παντὸς δὲ ἐπὶ τῆς Κοινῆς Διαθήκης. Χαραγωγὸς τοῦ εἰς τὴν διακρίσιν τοῦ ζητήματος ἀποβάνει ὁ Ἀπ. Παῦλος, δι' ὅσον γράφει, περὶ γάμου καὶ παρθενίας, εἰς τὴν Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν.

Τὸ ὅρος εἶναι ζωηρὸν καὶ παλινῶδες. Μικραὶ προτάσεις, ἐρωτήσεις, ἐπαγωγικαὶ συλλογισμοί, εἰκόνες, μεταφοραί, ἀντιθέσεις δίδου εἰς τὴν πραγματικὴν νῦν καὶ κίνησιν, ὥστε νὰ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατοῦ, τότε, καὶ τοῦ ἀναγνώστη, σήμερον.

Ἡ ἔξις τῆς πραγματείας εἶναι τεραπεία. Δίδει τὸ μέτρον τῆς παιδείας τῆς πατερικῆς ἐρημειᾶς τῆς ἁγ. Γραφῆς καὶ δι' ἐνὸς τὸν κορυφαίου ἐρημηστῶν αὐτῆς, τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

Παρουσιάζει, ἀκρίμην, ψυχολογικώτατα ἐρωτήματα πλυσμῶς τοῦ

σχολικῶς βίου, καὶ ὅσοι καὶ σήμερον ἀκόμη παραμένουν αἱ αὐταί, ὅσα νὰ ψεύζονται ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἁγ. Πατρὸς Μελωνίου δὲ σφοδρότερον φαίνεται νὰ ἐλέγχῃ τὴν κακίαν καὶ τὰς ἐκτροπὰς τῶν γυναικῶν, ἐν τούτοις ἐμφανίζει καὶ τὰς κακίας τῶν ἀνδρῶν.

Θεωρητικῆς καὶ κληρῆς τῆς ἀκαταστάτου ἱερότητος τοῦ γάμου, καταδικάζει μὲ ἀσχημάτιστα τὸν δεύτερον γάμον.

Ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου θρησκείαν, ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀρετὴ μόνον δι' ἠρωτισμὸν κατορθοῦται· δι' αὐτὸ καὶ δεῖ θέλει τὸν ἄνθρωπον κατώτερον τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας. Βασύτατα συγκρίνει τὸν ἀναγνώστην ἢ ὁμοεικέλη παρατηρήσεις τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς εἰς τὸν δεύτερον γάμον τὰ ἐκ πρώτου γάμου τέκνα ἀποβαίνουσι θέματα τῶν ἐπεισοδίων γονίων. Εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ αὐτοῦ ἀπαρτίζονται εἰς εἰς τὸν γάμον τοῦ ἀνθρώπου τὴν συγκινητικὴν δύναμιν τῆς μητρὸς τοῦ, ἡ ὁποία παρῆλθεν χήρα, διὰ νὰ μὴ τραυματίσῃ τὸν υἱὸν τῆς ἀπὸ πληρῶν συμπεριφορῶν τοῦ δευτέρου στήθους.

Τὸν γάμον θεωρεῖ παραχώρησιν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, ὅχι ὁμοίως καὶ ἁμαρτίαν, ὡς ἐκρίνουσιν οἱ αἰρετικοί. Ἐνναι· τὸ καλὸν· ὅχι ὁμοίως τὸ ἀρετὸν, τὸ ὅποσον ἐνυπάρχει εἰς τὴν παρθενίαν.

Ἀκόμη πρέκει νὰ τοιούτῳ τοῦτο· εἰ οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐδιδον προτεραιότητα εἰς τὸ «τῆς θυγῆς φρόνημα», τὴν ὀρθοδοξίαν, ὅπου τῆς ὁποίας καὶ ὁ ἴδιος ἐν γένει εἶος καὶ ἡ παρθενία, ἀλλὰ καὶ εὐπὸ τὸ μαρτύριον ἀποβαίνουσι ἀσάπια.

Ἐξίως, ἡ ἔξις τῆς χρυσόστομικῆς αὐτῆς πραγματείας δὲν ἐματρύσθαι ἀπὸ τὸν χρόνον. Δὲν εἶναι καίμενος ἐποχικῶς, ἀλλὰ πάντοτε ἐκίκαυρον, ἔννοια τῆς γνησιότητος τῶν θεολογικῶν ἀποδόξων προποσθέντων τοῦ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Μ. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΞΙΑΝ.

Α'. 1. Τό καλόν τῆς παρθενίας τὸ ἀποστρέφου-
ται οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ ταῦτο δὲν εἶναι καθόλου παρόδο-
ξον, ἀφοῦ αὐτοὶ ἡγάσαν καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, τὸν
γεννηθέντα ἐκ τῆς Παρθένου. Οἱ εὐσεβεῖς δὲ ὅλ-
λου τὸ θαυμάζουσιν καὶ ἐκπλήσσονται μόνη δὲ ἡ Ἐκ-
κλησία τοῦ Θεοῦ τὸ καλλιεργεῖ μετ' ἡμῶν. Διότι τὰς παρ-
θένας τῶν αἰρετικῶν ἐγὼ δὲν θά ἡδυνάμην ποτὶ νὰ ὁνο-
μάσω παρθένας. Διότι πρῶτον μὲν δὲν εἶναι ἀγναί, ἐπειδὴ
δὲν εἶναι συνεγγυμέναι μετ' ἑνὸς ἀνδρὸς, ὅπως ἐπιθυμῇ ὁ
μακάριος νυμφαγωγὸς τοῦ Χριστοῦ (Παῦλος), ὅταν λέγῃ:
«Ἰὼς ἡραδύνουσα μετ' ἑνὸς ἀνδρὸς, πρὸς τὸν Χριστὸν, διὰ τὴν
οὗς παρουσιάσω παρθένον ἀγνήν εἰς αὐτόν». Ἐν καὶ ὁ
λόγος αὗτος ἐλέγχῃ δι' ὅλον τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας,
περιλαμβάνει ὅμως καὶ αὐτάς. Αἱ γυναῖκες λοιπὸν, ποὺ δὲν
παραμένουν πισταὶ εἰς τὸν ἑνὸς ἀνδρὸς, ἀλλὰ εἰσάγουσιν ὁ-
λως ἄλλον πλησίον τοῦ, ποὺ δὲν εἶναι Θεός, πῶς εἶναι
δυνατὸν νὰ εἶναι ἀγναί; 2. Πρῶτον μὲν λοιπὸν δι' αὐτὸν τὸν
λόγον δὲν δύναται νὰ εἶναι παρθένα. Καὶ δεύτερον διότι,
ἀφοῦ ἡγάσαν τὸν γάμον, τότε ἀπεφάσαν νὰ παραμεί-
νουν ἕως γάμου. Διότι μετὰ τὸ νὰ νομιθεῖσιν πῶς ὁ
γάμος εἶναι πρᾶγμα πονηρὸν, ἔσπευσαν νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ
τὸν ἑαυτῶν τὴν τὰ θραβεῖα τῆς παρθενίας. Διότι δὲν θά

1. Β' Κορινθ. 11, 2.

2. Ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος ἔχει ὅτι ὅταν τοὶ τῆς αἰρετικῆς διδασκαλίας
τῶν Μαρκεριανῶν καὶ Μονιχαίων καὶ τοῖς περὶ τὸν Εὐσταθίου, οἱ ὁποῖοι
ἐπίστασαν ὅτι ὁ γάμος εἶναι κακὸν κρῖμα. Καὶ πολλὸ ὄρθος δὲν θεωρεῖ ὡς
παρθένας, τὰς ἐκ θελήσεως πρὸς τὸν γάμον τὰς παραμεινόντας. Ἐναντίον
τῶν αἰρετικῶν Εὐσταθιωτῶν συνήλθεν εἰς Σύγκρον τῆς Παλαιστοῦς, τὸ 340,
Τσιπὴν Ἰωάννης ἐκ 13 Ἐπισκόπων. Τὸ Σύνεδρον αὐτὸ, διὰ τοῦ Β' Κανόνος
τῆς ΣΥ' Οὐκαμενικῆς περιέθηκε μετ' οὐκαμενικῶν κήρυ. Ὅλοι οἱ Ἐπί-
σκοποι τῆς ἐν τῇ Σύγκρον Συνόδου συμφώνησαν κατὰ τὸν ἀποκαταστατικὸν τὴν
τῆς Εὐσταθιωτῆς δ' Α' Κανὸν αὐτῆς λέγει: «Ὡς καὶ τὸν γάμον μέμνηται,
καὶ τὴν κατέθεσαν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, πᾶσι πιστὴν καὶ ἀλλοτρίαν, ἐπα-
λάσσειν ἢ μέμνηται, ὅς ἂν μὴ καταμένη εἰς ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν, ἀνά-
θεμα ἴσται».

ἦτο ἔκκαιον νὰ ἀποφύγωνται ὅσοι ἀποφεύγουν τὰ φαῖλα, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ μὴ τιμωροῦνται. Καὶ αὐτὰ ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι διατάσσονται ὄχι μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἔξω τῆς Ἐκκλησίας νόμους. Λέγει πᾶς νόμος: «Ὁ φονεύων νὰ τιμωρῆται». «Ὁ κλέπτης νὰ τιμωρῆται» καὶ ὁ μὴ φονεύων νὰ τιμωρῆται. «Ὁ κλέπτης νὰ τιμωρῆται» δὲν ἐπρόσταζεν ὅμως νὰ λαμβάνῃ δῶρα δακτύλιους δὲν διαρπάζει τὰ ξένα ἀγαθὰ. Καὶ ἐνῷ προβλέπουν τὴν πονήν τοῦ θανάτου διὰ τὸν μοιχόν, δὲν ἐκρίναν ἄξιον οὐδεμιᾶς τιμῆς ἐκεῖνον, ποῦ δὲν ὑπονομεύει τὴν τιμὴν τῶν γάμων τῶν ἄλλων. Καὶ πολὺ εὐλόγως. Διότι ὁ ἔπιανος καὶ ὁ θαυμασιὸς ἀνήκεαν εἰς αὐτοὺς ποῦ καταρτίζον τὴν ἀρετὴν καὶ ὄχι εἰς ἐκείνους ποῦ ἀποφεύγουν ἀπλῶς τὴν κακίαν. Ἐπειδὴ δι' αὐτοὺς εἶναι ἀρκετὴ τιμὴ τὸ ὅτι δὲν παθαίνουν τίποτε κακόν. 3. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὃν μὲν κανεὶς ἀγαπᾷ ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του ἄνευ λόγου καὶ ἀφορμῆς καὶ τὸν ἀποκαλεῖται μωρόν, τὸν ἠπειλεῖται μὲ τὴν καταδικὴν τῆς γένησος δὲν ὑπεσχέθη ὅμως καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰς αὐτούς, ποῦ δὲν ἀρνίζονται ἄνευ λόγου καὶ δὲν ἀκτρεπίζονται εἰς ὕβρεις, ἀλλ' ἔζητοσε κατὰ εὐλογοῦ καὶ δὲν ἀκτρεπίζονται εἰς ὕβρεις, ἀλλ' ἔζητοσε κατὰ εὐλογοῦ καὶ δὲν ἀκτρεπίζονται εἰς ὕβρεις. Ἐπεὶ δηλαδὴ: «Ἀγαπήτε τοὺς ἐχθρούς σας». Καὶ θέλων νὰ δείξῃ πόσον πολὺ μικρὸν καὶ μικρομυῖον καὶ οὐδεμιᾶς τιμῆς ἄξιον εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀπεχθάνεται κανεὶς τοὺς ἀδελφούς, ἀφοῦ ἐνομοθέτησε τὸ πάλυ ἀνώτερον τοῦτο, δηλαδὴ τὸ νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν καὶ νὰ ἐπιδοκῶμεν στήριγναι πρὸς αὐτούς, δὲν εἶπε καθόλου πῶς ταῦτα μᾶς εἶναι ἀρκέτον διὰ νὰ ἀξιοθῶμεν κάποιας τιμῆς. Καὶ πᾶς ἦτο δυνατόν, ὅταν οὐδόλως εἰς τοῦτο διαφέρωμεν τῶν εἰδωλολατρῶν: Ὅποτε λοιπὸν εἶναι δι' ἡμᾶς ἀναγκαῖα μὴ ἀλλὰ πολὺ μεγαλυτέρα προσθήκη, ἢν θεοβαλὺς πρόκειται νὰ ἀποκτήσωμεν δικαίωμα κάποιου μισθοῦ. Μὴ ἔχῃς λοιπὸν τὴν ἔξωσιν —λέγει— ἐπειδὴ δὲν σε καταδικάζω εἰς τὴν κόλασιν, διότι δὲν ἀρνίζεσαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ δὲν τὸν ὑβρίζεις, δι' αὐτὸ ὁμῶς νὰ κριθῇς ἄξιος νὰ στεφανωθῇς. Διότι ἐγὼ δὲν ἀπατῶ τόσο μικρὸν μέτρον καλωσύνης, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν τὸν ὑβρίζεις, καὶ ἰσχυρίζεσαι ὅτι τὸν ἀγαπᾷς, περιστρέφεις ἀκόμη χαμηλὰ καὶ τοποθετεῖς τὸν ἑαυτὸν σου δίπλα εἰς τοὺς τελώνας. Ἀλλὰ ἐάν θέλῃς νὰ εἶσαι τέλειος καὶ ἄξιος τῶν οὐρανῶν, μὴ σταθῇς ἕως ἐδῶ μόνον, ἀλλὰ προ-

8. Ματθ. 5, 22.
6. Ματθ. 5, 24.

χώρησε νὰ ἀναβῇς ὑψηλότερον καὶ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ αὐτὰ εἶναι νὰ ἀγαπᾷς τοὺς ἐχθρούς σου.

4. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπὸ παντοῦ μᾶς ἐπεβάλλεται νὰ ὁμολογήσωμεν, ἔτσι ἔχει τὸ ζήτημα, ὅς παύσουν νὰ ταλαιπωροῦνται μοιχαῖς οἱ αἰρετικοί, διότι δὲν θὰ λάβουν οὐδένα μισθόν. Καὶ τοῦτο, ὅχι διότι ὁ Κύριος εἶναι ἄδικος, ἀπαιτεῖ τῆς βλασφημίας, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἀνόητοι καὶ πονηροί. Πῶς; Ἐπεὶ ἤδη ἀποδείχθη ὅτι δὲν ἔχει ὁρισθῇ οὐδεμία διὰ εἰς ὅσους ἀποφεύγουν μόνον τὰ κακά. Καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ τὸν γάμον τὸν ἐλευθέρωσαν φαῖλαν, δι' αὐτὸ τὸν ἀπέφυγον. Πῶς λοιπὸν θὰ βυθισθῶν νὰ ἀποκτήσουν μισθόν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῶν φαύλων; Διότι ὅπως ἀκριδὼς ἡμεῖς δὲν θὰ ἔχωμεν τὴν ἀξίωσιν νὰ στεφανωθῶμεν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς μοιχείας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ γάμου. Θὰ εἴπῃ δηλαδὴ πρὸς αὐτούς ὁ Κριτὴς ἡμῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν: «Ἐγὼ δὲν ὥρισα τὴν τιμὴν δι' ἐκείνους, ποῦ ἀπέφυγον μόνον τὰ πονηρὰ (διότι αὐτοὶ ἔχει μικρὸν σημάσιον δι' ἐμὲ), ἀλλὰ ἐκείνους ποῦ ἐπραγματοποίησαν δὴν τὴν ἀρετὴν, αὐτοὺς θὰ εἰσαγάγω εἰς τὴν αἰώνιον κληρονομίαν τῶν οὐρανῶν. Πῶς λοιπὸν σεῖς, ἐνῷ ἐκρίνατε τὸν γάμον πρᾶγμα ἀκάθαρτον καὶ αἰσχρὸν, ἀπαίτετε διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῶν μικρῶν τὰ ἐπαύλα, τὰ ὅποια ἔχουν ὁρισθῇ διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς ἀρετῆς; 5. Καὶ διὰ τοῦτο τοποθετεῖ ὡς δεξιὴν τὰ πρόβατα καὶ τὰ ἐυλογεῖ καὶ τὰ εἰσάγει εἰς τὴν βασιλείαν, ὅχι διότι δὲν ἤρπασαν τὰ ξένα, ἀλλὰ διότι διένειμάν καὶ τὰ ἴσκα των εἰς τοὺς ἄλλους. Καὶ αὐτὸν ποῦ παρέλαβε τὰ πέντε τάλαντα τὸν δέχεται εἰς τὴν χαρὰν, ὅχι διότι δὲν τὰ ἐμεκωσεν, ἀλλὰ διότι τὰ ἠδῆσε καὶ ἀπέδωκε τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὸ διπλάσιον. Πότε τέλος πάντων θὰ παύσετε νὰ τρέχετε εἰς τὸ κενόν καὶ νὰ κοπιᾶτε ματαίως καὶ ἀσκοπῶς νὰ ἀγωνίζεσθε καὶ νὰ δέρνετε τὸν ἀέρα; Καὶ εἶδε νὰ ἦτο μόνον ματαίως ὁ κόπος σας, ἂν καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι μικρὰ τιμωρία, ὅσοι δηλαδὴ ἐμέχθησαν πολὺ καὶ ἡλπίσαν μεγαλυτέρα ἐπαύλα ἀπὸ τοὺς κόπους των κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀπονάμης τῆς τιμῆς, νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν θέσιν τῶν ὀπίμων.

Οἱ Αἰρετικοὶ Κολάζονται Ἐν Ἀσπρῇ τῇ Παρθενίᾳ.

Β'. 1. Καὶ δὲν εἶναι τώρα τοῦτο μόνον τὸ κακόν, ὅτε

5. Ματθ. 25, 28.

ή ζημία των περιορίζεται· εἰς τὸ νὰ μὴ λάβουν κανένα κέρδος, ἀλλὰ τοὺς ἀναμένουν ἄλλα πολὺ χειρότερα τούτων, τὸ πῦρ τὸ ἀσφαιτόν, ὁ σκόληξ ὁ ἀτελεύτητος, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἡ θλίψις καὶ ἡ στενοχωρία. Ὡστε χρειάζομεθα ἀπειρα στόματα καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἀγγέλων, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἀνταξίαν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἰσκιέραν ἀγάπην Του εἰς ἡμᾶς. Μᾶλλον δὲ οὐτε καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι δυνατόν. Διότι πῶς ἂρά γε; Ὁ μόνθος θεοῦ διὰ τὴν παρθενίαν εἶναι ἴσος εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς αἰρετικούς, ἴσως μάλιστα νὰ εἶναι περισσότερος εἰς ἐκείνους. Ὁ καρπὸς ὅμως τῶν μόχθων δὲν εἶναι ἴσος, ἀλλὰ ἐκείνους μὲν τοὺς περιμένουν δεισιὰ καὶ δάκρυα καὶ θρηνητικαὶ κραυγαὶ καὶ αἰκνία κόλασις, ἐνῷ ἡμᾶς ὁ κληρὸς τῶν ἀγγέλων καὶ λαμπροστόλιστες λαμπάδες καὶ πάντα ἀπὸ δὺο τὰ καλὰ, ἡ διαρκὴς διαμονὴ μετὰ τοῦ Νυμφίου.

2. Διατί λοιπὸν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἰδίων μόχθων εἶναι τόσο ἀντίθετα; Διότι ἐκείνοι ἐπροτίμησαν τὴν παρθενίαν διὰ νὰ νομοθετήσωμεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ ἡμεῖς πράττομεν αὐτὸ διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημά Του. Ὅτι θεοῦς ὁ Θεὸς θέλει δλοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀπέχουν τοῦ γάμου μάρτυς εἶναι καὶ αὐτὸς πού ἀπὸ μέσα του ἐλάλει ὁ Χριστὸς: «Διότι ἐγὼ θέλω, λέγει, δλοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι ὅπως καὶ ἐγώ», νὰ ζοῦν μετ' ἐγκράτειαν. Ἀπὸ συγκατάθεσιν ὅμως ὁ Σωτὴρ καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι «τὸ μὲν πνεῦμα εἶναι πρόθυμον, ἡ σὰρξ ὅμως ἀσθενής», δὲν ἐπέβαλε τὴν ἐγκράτειαν ὡς ἀνεγκλίαν ἐντολήν ἀλλὰ ἀφῆκεν εἰς τὰς ψυχὰς μας τὴν ἐλευθερίαν ἐκλογῇ τῆς. Διότι ἐὰν ἦτο ἐπιτογὴ καὶ νόμος, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀπολαύσῃ κομμίαν τιμὴν ὅσοι θὰ κατάρθωνον τοῦτο, ἀλλὰ θὰ ἦκουσαν: «Ὅσα ὠφεύλατε νὰ πράξετε, τὰ ἐπράξατε», οὐτε θὰ συγχωροῦντο ὅσοι δὲν θὰ κατάρθωναι τοῦτο, ἀλλὰ ἤθελον ὑποστῆ τὴν τιμωρίαν ὡς ἀπαρνησάμενοι. Τώρα ὁ μὲν τὸ νὰ εἴπῃ: «Ὅποιος μπορεῖ νὰ νοιώσῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν λόγον αὐτόν, ὅς προχωρήσῃ», τοὺς μὴ δυ-

6. Α' Κορινθ. 7, 7.

7. Ματθ. 28, 41.

8. Παρελλογὴ τοῦ σπῆτος: «ὅπως καὶ ἐμεῖς, ὅταν ποιῆτε πάντα τὰ διατασσόμενα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἔσμεν, ὅτι ὁ ὠφεύλας ποιῇ καὶ τιμωρεῖται» (Λουκ. 17, 10).

9. Ματθ. 19, 12.

ναμένους δὲν κατέκρινε, δὲ ὅσους ὅμως δύνανται ἀπέδειξε πᾶσαν βαρὺς καὶ μέγας εἶναι ὁ ἀγκὼν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἀκολουθῶν τὸν Διδάσκαλον λέγει: «Περὶ τῶν παρθένων δὲν ἔχω ἐντολήν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ εἶδω ἁπλῶς γνώμην».¹⁰

Η ΑΠΟΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΙΜΙΟΝ ΓΑΜΟΝ
ΕἶΝΑΙ ΕΡΓΟΝ ΣΑΤΑΝΙΚΗΣ ΑΠΑΝΘΡΩΠΙΑΣ.

Γ'. Ἀλλ' οὐτε ὁ Μαρκίων οὐτε ὁ Οὐαλεντίνος οὐτε ὁ Μόνης ἐκράτησαν αὐτὸ τὸ μέτρον. Διότι δὲν εἶχαν μέσα τὸν Χριστὸν νὰ ὁμιλῇ, ὁ ὁποῖος συμπαθεῖ τὰ πρόθετά του καὶ πρὸς χάριν των ἐθυσίασε τὴν ζωὴν του, ἀλλ' εἶχαν τὸν ἀνθρωποκτόνον καὶ ποτέρα τοῦ ψεύδους (Διδόχου). Διὰ τοῦτο θεοῦ καὶ κατέστρεψαν ὅλους ὅσους τοὺς ἐπίστευσαν, ἀφοῦ εἰς αὐτὴν μὲν τὴν ζωὴν τοὺς ἐφόρτισαν μετ' ἀνωφελεῖς καὶ ἀσαστάτους κόπους, εἰς δὲ τὴν ἄλλην τοὺς συμπαρέσυραν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐτοιμασμένον διὰ τοὺς ἐαυτοὺς των.

ΟΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ, ΟΣΟΝ ΑΣΟΦΑ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ,
ΕἶΝΑΙ ΑΣΑΙΩΤΕΡΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΔΟΛΑΤΡΑΣ ΘΕΤΙΚΟΥΣ.

Δ'. 1. Ὁ σὲς ὀβλιώτερος καὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτραις! Διότι οἱ εἰδωλολάτραι τοῦλάχιστον ἔν καὶ τοὺς ἀναμένουν τὰ δεινὰ τῆς κολάσεως, ὅμως ἐδῶ ἀπολαμβάνουν τὰ εὐχάριστα τοῦ κόσμου, διότι συνάπτουν γάμους, χαίρουν τὰς ἀπολαύσεις τοῦ χρήματος καὶ τὰς ἄλλας ἐνέσεις τῆς ζωῆς. Διὰ σὰς ὑπάρχουν μόνον τὰ θέσσανα καὶ αἱ ταλαιπωρίαι καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐδῶ μὲν μετ' ἐλπίσιν σὰς, ἐκεῖ δὲ παρὰ τὴν θέλησίν σὰς. Καὶ τοὺς μὲν εἰδωλολάτραις οὐδεὶς θὰ τοὺς ἀνταμείψῃ διὰ τὴν νηστείαν καὶ τὴν παρθενίαν των, οὐτε τιμωρία θὰ τοὺς ἐπιβλήῃ, ἐνῷ σὲς δὲ ὅσα ἡλίπισατε πῶς θὰ λάβετε μισροὺς ἐπαίνους, δὲ αὐτὰ ἐκρίβως θὰ ὑποστῆτε τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν καὶ θὰ ἀκούσθε μαζὶ μετ' αὐτοὺς ἄλλους: «Πηγαίνετε μακρὸν ἀπὸ ἐμὲ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ὅποιον ἔχει ἐτοιμασθῆ διὰ τὸν Διδόχου καὶ τοὺς ἀγγέλους του».¹¹ Διότι ἐνηστεύσατε, διότι ἐπαρθενεύσατε. 2. Διότι ἡ νηστεία καὶ ἡ παρθενία δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ, οὐτε καλὸν οὐτε κακόν, ἀλλὰ γίνονται

10. Α' Κορινθ. 7, 25.

11. Ματθ. 25, 41.

εἶτε καλὸν εἶτε κακὸν ἀπὸ τὴν προαίρεσιν ὁσων ἀκούον
αὐτάς. Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐθελωλοτέρους αὐτὴ ἡ ἀρετὴ εἶναι
ἐκπαιτος· αἰδοῖται δὲν λαβεῖν αὐτὴν οὐδέποτε ἀνταρπούσῃ·
καθόσον δὲν ἐλθούσῃ αὐτὴν ἀπὸ φόβου Θεοῦ, ἐνῷ εἶς, ἐ-
πειδὴ τὴν ἐλπίσκειναι ἐναντιοῦμαι· πρὸς τὸν Θεὸν καὶ
κατηγοροῦντες τὰ ἔργα Του, ἔχ. μόνον δὲν θὰ λάβετε ἀν-
ταρπούσῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ κολλασθῆτε; εὐσεβ. δὲ τὸν δογμα-
τισμὸν σας θὰ εὐρεθῆτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν μὲ ἀκείνων, δι-
οτι, ὅπως καθ' ὅσους ἀκείνοι, ἠρνήθητε καὶ αἰεὶ τὸν ἀληθινὸν
Θεὸν καὶ ἔχετε ἐλπίσκειν τὴν πάλαισιν. "Ὅσον δὲ διὰ
τὴν ζωὴν, ἀκείνοι θὰ ἐτύχησαν περισσότερον ἀπὸ σᾶς.
Διότι ἡ μόνη ἡμέρα δι' ἀκείνους θὰ εἶναι καὶ μὴ λάβουν κα-
κὴν ἀγαθόν, ἐνῷ εἰσὶν σᾶς ἀναμένοντες καὶ τιμωρίαν. Ἐκεῖνοι
δόκῃ ἡμῶν ῥῆσαν καὶ ἀπολαύσαντες εἰς τὸν παρόντα βίον
τὰ πάντα, ἐνῷ σεῖς ἔχετε στερηθῆ καὶ τὰ διὰ. 3. Ἀρὰ γε
ποία κόλλαις εἶναι σκληροτέραι ἀπὸ αὐτῆν, καὶ λαμβάνετε
βελήθειάς γε ἀνταρπούσῃ τῶν μὲχων καὶ τῶν ἰδρώνων τὴν
τιμωρίαν; "Ὅμοιός καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ αὐτὸς τοῦ χαί-
ρεται καὶ ἐνὰ ἀγαθὸ καὶ ἀπολείπει τὰ τοῦ πλησίον ἔχον
κάποιον προνομίαν, μῦρον μὲν, πάντως ἔχον, ὅτι δη-
λαδὴ ἐπὶ τέλους τιμωροῦνται δι' ὅσα εἰς αὐτὴν τὴν προ-
καίρου ζωὴν ἀπλήσαντες. Ἐκείνος δὲως ποὶ ἐπὶ τῶν τοῦ
βελήματι, διὰ καὶ καταστῇ πλούσιος εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν,
καὶ ὁμῶς τοὺς μὲχους τῆς παρόντας, διὰ καὶ καταστῇ
εἰς τὸν χρόνον τὸν Ἀγγέλων, ὅταν ἐπιτετα τιμωρηθῇ
ἐφ' ὅσα καὶ χωρὶς καθόλου καὶ τοῦ περὶ μὲν, δι' ὅσα αὐτὸν,
διὰ τὰ ὅποια πλείους καὶ ἀπολαύσῃ σπείρα ἀγαθῶ, οὐτε κἂν
βύνηται καὶ ἐκφύσῃ κανεὶς πόσον πόνον θὰ δοκιμάσῃ, διὰ
τὸ δι' ἑσθὲ δι' αὐτὰ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα. Ἐγὼ ταύτα-
χιστον νομίζω, ὅτι θὰ βασανίζεσθαι ἀπὸ τὰ μαστιγώματα
τῆς συνεδριώσεως τοῦ τοῦ ἰσίου ὁριτὰ ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν

12. Μήτρ. 6, 5. Ἐπειδὴ τὸνδε αἰετὸς ἰσχυρότατος τὸν παρὰ τὸνδε
τῆς ἀσθενεστερῆς διαφέρει, οὕτως τὸν χαρρακτηρισμὸν τῆς ἡβῆτης ἀέρας ἢ
ἀποδείξει τὸν παρὰ τὸνδε.

19. Ο Κ. Μανώλης, Οικονομολόγος και Μέντορ στην εκπαίδευση των νέων Γενεοκτόνων: «Κοιτούσα παντού γύρω μου και έβρισκα, παρ' όλη την ηλικία, αδελφούς. Ο Γενεοκτόνος δεν γύφτ' όπως οι ηλικιωμένοι δικαστικοί, αλλά έχει έναν αλκοολικό πατέρα, που περνάει από προφυλακιστήριο φυλακή, από ένα νοσοκομείο στο άλλο, και τον φροντίζει η μητέρα του, που είναι η ίδια με τον πατέρα του, και στοργικά προσποιείται άρρωστη. Παράλληλamente δύο αδελφί (τον αδελφό τον πρώτο μου), ως και εγώ, ο Σωτήρ, φροντίζουμε τον αδελφό που μας άρρωσε (τον αδελφό που τον φροντίζω) και καθόλου δεν έχουμε καμία άρρωστη αδελφή, διότι είναι η ίδια με τον πατέρα της. Άρα, ο Γενεοκτόνος είναι ο πατέρας της Μάνης (και της Μάνης, της Μάνης)».

φλόγα της καύσεως, θα συλλογίζεται πως όσοι έμψυχον
 ειναι εις την ζώνη του έξι Ισού μ' αυτόν είναι τώρα μαζί με
 τον Χριστόν, ενώ αυτός οπούδ' αλλοιόταν: εις την λοχάτην τώ-
 ρα τειωμένην δι' τα Ιδια όφειδύς, εις τα όποια εκείνοι ελα-
 λημμένοι τώρα τα άνελπτα αγαθά: αυτός δε αν και έπε-
 ραση την ζώνη του με σμηντόνι πάχει σκληρότερον και
 από τους ακολάστους και λάνθους.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ
ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΑΚΑΘΑΡΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΙΧΕΙΑΝ.

Ε'. 1. Καὶ πράγματι, ἡ σωφροσύνη τῶν αἱρετικῶν εἶναι χειρότερα ἀπὸ πᾶσαν ἀσελγίαν. Διότι ἡ ἀσελγία τοῦλάχιστον περιορίζεται τὴν ὁδὸν καὶ μεταδίδει τὸν ἀνθρώπου, ἐνῷ ἡ σωφροσύνη τῶν αἱρετικῶν μάχεται κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὀδρεῖ τὴν ἀπὸ πᾶν ὁσφίαν Του. Τοιαύτας παγίδας ἀτήνῃ 2. Διάβολος εἰς δούλους τὸν ὑπερβολῶν. "Ὅτι δὲ χωρὶς ὑπερβολῆς ἡ παρθένη τῶν αἱρετικῶν εἶναι φερόμενη τῆς πορνείας τοῦ Διαβόλου, δὲν τοῦ λέγω ἐγώ, ἀλλὰ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀγνοεῖ τὰς σκέψεις του. 2. Τί λέγει λοιπὸν αὐτός; «Τὸ Πνεῦμα λέγει ῥῆγας, ὅτι εἰς μελλοντικὸς χρόνους θὰ ἀποστατήσουν μερικοὶ ἀπὸ τὴν Πίστιν καὶ θὰ προσέχουν εἰς πνεύματα πλάνης καὶ εἰς διαμνηκὰς διδασκαλίας. Θὰ δίδουν προσοχὴν καὶ πίστιν εἰς ἀνθρώπους, πού μὲ ὑποκρίσιν διδάσκουν ψεύδη καὶ ἔχουν καυτηριασμένην καὶ ἀνασθημένη τὴν συνείδησιν των. Αὗτοί οὖ ὑποκρίνται καὶ ἀνασθητοὶ θὰ ἔμποδίζουν νὰ ῥεχταὶ κανεὶς εἰς γάμον καὶ θὰ διδάσκουν νὰ ἀπέχμεν ἀπὸ γαμήτι; τὰ ὅποια ἔδωσαν ὁ Θεὸς διὰ τὰ τρώγων αὐτὰ οἱ ἀνθρώποι.» Πῶς δύνανται λοιπὸν νὰ εἶναι παρθένοι αὐτοί, πού ἀποστάτης ἀπὸ τὴν Πίστιν, πού προσέχει εἰς τοὺς πλάνους καὶ ὑποκρίνται εἰς τοὺς δαίμονας καὶ τιμᾷ τὸν ψεύδος; Πῶς δύναται νὰ εἶναι παρθένοι αὐτὴ πού ἔχει καυτηριασμένην τὴν συνείδησιν; Διότι ἡ παρθένη δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀμόλυτον μόνον εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, ἀν βεβαίως πρέπει καὶ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν ἁγίον Νυμφίον. Αὐτὴ ὥμος, πού ἔχει τόσον ἐγκαθάρτα εἰς τὴν ψυχὴν πῶς δύναται νὰ εἶναι καθαρά; Διότι, τὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποδοικώμεν καὶ τὰς βιοτικές φροντίδας μακριὰ αὐτοῦ τοῦ νυμφῶνος, διότι δὲν δύναται μὲ αὐτὰς νὰ εἶναι στολισμένος, πᾶς θὰ φυλαχθῇ

14. Α' Τμήθ. 4, 1-5. Πρόκειται περί ἀντιλήψεων τοῦ Γνωστικῆς
συστ. Ὅρα ὑποσημασιώσεις 3 καὶ 19.

τὸ κάλλος τῆς παρθενίας, ὅταν τὸ αἰρετικὸν ἰσχυρὸν στρεφούρῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Παρθένου;¹⁵

ΟΙ ΑΡΕΤΙΚΟΙ, ΟΤΑΝ ΠΑΡΘΕΝΕΥΟΥΝ, ΜΙΛΟΥΝ
ΟΙ ΜΟΝΟΝ ΤΙΣ ΨΥΧΑΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΩΝ.

ΣΤ'. 1. Διότι καὶ ἐν τῷ σώματι τῆς Παρθένου αὐτῆς μὲν ἀπείρακτον, ὅμως τὸ πολυτιμώτερον ἔχει διασπαρῆ, τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς. Ποία λοιπὸν ἡ ὠφέλεια νὰ στέκουν ὄρθιοι οἱ περίβολοι τοῦ ναοῦ, ὅταν ὁ ναὸς ἔχῃ καταστροφῇ; Ἡ ποίον τὸ κέρδος νὰ εἶναι καθαρὸς ὁ τόπος τοῦ θεοῦ ὅταν ὁ ἴδιος ὁ θεὸς ἔχῃ μολυνθῇ; Διὰ νὰ ἐξμῇ πῶς ἀκριβὴς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν εἶναι δυνατόν καὶ τὸ σῶμα νὰ ἀποφύγῃ τὸν μολυσμὸν. Διότι ἡ διασπαρῆ καὶ τὰ ἀσχερὰ λόγια γεννῶνται μὲν ἐντὸς τῆς ψυχῆς, δὲν μένουν ὅμως καὶ ἐντὸς αὐτῆς, ἀλλὰ μολύνουν τὴν γλῶσσαν καθὼς προφέρουται διὰ τοῦ στόματος, μολύνουν καὶ τὴν ἀκοήν, ἡ ὅποια τὰ δέχεται. Καὶ σὰν δηλητήρια χύνονται μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ καταστρώουν τὴν ρίζαν καταστρεπτικώτερον καὶ ἀπὸ τοῦ σκώληκα καὶ μαζί μὲ αὐτὴν καταστρέφουν ὅλοκληρον τὸ σῶμα. Ἐάν λοιπὸν ὁρος τῆς παρθενίας μίαν κόρη εἶναι νὰ διατηρῆται καθαρὰ καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα, ἐνῷ αὐτὴ καὶ εἰς τὰ δύο εἶναι μεμολυσμένη καὶ δέβηλος, πῶς δύναται νὰ εἶναι παρθένος; Ἀλλὰ μοῦ δείχνει πρόσωπον ὠχρὸν καὶ ἀδυνατισμένα μέλη καὶ ἐνδύματα πτωχὰ καὶ ἡμερον βλέμμα. Καὶ τί τὸ ὄφελος, ὅταν τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς εἶναι ἀναίσχυντον; Καὶ ποίον βλέμμα εἶναι πρὸς ἀδιάντροπον ἀπὸ ἐκείνου, πῶς πείθει καὶ τὰ μάτια τοῦ σώματος νὰ θεωροῦν πονηρὰ τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ; 2. «Ὅλη ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴν προέρχεται». Ἐνῷ αὐτὴ ἀνέτρεψε τὴν φυσικὴν τάξιν τοῦ προφητικοῦ αὐτοῦ λόγου, περιέβηται ἐξωτερικῶς ὅλην τὴν δόξαν, ἐνῷ ἔχει μέσα τῆς ὅλης τὴν ἀτιμίαν. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ φοβερόν· ὅτι ἐνῷ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων δεικνύει μεγίστην σωφροσύνην πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν ἐπλάσι, συμπεριφέρεται μὲ πολλὴν μαυρίαν. Καὶ αὐτὴ πού δὲν ἀνέχεται νὰ ἀντικρίσῃ ὅτε βλέμμα ἀνδρός.

15. Ἐννοῦνται οἱ ἱερεῖς Πέτρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἐκείνου ὅτι ὁδμήσαν εἶναι ἔχει ἡ ἀκοή καὶ, ἐν γένει, ὁ ἑνὸς ὅλος, ἐν ᾧ δὲν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου αὐτὴ στρεφούρῃ τὸ θετικὸν φρόνημα, δηλαδὴ ἡ ἀρετή. Μετὰ φρονήματος ἀρετὴς ἐνδὸν στρεφούρῃ οὕτως δύναται νὰ σπῇ καὶ ἐν ἀκρίβει μετέρχαι τὸν ὅλον κοσμίον.

16. Ψαλμὸς 14, 14.

ἐν θεσπείως ὑπάρχουν τοιαῦτα μεταξύ τῶν; στρέφει ἑδὼν τροσκὰ τοὺς ὁσθαλμούς τῆς πρὸς τὸν Δεσπότην τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμιλεῖ ἀνάστα πρὸς τὴν μεγαλωσύνην Του. Τὸ πρόσωπόν τῶν ἔχει χρώμα πύρου¹⁷ ὅμοιον μὲ τοῦ νεκροῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀξιοδρόγητοι καὶ ἔξαι πολλῶν δοκρῶν, διότι ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ταλαιπωρίαν ἔχον ἀπλῶς ματαίως, ἀλλὰ πρὸς καταστροφὴν τῆς ἰδίας αὐτῶν κεφαλῆς.

ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΩΜΕΝ
ΟΚΙ ΑΠΟ ΤΑ (ΚΑΛΟΤΗΡΙΚΑ) ΦΟΡΕΜΑΤΑ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ.

Ζ'. 1. Τὰ ἐνδύματά των πενιχρά! Ἀλλὰ ἡ παρθενία δὲν ἔχει σχέση μὲ τὰ φορέματα οὔτε μὲ τὰ χρώματα, ἀλλὰ μὲ τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Καὶ πῶς λοιπὸν δὲν θὰ εἶναι ἀτοπον, ἐν τὸν μὲν φιλόσοφον δὲν τὸν κρίνωμεν ἀπὸ τὴν κόμην, οὔτε ἀπὸ τὸ μπαστούνι, οὔτε ἀπὸ τὴν ἐξωμίδα¹⁸; ἀλλ' ἀπὸ τῶν τρόπων τοῦ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ, καὶ τὸν στρατιώτην ἐπίσης δὲν κρίνωμεν ἀπὸ τὴν χλαμύδα, οὔτε ἀπὸ τὴν ζώνην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν λεθηνιὰ καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἐνῷ, ἀντιθέτως, τὴν παρθένον, πρᾶγμα τόσον καταπληκτικόν, πῶς ὑπερβαίνει ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, νὰ τὴν ἐκχωρίζωμεν ἀπὸ τὴν ἀκένιστον κόμην καὶ τὴν κατήφειαν τοῦ προσώπου καὶ τὸ σκούρον ἱμάτιον καὶ ἔτσι ἀπλῶς καὶ προχείρως ν' ἀποφανώμεθα ὅτι πράγματι κατέχει τὴν ἀρετὴν τῆς παρθενίας, χωρὶς νὰ ἀπογυμνώσωμεν τὴν ψυχὴν αὐτῆς καὶ ἔτσι νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῆς; 2. Ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπει αὐτὸς πού ἔθεσε τοὺς νόμους αὐτῆς τῆς ἀελησεως. Διότι διατάσσει νὰ δοκιμάζωμεν ὅσους κατέρχονται εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ἔχον ἀπὸ τὰ ἱμάτια ἀλλὰ ἀπὸ τὰ δόγματα καὶ τὴν ψυχὴν. Διότι ὁ ἀγωνιζόμενος, λέγει, ἐγκρατεῖται εἰς ὅλα, ὅσα παροβλάπτουν τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς¹⁹. Καὶ οὐδεὶς στεφανώνεται, ἐάν νόμιμα δὲν ἀγωνισθῇ²⁰. Ποίαι λοιπὸν εἶναι οἱ νόμοι αὐτῆς τῆς ἀελησεως; Ἄκουσε πάλιν αὐτὸν νὰ λέγῃ, μᾶλλον ἄκουσε μὲ τὸ στόμα τοῦ νὰ ὁμιλῇ ὁ ἀγωνοθέτης Χριστός. «Ἡ δὲ παρθένος νὰ εἶναι ἁγία κατὰ τὸ σῶμα καὶ

17. Θεὸς ἀκατάληκτος ἡ ἀνεκρίτων. Τὸ χρώμα τοῦ ἔκκει τοῦ εἶναι κίτρινον. Εἶναι γνωστὸν μὲ τὸ κοινὸν διαμα ταπεινῶς.

18. Ἐξωμίδα. Ἐξωμίδα ἀνδρῶν, πρὸς ἁγία ἀκατάληκτος τοῦ δύο ἀνδρῶν.

19. Α' Κορινθ. 9, 25.

20. Β' Τιμ. 2, 5.

τὸ πνεῦμα»²¹ καὶ πάλιν: «Ἄς εἶναι καθ' ἑλπίς τιμιος ὁ γάμος καὶ ἀμύλωνται τὸ συζυγικὸν κρεβάτι».²²

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ (ΧΑΛΟΓΡΑΙΑ) ΒΛΑΠΤΕΤΑΙ,
ΟΤΑΝ ΓΙΝΕΤΕΦΑΝΕΤΑΙ ΑΙΕΝΑΝΤΙ ΓΙΝ ΓΙΑΝΑΡΕΥΜΕΝΩΝ.

Η'. 1. Καὶ λοιπὸν τί με ἀφορᾷ, λέγει, ἐμὲ αὐτὸ, ποῦ ἀπεχαιρέτησα παντελῶς τὸν γάμον; Ἀλλ' αὐτὸ, ὡ ταλαίπωρη, αὐτὸ σὲ κατέστρεψε, διότι νομίζεις ὅτι δὲν ἔχεις τίποτε κοινὸν μὲ αὐτὸν τὸν θεοῦ. Διὰ τοῦτο μὲ τὴν ἀμετρον ὑπερηφάν, ποῦ ἐπίδειξες ἀπέναντι τοῦ γάμου, ἐξουδυνῶς τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ διέβαλες ὅλην τὴν δημιουργίαν. Διότι ἐὰν ὁ γάμος εἶναι ἀκάθαρτος, τότε εἶναι ἀκάθαρτα ὅλα τὰ ὧσα, ποῦ γεννῶνται δι' αὐτοῦ, ἀκάθαρτοι δὲ εἰσθε καὶ σεῖς. Διότι δὲν ἔμπορᾷ νὰ τὸ εἶπω δι' ἀλόκληρον τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων. Πῶς λοιπὸν νὰ εἶναι παρθένος, ἀφοῦ εἶναι ἀκάθαρτος. Διότι σεῖς ἔχετε ἐπινοήσει δεύτερον ἢ μᾶλλον καὶ τρίτον τρόπον μολυσμοῦ καὶ ἀκαθαρσίας. Καὶ σεῖς ποῦ ἀποφεύγετε τὸν γάμον ὡς μολυσμένον, μὲ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἀποφυγὴν ἔχετε γίνε μιαιώτεροι, διότι ἐπινοήσατε μίαν παρθένην περισσότερον ἀκάθαρτον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν πορνείαν. 2. Ποῦ λοιπὸν νὰ σὰς κατατάξωμεν; Μετὰ τῶν Ἰουδαίων; Ἀλλὰ ἐκεῖνοι δὲν σὰς ἀνέχονται, διότι τιμῶν τὸν γάμον καὶ θαυμάζουν τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ νὰ σὰς κατατάξωμεν μετὰ τῶν ἡμῶν; Ἀλλὰ σεῖς δὲν θέλετε νὰ ἀκούσετε τὸν Χριστόν, ποῦ λέγει διὰ τοῦ Παύλου, «Τίμιος ὁ γάμος καὶ ἀμύλωνται τὸ συζυγικὸν κρεβάτι».²³ Δὲν ἀπομύνει λοιπὸν παρὰ νὰ σὰς ταποθετήσωμεν μετὰ τῶν ἐθνικῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι θὰ σὰς ἀπωθήσουν ὡς ἀσεβεστέρους αὐτῶν. Διότι ὁ Πλάτων λέγει, ὅτι ἀγαθὸς ὁπὴρ εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός.²⁴ Καὶ ὅτι οὐδεὶς φθόνος δι' οὐδὲν γεννᾶται μέσα εἰς ἀγαθόν. Σὺ ὅμως ὀνομάζεις αὐτὸν πονηρὸν καὶ δημιουργὸν πονηρῶν ἔργων. Ἀλλὰ μὴ φοβηθῆς ἔχεις συντρόφους νὰ ἐπικοινωνοῦν εἰς τὸ δόγμα σου τὸν Διάβολον καὶ τοὺς Ἀγγέλους Του; ἢ μᾶλλον οὐτε καὶ ἐκείνους. Διότι μὴ νομίζεις, ἐπειδὴ σὲ ἐπεισαν νὰ παραφρονησῇς μὲ αὐτὰς τὰς πλάνους, πῶς καὶ οἱ ἴδιοι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἰδίαν μὲ σὲ κατὰστασιν. Ὅτι

21. Κατ' ἑννοίαν ἐπιδείκναι τὸς φησὶς ὅτι ὁ γάμος μαρτυρεῖ τὸ τοῦ Κυρίου, ὅτι ἡ ἐλπίς καὶ ὁ πόθος καὶ τὸ πνεῦμα. (Α' Κορινθ. 7, 34).

22. Ρωμ. 13, 4.

23. Εβρ. 13, 4.

24. Πλάτων.

γνωρίζουν, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς ἀκούσέ τους νὰ κραυγάζουν καὶ νὰ λέγουν ἄλλοτε μὲν καὶ γνωρίζομεν ποῖος εἶσαι, εἶσαι ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.²⁵ Ἐλάστε πάλιν: «Αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι εἶναι δούλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, οἱ ὅποιοι σὰς ἀναγγέλλουν δρόμον σωτηρίας».²⁶ 3. Ἀκόμη λοιπὸν θὰ ἀναφέρετε τὴν παρθένην καὶ θὰ καυχᾶσθε δι' αὐτήν, καὶ δὲν θὰ ἀπέλθετε διὰ νὰ κλαύσετε τοὺς ἐαυτοὺς σας καὶ νὰ θρηνηστέ διὰ τὴν ἀπερισκέψαν σας, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ὁ Διάβολος σὰς ἔδωκε ὡς αἰχμαλώτους καὶ σὰς ἔσυρε εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως; Δὲν ἤλθετε εἰς γάμον; Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι εἶσαι καὶ παρθένος. Παρθένον ἐγὼ θὰ ὀνομάσω ἐκείνην, ποῦ εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον καὶ δὲν τὸ προέκρινε. Ὅταν ὅμως ἰσχυρίζεσαι πῶς ὁ γάμος εἶναι πρᾶγμα ἐμποδιζόμενον, τότε πλέον ἢ παρθένη δὲν εἶναι κατόρθωμα τῆς ἐλευθερίας σου δουλείας, ἀλλὰ συνέπεια νομικοῦ ἐξαναγκασμοῦ. Δι' αὐτὸ θαυμάζομεν τοὺς Πέρσας, ὅταν δὲν νυμφεύονται τὰς μητέρας τῶν, οὐκ ἄλλως καὶ τοὺς Ρωμαίους. Διότι μετὰ τῶν Ρωμαίων τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ἀπὸ ὅλους γενικῶς ὁδωρὸν, ἐνῷ ἐκεῖ ἡ ἐλευθερία νὰ πράττουν τοῦτο ἔκανε, ὥστε νὰ ἐπαινοῦνται ὅσοι ἀπέχουν ἀπὸ τοιαύτης σαρκικῆς μίξεως. 4. Ἀναλόγως λοιπὸν καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦ γάμου. Ἡμεῖς δηλαδὴ ἐπειδὴ ὁ γάμος ἐπιτρέπεται εἰς ὅλους μας, εὐλόγως θαυμάζομεν ὅσους δὲν νυμφεύονται; σεῖς ὅμως οἱ ὅποιοι κατατάξατε τὸν γάμον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεγίστων κακῶν, δὲν δύνασθε πλέον νὰ διεκδικήτε ἐπαίνους ἀπὸ τὴν πραγματοποίησιν τῆς παρθενίας. Διότι τὸ ν' ὀπείχη κανεὶς ἀπὸ πράγματα ἀπηγορευμένα δὲν εἶναι ἴδιον γενναῖος καὶ νεανικῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ γνώρισμα τῆς τελείας ἀρετῆς δὲν εἶναι νὰ μὴ πράττωμεν ἐκεῖνα, ποῦ, ἂν τὰ πράττωμεν, θὰ φανώμεν εἰς ὅλους, ὅτι ἐμμεθα κακοί, ἀλλὰ νὰ ἐμμεθα λαμπροὶ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια οὐτε δι' ἐκείνους ποῦ δὲν τὰ προέκριναν ἔχουν ὡς συνέπικαν νὰ θεωρηθοῦν κακοὶ καὶ ὄσους τὰ ἐπισημύσαν καὶ τὰ κατάρθρωσαν οὐκ ἰσχύοντες τοὺς ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ χαρακτηρισθῶν φαῖλοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατατάσσουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγαθῶν. 5. Διότι καθὼς τοὺς ἐόντους κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἐπικινήσῃ διὰ παρθένην, ἐπειδὴ δὲν ἔρχονται εἰς γάμον, ἔτσι δὲν ἐπικνεῖ καὶ σὰς. Διότι αὐτὸ, ποῦ εἶναι δι' ἐκείνους ἡ ἐξ ἀνάγκης τῆς φύσεως ἀπαγόρευσις, τοῦτο διὰ σὰς ἔχει γίνε ἡ προκατάληψις τῆς

25. Ματθ. 2, 24.

26. Πράξ. 16, 17.

πουνήρας σας συνειδήσεως. Καί όπως ακριβώς τούς ευνούχους ή αναστηρία του σώματος τούς απεστέρησαν από την δόξαν της παρθενίας, κατά τον ίδιον τρόπον και σās ό διάβολος· ενώ δέ εκ σās ή φύσις παραμένει άκεραία άφου περίεκοψε τούς άρθούς λογισμούς σās έφερε διά της πλάνης εις την ανάγκην να μη νυμφεύσθε, και έτσι σās πιέζει θεδαίως με κόπους, αλλά δεν σās επιτρέπει να τιμηθίτε εξ αυτών. Έμποδίζεις τόν γάμον· Διά τούτο δεν θα ύπάρξη δια σέ άνταμοιβή, επειδή παρέμενες άγαμος αλλά, άπεναντίας, τιμωρία και κόλλασις.

Η ΠΑΡΑΙΝΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΔΕΝ ΣΗΜΑΙΝΕΙ,
ΟΤΙ Ο ΣΥΜΒΟΥΛΑΙΩΝ ΕΠΙΘΑΛΙΣΚΕ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ.

Θ'. 1. Σύ —λέγει— δεν έμποδίζεις· Ούτε να τό συζητάς! Εθε ποτέ να μη περιπέσω εις αυτήν την τρέλλα σου. Γως λοιπόν —λέγει— προτρέπεις εις την άγαμίαν· Διότι πιστεύω, ότι είναι πολύ τιμωτέρα ή παρθεμία από τόν γάμον. Βεβαίως εξ αίτιας αυτού δεν κατατάσσω τόν γάμον μεταξύ τών πονηρών πραγμάτων, αλλά και τόν έπαινω πολύ. Διότι είναι λιγν ή σωφροσύνης δι' εκείνους, πού θέλουν να τόν χρησιμοποιούν καλώς, επειδή δεν αφήνει την φύσιν να εξασκίναται. Διότι ό γάμος ως κυματοθραύστης έσπασει την νόμιμον συζυγίαν και με αυτήν αντιμετώπισει τά κύματα της επιθυμίας και πάρα πολύ μάς γοληνεύει. Άλλ' ύπάρχουν μερικοί, πού δεν έχουν ανάγκην τούτης ασφαλείας, αλλά άντ' αυτής ημερώνουν την μανίαν της φύσεως με υποστείας και άγρυπνίας με τό να κοιμούνται επί του έδάφους και με την λοιπήν σκληραγωγίαν. Τούτους συμβουλεύω να μη έλθουν εις γάμον, χωρίς να τούς έμποδίσω όμως 2. Πολύ δε διαφέρει τό ένα από τό άλλο όσον και ή ανάγκη από την έλευθέραν έκλογήν. Διότι εκείνος πού συμβουλεύει αφήνει τόν άκροατήν του να είναι κύριος και έλευθέρος διά να κάμη την έκλογήν του επί τών πραγμάτων, διά τό όποία τόν συμβουλεύει· ενώ αυτός, πού έμποδίζει, τού άφαιρεί και αυτήν την έξουσίαν της έλευθερίας. Επί πλέον εγώ με τό να συμβουλεύω την άγαμίαν δεν κακίζω τόν γάμον, ούτε κατηγορώ όποιον δεν πεισθή. Ένώ σύ διαβάλλων τόν γάμον και ισχυρίζομενος ότι είναι κακόν και ύποκλέπτων σθαυρότως την θέσιν τού νομοθέτου, άντι να παραμένης σύμβουλος, επόμενος είναι να μισής όσους δεν πείθονται. Ένώ όμως όχι· αλλά θαυμάζω μέν όσους άπεφάσισαν να διεξάγουν αυτόν τόν άγώνα, δεν κατηγορώ όμως όσους μένουν έξω από αυτήν την άθλησιν.

3. Διότι τότε μόνον θα ήτο δυνατόν να διατυπωθή δικαία κατηγορία, όταν κανείς ακολουθήση τό άποδοδειγμένον κακόν. Όποιος όμως κατέχει τό μικρότερον αγαθόν και δεν φθάνει να επιτύχη τό μεγαλύτερον, στερείται θεδαίως τού θαυμασμοί και τού έπαινου, πού συνοδεύουν εκείνο τό κατόρθωμα, δεν θα ήτο όμως δίκαιον να κατηγορηται δι' αυτό. Γως λοιπόν έμποδίζω τόν γάμον, άφου δεν κατηγορώ όσους έρχονται εις γάμον· Έμποδίζω να πορνεύουν και να μοιχεύουν, αλλά ουδέποτε να συνάπτουν γάμον. Καί όσους μέν αποτόλμουν εκείνα τά άμαρτήματα τούς τιμώ και τούς απομακρύνω από τό πλήρωμα της Έκκλησίας, όσους όμως πράττουν αυτό, έφ' όσον ζουν με σωφροσύνην, δεν παύω να τούς έπαινώ. Διότι κατ' αυτόν τόν τρόπον δύο κέρδη πραγματοποιούνται· τό ένα να μη κατηγορώμεν την δημιουργίαν του Θεού, τό δεύτερον να μη καταστρέψωμεν την άξίαν της παρθενίας, αλλά να παρουσιάσωμεν αυτήν περισσότερον οεδοστήν.

ΕΚΕΙΝΟΣ, ΠΟΥ ΚΑΡΔΑΛΟΓΕΙ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ, ΑΣΙΚΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

1'. 1. Διότι όποιος κακίζει τόν γάμον κολοδώνει και την δόξαν της παρθενίας ενώ όποιος τόν έπαινει, έξαιρεί περισσότερον τό θαύμα εκείνης και τό κάνει λαμπρότερον. Έπειδή αυτό, πού φαίνεται καλόν εν συγκρίσει προς τό χειρότερον δεν δύναται να είναι πολύ καλόν, ενώ εκείνο πού είναι καλύτερον από τά άνομιφισθήτητα αγαθά, αυτό είναι τό ασυγκρίτον καλόν. Τοιούτον αγαθόν άποδεικνύομεν ήμεις, ότι είναι ή παρθεμία. Όπως λοιπόν, όσοι κακίζουν τόν γάμον, καταστρέφουν και τό έγκώμια της παρθενίας, τοιαυτοτρόπως εκείνος πού απολλάσσει τόν γάμον από κάθε κατηγορίαν, δεν έπαινει τόσον αυτόν, όσον την παρθεμίαν. Διότι και εις την περίπτωση τών σωμάτων, λέγομεν ότι είναι ώραια όχι τά άνάπηρα, αλλά όσα είναι καλύτερα, τά άρτια, πού δεν έχουν ουδέν ελάττωμα. 2. Ό γάμος είναι καλόν και διά τούτο ή παρθεμία είναι θαυμαστή, διότι είναι άνωτέρα τού καλού, και είναι τόσον άνωτέρα όσον άνωτερος από τούς ναύτας είναι ό κυβερνήτης και ό στρατηγός από τούς στρατιώτας. Άλλά όπως, αν άφαιρέσης από τό πλοίον τούς κληλάτας, κατεδόχισας τό σκάφος, και εις τόν πόλεμον, αν άπομακρύνης τούς στρατιώτας από την μάχην, παρέδωσας τόν στρατηγόν διεμένον εις τόν έχθρόν, τοιαυτοτρόπως και επί τού προκειμένου, αν βγάλης τόν γάμον έξω από την άρίστην τάξιν, έχεις ήδη προδώσει την δόξαν της παρθενίας και την κατε-

δίδοσας εἰς τὴν θεοὶν τοῦ ἐσχάτου καιροῦ. 3 Καλὸν ἡ παρθένα συμφωνῶ καὶ ἐγώ. Ἀλλὰ εἶναι καὶ ἀνωτέρα τοῦ γάμου καὶ τοῦτο ὁμοφώνως ἐπικυρώσω. Καὶ ἂν θέλῃς, προσδέτω καὶ κατὰ πόσον ἀνωτέρα εἶναι, ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν, ὅσον οἱ ἄγγελοι ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν δὲ πρέπη νὰ εἰπῶ καὶ κατὰ ἀκόμη πεζόμενος, καὶ περισσώτερον. Διότι οἱ ἄγγελοι καὶ δὲν λαμβάνουν γυναῖκα οὔτε εἰς γάμον ἔρχονται δὲν εἶναι ὁμῶς καταμπλεγμένοι μαζί με σάρκα καὶ αἷμα, οὔτε κατοκοῦν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, οὔτε ἀπὸ ἐπιθυμίας ἐνοχλοῦνται, οὐδὲ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τροφῆς καὶ ποτὸν οὔτε ἡδονικὸν τραγοῦδι δύναται νὰ τοὺς ἐπιπράσῃ, οὔτε κανένα ὁμορφοπρόσωπον ἡμπορεῖ νὰ τοὺς λυγίσῃ καὶ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ γνωστά. Ἀλλὰ καθὼς εἶναι δυνατόν νὰ ἱερῇ ἐν πληρεῖ μεσημερίᾳ καθαρὸν τὸν οὐρανόν, ὅταν δὲν ἐμποδίσῃ κανὲν νέφος τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ φύσεις ἐκείνων, ἐπειδὴ δὲν τὰς ἐνοχλεῖ καμμία ἐπιθυμία, μένουσιν κατ' ἀνάγκην διαυγεῖς καὶ λαμπραί.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΚΑΜΝΕΙ, ΠΡΑΤΗΑΤΙ
ΑΓΓΕΛΟΥΣ ΟΩΟΥΣ ΤΗΝ ΜΕΤΕΡΧΟΝΤΑΙ

1Α' 1 Ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐπειδὴ ἐκ φύσεως εἶναι κατώτερον ἀπὸ τοὺς μακαρίους ἐκείνους Ἀγγέλους σπεύδει μετὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἀγωνίζεται μετὰ προθυμίαν νὰ ὁμοιάσῃ κατὰ δύναμιν, πρὸς ἐκείνους. Πῶς λοιπόν, δὲν συνάπτουν γάμους οἱ ἄγγελοι. Ἀλλὰ οὐδὲ ἡ παρθένα. Στέκουν διὰ πάντοτε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ υπηρετοῦν αὐτόν. Τοῦτο κάμνει καὶ ἡ παρθένα. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος τὰς ἀπῆλλαξε ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην φροντίδα διὰ νὰ εἶναι περισσότερο προσηλωμένοι πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἀπερίσπαστοι. Ἐὰν δὲ δὲν δυνάμει νὰ ἀναβαῖν τῶρα κοντὰ εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπως ἐκεῖνο, διότι τὰς σφύρει κάτω τὸ βάρος τῆς σαρκὸς, ὅμως ἔχουν μεγάλην παρηγορίαν διότι υποδέχονται τὸν Δεσπότην τῶν οὐρανῶν, ὅρ' ὅσον θὰ εἶναι ἀγαπᾷ εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. 2 Εἶδες τὸ ἄξιωμα τῆς παρθενίας, τοὺς διαμένοντας ἐπὶ τῆς γῆς κάμνει νὰ ζῶσιν ὁμοίως πρὸς τοὺς ἐδρισκομένους εἰς τοὺς οὐρανοὺς δὲν ἀφίνε, τοὺς περιβεβλημένους ὁλοκᾶ σώματα νὰ ὑστεροῦν ἀπὸ τὰς σαρκώδεις δυνάμεις, καὶ ἐνὶ εἶναι ἀνθρώποι τοὺς φέρει εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀμιλλῶνται μετὰ τοὺς ἄγγελους. Ἀλλ' ἵπποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν δύνονται νὰ ἔχῃ σχέσηον

21 «Ὁ ἀγαπᾷς μερμηνῶ τὰ τοῦ Κυρίου σὺς ἑρῶς, τῇ Κυρ 4» (Α' Κορ 7, 32)

μετὰ σῶς, οἱ ὁποῖοι εἶναι τόσο ὀφθαλμὸν πράγμα τὸ καταστρέφετε, διαβάλλετε τὸν Δεσπότην καὶ τὸν ἀποκαλεῖτε πονηρόν. Σὰς ἀναμένε, λοιπὸν ἡ τιμιότης τοῦ πονηροῦ δούλου, ἐνὶ αἱ παρθένοι τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἀπολαύσων τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ, ποὺ ξεπερνοῦν καὶ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὴν ἀκοήν καὶ τὴν σκέψιν τὴν ἀνθρώπινην. Δ' αὐτὸ ἀρήνοντες πλέον ἐκείνους (ἀρκετὰ ἄλλως τε πρὸς αὐτοὺς ἔχουν λεχθῇ) θὰ ἀπευθύνωμεν τὸν λόγον πρὸς τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας.

ΟΤΑΝ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΕΙΠΕ -ΕΙΣ ΔΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΑΕΙΩ
ΕΙΩ ΚΑΙ ΟΚΙ «ΚΤΗΛΕ», ΔΕΝ ΥΠΕΔΕΙΞΕΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗΝ

1Β' 1 Ἀπὸ τοῦ λοιπὸν εἶναι καλὸν ν' ὀρχίσωμεν τὸν λόγον, Ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, τὰ ὁποῖα λαλεῖ διὰ στόματος τοῦ μακαρίου Παύλου. Διότι ἡ συμβουλή τοῦτου πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶναι συμβουλή τοῦ Κυρίου. Καὶ πράγματι ὅταν λέγῃ «Εἰς ἐκείνους δὲ ποὺ ἔχουν ἔλθε, εἰς γάμον παραγγέλλω ὅχι ἐγώ, ἀλλὰ ὁ Κύριος» ἐν τὰ λέγει μετὰ τὴν ἐννοίαν, ὅτι ἄλλο, εἶναι οἱ ἴδιοι, τοῦ λόγου καὶ ἄλλο, οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου, διότι αὐτὸς ποὺ ἔχει μέσα του τὸν Χριστὸν νὰ λαλή, αὐτὸς ποὺ δὲν ἐφρόντισε ὁ ἴδιος νὰ ζῇ, ὥστε νὰ ζῇ μέσα του ὁ Χριστός, αὐτὸς ποὺ ἔβρε καὶ βασίλειαν καὶ ζωὴν καὶ ἀγγέλους καὶ δυνάμεις καὶ ὅλην τὴν ἄλλην δημιουργίαν καὶ ἐν γένει τὰ πάντα μετὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀνεχθῇ νὰ εἰπῇ ἡ νὰ σκεφθῇ τ' ἀπὸ ὅσα δὲν ἦσαν ἀρεστὰ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μάλιστα ὅταν νομοθετῇ. 2 Τί εἶναι τέλος πάντων αὐτὸ ποὺ λέγει «Ἐγὼ» καὶ ὅχι «Εγώ», «Ἐκ τῶν νόμων καὶ τῶν δογματῶν, ἄλλους μὲν ὁ ἴδιος, ἄλλους δὲ διὰ τῶν ἀποστόλων ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστός. Ὅτι πράγματι, δὲν ἔθεσεν κατ' εὐθείαν ὁ ἴδιος ὅλους τοὺς νόμους, ἀκούσε τί λέγει. «Ἐγὼ πολλὰ ἀκόμη νὰ σὰς εἰπῶ, ἀλλὰ δὲν ἡμπορεῖτε τῶρα νὰ τὰ διατάσσετε». Διὰ τὸν μὴ χωρισμὸν λοιπὸν τῆς γυναίκος ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐπρόλαβε καὶ ἐνομοθέτησεν ὁ ἴδιος, ὅταν ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἄνθρωπος. Καὶ διὰ ταῦτα λέγει «Εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἔλθε εἰς γάμον παραγγέλλω ὅχι ἐγώ, ἀλλὰ ὁ

25 Α' Κορ. 2 9

26 Α' Κορ. 7 10 καὶ 12.

30 Ρωμ. 8, 25 καὶ 28.

32 1 Κορ. 18, 12.

Κύριος».³² Διὰ δὲ τοὺς πιστοὺς που ἔχουν ἀπίστους συζύγους οὐδὲν εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὁ Ἰεῖος, ἀλλὰ ἐνομοθέτει, ἀφοῦ ἐκίνησε πρὸς τοῦτο τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου. 3. Καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγε «Ὁχ ὁ Κύριος, ἀλλὰ ἐγὼ, ὅχι διότι ἤθελε νὰ δείξῃ, πῶς τὸ λεγόμενον ἦτο ἀνθρώπινον (διότι πῶς ἦτο διανοητόν), ἀλλὰ διότι αὐτὴν τὴν ἐντολὴν δὲν τὴν εἶχε δώσει εἰς τοὺς μαθητὰς του δταν ἦτο μαζί των ἀλλὰ τὴν δίδει τώρα διὰ τοῦ Παύλου. Ὅπως λοιπὸν ἀκριβῶς τὸ «ὁ Κύριος, ὅχι ἐγὼ» δὲν σημαίνει ἀντιλογίαν εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ Χριστοῦ, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ «Ἐγὼ ὅχι ὁ Κύριος» δὲν σημαίνει, ὅτι ὁ Παῦλος λέγει, κατὰ ἰσχύον του, ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ φανερῶνε, τοῦτο μόνον, ὅτι ἐπληρώθη ἐντολὴ διδομένη τῷ αὐτοῦ. 4. Διότι καὶ περὶ τῆς χάριος δταν ὤμιλε εἶπε «Κατὰ τὴν γνώμην μου διμῶς εἶναι εὐτυχέστερα, εἴαν μείνῃ ἔτσι».³³ Καὶ ἀμέσως διὰ νὰ μὴ νομίσῃς, εὐθύς ὡς ἴκουσαι «κατὰ τὴν γνώμην μου», ὅτι ἡ σκέψις εἶναι ἀνθρώπινη ἀπέκλεισε τὴν ὁποῖαν μετὴν προσέθηκεν τῆς φράσεως «Νομίζω, ὅτι καὶ ἐγὼ ἔχω πνεῦμα Θεοῦ». Καθὼς λοιπὸν δταν φέγγεται τὰ τοῦ πνεύματος, λέγει, ὅτι εἶναι ἰδική του γνώμη καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε θὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶνα, ἢ ἀπόφασις ἀνθρωπίνη, τοιοῦτοτρόπως καὶ τώρα, δταν εἶπῃ «Ἐγὼ λέγω, ὅχι ὁ Κύριος» μὴ νομίσῃς διὰ τοῦτο ὅτι ὁ λόγος εἶναι τοῦ Παύλου. Διότι εἶχε μέσα του τὸν Χριστὸν νὰ ὁμιλῇ καὶ δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ θέσῃ ὡς ὑπόφασιν ἕνα τόσον σοβαρὸν δόγμα, ἂν δὲν ἔφερον εἰς ἡμᾶς τὸν νόμον ἀκέραιον τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἴσως θὰ τοῦ εἶπῃ κάποιος. Δὲν ἀνέχομαι νὰ συζῶ μετὴν ἀπιστίαν, ἐνῷ ἐγὼ εἰμαι πιστός οὔτε νὰ μένω ἐγὼ ὁ καθαρὸς συζυγὸς τῆς μιαιφῶς. Ὁ Ἰεῖος εἶπες προηγουμένως, ὅτι, συ τὰ λέγεις, αὐτὰ, ὅχι ὁ Κύριος ἀπὸ τοῦ λοιποῦ θὰ γνωρίσω τὸ ἀσφαλές καὶ τὸ θεβασίον. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος ἠδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς αὐτὸν μὴ φοδῶν. Διότι δι' αὐτὸ εἶπεν, ὅτι ἔχω μέσα μου τὸν Χριστὸν λαλοῦντα καὶ ὅτι «νομίζω ὅτι ἔχω πνεῦμα Θεοῦ», θὰ νὰ μὴ φαντασθῇς, ὅτι, κατὰ τὰ λεγόμενά μου εἶναι ἀνθρώπινον. Διότι ἐάν δὲν ἦτο αὐτὸ πραγματικότης, δὲν θὰ εἶδεν τόσον κύριος εἰς τὰς σκέψεις μου «διότι οἱ λογισμοὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀδέσβαιοι καὶ ἐπισηφάλλη τὰ νόμματα των».³⁴ Ἀποδείκνυε, καὶ ἡ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης Ἑκκλησία, τὸ κύριος καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου. τοῦ ἔθεσεν ὁ Παῦλος,

32 Α' Κορινθ. 7. 10.
33 Α' Κορινθ. 7. 40.
34 2ος 2α Κορ. 9. 14.

διότι τὸν τηρεῖ με ἀκρίβειαν καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὸν ἐτήρῃ, ἐν δὲν ἦτο πεποιμένη, ὅτι αὐτὸ τοῦ ἐλέγχει εἶναι πρόσταγμα τοῦ Χριστοῦ ὁ. Τί λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος διδασκόμενος ἀπὸ τὸν Κύριον, «Περὶ ὧν δὲ μοῦ ἐγράφατε καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ συνδέεται με γυναῖκα».³⁵ Ἐὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῇ κανεὶς ὅτι οἱ Κορίνθιοι, ἂν καὶ οὐδέποτε ἐδέχθησαν καμμίαν συμβουλὴν ἀπὸ τὸν διδάσκαλον περὶ παρθένης, ἐδῶ ἐσπευσαν αὐτοὶ καὶ τὸν ἠρωτήσαν. Ἐκ τούτου συνάγεται ἡ προκοπὴ των καὶ ἡ ἐπίδοσις εἰς τὰ πνευματικά, προελθοῦσα ἀπὸ τὴν θείαν χάριν. Διότι ἀπὸ τὴν Παλαιάν Διαθήκην δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία δι' ἐκλογὴν, ἐπειδὴ ὅχι μόνον οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ Λεῦῖται καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς ἐφρόντιζον πάρα πολὺ διὰ τὸν γάμον

ΔΙΑΤΙ ΕΣΤΙΩΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΟΙ ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ, ΑΥΤΟ ΔΕ ΑΝ ΣΥΝΕΒΟΥΛΕΥΣΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Γ' 1. Ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ἔλαβον ἀφορμὴν διὰ νὰ ὑποβάλλω τὴν ἐρώτησιν. Διάκρισαν καθαρὰ καὶ καλῶς ἐκεῖνοι τοῦτο, ὅτι, ἔπρεπε νὰ κατορθώσουν μεγαλύτερον ὀρεγτὴν, ἐπειδὴ ἠξιώθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ μεγαλυτέρας δωρεάς. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶνα, ἀξιοσημειωτόν, ὅτι ποτὲ ὁ Παῦλος δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τοιαύτην συμβουλὴν. Διότι δὲν ἦτο δυνατόν, ἐάν εἶχαν ἀκούσει κατὰ παρόμοιον, νὰ ἔγραψαν καὶ πάλιν ἐρωτῶντες ἀκ νέου περὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν. Πράγματ' δὲ καὶ ἐδῶ εἶναι δυνατόν νὰ κατανοήσωμεν τὸ βάθος τῆς σοφίας τοῦ Παύλου. Διότι δὲν παρέλειψεν ἀπλῶς καὶ ἀνεῖ λόγου τὴν παραινέσιν ἐπὶ ἐνὸς τόσον σοβαροῦ θέματος, ἀλλὰ ἀνέμενε νὰ ἔλθουν αὐτοὶ πρῶτοι εἰς ἐπιθυμίαν καὶ νὰ σχηματίσουν μιαν ἀνυθρὸν ἐννοιαν διὰ τὸ πρᾶγμα, ὥστε νὰ παραλάβῃ τὰς ψυχὰς των ἐξοικειωμένας ἤδη μετὴν παρθένης καὶ τότε νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς αὐτὰς χρησίμους καὶ ἀποτελεσματικὰς τοὺς σχετικούς λόγους, ἐπειδὴ ἡ οἰκειότης τῶν ἀκροστών πρὸς τὸ θέμα παρέχει εἰς τὸν Παῦλον μεγάλην εὐκολίαν, ὥστε νὰ ὑποδεχθῶν ἐννοικῶς τὴν παραινέσιν του. Καὶ κατ' ἄλλον τρόπον δείχνει τὸ μέγεθος καὶ τὴν βαρυτητα τοῦ πράγματος τῆς παρθένης. 2. Διότι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐνομήνῃ τὴν προθυμίαν των, ἐάν δὲν ἦτο αὐτὸ, ἀλλὰ θὰ ἐπρόφθανε ὁ ἴδιος νὰ ἐισηγηθῇ τὸ πρᾶγμα, ἂν ὅχι ὡς ἐπισηφάνη οὐδέ ὡς ἐντολήν, ἀλλὰ ὡς παραινέσιν καὶ συμβουλὴν. Ἀφοῦ διμῶς

35 Α' Κορινθ. 7. 1.

αὐτός δὲν ἑσπερὲν οὕτε τοῦτο νὰ πρόξῃ πρῶτος, κατέστησεν εἰς ἡμᾶς φανερόν, ὅτι ἡ παρθενία ἔχει ἀνάγκην πολλῶν ἰδρύτων καὶ μεγάλῃς ἀγωνίας. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔπρασεν οὕτω μιμούμενος τὸν κοινὸν ἡμῶν Δεσπότην διότι καὶ ἐκεῖνος τότε συνεζήτησε περὶ παρθενίας, ὅταν τὸν ἠρώτησαν οἱ μαθηταί. 3 Ὅταν θηλοῦν τοῦ εἰπῶν Ἐάν αὐτός εἶναι ὁ δεσμός τοῦ ἀνδρός μετὰ τῆς γυναικός, τότε δὲν συμφέρε· νὰ ἐρχετα· κανεὶς εἰς γάμον» τοὺς εἶπε «Ἐγὼ παρῶν εὐνοῶχοι τοῦ εὐνοῶχισαν τὸν ἑαυτὸν των διὰ τῆς αὐστηρῆς ἐγκρατείας, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»³⁷ διότι ὅταν εἶναι μέγα τὸ κατόρθωμα καὶ δι' αὐτὸ δὲν περιορίζεται εἰς τὸν ἐξαναντικασιμὸν μιᾶς ἐντολῆς, τότε πρέπει νὰ ἀναμένωμεν τὴν προθυμίαν αὐτῶν, τοῦ πρόκειται νὰ ἐπιχειρήσωσιν τὴν κατόρθωσιν, προετοιμάζοντες δι' ἄλλου τρόπου καὶ χωρὶς νὰ τὸ ὑποκτενοῦσιν τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅπως ἀκριδῶς ἔπραξε καὶ ὁ Χριστός. Δὲν τοὺς ἔβαλε, θηλοῦν, μέσα των τὴν προθυμίαν τῆς παρθενίας ἀπὸ τὰς λόγους περὶ παρθενίας, ἀλλὰ ἀφοῦ συνηζήτησε μόνον περὶ τοῦ γάμου καὶ ἀπέδειξε τὴν θαυρύτητα τοῦ πράγματος ἕως ἐδῶ ἐστομάτησε τὸν λόγον καὶ ἔτσι ἐτακτοποίησε μὲ τὴν σαφὴν τὸ πρᾶγμα, ὥστε αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἤκουσαν τίποτε περὶ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ γάμου, εἶπαν μόνον των, ὅτι «δὲν συμφέρε· νὰ ἐρχετα· κανεὶς εἰς γάμον»³⁸. 4. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος, ὁ μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, εἶπε «Δι' ὅσα μοῦ ἐγράψατε» ὡς νὰ ἀπελάνει· το σχεδόν, πρὸς αὐτοὺς μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ νὰ τοὺς λέγῃ τρόπον τινά, ὅτι ἐγὼ δὲν ἐτόλμων νὰ σοῖς διηγῆσθαι εἰς αὐτὴν τὴν ὕψιλην κορυφὴν ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο δυσκολοκατιόρευτον ἐπειδὴ ὅμως αἰεὶ μὲ ἐπυράδατε καὶ μοῦ ἐγράψατε, προχωρῶ μὲ θάρρος εἰς τὴν συμβουλήν διότι, διὰτὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐγράψαν περὶ πολλῶν πραγμάτων, πουθενά ἄλλου δὲν προσέθεσε τὰ λόγια αὐτά, διὰ καὶ ἐνῶ ἄλλον, ἀσφαλῶς, λόγον παρὰ μόνον δι' αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶπα πρὸ ὀλίγου· διὰ νὰ μὴ δυσφορήσῃ κανεὶς εἰς τὴν παραίνεσιν, τοὺς ὑπενθύμιζε τὰ Γράμματα, ποῦ ἐκεῖνα, ταῦ ἐστελεῖαν· ἀλλὰ καὶ τάλιν δὲν τοὺς συμβουλεύει μὲ αὐστηρότητα, παρὰ τὸ γεγονός· ὅτι εἶχε ἤδη τόσον μεγάλην ἀφορίμην, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν μετριοπαθειαν μιμούμενος καὶ εἰς τοῦτο τὸν Χριστὸν διότι καὶ ὁ Σωτὴρ ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸν λόγον του περὶ παρθενίας, προσέθεσε «Ὅποιος ἡμπορεῖ νὰ τὸν δεχθῇ καὶ νὰ τὸν

³⁶ Ματθ. 19, 10 καὶ 12.

πραγματοποιήσῃ ἅς τὸ κάνει»³⁹. Τί λέγει λοιπὸν, «Δι' ὅσα μοῦ ἐγράψατε καλὸν εἶναι ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ πλησιάζῃ γυναῖκα»⁴⁰.

ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΑΓΓΟΥΣ
ΠΟΣ ΕΚΒΑΛΑΘΩ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΚΑΙ ΔΕΙΞΩ.

Δ' 1 Ἀλλὰ ἰσως θὰ μοῦ εἴπῃ τις καὶ ἂν εἶναι καλὸν νὰ μὴ συνδεσθῇ μετὰ γυναῖκα, διὰ ποῖον λόγον καθαρῶς εἰς τὸν βίον ὁ γάμος; Ποῦ λοιπὸν θὰ χρησιμοποιοῦμεν τὴν γυναῖκα, ἐφ' ὅσον δὲν μᾶς χρησιμεύει αὐτὴ εἰς τὸν γάμον, οὔτε εἰς τεκνοτοίαν. Καὶ τί θὰ ἐμποδίσῃ νὰ ἀφαισθήσθῃ ὁλόκληρον τὸ ἀνθρωπίνον γένος, ὅταν ὁ μὲν θάνατος τὸ κατάρωγῃ καὶ τὸ κόπῃ καθημερινῶς, αὐτὸς δὲ ὁ λόγος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν θέσιν τῶν πεπτόντων νὰ ἐγείρωνται ἄλλοι διὰ τῶν γεννήσεων. Ἐάν ὅλοι ἀκολουθήσωμεν μὲ ζῆλον τοῦτο τῆς παρθενίας τὸ καλὸν καὶ ἠθέλωμεν ἀποφασίσει· νὰ μὴ πληροῖσωμεν γυναῖκας τότε θὰ ἀφανισθῶν τα πάντα καὶ αἱ πόλεις καὶ οἱ οἰκίαι καὶ οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ τέχναι καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ. Διότι ὅπως ἀκριδῶς, ἐάν πέρῃ ὁ στρατηγός, ἐτέρχεται κατ' ἀνάγκην ἡ διάσπασις τῆς τάξεως εἰς ὁλόκληρον τὸ στράτευμα, ἔτσι καὶ, ἂν ἀφανισθῇ διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ γάμου ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ βασίλευς πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲν θὰ διατηρήσῃ τὴν παλαιὰν σταθερότητα καὶ τάξιν καὶ τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο παράγγελμα θὰ γεμίσῃ τὴν οἰκουμένην μὲ ἀναριθμήτους συμφοράς. 2 Ἐγὼ δὲ, ἐάν οἱ λόγοι οὗτοι προσήρχοντο μόνον ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς καὶ τοὺς ἀπίστους συντόμως θὰ ἠχοῦμαι μὲ αὐτοὺς Ἐπειδὴ ὅμως λέγουσιν ταῦτα καὶ πολλοί, οἱ ὅποιοι, νομίζουν ὅτι ἀποδίδονται εἰς τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἐγκατέλειψαν τοὺς ἰδρύτας τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν παρθενίαν ἀπὸ ἀσθενῆ βούλησιν, καὶ τώρα ἐπιθυμοῦν νὰ σκεπάσουν τὴν ὀκνηρίαν των, μὲ τὸ νὰ κακολογοῦν τὴν παρθενίαν καὶ νὰ τὴν κρίνουν ὡς πρᾶγμα περιττὸν διὰ νὰ φαίνοντα, ὅτι δὲν ἀπὸ ἀμέλειαν, ἀλλὰ ὅτι, ἀπὸ σωστῆν σκέψιν ὑπέστησαν εἰς τοὺς ἀγῶνας τουτοὺς ἐμπρός, ὡς ἀρῶμεν τοὺς ἐχθρούς (διότι ὁ ἄνθρωπος, ποῦ δὲν ἀνεγεννήθῃ δὲν δέχεται ὅσα ἀποκαλύπτει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, διότι τοῦ φαίνονται ἀνόητα)⁴¹ καὶ ὡς διδάσκωμεν αὐτοὺς ποῦ προσποιούντα, ὅτι εἶναι μαζί μου καὶ τὰ δύο,

³⁷ Ματθ. 19, 12.

³⁸ Α' Κορινθ. 7, 1.

³⁹ Α' Κορινθ. 8, 14.

ὅτι, δηλαδή, ὅτε τὸ πρῶγμα εἶναι περιττόν, ἀλλ' ὅπεναντίας ἔχεται πάρα πολὺ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτε καὶ διὰ τοὺς ἰδίους εἶναι ὄνεια ζήλιας ἢ κατηγορίας τῆς παρθενίας, ἀλλὰ θὰ φέρῃ εἰς αὐτοὺς τόσον μίαν κίβδον, ὅσον μέγαν ἔπαινον καὶ ἀνταμοιβὴν θὰ φέρῃ εἰς τοὺς κατορθούντας τὸν ἄλλον.

3. Ἀφοῦ λοιπὸν ὠλοκλήρωθη ὁλος αὐτός ὁ κόσμος καὶ τὰ πάντα ἐτακτοποιήθησαν διὰ τὴν ἰδικήν μας χρήσιν καὶ ἀνάγκην, ἔπλεον ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησε καὶ τὸν κόσμον Ἀφοῦ ἐπιδόσθη ὁ ἄνθρωπος ἔμεινεν εἰς τὸν Παράδεισον καὶ οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχε διὰ γάμον Ἐχρείασθη γὰρ γῆν καὶ βοηθός του καὶ ἐγίνετο ὅτε καὶ πάλιν ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖος ἀλλ' ὅτε ἐφαίνετο ἀκόμη, ἀλλὰ ἔχον ἐκεῖνοι χωρὶς τὴν ἀνάγκην τοῦ γάμου διαμένοντες εἰς τὸν παράδεισον, ὅπως εἰς οὐρανόν, καὶ ἐντροφῶντες εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἐπιθυμία συνουσίας καὶ αὐλήψεως καὶ τόνου καὶ τοκετοῦ καὶ κάθε εἶδος φθορᾶς εἶχε ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἐκείνων Ὅπως δὲ ρυάκι μὲ κρυστάλλινον νερὸ, ποὺ πηγάζει ἀπὸ καθαρὰν πηγὴν, εἶται ἦσαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον στολισμένοι μὲ τὴν παρθενίαν 4. Καὶ τότε ὁλόκληρος ἡ γῆ ἦτο ἔρημος ἀπὸ ἀνθρώπων. Αὐτὸ δηλαδή ποὺ φοβοῦνται τώρα δοσε τάχα ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν εἰκουμένην, αὐτοὶ οἱ ἄποιοι φροντίζουν μὲν ἐπιμελῶς διὰ τὰς ξένας ὑποθέσεις, διὰ τὰς ἱεράς των θυμῶν δὲν ὑποφέρουν ὅτε νὰ σκεφθῶν καὶ διὰ μὲν τὸ ἀνθρώπινον γένος τρέμουν μήπως κάποτε ἐκλείψῃ, ἐνῷ διὰ τὴν ἰδίαν των ψυχὴν τόσον ἀμελοῦν, ὥς νὰ ἦτο κατὰ ξένον καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται δι' αὐτὴν μὲν νὰ λογοδοτήσουν καὶ διὰ τὰς παραμικροτέρας λεπτομερείας μὲ ἀκριβείαν, ἐνῷ δ' αὖ τὴν ὀλιγοτήτα τῶν ἀνθρώπων εἰς καμὴν δὲν ὑπόκεινται λογοδοσίαν 5 Δὲν ὑπῆρχον τότε πόλεις ὅτε τέχναι ὅτε κατοικαὶ διότι καὶ δι' αὐτὰ ὅλα σὲς οὐ καὶ ὀλίγον ἐνδιαφερόσθε ἀλλὰ δὲν ἦσαν τότε αὐτὰ, καὶ οὖτως ἐκείνην τὴν μακαρίαν ζωὴν καὶ πολὺ ἀνωτέραν αὐτῆς, τίποτε δὲν τὴν ἠμπόδιζε, ὅτε ἐτάραττεν. Ἀφ' οὗτος ὁμῶς οἱ πρωτόπλαστοι παρῆκουσαν τὸν Θεόν καὶ ἔγιναν γῆ καὶ σποδός, ἔχρῳσαν μᾶς, μὲ τὴν μακαρίαν ἐκείνην ζωὴν καὶ τὸ χάρισμα τῆς παρθενίας, ἢ ὅποια τοὺς ἐγκατέλειπε πλέον καὶ ἀνεχώρησε καὶ αὐτὴ μαζὶ μὲ τὸν Θεόν διότι ἐν δοῦ παρέμενον ἀνιήτο ἀπὸ τοῦ Διάβολου καὶ ἐντρέποντο τὸν Κύριόν των, παρέμενε καὶ ἡ παρθενία, καὶ τοὺς ἐστόλγιζε περισσότερον ἀπὸ ὅσον στολίζει τοὺς βασιλεῖς τὸ δαδῶμα καὶ τὰ χρυσὰ ἱμάτια. Ὅταν ὁμῶς ἐγινον αἰχμάλωτο τοῦ Διαβόλου καὶ ἐξεδύθησαν τὴν βασιλι-

κήν αὐτὴν στολὴν καὶ ἀπέρριψαν τὸν οὐράνιον στολισμόν, ἀδέχθησαν δὲ τὴν φθορὰν ἐκ τοῦ θανάτου καὶ τὴν κατάρσιν καὶ τὴν ὀδύνην καὶ τὸν καυραστικόν θάνατον, τότε μᾶς μὲ αὐτὰ ἐκέρχεται εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὁ γάμος τὸ φθαρτὸν αὐτὸ καὶ δουλικὸν ἐνδύμα. 6. Διότι καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἦλθεν εἰς γάμον, φροντίζει διὰ τὰ κοσμικά, λέγει 7 Ἐλπίεις ἀπὸ τοῦ ἔλκεος τὴν ἀρχὴν ὁ γάμος, ἀπὸ τοῦ ἐκωάρηθαι ὅτι εἶναι ἀναγκαῖος Ἀπὸ τὴν παρακλήν, ἀπὸ τὴν κατάρσιν, ἀπὸ τὸν θάνατον. Διότι, ὅπου ὑπάρχει θάνατος, ἐκεῖ καὶ γάμος. Ἐάν ἐκεῖνος δὲν ὑπῆρχε, δὲν θὰ ἠκολούθει αὐτός Ἀλλὰ εἰς τὴν παρθενίαν δὲν ἀκολουθοῦν αὐτὰ εἶναι πάντοτε χρήσιμος, πάντοτε καλὴ καὶ μακαρία, καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ μετὰ τὸν θάνατον, καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν γάμον καὶ μετὰ τὸν γάμον διότι, εἰπέ μου, ποῖος γάμος ἐγέννησε τὸν Ἀδάμ, καὶ ποῖα ὥδιος τὴν Ἔβαν; Δὲν θὰ ἠμπορώσῃς νὰ εἴπῃς διότι λοιπὸν φοβεῖσαι χωρὶς λόγον καὶ τρέμεις μήπως ἔσται παύση νὰ ὑπάρχῃ γάμος, θὰ παύσῃ νὰ ὑπάρχῃ καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος; Μύρια, μυριάδες ἀγγέλων ὑπηρετοῦν τὸν Θεόν, χίλια χιλιάδες ἀρχαγγέλων παραστέκουν αὐτὸν καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν προσβλέπει ἀπὸ διαβολὴν γονέων, ὅτε ἀπὸ τοκετοῦ καὶ ὥδινος καὶ συλλήψεως. Πολὺ περισσότερον λοιπὸν θὰ ἐδημιούργει ὁ Θεὸς ἀνθρώπους χωρὶς γάμου, ὅπως ἀκριβῶς ἐδημιούργησε τοὺς Πρωτοπλάστους, ἐκ τῶν ὁποίων κατὰγονται ὅλοι οἱ ἀνθρώποι.

Ο ΠΑΝΟΣ ΔΕΝ ΑΙΤΑΝΕΙ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΓΕΝΟΣ.

ΙΕ' 1. Καὶ τώρα ἀκόμη τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν τὸ διατρεῖ εἰς τὴν ζωὴν ἢ εὐτυχίαν τοῦ γάμου, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶπε ἐξ ἀρχῆς «ἐλθέστε καὶ πληθύνετε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν» 2 διότι, εἰπέ μου, τί ἐκάλεισε τὸν Ἀδὰμ, ὁ γάμος πρὸς τεκνοποιαν; Μήπως καίτοι ἐπὶ τὴν εἴη ποὺ ἦτο ἐγγάμος δὲν ἐπρόφερε εἰς τὸ τέλος τὴν φράσιν ταύτην; «Κύριε, τί θὰ μοῦ δώσῃς, διότι ἐγὼ ἀποθήκευκα ἑτακός», 3 Ὅπως λοιπὸν τότε σώματα νεκρά διὰ τεκνογονίαν ὁ Θεὸς τὰ ἔκαμε ρίζαν καὶ ἀρχὴν τῶν μυριάδων, ἔτσι καὶ ἐξ ἀρχῆς, ἐάν ὑπῆκουσαν εἰς τὰ προσταγμάτα τοῦ ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Ἔβα καὶ ἐγκατενοῦντο ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τοῦ ἐνδου, δὲν θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ εἴρῃ τρόπον διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Διότι ὅτε ὁ γάμος,

40. 4. Ματθ. 1, 23.

41. Γένεα 1, 28.

42. Γένεα 19, 2.

χωρίς την θέλησιν τοῦ Θεοῦ, θά δυνήσῃ νά πολλαπλασιάσῃ τοὺς ὑπάρχοντας ἀνθρώπους, οὔτε ἡ παρθενία, ὅταν ὁ Θεὸς θέλῃ νά εἶναι πολλοὶ θά ἐλάβῃ τὸ πλῆθος. Ἀλλὰ λέγει, οὕτως ἠθέλησε Μάλαστα· Ἐξ αἰτίας ὅμως ἡμῶν καὶ τῆς ἰδικῆς μας ἀνυπακοῆς 2 Διὰ τὸ γάμος δὲν ἐφάνη πρὸς τῆς ἀπάτης, Διὰ τὸ μέσα εἰς τὸν Παράδεισον δὲν ὑπῆρχε ἡ σαρκικὴ ἐκκασίς. Διὰ τὸ πρὸς τῆς Κατάρσεως δὲν ὑπῆρχαν οἱ ὥδινες, Διὰ τὸ. ὅλα αὐτὰ τότε μὲν ἦσαν περὶ τὰ, ὅτερον δὲ κατέστησαν ἀναγκαῖα ἐξ αἰτίας τῆς ἀδυναμίας μας καὶ αὐτὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, οἱ πόλεις, οἱ τεχναί, τὰ ἐνδύματα καὶ ὅλον τὸ ἄλλο πλῆθος τῶν ἀναγκῶν. Διὰ τὸ εἰσωρμῆσεν εἰς τὴν ζωὴν ὁ θάνατος οὕτως μαζὶ τοῦ ὅλ' αὐτὰ. Νὰ μὴ προτιμῆς λοιπὸν ἀντὶ τῆς παρθενίας ἐκεῖνο, ποῦ σοὺ ἐπετράπη διὰ τὴν ἀσθένειάν σου ἢ μάλλον οὔτε καὶ νὰ τὸ τοποθετῇς εἰς τὴν μοῖραν. Διὰ τὸ σκεπτόμενος συμφορῶς πρὸς αὐτὴν τὴν λογικὴν θά εἴπῃς, ὅτι τὸ νὰ ἔχῃς βύο γυναῖκας ἀντὶ νὰ ἀρκῆσαι εἰς μιαν εἶναι καλύτερον ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ εἶχε ἐπιτραπῇ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως. Κατ' ἀκολουθίαν θά προτιμῆσῃς τὸν πλοῦτον ἀπὸ τὴν βεληματοκῆν πτωχείαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς σωφροσύνης καὶ τὸ νὰ ἀποκομῇς τὸν ἄδικο ἀντὶ νὰ ὑπομῇς μὲ γενναϊότητα τὴν ἀδικίαν.

Ο ΓΑΜΟΣ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΕΙΣ ΣΥΚΑΤΑΒΑΣΙΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ

ΙΣΤ' 1. Σὺ —λέγει— αὐτὰ τὰ κατηγορεῖς. Ἀλλὰ δὲν τὰ κατηγορῶ καθόλου. Διὰ τὸ ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς καὶ ἐφάνησαν κάποτε χρήσιμα· ἔχω ὅμως τὴν γνώμην ὅτι εἶναι ἀσήμενα καὶ μάλλον καταρρώματα παιδικῶν παρὰ ἀνδρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο θέλω ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς ἀναδείξῃ τελείους μᾶς ἐπρόσταξεν νὰ ἀποβάλλωμεν ἁεὶ, ὅπως τὸ παιδικὰ ἐνδύματα ποῦ δὲν ἵμωροῦν νὰ φορεθοῦν εἰς τὸν τελείον ἄνδρα καὶ δὲν δύνανται νὰ στολίσουν τὸ μέτρον κτῆς πνευματικῆς ἡλικίας τῆς ἐν Χριστῷ ἡλικίᾳ πληρότητος.⁴³ Ἐπρόσταξε δὲ νὰ ἐνδυθῶμεν τὰ πρεπωδέστερα καὶ τελειότερα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅχι μόνον χωρὶς νὰ νομοθετῇ ἀντίθετα πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ καὶ ἀκολουθεῖν τὸν ἑαυτὸν του μὲ ἀπόλυτον συνέπειαν 2. Διὰ τὸ ἂν καὶ τὰ προστάγματα ταῦτα εἶναι τελειότερα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅμως ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου ποικίλῃν εἰς ἴσους. Ποῖος λοιπὸν εἶναι αὐτός, Νὰ περικόψωμεν τὴν κακίαν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας καὶ νὰ τὴν ὁδηγῶμεν πρὸς τὴν τελείαν ἀρετὴν. Ἐὰν εἶχε

43. *Εφεσ. 4, 13.

φροντίζε μόνον διὰ τοῦτο, θηλασθ' τὸ νὰ μὴ μᾶς προστάξῃ ὑψηλότερα ἀπὸ τὰ προηγουμένα, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ μένωμεν διὰ παντός εἰς τὰ ἴδια καὶ ποτὲ νὰ μὴ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀσχημοντότητα ἐκεῖνης, τοῦτο τότε θά ἦτο μεγίστη ἐναντίωσις πρὸς ἑαυτὸν. Διότι, ὅπως ὁκρινῶς, ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτε τὸ ἀνθρώπινον γένος εὐρίσκετο εἰς νηπιακὴν κατάστασιν ἐνομοθετῇ τὸν αὐστηρότερον τρόπον ζωῆς δὲν θά ἐδεχόμεθα ποτὲ τὸν μετριώτερον ἀλλὰ πάντα ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν θά εἶχον καταστραφῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀκαταστασίαν τοιαυτοτρόπως ἂν, μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πολὺν χρόνον καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Νόμου 8 παιδείαν, ὅτε τέλος ὁ καιρὸς μᾶς ἐκάλει εἰς τὴν οὐρανίαν τοῦ Εὐαγγελίου φιλοσοφίαν, μᾶς ἄφηνε νὰ ζῶμεν ὡς γῆινα. οὐδὲν μέγα θά εἰχαμεν ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν ἐκεῖνης, ἐφ' ὅσον δὲν θά ἐφθάνομεν τὴν τελειότητα χάριν τῆς ὁποίας ἔγενεν ἡ συγκατάθεσις.

ΣΥΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΥ

ΙΖ' 1. Τώρα δὲ συνέθε κατ' παράνομον μὲ τοὺς νεοσφούς. Διότι ἐκεῖνα τὰ μικρὰ πτηνὰ, ὅταν ἡ μήτηρ τὰ ἀναθρέψῃ, τὰ ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀκρὴν τῆς φωλεᾶς ἂν πάλιν τὰ ἴδῃ νὰ εἶναι ἀδύνατα καὶ νὰ μὴ ἵμωροῦν νὰ σταθῶν καὶ νὰ ἔχουν ἀκόμη ἀνάγκην νὰ παραμείνουν ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, τὰ ἀφήνει ἀκόμη περισσοτέρας ἡμέρας, ὅχι, διὰ νὰ μένουν συνεχῶς μέσα, ἀλλὰ διὰ τὰ θυμαίνωσαν πρῶτα τὰ πτερὰ των καὶ ἀποκτήσουν ὅλην τὴν ἀπαιτούμενην δύναμιν, ὥστε νὰ πετοῦν εἰς τὸ ἔξω μὲ πάσαν ἀσφάλειαν. Τοιαυτοτρόπως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς μὲν μᾶς ἔσυρε πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ μᾶς ἔδειχνε τὸν δρόμον ποῦ ὀδηγεῖ πρὸς ἐκεῖ, χωρὶς νὰ ἀγνοῇ, τοῦναντίον ἐγγυρεῖ πολὺ καλῶς, ὅτι δὲν θά εἰμεθα ἱκανοὶ πρὸς τὸ πέταγμα ἐκεῖνο, ἐπὶ θυμῶν ὅμως νὰ μᾶς δεῖξῃ, ὅτι ἡ πτώσις γίνεται ὅχι ἀπὸ τὴν θέλησιν ἐκείνου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας ἀδυναμίαν. Καὶ ἀφοῦ τὸ ἔδειξε, μᾶς ἄφηρε εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ὡς εἰς φωλεάν, νὰ τρεφώμεθα ἀκόμη ἐπὶ πολὺν χρόνον μὲ τὸν γάλακτος. 2. Ὅταν ὅμως μὲ τὴν πάροδον πολλοῦ χρόνου ἐπύτρωσαν εἰς ἡμᾶς τὰ πτερὰ τῆς ἀρετῆς, τότε σ' γὰ καὶ κατ' ὀλίγον ἤλθε καὶ μᾶς ἐξήγαγε ἀπὸ τὴν ἐδῶ διαμαυρὴν διδάσκων ἡμᾶς νὰ πετώμεν ὑψηλότερα. Ὅσοι μὲν λοιπὸν εἴνεαι ἀκόμη περισσοτέρον ἀσχημονοῦν καὶ κοιμῶνται ὕπνῳ θαυνοῦ, τρυπῶνουν μέσα εἰς τὴν φωλεάν προσηλωμένοι εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἀντιθέτως οἱ πραγματικὰ γενναῖοι καὶ αὐτοὶ ποῦ ἀγαποῦν τὸ φῶς, ἀφοῦ ἄφησαν τὴν φωλεάν

μέ πολλήν εὐκολίαν, πιτοὺν πρὸς τὰ οὖρη καὶ κατακτετοὺν τὸν αὐρανόν, εγκαταλείψαντες ὅλα τὰ ἐπιγεια, τὸν γάμον, τὰ χρήματα, τὰς φροντίδας καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα συνήθως μᾶς τραβοῦν πρὸς τὰ κάτω. 3. Ἄς μὴ νομίζωμεν λοιπόν, ὅτι ἐπειδὴ μᾶς ἐπιτάγη ἀρχικῶς ὁ γάμος, ἀποτελεῖ τούτο ἀνάγκη διὰ τὸ μέλλον, ποῦ μᾶς ἐμποδίζει ν' ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὸν γάμον. Ὅτι δεδαιώς ὁ Κύριος ἐπιθυμεῖ νὰ τὸν εγκαταλείψωμεν, ἀκούσε τί λέγει. «Ὅποιος μπορεῖ νὰ καὶσθῇ καὶ νὰ δώλῃ εἰς ἐρασιμότητα τὸν λόγον αὐτοῦ (τὴν παρόντιον) ὡς προκλήρησεν καὶ ὡς τὸν ἐρασιμότης». 4. Ἐάν δὲ τούτο ἐξ ἀρχῆς δὲν μᾶς ἐπρόσταζε, μὴ ἀπορήσης. Διότι, ὅτε ὁ ἰατρός τὰ πάντα διὰ μίαν καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν προστάσσει εἰς τοὺς ασθενεῖς, ἀλλὰ ὅταν μὲν αὐτοὶ κατέχονται ἀπὸ τὸν πυρετὸν, τοὺς ἐμποδίζει νὰ τρώγουν στερεὰν τροφήν ὅταν ὅμως ἐλευθερωθῶν ἀπὸ αὐτὴν τὴν φλόγα τοῦ πυρετοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τοῦ προκαλεῖ εἰς τὰ σῶμα, τότε ἀφοῦ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν δυσάρεστον βίαν τὸν αὐτὸν καιρὸν συνήθιστον τρώγουν ζωῆς. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς τὰ σώματα ἀρρωσταίνουσι περισσότερον ἢ ὀλιγωτερον ὅταν τὰ διάφορα στοιχεῖα τοῦ σώματος μετὰ τὸν καιρὸν, ἔτσι καὶ εἰς τὴν ψυχὴν αἱ ἀπάθειαι τῶν παθόντων καταστρέφουσι τὴν υγιεὴν αὐτῆς. Καὶ χρειάζεται μάλιστα ὁ κατάλληλος καιρὸς, ὥστε τὸ πρόσταγμα νὰ εἶναι ἀποτελεσματικόν διὰ τὰ ὑπάρχοντα πάθη, ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὰ τὰ δύο δὲν θὰ εἶναι ἀρκετὰς ὁ νόμος μόνος τοῦ νὰ διορθώσῃ τὴν διαστροφήν τοῦ ἐπὶ τὴν ψυχὴν, ὅπως ἀκριβῶς ὅτε ἡ φύσις τῶν φαρμάκων αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θὰ ἠδύνατο ποτὲ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν πληγὴν. Διότι ὅπως εἶνα διὰ τὰ τραύματα τὰ φάρμακα, εἶναι καὶ οἱ νόμοι διὰ τὰ ἁμαρτήματα. 4. Σὺ τὸν ἰατρὸν, ποῦ ἄλλοτε μὲν ἀπακόπτι τὸ νοσοῦν μέλος, ἄλλοτε δὲ καυτηρᾷ, ἄλλοτε δὲ δὲν κόμει ὅτε τὸ ἐν ὅτε τὸ ἄλλο ἐπὶ τὸν εἰς τὰ ἴδια πολλὰς φορές τραύματα, δὲν τὸν καλοεξετάσεις καὶ μάλιστα ὅταν συχνὰ ἀποτυγχάνῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ τοῦ Θεοῦ ὅμως, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, τοῦ Θεοῦ ὁ ὁποῖος αὐδαμοῦ ἀποτυγχάνει καὶ τοκτοποιεῖ τὰ πάντα ἀντάξια πρὸς τὴν σφίον Του, θὰ τὸν ἐλέγξῃ καὶ θὰ ζητήσῃ καὶ εὐθυνας ἀπὸ αὐτοῦ διὰ τὰ προσηλάματά Του καὶ δὲν θὰ παραμερίσῃς μπροστὰ εἰς τὴν ἀπειρὸν σφίον Του; Καὶ δὲν εἶναι αὐτὰ συμπτώματα ἀσκήσεως παραφροσύνης; Εἶπεν. «Αὐξάνεσθε καὶ πληθυνέσθε». 48. Διότι, τοῦτο ἀπῆλθε ὁ καιρὸς τότε τοῦ

44. Ματθ. 19, 12

45. Γένεα 1, 28.

ἡ φύσις ἐμαίνοτο καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὸν οἶστρον τῶν παθόντων, ὅτε μέσα εἰς ἐκείνην τὴν ζάλην εἶχε νὰ καταφύγῃ εἰς κάποιον ἄλλον λιμένα. 5. Ἀλλὰ τί ἐπρεπε νὰ προστάξῃ, Νὰ ζοῦν μὲ ἐγκράτειαν καὶ παρθενίαν. Ἀλλὰ τούτο θὰ ἔκανε μεγαλυτέραν τὴν πείσιν καὶ θὰ ἐφρόντιων τὴν φλόγα. Διότι καὶ τὰ εὐεργετή, ποῦ χρειάζονται μόνον γάλα, ὅν κάποιος τὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν τροφήν καὶ τὰ ἀναγκάσῃ νὰ τρέφονται ὅπως οἱ ἄνδρες, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ καταστραφῶν ἁμέσως. Τόσον μεγάλο κακὸν εἶναι τὸ παρακαίρειν. Δι' αὐτὰ δὲν ἐδόθη ἐξ ἀρχῆς ἡ παρθενία. Ἡ μάλλον ἡ παρθενία ἐφανερώθη εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν γάμον δι' αὐτὰ ὁμοῦ εἰσεχώρησεν ἔπειτα ὁ γάμος καὶ ἐνομιζέτο ὅτι ἡτο πρῶτον ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ ἔαν ὁ ἄδελφός παρέμενε εἰς τὴν ὑποκοήν, δὲν θὰ ἐχρειάζετο ὁ γάμος. Καὶ πῶς, λέγει, θὰ ἐγένοντο τότε τὰ τόσα πλῆθη τῶν ἀνθρώπων; Ἐγὼ δὲ πάλιν σὲ ἐρωτῶ, ἐπειδὴ ἐξακολουθεῖς νὰ σὲ τρανάζῃ πάρα πολὺ αὐτὸς ὁ φόθος, πῶς ἐγενε ὁ Ἀδάμ, πῶς ἡ Ἑβὰ ἐνὶ δὲν ἐμεσολάβε γάμος; Τί λοιπόν, Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγει, ἐπρόκειτο νὰ γίνωνται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ κατ' ἄλλου, δὲν γνωρίζω νὰ λέγω. Διότι τώρα τὸ ζητούμενον εἶναι, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ τὸν γάμον διὰ νὰ πληθύνῃ τὸν ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς.

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΓΕΝΟΣ ΔΕΝ ΤΟ ΕΛΑΤΤΗΣΕΙ
Ἡ ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΑΛΛΑ Ἡ ΑΜΑΡΤΙΑ.

Ἡ. Ὅτι ἡ παρθενία δὲν συντελεῖ εἰς τὸν ἀφανισμόν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία καὶ αἱ παράφθοι γενεαὶ οἱ σχέσεις, ἀπέδειξεν ἡ ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἡὗ γεννημένη παγκοσμίως ἐξόντωσις καὶ ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν καὶ ὄλων ἐν γένει. τῶν ζῶων ἐπὶ τῆς γῆς. Διότι ἔαν τότε ἐναντιώνοντο οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκείνην τὴν ἐπονείδιστον ἐπιθυμίαν καὶ εἶχον τιμῆσαι τὴν παρθενίαν, ἴδω δὲν ἐβλεπον μὲ εὐσχα φλαμματα τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ τοὺς εὐρισκε τέτοια καταστροφή. 49. Καὶ ὡς μὴ νομίσῃ κανε, ὅτι ἐγὼ θεωρῶ τὸν γάμον ὡς αἰτίαν διὰ τὴν ἀπωλείαν αὐτῶν. Δὲν ἐννοῶ αὐτό, ἀλλὰ ὅτι ἡ καταστροφή

48. «Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι καλὰ εἶναι, ἔλαβον ἑαυτοὺς γυναῖκα, ἀπὸ πασθῶν ὧν ἐκείκοντο. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός, αὐτὸ μὴ καταστήσῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ὅτι αὐτοὶ εἰς τὸν αἶνα διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκα». (Γένεα 6, 2-3)

κα. ὁ ἀφανισμὸς τοῦ ἀνθρώπινου γένους δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς παρθενίας, ἀλλὰ τῆς ἁμαρτίας.

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΝ ΓΙΝΕΣΚΟΝ ΑΥΤΟ ΠΡΟΦΑΝΕΙΣ
ΔΙΑ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ, ΤΩΡΑ ΔΕ ΜΙΑ.

10'. 1. Ὁ γάμος λοιπὸν ἐδόθη καὶ πρὸς τεκνογονίαν. Πολὺ ὁμῶς περισσότερο διὰ τὴν καταστροφὴν τὴν φλόγα τῆς φύσεως. Καὶ μάρτυς εἶναι ὁ Παῦλος ποὺ λέγει· «διὰ τὸν κινδύνον ὁμῶς τῆς παρθενίας, ὡς ἐχῆ καθένας τὴν σύζυγόν του».⁴⁷ Ὅχι διὰ τὴν τεκνοποίησιν. Καὶ πάλιν προστάσσει νὰ συνευρίσκωνται, ὅχι διὰ νὰ γίνουσι πατέρες πολλῶν τέκνων ἀλλὰ διατὶ, «διὰ νὰ μὴ σᾶς πειράξῃ ὁ Σάταν».⁴⁸ λέγει. Καὶ προχωρῶν δὲν εἶπεν ἑστάνδε ἐπιθυμοῦν τέκνα ὡς συμφερόντων· ἀλλὰ τί, «ἔάν δὲν ἐγκρατεύωνται, ὡς ἔλθουν εἰς γάμον».⁴⁹ Διότι εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅπως ἔλεγον, ὁ γάμος εἶχε τὰς δύο ταύτας αἰτίας· ὅστερον ὁμῶς ὅταν ἐγάμισε ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα καὶ ἀλόκληρος ἡ οἰκουμένη, μὴ μόνον πρόφασιν ἀπέμενε πλέον διὰ τὸν γάμον, ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἀκαταστασίας καὶ ἀσελγείας. 2. Διότι, αὐτοὺς, ποὺ ἀκόμη καὶ τώρα κυλίσονται εἰς αὐτὰ τὰ πάθη καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ζοῦν ὅπως οἱ χοῖροι καὶ νὰ φθίσκωνται εἰς διαφθοράς, δὲν τοὺς ὠφελεῖ καὶ ὀλίγον, ἀφοῦ τοὺς ἀπελευθερώσει ἀπὸ ἐκείνῃ τὴν τυραννίαν τῆς σαρκὸς καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ τοὺς διατηρεῖ εἰς ἀγιασμόν καὶ σεμνότητα. Ἀλλὰ εἰς πότε θὰ συνεχίζω νὰ σκαμνίζω, διότι καὶ οἱ ποὺ λέγετε αὐτὰ, γνωρίζετε ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐμὲ τὴν ὑπεροχὴν τῆς παρθενίας καὶ ὅλα ὅσα λέγετε εἶναι δικαιολογία καὶ προφάσεις καὶ ἀκετάστατα ἀκολασίας.

ΤΟ ΝΑ ΘΕΩΡΗΣΩΝΤΗ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟΝ ΑΚΙΝΗΤΟΝ, ΕΣΤΩ ΚΑΙ ἂΝ ΚΑΝΕΙΣ ΠΡΟΦΑΝΕΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΔΕΝ ΑΠΕΛΙΑΙ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΤ ΤΗΝ ΘΕΩΡΗΣΗΝΟΥΝ

Κ'. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἂν ἐπετρέπετο νὰ λέγωμεν αὐτὰ ἀκινδύνως, ἔπρεπε καὶ τότε νὰ παύσωμεν τὴν κατηγορίαν. Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος πρὸς τὰ κατὰ πράγματα ἔχει ἀντίθετον γνώμην, μαζί με τὴν ἄλλην ζημίαν παρέχει εἰς

47. Α' Κορινθ. 7, 2.

48. «Καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ συνέρχεσθαι, ἵνα μὴ πειράξῃ ὁ σατανά» (Α' Κορινθ. 7, 5).

49. Α' Κορινθ. 7, 9.

ὅλους καὶ μίαν ἀπόδειξιν τῆς μοχθηρίας του μετὰ τὴν ἔδωκεν καὶ θεωρημένην γνώμην, ποὺ διατυπώνει ὥστε, ἂν μὴ δι' ἄλλον λόγον, τοῦλάχιστον διὰ νὰ μὴ προσφύωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μᾶς ὡλήμην τόσον πονηρὸν ἔπρεπε νὰ συγκροτῶμεν τὴν γλῶσσαν μας, σκεπτόμενοι, ὅτι αὐτὸς ποὺ θαυμάζει, τοὺς διακρίνοντας εἰς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας καὶ ἂν δὲν δύναται ὁ ἴδιος νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, θὰ δυνηθῇ πάντως νὰ τύχῃ συγγνώμης ἀπὸ ὅλους· ἐνῷ ἐκεῖνος τοῦ, ἑκτός τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος δὲν κατέρχεται εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας ἐπὶ πλέον κατακρίνει καὶ τὰ ἔργα τοῦ εἶναι, ὅμοια πολλῶν ἀτεφάνων, δικαίως ἤθελε μισηθῇ ἀπὸ ὅλους ὡς ἐχθρὸς καὶ πολέμιος τῆς ἀρετῆς, ἀβλήτερος καὶ ἀπὸ τοὺς μανικαίους. Διότι, αὐτοὶ μὲν δὲν γνωρίζουν ὅσα κάμνουν, αὐτὲς ὅσα πάσχουν τὰ ὑποκείμενα μετὰ τὴν θέλησιν των δι' αὐτὰ καὶ, ὅταν ὑβρίζουν τοὺς ἄρχοντας, ὅχι μόνον δὲν τιμωροῦνται, ἀλλὰ καὶ δέχονται τὸν ὀκτὸν ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ὑδρασθέντας. Ἐάν ὁμῶς κανεὶς ἀποτολμῇ θεληματικὰ ὅσα ἐκείνοι πράττουν παρὰ τὴν θέλησιν των, δικαίως θὰ καταδικάζετο ἀπὸ ὅλους, ὡς ἐχθρὸς τῆς ἰσχύος μας φύσεως.

ΕΙΝΑΙ ΜΕΤΑΛΟΟΣ Ὁ ΚΙΝΗΣΗΝ ΔΙ' ΑΥΤΟΥΣ
ΠΟΤ ΕΙΣΘΕΝΕΣΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΚΑ. 1. Ἐπρεπε λοιπὸν, καθὼς ἔλεγον, ἀκόμη καὶ ἂν ἦτο ἕνεκ κινδύνων ἡ κατηγορία αὐτῇ τοῦλάχιστον διὰ τοὺς λόγους ποὺ ἀνέφερα, νὰ ἀπέχωμεν ἀπ' αὐτὴν. Ἀλλὰ τώρα ὑπάρχει, εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ μεγάλος κινδύνος διότι, ἔάν θὰ τιμωρηθῇ μόνον ὅστις κἀθῇται καὶ συκοφαντεῖ τὸν ἀδελφόν του καὶ προκαλεῖ σκάνδαλα ἐναντίον τοῦ ἰσοῦς τῆς μητρὸς του,⁵⁰ ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἐπιχειρεῖ νὰ κατηγορήσῃ πράγματα, ποὺ θεωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεὸν καλὰ. Ἀκούσε λοιπὸν τί λέγει ἄλλος προφήτης ὁμιλῶν περὶ αὐτοῦ φριδῶς τοῦ θύματος. «Ἀλλοιμονον εἰς τὸν λέγοντα τὸ πονηρὸν καλὸν καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν. Εἰς τὸν ἐμφανίζοντα τὸ φῶς ὡς σκότος καὶ τὸ σκότος ὡς φῶς. Εἰς τὸν ἐμφανίζοντα τὸ γλυκὺ ὡς πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν ὡς γλυκὺ».⁵¹ Διότι τί εἶναι γλυκώτερον ἀπὸ τὴν παρθενίαν· τί ὠραιότερον, τι φωτεινότερον. Καὶ πράγματι αὕτη ἐκπέμπε, λάμπει λαμπρότερας καὶ ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας, διότι, μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ ὅλης τὰς φροντίδας αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ

50. «Καθήμενος κατὰ τὸ ἀδελφόν σου καταδικάζει καὶ κατὰ τὸν ἰσοῦς τῆς μητρὸς σου ἐπὶ θεῖς σκάνδαλον» (Ψαλμ. 58, 20).

51. Ἠσαΐου 5, 20.

μᾶς καθιστᾷ ἱκανούς νὰ ἀπενδύμεν μὲ καθαροὺς ὀφθαλμοὺς κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Καὶ αὐτὰ μὲν ὁ Ἰωάννης εἶπα δι' ἐκείνους, ποὺ ἔχουν μέσα τῶν διαστραμμένων γνώμας. 2 ἄκουσε τώρα τί λέγει ἕνας ἄλλος προφήτης δι' ἐκείνους, ποὺ μεταδίδουν τὰ ἀρρωστημένα αὐτὰ λόγια εἰς ἄλλους, ἀρχίζων καὶ αὐτὰς μὲ τὸν ἴδιον ταλανισμόν· «Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκείνον ποὺ ποτίζει τὸν πλησίον του μὲ ποτὸν θολερόν καὶ θλαθερόν»⁵² Τὸ «οὐδα» δὲν εἶναι μία ἀπλή λέξις, ἀλλὰ μία ἀπειλή, τοῦ προαναγγέλλει. εἰς ἡμᾶς ἀνεκφράστον καὶ ἀσυγχώρητον τὴν τιμωρίαν. Διότι τὸ ἐπιρῶνισμα τοῦτο εὐρίσκεται διατυπωμένον εἰς τὰς Γραφὰς δι' ἐκείνους, ποὺ δὲν δύνανται πλέον νὰ διαφύγουν τὴν μελλοντικὴν κόλασιν. 3. Καὶ ἄλλος πάλιν προφήτης, κατηγορῶν τοὺς Ἰουδαίους, ἔλεγεν· «Ἐποτίσατε οἶνον τοὺς ἁγιασμένους»⁵³ Ἐάν διὰ αὐτὰς ποὺ ποτίζει τοὺς Ἰσραηλῆας⁵⁴ μὲ οἶνον θὰ ὑποστῇ τόσον μεγάλην τιμωρίαν, τότε ἐκεῖνος ποὺ ἐνσταλάζει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀφελεστέρων ὀφθαρμοῦν διδασκαλίαν καὶ δηλητηριασμένην ποίαν ἀρὰ γε τιμωρίας θὰ εἶναι βέβαιος. Ἐάν αὐτὸς τοῦ παραβιάζει, ἕνα μικρὸν μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου, ἐπιβαλλομένης ἀσκήσεως ἐπισύρῃ ἀπαραιτήτως τὴν τιμωρίαν, τότε ἐκεῖνος ποὺ διασφύρει αὐτὴν τὴν ἀνωκτὴν καὶ θαθεῖαν θάλασσαν»⁵⁵ Τί θὰ εἴπουν λοιποὶ ὅσοι μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους σκανδαλίζουν ὅχι ἕνα ἀπλοῦν καὶ ταπεινόν, ἀλλὰ πολλούς, διότι ὅταν θὰ ἀπαχθῇ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, αὐτὰς ποὺ ἀποκαλεῖ τὸν ἀδελφόν του μικρόν, τότε αὐτὰς ποὺ διαβάλλει τὸν ἰσχυρόν αὐτὸν εἶπον, πόσην ὀργὴν δὲν θὰ ἐπισύρῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς του. 4. Κάποτε ἡ Μαριὰμ ἐβρουεύθη τὸν Μωϋσῆν, ὅχι τόσον ὅσον σείς τώρα τὴν παρθενίαν, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον καὶ ἑλαφρότερον. Διότι δὲν διέσυρε τὸν ὄντορα, οὔτε ἐχλεύασε τὴν ἀρετὴν τοῦ μακαρίου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν

52 * ε ποτίζει τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴ θολερῆ καὶ μεθυστικὴ (Ἰερ. 9 13)

53 Ἀμὸν 9 12

54 Ἰσραηλῆας ἀναφέρονται μία εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν, ποὺ εἶναι ἀσπαστικὸς ἀρχὴς μεταξὺ τῶν ὁσίων ἡτο καὶ ἡ ἀπαχθῆσαι, νὰ πιναὶν οἶνον

* Ἰωάν. ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεόν

55 Ματθ 18 8

ἐθαύμασε ταῦτο μόνον εἶπε, διὸ ἀπῆλκυσε καὶ αὐτὴ τὰ ἴδια μὲ ἐκείνον ἐν ταῦτοις ὅμως ἐπροκάλεσε τόσον ἰσχυρὰν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, ὥστε οὔτε αἱ ὑπὲρ αὐτῆς παρακλήσεις ἐκείνου τοῦ θεωρηθῇ ὑπερσθεῖς νὰ τὴν ὠφελήσουν κοβόλου, ἀλλὰ ἡ τιμωρία τῆς νὰ ἀποθῇ αὐστηροτέρα ἀπὸ τὴν γυνάμην του⁵⁶

ΑἴΤΙΑ ΕΚΑΘΕΑΝ (ΕΤΙΜΟΡΕΘΙΑΝ)
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΠΟΙ ΕΠΙΜΟΡΕΘΙΑΝ ΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ

ΚΒ 1 Καὶ διὰτὶ ἀναφέρω τὴν Μαριὰμ, Ἀφοῦ τὰ παιδιὰ ἐκείνα, ποὺ ἔπαιζον κοντὰ εἰς τὴν βηθλέμ με τὸ νὰ εἴπουν εἰς τὸν Ἑλισσαῖον τοῦτο μόνον· «Ἀνέβαινε, φαλακρὸν τόσον παρωγισαν τὸν Θεόν, ὥστε εὐθὺς ἀμέσως μὲ τὸν λόγον ἐξεπέλυσεν ἄρκτους ἐναντίον τοῦ πληθὺς (διότι ἦσαν τεσσαράκοντα δύο). Καὶ ἀμέσως τότε ὅλοι ἐκείνοι κατεσπαράσσοντο ἀπὸ τὰ θηρία»⁵⁷ Καὶ οὕτως ἡ ἡλικία οὕτε τὸ πλῆθος οὔτε τὸ γεγονός· ὅτι τὸ ἔκαναν διὰ νὰ γελάσουν ὠφέλιμα τὰ παιδιὰ. Καὶ πολὺ μύλογος διότι, ἔάν προκρίνεται ὅσοι ἀναλαβόμενοι τόσους κόπους διὰ τὴν ἀρετὴν νὰ διασφύρουν καὶ ἀπὸ παιδιὰ καὶ ἀπὸ ἀνδρας, τότε τοὺς ἀπὸ τοὺς ἀσθενεστέρους θὰ προτιμήσῃ νὰ ὑποβληθῇ εἰς κόπους, ποὺ προκαλοῦν τὰ γέλα καὶ τὸν χλευασμόν. Καὶ τοῖς ἀπὸ τοὺς πολλούς θὰ ἐπιβιώσῃ με ἥλιον τὴν ἀρετὴν, ὅταν τὴν ἐλέγη νὰ εἶναι ἕνα, καταγέλαστος. 2 Διότι ἔάν τώρα ὅπου ὅλοι τὴν θαυμάζουν εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅχι θε μόνον ὅσοι τὴν ἀκούν ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐξέπεσον ἀπὸ αὐτὴν, ἐν ταῦτοις ὅμως πολλοὶ διατάζουν νὰ ἀποδυθοῦν εἰς τοὺς ἱδρώτας ἐκείνους, ποῖος πλέον θὰ ἤθελεν εὐκόλως νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὴν, ἔάν ἐκτός τῆς ἀπουσίας θαυμασμοῦ ἐβόλετε ταύτην καὶ νὰ κατηγορηθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ οἱ πολὺ ἰσχυροὶ, ποὺ ἔχουν τοποθετηθῇ πλέον εἰς τὸν πρὸς οὐρανὸν δρόμον, δὲν ἔχουν καθόλου ἀνάγκην ἀπὸ τὴν προτροπὴν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ ὡς μεγαίστη παρηγορία τοὺς ἀρκεῖ ὁ ἔπαινος ἀπὸ τὸν Θεόν ὅσοι ὅμως παραμένουν ἐκὼμ ἀδυνατοὶ καὶ τώρα μὲν ὀλιγώτουν πρὸς τὴν ἀρετὴν (ὅπως τὰ παιδιὰ ποὺ τὰ πίνουσι ἀπὸ τὸ χερσὶ) λαμβάνουν πρόσθετον δύναμιν, ὅχι καὶ ἀσπαστικόν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν πολλῶν, ἕως ὅτου ἀφοῦ μορφωθῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τελείως, καταπύσονται νὰ μὴ ἔχουν πλέον ἀνάγκην ἀπὸ αὐτὴν τὴν βοή-

56 Τὸ ἀπαχθῆσαι ἀναφέρεται εἰς τὸν Θεόν καὶ τὸν Ἀρχαγγέλου

57 Ἰ. Βασιλ. 2 28

θεῖαν τῶν ἀνθρώπων. 3. Ὅχι δὲ πρὸς χάριν ἐκείνων μόνον, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, ποὺ τοὺς χλευάζουν, γίνεται αὐτὸ ὥστε αὐτοὶ νὰ μὴ προχωρήσουν περισσότερον εἰς τὴν κακίαν, μὲ τὴν ἀτιμωρησίαν των διὰ τὰ πρότερα ἁμαρτήματα. Ἀλλὰ καθὼς ἔλεγα αὐτὰ, ἐνεθυμήθη καὶ αὐτὰ ποὺ συνέθεσαν μὲ τὸν Ἥλιον. Αὐτὸ δηλαδὴ ἀκριβῶς ποῦ ἔπαθον ἀπὸ τὰς ἀρκτοῦς τὰ παιδιὰ ὡς τιμωρίαν διὰ τὸν Ἑλισσαίον τὰ ἴδιον ὑπέστησαν, διὰ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, ἀπὸ φωτὸς, ποὺ ἔφυγε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκατὸν ὀνδρας μαζί με τοὺς ἀρχηγούς των. Ἐπειδὴ δηλαδὴ καὶ ἐκείνοι προσήλθον καὶ μὲ πολλὴν εἰρωνείαν ὠμίλουν πρὸς τὸν δίκαιον καὶ τὸν προέτρεπον νὰ κατέλθῃ πρὸς αὐτούς, ἀντὶ ἐκείνου κατῆλθε τὸ πῦρ καὶ κατέφαγεν ὅλους αὐτούς, ὥπως καὶ ἐκείνα τὰ θηρία, ποὺ κατασπάραξαν τὰ παιδιὰ. 4. Αὐτὰ λοιπὸν ἀφοῦ δάλετε καλὰ εἰς τὸν νοῦν σας, σεις, οἱ ἔχθροὶ τῆς παρθενίας, βάλετε ἐπὶ τέλος κάποτε εἰς τὸ στόμα σας θυρὰν καὶ μοχλόν, διὰ νὰ μὴ ἀρχίσγητε καὶ σεῖς νὰ λέγητε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καθὼς δὲ δέκετε ἐκείτους λάμπουν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς παρθενίας. «Αὐτοὶ ἦσαν ποὺ ἡμεῖς κάποτε ἐχλευάζομεν καὶ τοὺς εἰχομεν παρὰδειγμα ὀνειδισμοῦ ἡμεῖς οἱ ἄσπονοι τοὺς ἐνομιζομεν ἀπὸ τὸν θῖον αὐτῶν μωσαϊκούς καὶ τὸ τέλος αὐτῶν ἐθεωρήσαμεν ὄμιον. Πῶς κατετάγησαν μεταξὺ τῶν ἰσθμῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκληρώθησαν μεταξὺ τῶν ἀγίων; Ἀρὰ ἐπικληθήμεν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης δὲν ἔλαμψεν εἰς ἡμᾶς;» Ἀλλὰ ποῖον τὸ κέρδος ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτούς, ἀφοῦ ἡ μετάνοια δὲ ἔχη χάσει. πλὴν τὴν δύναμιν τῆς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς τότε κρίσεως.

ΔΙΑΤΙ ΟΣΟΙ ΔΙΑΠΡΑΤΤΟΥΝ ΤΑ ΙΣΤΙΑ ἈΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΣΙΟΝ ΤΡΟΠΟΝ

ΚΓ'. Ἀλλὰ ἴσως θὰ εἴπῃ κάποιος ἀπὸ σας. Κανείς λοιπόν, μετὰ ἀπὸ τοὺς χρόνους ἐκείνους, δὲν ἐκακολόγησεν ἄγιους ἄνδρας. Πολλοὶ καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς. Πῶς λοιπὸν —λέγει δὲν ἐτιμωρήθησαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον; Ἐτιμωρήθησαν μὲν καὶ γνωρίζομεν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ἄν διέφυγον καὶ μερικοί, ἀλλὰ δὲν θὰ διαφύγουν ἔως τὸ τέλος. Διότι, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. «Ἡμερῶν αἱ ἁμαρτίαι εἶναι ὁλοφάνεροι, ὥστε νὰ διευκολύνουν τὴν κρίσιν. Εἰς μερικοὺς ὁμοῦς φανερώνονται ὕστερον ἀπὸ χρόνον

59. Δ. Βασιλ. 1, 3 12
60. Σοφ. Σολμ. 5, 3 5.

ἀρκετόν. 60. Καὶ ὥπως ἀκριβῶς οἱ νομοθέται ἄφησαν διὰ γραμμάτων τὰς τιμωρίας τῶν ἐνόχων, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ᾠροῦς Χριστὸς, ἀφοῦ ἐτιμώρησε ἑνα καὶ ὁμοῦ ἐκ τῶν ἁμαρτηρόντων καὶ ἀνέγραψε, τρόπον τινά, εἰς χαλκίνην στήλην τὰς τιμωρίας ἐκείνων, δι' αὐτῶν ποὺ συνέθεσαν εἰς ἐκείνους συνομιλῶ πρὸς ὅλους διδάσκων, 61. ὅσοι ἀποταλμῶν τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα καὶ ἂν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν δὲν τιμωρηθῶν μὲ τὴν αὐτὴν ποινήν, θὰ ὑποστοῦν ὁμοῦς σκληροτέραν τιμωρίαν εἰς τὴν μέλλουσαν

ΟΤΑΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣΩΝ ΝΑ ΜΗ ΤΙΜΩΡΟΝΤΑΙ ΟΣΟΙ ἈΜΑΡΤΑΝΟΥΝ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΚΤΜΩΝΕΘΑΙ ΘΑΡΡΕΟΣ. ΑΛΛΑ ΝΑ ΦΟΒΟΥΜΕΘΑ

ΚΔ'. 1. Ὡστε ὅταν ἁμαρτάνωμεν περὶ πολὺ καὶ δὲν ὀφιστάμεθα κανένας κακόν, ὅς μὴ ξεπαρνευώμεθα, ἀλλὰ μάλλον πρέπει διὰ τοῦτο νὰ φοβοῦμεθα. Διότι καὶ ἂν εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν δὲν κριθώμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, εἰς τὴν ἀληθινὴν ὁπωδιήποτε θὰ καταδικασθώμεν μαζί με τοὺς ἄλλους. Καὶ αὐτὴ πάλιν ἡ κρίσις δὲν εἶναι ἱδική μου, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ὁμιλεῖ διὰ τοῦ Παύλου. Ἀπευθυνόμενος λοιπὸν πρὸς ἐκείνους, ποὺ μεταλαμβάνουν τῶν ἱερῶν Μυστηρίων ἁναξίως, λέγει «Ὡς αὐτὸ ὑπάρχουν μεταξύ σας πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ ἀποθνήσκουν ἀρκετοί. Διότι, ἂν ἀνεκρούσκειν καὶ ἐξετάζωμεν, μὲ φόβον Θεοῦ τὸν ἑαυτὸν μας προτοῦ νὰ προσέλθωμεν εἰς τὴν θείαν Μετάληψιν, δὲν θὰ καταδικασθώμεθα ἔτσι ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὡρα δὲ κατακρινόμενοι ἀπὸ τὸν Κύριον τιμωρούμεθα παιδαγωγικῶς ἀπὸ Αὐτοῦ διὰ νὰ διορθωθώμεν καὶ μὴ καταδικασθώμεν ὀριστικῶς εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν μὲ τὸν ἁμαρτωλὸν κόσμον. 2. Διότι ὑπάρχουν μερικοί, ποὺ τὰ ἁμαρτήματά των εἶναι μέτρια καὶ συγγνωστά καὶ δι' αὐτὰ χρειάζονται κατὰ τὴν παροῦσαν μόνον ζωὴν μίαν ἐπιτίμησιν καὶ ἀφοῦ τιμωρηθῶν, νὰ μὴ ὑποπίπτουν πάλιν εἰς τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματα ἀποκινούμενοι τὸν σκύλον, ποὺ ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἐμεῖόν του. Ἄλλοι δὲ, ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερβολικῆς των κακίας θὰ τιμωρηθῶν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Καὶ τέλος, ὑπάρχουν ἄλλοι ποὺ θὰ τιμωρηθῶν μόνον ἐκεῖ, διότι διέπραξαν τὰ βαρύτερα ἀπὸ ὅλους ἁμαρτήματα, κα. δι' αὐτὸ δὲν ἐκράθησαν ἕξιοι νὰ μασιγῶσθων μετὰ ἀνθρώπων. Διότι, λέγει. «Ὅτεν θὰ μαστιγωθῶν με τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους», 62. ἔπειδὴ αὐ-

60. Α' Τ.μ. 8 24
61. Α' Κορινθ. 11 30, 32
62. Ψαλμ. 72, 5.

τοι φυλάσσονται διά τὴν τιμωρήθειν μαζί με τοὺς δαίμονες. Διότι λέγει. «Φύγετε μακρὸν μου εἰς τὸ σκοτάδι καὶ τὴν φλόγα τὴν σκινὴν ποὺ ἔχει ἐτοιμασθῇ διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ»⁸⁴ 2. Πολλοὶ ἤρπασαν τὴν ἐκτίμησιν μὲ χρήματα καὶ δὲν εὐρέθη κανεὶς νὰ τοὺς ἐλθῇ, οὐτε ἤκουσαν αὐτό, ποὺ ἤκουσαν Σίμων ὁ μέγας τότε ἀπὸ τὸν Πέτρον. «Ὅμως δὲν θίγουν διὰ τοῦτο τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ θὰ τὴν ὑποστοῦν σκληρότερον ἀπὸ αὐτὴν ποὺ θὰ ὀρίσταντο ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, διότι δὲν ἐσωφρονίσθησαν οὔτε ἀπὸ τοῦ παράδειγμα. Πολλοὶ ἀπειλόμενοι τὰ ἁμαρτωλὰ ἔργα τοῦ Κορέ,⁸⁵ ἀλλὰ δὲν ἔπαθον τὴν τιμωρίαν τοῦ Κορέ θὰ τὴν ὑποστοῦν ὅμως ἀργότερον μετὰ ἀνενόρρωτον πλεον τὴν ζημίαν.⁸⁶ Πολλοὶ ποὺ μετὰ ὕψους ἐπεδίδωσαν τὴν δαύειαν τοῦ Φαραὶ δὲν ἐσωφρονίσθησαν, ὅπως ἑκάνας, τοὺς ἀνομήναι ὁμοῦ νὰ τοὺς καταπέτῃ τὸ πέλαγος τῆς καλῆς. Οὕτε ὅσοι ὀνομάζουν τοὺς ἀδελφούς μακροὺς ἐτιμωρήθησαν ἤδη, ἐπειδὴ ἡ τιμωρία τοὺς ἔχει ἀποταμικεῖται καὶ 3. Μὴ νομίζετε λοιπὸν, ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ εἶναι μόνον λόγια. Διότι δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ μερικὰς ἐξ αὐτῶν ἐπραγματοποίησαν, ὅπως π.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Σαπεφείρας, τοῦ Χαρμί, τοῦ Ἀαρὼν⁸⁷ καὶ πολλῶν ἄλλων, ὥστε ὅσοι δὲν πιστεύουσιν εἰς τοὺς λόγους Αὐτοῦ διαὶ παραχθῶν μετὰ τὴν ἀπόδειξιν ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ παύσων τοῦ λοιποῦ νὰ ἀυτοπαύωνται, ὅτι τότε θὰ τιμωρηθῶν, καὶ νὰ μάθουν, πῶς ἡ καλωσύνη τοῦ Θεοῦ εὐρισκεται εἰς τὴν προθεσίαν, ποὺ παρέχει εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας πρὸς μετάνοιαν καὶ οὐχ εἰς τὴν πλήρη ἀτιμωρησίαν αὐτῶν ποὺ ἐπιμένουν εἰς τὰ ἁμαρτήματα. 4. Θὰ ἡδυνάμεθα νὰ λέγωμεν καὶ περισσότερα ἀποδεκνύοντες τὸς πρὸς φωτὶ ἀνάθουν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των ἐκείνοι, ποὺ ἐξευτελίζουν τὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας ἀλλὰ διὰ τοὺς σώφρονες καὶ αὐτὰ μόνον εἶναι ἀρκετὰ, ἐνὶ τοὺς ὁμοιωτάτους καὶ παράφρονες καὶ πολὺ περισσότερα νὰ λεχθῶν ἀπὸ αὐτὰ δὲν θὰ ἡμπορέσουν νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν μανίαν των. Διὰ τοῦτο ἀς ἀφῇωμεν αὐτοὺς καὶ ἀς

84. Ματθ. 25, 41.
85. «Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἀγαπᾷ σου εἰς αὐτὸν εἰς ἀπόλειαν δι. τὴν ἀρετὴν τοῦ Θεοῦ ἐνείκας διὰ χρημάτων κτείσθαι» (Πράξ. 8, 20).

86. «Ὁ Κορέ μαζί με τοὺς ἀδελφούς καὶ Ἀαρὼν ἐκνευστήσαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν καὶ ἐχάρησαν νὰ καταλάβουν τὴν ἀρχιερετικὴν ἐξουσίαν πρὸς τὴν τιμωρίαν των θροῖον ἢ νῆ κα. κατέπεσε Ἀριβ. 16, 1-86) ἔβουσαν πρὸς τιμωρίαν των θροῖον ἢ νῆ κα. κατέπεσε (Ἀριβ. 16, 1-86)

87. Ἀριβ. 16, 35.
88. «Ὑποκαί ὁ ἐρὸς Χριστοῦ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἀναίου καὶ τῆς Σαπεφείρας, διὰ τοῦτο ποὺ εἶπον (Πράξ. 8, 1-10)

στρέφωμεν ὅλον τὸν λόγον πρὸς τοὺς σώφρονες ἀπὸ ἐπανέλθωμεν καὶ πάλιν εἰς τὸν μακρὸν Παῦλον λέγει λοιπὸν «Διὰ τὰ ζητήματα ποὺ μοῦ ἐγράψατε, αἷς ἀπαντῶ τὰ ἐξῆς. Καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ πλησιάζῃ καθόλου γυναῖκα»⁸⁸ «Ὡς ἐντραποῦν λοιπὸν τώρα καὶ οἱ δύο καὶ ὅσοι κοκίζουν τὸν γάμον καὶ ὅσοι τὸν ὀφείλουν ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀξίαν του. Διότι καὶ τοὺς δύο ἀποστολῶναι ὁ Παῦλος καὶ μετὰ αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ μετὰ τοὺς ἀκούσαν

Ο ΓΑΜΟΣ ΕἶΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ ΕἰΣ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΝΤΑΣ (ΣΤΙΚΙΟΣ)

ΚΕ' Ὁ γάμος εἶναι καλὸν πράγμα, διότι, διακρίνει τὸν ἄνδρα εἰς τὴν σωφροσύνην καὶ δὲν τὸν ἀφήνει, ἀπὸ κατακλυσθῆναι εἰς τὴν πορνείαν νὰ ἀποθάνῃ. Μὴ τὸν καταγορήσῃς λοιπὸν ἐπειδὴ πολὺ ὠφελεῖ, καὶ ὅσον δὲν ἀφήνει, καὶ μέλη τοῦ Χριστοῦ νὰ γίνωνται μέλη πόρνῃς»⁸⁹ καὶ δὲν ἐπιτρέπει ὁ ἅγιος ναὸς (τοῦ σώματος) νὰ γίνῃ διέσθλος καὶ ὁκαθαρός. Ναι εἶναι καλὸν, δι' αὐτό, διότι συγκρατεῖ καὶ ἀναρῶναι αὐτὸν ποὺ εἶναι ἔτοιμος νὰ κατακλυσθῇ. Ἀλλὰ τί νόημα ἔχει δι' ἐν τούτῳ ὅτεκεῖ σταθερός, δι' ἐκείνον, ποὺ δὲν ἔχει καθόλου ἀνάγκην ἀπὸ τὴν βοήθειάν του. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν βεβαίως δὲν εἶναι πλέον χρήσιμος ὁ γάμος οὔτε ἀναγκαῖος, ἀλλ' ἀπειναντίας, εἶναι καὶ ἐμπόδον εἰς τὴν ἀρετὴν, οὐ μόνον διότι παρεμβάλλει, πλεῖστα ἐμπόδια, ἀλλὰ καὶ διότι ἀφαίρει τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀπὸ τὰ ἐγκώμια.

ΔΙΕΚΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΙ ΤΩΝ ΕΛΓΩΝ ΤΟΥ ΑΙΤΟΣ.
ΕΝΟΣ ΕΝΩ ΗΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΡΘΕΝΕΤΗ ΥΠΟΝΑΡΕΤΕΤΑΙ

ΚΣ' Διότι, αὐτὸν ποὺ εἶναι ἱκανὸς νὰ μάχεται γυμνός καὶ νὰ νικᾷ οὐ μόνον δὲν ὠφελήσεν εἰς τίποτε ἐκεῖνος, ποὺ τὸν εὗρε, μετὰ πεινῶν, ἀλλὰ τὸν ἐξημίωσε μετὰ ἀνεπαρκῶν ζηνίων, διότι τὸν ἐστέρησε ἀπὸ τὸν θαυμασμόν καὶ τοὺς λαμπροὺς στεφάνους. Διότι, δὲν τὸν ὤφειλε νὰ φανῇ ὅλη του ἡ δύναμις, οὔτε νὰ γίνῃ περιλάλητον τὸ κατορθώμα τῆς νίκης του. Ὡς πρὸς τὸν γάμον ἡ ζημία εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερη, διότι, δὲν ἀποστρέφει τὸν ἄνθρωπον μόνον ἀπὸ τὴν δόξαν, ποὺ ἐκθαμβώνει τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν συνταμιωδὴν ποὺ ἔχει ὀρίσθῃ διὰ τὴν παρθε-

88. Α' Κορ. 7, 1.
89. Α' Κορ. 7, 6, 16.

νον. Δι' αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος «καλὸν εἶναι καὶ μὴ πληρώσει γυναικά». Διὰ ποίαν αἰτίαν λοιπὸν ἐπιτρέπεις κατὰ συγκατάθεσιν καὶ πληρώσει, «διὰ τὰς πορνείας» ἀπαντᾷ. Φαβοῦμαι καὶ σὲ ἀναβιβάσω εἰς τὸ ὕψος τῆς παρθενίας, διὰ καὶ μὴ κατακρημνωθῇς εἰς τὸ βάραθρον τῆς πορνείας· τὰ πτερὰ σου δὲν εἶναι ὡς τὸν ἄνθρωπον, διὰ καὶ σὲ σπικώσω εἰς ἐκείνην τὴν ὀψηλὴν κορυφὴν. Καὶ ὅμως αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀπεβέβησαν τὸν ἀγῶνα καὶ μὲ προθυμίαν ἔτρεξαν πρὸς τὴν δόξαν τῆς παρθενίας. Διὰ τὴν λοιπὴν φοδίσαι καὶ τρέμεις ὡς μακάριε Παῦλε, διότι — θὰ ἀπῆλθα ἰσως — αὐτοὶ δεικνύουν τὴν προθυμίαν, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουν πόσον δυσκόλῳ εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἐνῶ ἐμένα ἡ πείρα μου καὶ τὰ ὅτι, ἔχω ἤδη ριφθῇ εἰς αὐτὴν τὴν μάχην με καθιστοῦν ἀσπλυνὸν ὅταν πρόκειται καὶ συμβαλεῖν δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τοὺς ἄλλους.

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΕἶΝΑΙ ΜΕΤΑΛΟ ΠΡΑΓΜΑ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΜΕΤΑΛΩΝ ΔΙΑΦΕΡΩΝ.

ΚΖ'. Ἰ Γνωρίζω πόση διαχρεάζεται γνωρίζω τὴν ἐντασιν αὐτῶν τῶν ἀγωνισμάτων, γνωρίζω τὴν σφοδρότητα αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ἀπαίτεται ψυχὴ μαχητικὴ καὶ μὲ ὀρεξὶν ἀντιστάσεως, πρόθυμη ὡς ἀποδοθῇ εἰς ἀπείγνωμένον ἀγῶνα κατὰ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Διότι πρέπει αὐτός ποῦ θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν παρθενίαν καὶ περπατῇ ἐπάνω εἰς ἀνθράκας καὶ καὶ μὴ καίεται, καὶ θαδίζει ἐπάνω εἰς τὴν κόψην τοῦ βίβου καὶ καὶ μὴ πληγνύεται. Ἐπειδὴ εἶναι τὴν σὴν ἡ δύναμις τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, ὅση εἶναι ἡ δύναμις τῆς φωτιᾶς καὶ τοῦ σιδήρου. Καὶ ὅν σὺ μὲν καὶ μὴ εἶναι ἔτσι καταλλήλως προετοιμασμένη ἡ ψυχὴ ὥστε καὶ μὴ λυγίσῃ ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς γρήγορα θὰ καταστραφῇ. Χρεάζεται λοιπὸν δάσκαλος ἀκαμπτος ὅπως τὸ διαμάντι, ἀσφαλτοῦ συνεχῶς ἀνυστακτοῦ, ἀνεξάντλητος καρτερικότητος, ἰσχυρὰ τεῖχη, περιφράγματα καὶ μοχλοὶ ἀπ' ἑξῆς, φρουροὶ ἀγρυπνοὶ καὶ γενοῖσι καὶ ἐπάνω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ βοηθία. «Διότι ὅν δὲν φυλάξῃ τὴν πόλιν ὁ Κύριος, ματαιῶς ἔσται ἀγρυπνοὶ οἱ φρουροὶ τῆς πόλεως». 2. Πῶς λοιπὸν θὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν βοήθειαν αὐτὴν, «Ὅταν συνεισφέρωμεν ὅλα ὅσα ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, ὁμοῦ καὶ λογισμὸν καὶ γαστὴν, πολλὴν ἀσπληρότητα νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, ἀκρίβειαν εἰς τὴν ἐφορευομένην τῆς μοναχικῆς νομοθεσίας, φύ-

70. Α' Κορ. 9, 7, 1
71. Ψαλμ. 126, 1

λαβὼν τῶν ἐντολῶν καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀπὸ πάντων καὶ μὴ ἐπιστελεῖσθαι εἰς τὸν ἐαυτὸν μας. Διότι καὶ ὅν σὺ μὲν καὶ καταπορεύομεν μέγιστα καταπορεύματα, εἶναι ἀνάγκη καὶ ἐπαναλαμβάνωμεν διαρκῶς πρὸς τὸν ἐαυτὸν μας. «Ἐὰν ὁ Κύριος δὲν σκευάσῃ τὸν ὁδόν, ματαιῶς κοπιᾷ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸν ὁδοῦν αὐτοῦ». Ἐπειδὴ πραγματικῶς ὅν ἔχομεν καὶ παλαίωμεν πρὸς ἀντιπάλους ἀπὸ αἵμα καὶ σάρακα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, πρὸς τὰ πνευματικὰ μεταξὺ τῶν ἐπουρανίων ὄργανα τῆς πονηρίας. Καὶ πρέπει νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ στέκουσιν ὡπλισμένοι οἱ λογισμοὶ μας καὶ καὶ ἀμυνόμενοι πρὸς τὰς ἀναισχύντους ἐπιθυμίας διότι ὀλίγον καὶ ὑποχωρήσονται, παραστήσει πλῆθυνον ὁ διάβολος κρατῶν πῦρ εἰς τὰς χεῖρας του, ὥστε καὶ τὸ ἀνῆλθαι μέσα μας καὶ καὶ κατακοῦσθαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Πρέπει λοιπὸν καὶ ἐμμεθὰ ἀγκυραῖς ἀπὸ παντοῦ. Διότι ἡ μάχη ποὺ καλοῦμεθα καὶ διεξαγωγῶμεν εἶναι ἐναντίον τῆς φυσικῆς ἀνάγκης, καλοῦμεθα καὶ ἐπιβείωμεν ζῆλον διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἀγγέλων καὶ ὁ δρόμος, ποῦ πρέπει καὶ ἀκολουθήσωμεν συμπαρεῖται μετὰ δυνάμεις ἀσωμάτων. Ἡ γῆ καὶ ἡ σῶμα ἀγωνίζονται διὰ καὶ ἐξισωθῶν μετὰ τοὺς παραινέοντες εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ φθορὰ συσσωρεύεται πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν. 3. Εἰπέ μου, λοιπὸν, θὰ τολμήσῃ κανεὶς καὶ παραβάλλῃ τὸν γάμον καὶ τὴν ῥέοντῃ μετὰ τὸν ὁδὸν καὶ ὀφθαλμὸν πρᾶγμα; Καὶ πῶς δὲν θὰ εἶναι πολὺ ἀνόητον εἶναι τοιοῦτον, «Ὅλον αὐτὸν εἶχε πλῆρη συνείδησιν ὁ Παῦλος, ὅταν εἶπε: «Ὅσον ἔχη καθῆναι τὴν σύζυγον του». Διὰ τοῦτο ἐβίστασε, διὰ τοῦτο δὲν ἐλάμβανε τὸ θάρρος καὶ συζητῆσαι ἐξ ἀρχῆς περὶ παρθενίας, ἀλλὰ ἐνασχολεῖτο εἰς τὴν συζήτησιν διὰ τὸν γάμον, ἐπιθυμῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τοῦ γάμου καὶ ἀπὸ ὁμιλίας συντάμους περὶ ἐγκρατείας συναπέμεινε τὴν σύντημον αὐτὴν ὁμιλίαν πρὸς τοὺς λόγους περὶ γάμου, ποῦ ἦσαν ἐκτενέες, χωρὶς καὶ ἐπιτρέψῃ καὶ τραυλίσῃ ἡ ἀκοὴ των ἀπὸ τῆς αὐστηρότητος τῆς παραίνεσεως. Διότι ἐκεῖνοι ποῦ πλέκει ὅλον τὸν λόγον μετὰ τὰς δορυτερεῖς παραρτήσεις εἶναι κουραστικὸς εἰς τὸν ἀκροατὴν καὶ πολλὰς ἐξαιτίας ὁρᾷ τὴν ψυχὴν καὶ ἀποσπῆται πρὸς τὰ ἀντίθετα καθὼς αὐτὴ δὲν δύναται καὶ ὑπαμείνῃ τὸ βάρος τῶν λεγομένων. Ἐνῶ ὁ ὁμιλητὴς ποῦ ποικίλλει τὸν λόγον καὶ ἀκαταμάχητος

72. Ψαλμ. 126, 1
73. Ψαλμ. 6, 12
74. Α' Κορ. 9, 7, 1

περισσότερο από τὰ εἰκόλια καὶ ὄλγα ἀπὸ τὰ δύσκολα, μετρίξει τὴν θαυρότητα τοῦ πράγματος καὶ ἀφοῦ ἀναπαύσῃ ἑτοί τὸν ἀκροατὴν, τὸν παιδεὶ καὶ τὸν προσελκύει περισσότερο· αὐτὸ λοιπὸν ἔπραξε καὶ ὁ μακάριος Παῦλος. 4. Διότι, ἀφοῦ εἶπε «καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνδρα νὰ μὴ ἐγγίῃ γυναῖκα»⁷⁶ μετεπήδησεν ἀμέσως εἰς τὸν γάμον λέγων «καὶ οὗτος ὡς ἔχη τὴν ἰσχύϊν τοῦ σύζυγον».⁷⁷ Καὶ τὴν μὲν ὑπόθεσιν τῆς παρθενίας ἐμακάρισε μόνον καὶ τὴν ἄφηκε «καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνδρα νὰ μὴ ἐγγίῃ γυναῖκα» εἶπε· ἐνῷ διὰ τὸν γάμον συμβουλεύει καὶ παραγγέλλει καὶ τὸν αἰτιολογεῖ, λέγων· «Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν παρνεύων».⁷⁸ Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι δικαιολογεῖ τὴν ἄδειαν τοῦ γάμου, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως μὲ τὰς δικαιολογίας διὰ τὸν γάμον ἐξυψώνει τὸν ἔπαινον τῆς ἐγκρατείας, χωρὶς νὰ τὸ δείξη δι' ὁμοφώνησιν, ἀλλὰ ἀφῆκεν αὐτὸ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν. Διότι αὐτὸς ποῦ θὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι νοουθετεῖται νὰ νυμφευθῇ, ὅχι διότι ὁ γάμος εἶναι ἡ βέλτιστη ἀρετὴ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ Παῦλος τοῦ καταλογίζει τὴν λαγνείαν, ὥστε χωρὶς τὸν γάμον νὰ μὴ δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν λαγνείαν, ἀφοῦ κοκκύνῃ καὶ ἐντραπῇ, θὰ φροντίσῃ ἀμέσως νὰ ἀγκυλώσῃ τὴν παρθενίαν καὶ νὰ ἀποκρούσῃ τὴν τὸσπιν καταφρόνησιν.

ΟΣΑ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ, ΥΠΟΤΡΕΠΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΚΗ' 1. Τί λέγει, ὁ μετὰ ταῦτα, «Εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀποδίδῃ ὁ ἄνδρας τὴν εὐνοίαν ποῦ τῆς χρεωστῇ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυναῖκα, τὸ ἴδιον εἰς τὸν ἄνδρα τῆς»⁷⁹ ἔπειτα ἀφοῦ τὸ ἐξηγῇ καὶ τὸ ἀποσαφηνίσῃ προσθέτει· «ἡ γυναῖκα, δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα τῆς, ἀλλὰ τὸ ἐξουσιάζει ὁ ἄνδρας τῆς. Τὸ ἴδιον δὲ καὶ ὁ ἄνδρας δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα τοῦ ἀλλὰ τὸ ἐξουσιάζει ἡ γυναῖκα τοῦ».⁸⁰ Καὶ δὲ αὐτὰ φαίνονται μὲν ὅτι λέγονται ὑπὲρ τοῦ γάμου ἢ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὅπως τὸ δόγμα εἰς τὸ ὁριστῶν, ἔτσι δάξει μὲς εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν τοὺς περὶ τοῦ γάμου λόγους, ἐπιθυμῶν ἀκριβῶς νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν γάμον. Διότι ὅποιος ἀκούει, ὅτι μετὰ τὸν γάμον δὲν θὰ εἴη Κύριος τοῦ σώματος τοῦ, ἀλλὰ θὰ εἴη, ὑποταγμένος εἰς τὴν γυναῖκα τῆς, γρήγορον θὰ φροντίσῃ

76. Α' Κορινθ. 7, 1.
77. Α' Κορινθ. 7, 2.
78. Α' Κορινθ. 7, 3.
79. Α' Κορινθ. 7, 4.

ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτῆς τὴν περὶ τὴν δουλείαν ἢ μὴ· ὅταν δὲν θὰ ἐκφῇ καὶ ὅταν νὰ ἀποβῇ εἰς αὐτὸν τὸν ζυγὸν ἐπειδὴ ἀπὸς καὶ ὑποβλήσῃ, εἶναι ἀνάγκη πλέον νὰ παραμεινῇ ὡς δούλος, ἢ ὅταν ἀρέσει τὸ αὐτὸ εἰς τὴν γυναῖκα. 2. Καὶ ὅτι αὐτὸ ποῦ λέγω δὲν τὸ συμπεραίνω μόνον ἀπὸ τὴν γυναῖκα τοῦ Παύλου εἶναι εἰκόλιον νὰ τὸ ἀντιληφθῇ κανεὶς πόσα πολὺ καλὰ ἀπὸ τοῦς Μαθητὰς τοῦ Κυρίου. Διότι οὕτως καὶ αὐτοὶ ἀνέβρουν προηγουμένως τὸν γάμον δυσβάστακτον καὶ κουραστικόν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἤκουσαν τὸν Κύριον νὰ τοὺς καταβυθύνῃ συμπερασματικῶς εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀνάγκης, ποῦ ὡδήγησε τότε καὶ ὁ Παῦλος τὴν σκέψιν τῶν Κορινθίων. Διότι τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα τοῦ, ἐκτός ἀπὸ λόγον πορνείας τὴν κάνει νὰ μοχεύεται».⁸¹ Καὶ τὰ λόγια τοῦ Παύλου καὶ ἄνδρας δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα τοῦ»⁸² ἔχουν λεχθῇ διαφορετικὰ, ἐκφράζουν ὅμως τὸ ἴδιον νόημα. 3. Ἄν ὅμως ἤθελε νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς τὰ λόγια τοῦ Παύλου προσεκτικώτερον θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι μὴ μόνον ἐπιτείνου τὴν τυραννίαν καὶ καθιστοῦν τὴν δουλείαν περισσότερον κουραστικόν. Διότι, ὁ μὲν Κύριος δὲν παραχωρεῖ εἰς τὸν ἄνδρα τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἐκδώσῃ ἀπὸ τὴν εὐνοίαν ἐνῷ ὁ Παῦλος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνδρα καὶ αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἴδιου τοῦ σώματος, ἀφοῦ παραδίδει ὁλόκληρον τὴν κυριαρχίαν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὴν γυναῖκα καὶ καταβάλλει ἔτσι αὐτὸν εἰς θέσιν κατωτέρου τοῦ ὁργανωμένου δούλου. Διότι καὶ αὐτὸς ὁ δούλος δύναται, πολλὰκις ν' ἀποκτήσῃ τὴν πλήρη ἐλευθερίαν τοῦ, ἂν κατορθώσῃ κάποτε καὶ ἀποκτήσῃ χρῆμα, τὰ ὅποια νὰ καταβάλῃ εἰς τὸν κύριόν τοι ὡς τίμημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ· ἐνῷ ὁ ἄνδρας, ἀκόμη καὶ ἂν τύχῃ νὰ ἔχη τὴν πλέον δυστροπὸν γυναῖκα, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ὑπομείνῃ τὴν δουλείαν καὶ, δὲν δύναται, νὰ εὖρη γούμειαν ἀπαλλαγὴν, οὔτε διεξόδον ἀπὸ αὐτῆς τὴν βεσποτείαν.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΗ ΑΠΟΣΤΕΡΕΙΤΕ ΛΑΛΗΛΟΥΣ· ΟΔΩΣΤΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΚΘ' 1. Ἄκου λοιπὸν εἶπε ἡ γυναῖκα δὲν ἐξουσιάζει τὸ ἴδιον τῆς σώματος, προσθέτει καὶ μὴ ἀποστερήσῃ ὁ ἄνδρας τὸν ἄλλον ἐκτός ἐάν τὸ κάμετε ἀπὸ συμφώνου προκαίτως, διὰ νὰ ἀφαιρωθῇ εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν

79. Ματθ. 5, 39.
80. Α' Κορινθ. 7, 4.

καὶ μετὰ τοῦτο συνέχευθε πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτό.⁸¹ Νομίζω, πῶς πολλοὶ ἐδῶ ἀπὸ αὐτοῦ, ποὺ ἠσπάσθησαν τὴν παρθενίαν, κακώθηκαν καὶ ὠνέρεπονται διὰ τὴν μεγάλην συγκοπήν τοῦ Παύλου· ἀλλὰ μὴ φοβηθῆτε καὶ μὴ καταλήξετε εἰς ἀτόπους σκέψεις. Διότι φαίνεται μὲν καὶ αὐτὰ ὅτι τὰ λέγει πρὸς χάριν τῶν ἑγγύμων· ἐάν ὅμως τὰ ἐξετάσῃ κανεὶς θαυτέρον θὰ εὕρῃ, ὅτι λέγονται, μὲ τὸ ἴδιον πνεῦμα τοῦ Ἐλέχθησαν καὶ τὰ προηγούμενα. Ἐάν θεοσάως κανεὶς θὰ ἤθελε νὰ τὰ προσπεράσῃ ἐπιφανειακῶς, χωρὶς νὰ τὰ συνδέσῃ μὲ τὴν αἰτίαν, ποῦ τὰ προκαλεῖται, θὰ νομίσῃ πῶς εἶναι λόγος μέλλον προσηνέστερος παρὰ Ἀποστόλου· ἂν ὅμως ἀντιθέσῃ εἰς ἀλόκληρον τὸν σκοπὸν τῶν λόγων, τότε θὰ εὕρῃ πῶς καὶ αὐτὴ ἡ συμβουλή εἶναι ἀνταξία τοῦ ἀποστολικοῦ κύρους· διότι πρὸς τί ἀναπτύσσεται ἐκτενέστερον τὸ θέμα τοῦτο; Δὲν τοῦ ἐφθονε, ἀφοῦ παρουσιάσας σεινότερον τὸ θέμα μὲ τὰ παραπάνω λόγια, νὰ σταματήσῃ ἕως καὶ τὴν συμβουλήν; Διότι τὸ μὴ ἀποστερεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἐκτός ἐάν πράττετε τοῦτο ἀπὸ συμφώνου προκαίρου, τί ἔχει πέρα πέρα ἀπὸ τὸ καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀνδρός ὁ ἀνδρὶς τὴν εὐνοίαν ποῦ τῆς χρωστέται καὶ ἀπὸ τὸ «ὁ ἀνδρὶς δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα τοῦ;» Τίποτε τὸ περισσότερον· ἀπλῶς αὐτὸ, ποὺ ἐκεῖ ἐλέγχῃ ἀμυδρῶς καὶ ἐν συντομίᾳ, ἐδῶ τὸ ἀνέπτυξε σαφέστερον.⁸² Καὶ κάμνει τοῦτο μιμούμενος τὸν ἄγιον τοῦ Θεοῦ Σαμουὴλ. Ὅπως δηλαδὴ ἀκριβῶς ἐκεῖνος ἐξηγεῖ, εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν μὲ πᾶσαν ἀκριβείαν τοὺς νόμους διὰ τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποδεχθῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀποδεχθῶν καὶ ἐκ πρώτης ὁψεως ἡ ἐξηγήσις τοῦ φαίνεται, ὅτι εἶναι, διδασκαλία, ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ἀπετέλει μίαν ἀποτροπὴν ἐκ τῆς ἀκαρπύας ἐκπύσεως τῶν· ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος ἐπανέρχεται συνεχῶς καὶ σαφέστερον εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ γάμου, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Διότι μόλις εἶπε «ἡ γυναῖκα δὲν ἐξουσιάζει τὸ ἴδιον τοῦ σώματος» προσέθετε «ὡς μὴ ἀποστερήτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἐκτός ἐάν πράττετε τοῦτο ἀπὸ συμφώνου διὰ νὰ ἀσφαλῆσθε μὲ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχήν». Βλέπετε πῶς χωρὶς νὰ προκαλέσῃ ἀπορίαν καὶ χωρὶς νὰ φανῇ ἐνοχλητικὸς ἐφερὲν ὅσους ζοῦν εἰς τὸν γάμον εἰς τὴν ἀσκησὴν τῆς ἐγκρατείας. Εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν δηλαδὴ ἀπλῶς ἐτήνεσε τὸ πρᾶγμα, ὅταν εἶπε «καλὸν εἶναι εἰς τὸν ὁσθρῶτον νὰ μὴ ἐνγύχῃ γυναῖκα» ἐδῶ ὅμως

81. Α' Κορινθ. 7, 5.
82. Α' Κορινθ. 8, 11-17

προσέθετε καὶ συμβουλήν, λέγων ὡς μὴ ἀποστερήτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἐκτός ἐάν πράττετε τοῦτο ἀπὸ συμφώνου.³ Ἀλλὰ διὰ αὐτὸ ποῦ ἤθελε νὰ θεσμοθετήσῃ τὸ εἰσάγαγε ἀπὸ μορφὴν συμβουλῆς καὶ ὄχι προσταγῆς; Διότι δὲν εἶπε «νὰ ἀποστερήτε μὲν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀπὸ συμφώνου» ἀλλὰ τί, «μὴ ἀποστερήτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον» ἐκτός ἐάν πράττετε τοῦτο ἀπὸ συμφώνου. Διότι ἔτσι ὁ λόγος ἐλπίνοτο ἑλκυστικώτερος, φανερώων τὴν πρόθεσιν τοῦ διδασκαλοῦ, νὰ μὴ ἀπατῇ τοῦτο ἀποτόμως, ὅποτε ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προτενομένων γίνεται μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν. Καὶ δὲν παρηγορεῖ τὸν ἀκαρπύον μὲ αὐτὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ περιορίσῃ εἰς ὀλίγας λέξεις τὴν δορεῖαν καὶ δύσκολον ὑπόδειξιν καὶ, πρὶν νὰ στυχωρηθῇ ὁ ἀκαρπύς, νὰ μεταπηδήσῃ εἰς τὰ εὐχάριστα καὶ νὰ ἐπιμύνην περισσότερον εἰς αὐτὰ.

ΔΙΑΤΙ Ο ΚΑΙΛΟΣ ΠΡΟΤΕΡΕΒΕΙ ΟΘΟΥΕ ΝΗΣΕΥΟΥΝ ΝΑ ΑΠΕΚΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΤΙΚΗΝ ΣΧΕΣΗΝ, ΕΦ' ΟΘΟΝ Ο ΓΑΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΙΝΙΟΝ

Α' | Ἀξίζει νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τοῦτο, ἀφοῦ ὁ γάμος εἶναι τίμιος καὶ ἡ κοίτη ἁγιαντος, τότε διὰ τί δὲν ἐπιτρέπει τὴν συζυγικὴν προσέγγισιν κατὰ τὸν χρόνον τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς; Διότι θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀποπὸν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον διαταχθῇ ὅλα τὰ σωματικά καὶ τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ ἔχουν καὶ δύο συζύγους, ἀλλὰ μὲν νὰ ἐκδικαίουν καὶ ἄλλως νὰ ἐισάγουν, νὰ διακινῶν τὸσον ἐνδιαφέρον διὰ τὸ πρᾶγμα, ὥστε ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀκούσων θεῖους λόγους νὰ ἀπέχων καὶ αὐτῆς τῆς νομικοῦ συνουσίας καὶ μάστιγα ὄχι μίαν αὐτὴν δύο μόνον ἡμέρας ἀλλὰ καὶ περικοπτεράς· καὶ ἡμεῖς ποῦ ἀπολαύομεν τὸσαυτὴν χάριν, ποῦ ἐλάδομεν Πνεῦμα Θεοῦ, ποῦ ἐνεκρούθημεν καὶ συνετάφημεν μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν, ποῦ ἡλικώθημεν νὰ γίνωμεν υἱοὶ Θεοῦ, ἡμεῖς ποῦ ὠφειώθημεν εἰς τὴν τιμὴν ὁστέρα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ πολλὰ καὶ «ὅσον μεγάλη ἀγαθὰ νὰ μὴ φθάσωμεν ὅτε εἰς αὐτὴν τὴν φροντίδα μὲ θεοῦς τοὺς νηστῆς;»⁸³ Ἄν κανεὶς πάλιν ἐπιμύνη καὶ ζητῇ νὰ μάθῃ ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς διατί ἀπέτρεψε τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ αὐτὴν τὴν συνουσίαν, ἐκεῖνο θὰ ἠμπορούσα νὰ εἶπω, ὅτι ἂν καὶ εἶναι τίμιος ὁ γάμος, ἀλλὰ δόναται νὰ φθάσῃ μόνον μέχρι τούτου τοῦ σημείου, ὥστε νὰ μὴ μο-

83 «Ἐπειδὴ δὲ Μωϋσῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαόν καὶ ἡγοῦν αὐτοῦ, καὶ ἐπλάσαν τὰ ἱμάτια. Καὶ εἶπε τῷ λαῷ· γίνεσθε ἄπομὸν τρεῖς ἡμέρας· μὴ προσέλθετε γυναῖκα» (Ἐξέodus 19, 14-15)

λάνη τὸν ἕγγαμον, ἡ ἀνδρεία δὲ ὡς ἁγίων ἐν εἶναι ἔργον τῆς δυνάμεως τοῦ γάμου, ἀλλὰ τῆς παρθενίας. Ὅτι δὲ παρήγγελλον ταῦτα ἔχοντες μόνον ὁ Μωϋσής, οὕτε ὁ Παῦλος, ἄκουσε τί λέγει ὁ ἱερεὺς. «Ἀγιάσατε τὴν νηστείαν, κηρύξατε τὴν θεραπείαν, συγκαλέσατε τὴν ἐκκλησίαν, ἐκλέξατε τοὺς προσευχόμενους». Ἄλλα ἰσως ζητεῖτε ἐκεῖνο, ποῦ δηλαδὴ διέταξε τὴν ἀποχήν ἀπὸ γυναικας; «Ἄς ἐξελάβῃ» λέγει— «ὡς γὰρ ἀπὸ τὸν κοιτῶνα τοῦ καὶ ἡ νύμφη ἀπὸ τὸ νυμφικὸν τῆς κρεβάτιος». Τούτου θεοσάως εἶναι μεγαλύτερον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιπαγὴν τοῦ Μωϋσεως. Διότι, ἔαν ὁ νεόνυμφος καὶ ἡ νεόνυμφη, εἰς τοὺς ἀπολαύς ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀμοιβῆς ἀπολαύσεως εἶναι ἐντεννωτάτη, εἰς τοὺς ἀπολαύς ἡ νεότης σφριγῶ καὶ ὁ ἐρωτικὸς πόθος εἶναι ἀσυγκράτητος, δὲν πρέπει νὰ συνέρχονται κατὰ τὸν χρόνον τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, πόσον μάλλον πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τοῦτο οἱ λοιποὶ οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν τόσο μεγάλην ἀνάγκην συνουσίας; Διότι, ἐκεῖνος ποῦ προσεύχεται καθὼς πρέπει καὶ νηστεύει, πρέπει νὰ ἀπορρίψῃ κάθε πόθον δικτικόν, πόσον φροντίδα καὶ κοσμητικὴν διαλυτικότητά καὶ ἀπὸ κάθε ἀπαφῆς αὐτοσυγκεντρωθῇ καλῶς, ὅσοι μόνον νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο εἶναι καλὸν πρᾶγμα καὶ ἡ νηστεία, διότι περικρίπτει τὰς φροντίδας τῆς ψυχῆς καὶ, καθὼς ἀμφοτέρω τὴν ἀμείλιαν ποῦ γυροφέρνει τὸν νοῦν, συμμαζεύει ὅλην τὴν σκέψιν πρὸς τὸν αὐτὸν τῆς. Αὐτὸ ἔχον κατὰ νοῦν καὶ ὁ Παῦλος ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν συνουσίαν καὶ μάλιστα ἐχρησιμοποιοῦν ἀρκετὰ ἐπιτυχῇ κυριολεξίαν. Διότι δὲν εἶπε νὰ ἀπέχετε διὰ νὰ μὴ μολυνθῇτε, ἀλλὰ «διὰ νὰ ἔχετε καιρὸν νὰ ἀφιερώνεσθε περισσότερο εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχήν» ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ σαρκικὴ ἐπαφὴ τοῦ ἀνδρός μετὰ τὴν γυναῖκα τοῦ δὲν ὁδηγεῖ εἰς ἀκαθαρσίαν, ἀλλὰ εἰς ἀσχολίαν καὶ περισπασμόν.

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΘΕΩΡΕΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑΝ ΤΗΝ ΑΠΟΧΗΝ
ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΣΥΜΒΕΒΗΔΕΙ ΑΓ ΟΧΟΙΣ ΠΡΟΕΙΤΑΙ
ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ.

ΛΑ'. Διότι τώρα μετὰ ἀπὸ τόσας προφυλάξεις ὁ Ἀδάμος προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀμφοτέρω κατὰ τὸν χρόνον τῆς προσευχῆς ἂν εὐρὴ τὴν ψυχὴν διασκορπισμένην καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἐρωτικῆς συμπάθειας πρὸς τὴν γυναῖκα, νὰ ἔχη

84. Ἰωήλ 2, 15.
85. Ἰωήλ 2, 16.

ἀποχαυνωθῇ καὶ τί δὲν θὰ πρὸξῃ, διὰ νὰ περιπλανῶνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διαβολῆς μας; Πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ παθῶμεν μῆτε ὅταν πρὸ παντὸς φροντίζομεν νὰ καταστῇται τὸν Θεόν ἀσπληγχοῦν ὁπίωκαί τ' μας, νὰ προσκρούσωμεν εἰς Αὐτὸν διὰ τῆς ἀκαταλείτου προσευχῆς μας, διὰ τοῦτο μᾶς προτρέπει νὰ εἰμεθα ἀπηλλαγμένοι τότε ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τῆς καίτης.

ΟΤΑΝ ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΘΑ ΜΕ ΑΜΕΒΑΙΑΝ, ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ
ΑΔΕΝ ΒΕΒΙΑΣΤΗΜΕΘΑ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΚΟΝ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

ΑΒ'. Διότι ἔαν οἱ προσερχόμενοι εἰς τοὺς βασιλεῖς— τί λέγω εἰς τοὺς βασιλεῖς, — εἰς αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἀρχοντας καὶ ὡς δοῦλοι παρουσιάζονται κτετυτικὰ εἰς τοὺς κυρίους των, εἴτε τὸ κάμνουν διὰ ἡδίκησαν ἀπὸ ἄλλους, εἴτε διότι οἱ ἴδιοι ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ κάποιο εὐεργέτημα, εἴτε, ἀκόμη σπεύδουν νὰ κατευνάσουν κάποιαν ὀργὴν ποῦ ἡγέρθη ἐναντίον των, ἀπὸ προσηλώσαν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ὅλην τὴν σκέψιν των πρὸς ἐκεῖνους, ἔτα, μόνον ἐπιπληγχοῦν τὴν συνάντησιν, ἂν δὲ ὀλίγον ξεκαθάρθουν, δὲ μόνον δὲν κατορθώνουν αὐτὰ διὰ τὰ ὅποια παρεκάλουν, ἀλλὰ ἀπέρχονται, ἀπὸ λάθους ἐπὶ πλέον καὶ κάποιο ἄλλο κακὸν ἐν λοιπὸν αὐτοῖς ποῦ ἐπιδικῶν νὰ καταπαύσουν τὸν θυμὸν τῶν ἀνθρώπων, καταβάλλουν τὴν φροντίδα, «ὦ θὰ πάθωμεν ἡμεῖς οἱ δυστυχῆς, προσερχόμενοι μετὰ τὴν ἀδιαφορίαν εἰς τὸν Θεόν, τὸν Δεσπότην τῶν πάντων καὶ μάλιστα ὅταν εἰμεθα ὑπαίτιοι πολὺ μεγαλύτερας ὀργῆς, διότι οὕτε δοῦλος τὸν κύριόν του, οὕτε παλῆτης τὸν βασιλέα δύναται νὰ παροῦν τὸσον, ὅσον ἡμεῖς καθημερινῶς τὸν Θεόν. 2 Καὶ τοῦτο ἤθελε νὰ δείξῃ ὁ Χριστός, ὅταν παρωμοιάζε τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἀμαρτήματα μετὰ ἐκαστὸ θηνάριον, ἐν τῷ πρὸς τὸν Θεόν μετὰ μύρια τέλονται. Ἐπειδὴ λοιπὸν μετὰ τὴν προσευχῆς προσερχόμεθα διὰ νὰ καταθέσωμεν τὴν ὀργὴν καὶ διὰ νὰ συμπληρωθῶμεν μετὰ Αὐτόν, ποῦ καθημερινῶς τὸν κάμνομεν ἔχθρον μας, εὐλόγως μᾶς ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν ἡδονὴν ἐκείνην, λέγων περίπου. Πρόκειται διὰ τὴν ψυχὴν μας, ἀγαπητοί, ὁ κίνδυνος εἶναι διὰ τὰ μέγιστα. Πρέπει λοιπὸν νὰ τρέμωμεν καὶ νὰ φοβούμεθα καὶ νὰ εἰμεθα συνεσταλμένοι προσερχόμεθα ἐνώπιον φοβεροῦ Κυρίου, τοῦ ἔχει ὑβρισθῇ πάρα πολὺ ἀπὸ ἡμᾶς, ποῦ δύναται νὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ πολλὰς κατηγορίας καὶ νὰ μᾶς ζητήσῃ πολλὰς εὐθύνας. Αὐτὸς ὁ κενὸς δὲν εἶναι καιρὸς εὐαγγελισμῶν, οὕτε ἡδονῶν, ἀλλὰ θαρρῶν καὶ στεναγμῶν περὶ τὴν γυναικίαν ἐνώπιον τοῦ

Θεοῦ καὶ εὐκρινούς ἐξομολογήσεως, ἐντόνου παρακλήσεως καὶ πολλῶν ἱκετιῶν. Διότι θὰ εἶναι εὐχάριστον, ὃν κανείς, θεοῦ προσέτιση ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν φροντίδα, ὅταν προσέλθῃ, νὰ διευθῇ νὰ καταπραΰνῃ ἀεὶν τὴν ὁρμήν. Ὅχι διότι εἶναι σκληρός οὕτε ὅτι εἶναι ὁμῶς ὁ Κύριός μας ἀπεναντίας εἶναι πάρα πολὺ ἡμερος καὶ φιλόφρωντος ἀλλὰ τὰ ὑπερβαλικά μας ἁμαρτήματα οὕτε τὸν καλὸν καὶ ἐπιεικὴ καὶ πολυέλεον ἀφήνουν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ γρήγορα. 3 Δι' αὐτὸ λέγει «διὰ νὰ ἔχετε καιρὸν νὰ ἀποσκώψετε εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχήν». Τί λοιπὸν δύναται νὰ εἶναι πικρότερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν δουλείαν, θέλω νὰ προκάλῃ εἰς τὴν ἀρετὴν, νὰ πετάξῃ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐπιμένον εἰς νηστείας καὶ πρᾶσιχάς νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς ἵπτετα ὅμως ἂν ἐκείνη δὲν θέλῃ νὰ συμμορφωθῇ μὲ αὐτὴν τὴν γυμνὴν ἐξαναγκάσιμα, νὰ γίνῃ δοῦλος τῆς λαγνείας τῆς. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν εἰς τὴν ὁρμήν «καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνδρα νὰ μὴ ἐγγίῃ γυναῖκα». Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Μαθηταὶ εἶπον πρὸς τὸν Κύριον «ὅταν ἡ ἀφορμὴ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀνδρός ἀπὸ τὴν γυναῖκα εἶναι αὕτη καὶ μόνον, τότε δὲν συμφέρει νὰ ἐρχεται κανεὶς εἰς γάμον». Καὶ εἶπαν αὐτὰ ἄφωδ' ἐστέρθησαν ὅτι κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκη θὰ προήρχετο ἐλάτῃ δ.δ. τὸ ἄλλο μέρος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτρυχωρήθησαν.

Ἡ ΕΠΙΛΑΛΗΦΙΣ ΤΩΝ ΦΟΒΕΙΜΕΝΩΝ
Εἶναι ἱστορικὸν ὅσον νῆμονται τοῦ Χριστοῦ

ΑΓ' Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συχνὰ ἐπαναλαμβάνει αὐτό, διὰ νὰ ἐμβάλῃ τοὺς Κορινθίους εἰς αὐτὸν τὸν λογισμόν. «Ἄς ἔχῃ ὁ καθένας τὴν συζυγίαν του. Εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ θεοῦ ἀποδίδῃ ὁ ἄνδρας τὴν εὐνοίαν τοῦ τῆς χρεωστεῖ. Ἡ γυναῖκα δὲν ἐξουσιάζει, τὸ ἱερόν της σώμα μὴ ἀποσταρῇ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Νὰ συνέχεσθε εἰς τὰς συζυγίας σας σχέσεις». Διότι οὕτε καὶ οἱ μακάριοι ἐκείνοι ἐπαθὺν τοῦτο ἀμέσως μόλις ἤκουσαν ἀλλὰ ὅταν ἐκ δευτέρου ἤκουσαν αὐτὰ, τότε συνηθώθησαν τὴν ἀνάγκη τῆς ἐντολῆς. Ἐπειδὴ καὶ ὅταν ὁ Χρῆστος ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τὸ θρόνον, ὡμίλησε καὶ εἰ' αὐτὸ τὸ θέμα, καὶ ὕστερον ἀπὸ πολλὰ ἄλλα πάλιν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς εἰρη-

90. Δ' Κορινθ. 7, 1.
91. Ματθ. 19, 10.
92. Δ' Κορινθ. 7, 2 ο.
93. Ματθ. 2, 28 καὶ 91.

γοῦ εἰς τὸν ἔρωτα τῆς ἐγκρατείας ὅταν τὰ ἴδια πράγματα, λέγωνται συνεχῶς, ἔχουν μεγαλύνειαν ἐπιφάνειαν. Καὶ ἐδῶ λοιπὸν μιμούμενος ὁ Μαθητὴς τοῦ Διδάσκου συνεχῶς συζητεῖ διὰ τὰ ἴδια θέματα. Καὶ ποιθεὶν δὲν ἀναφέρει ὅπως ὅτι συγχωρεῖται ἡ ἐργασία σχέσεως, ἀλλὰ ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν, λέγων ὅτι τὰς πορνείας καὶ τοὺς σατανικούς πειρασμούς καὶ τὴν ἑλλειψιν ἐγκρατείας, καὶ τοιοῦτοτρόπως, χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ ὑποπτεῖται, πλέκει τὸ ἐγκώμιον τῆς παρθενίας μὲ τοὺς λόγους τοῦ περὶ τοῦ γάμου.

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΙΑ Εἶναι ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΚΑΙ ΑἰΔΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΣΤΕΦΑΝΩΝ

ΑΔ. 1 Διότι, ἐδῶ τοὺς ἐγγάμους ἐφοδῆθη νὰ κρατήσῃ ἐπὶ πολὺ τὸν ἓνα μακρὸν τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ μὴ εὕρῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ διεξιούσῃ ὁ Διδάσκαλος, πόσον στεφάνων πρέπει νὰ εἶναι βέλαι αὐταὶ ποὺ δὲν ἐχρεώθησαν καθόλου αὐτὴν τὴν ἐκ τοῦ γάμου παρηγορίαν καὶ παρέμειναν μέχρι τέλους ἀνέκητοι. Ἄν καὶ οἱ ἐπινοήσεις τοῦ Διδάσκου δὲν ἀπειλοῦν καὶ τοὺς δύο ἐξ ἑαυτοῦ. Διότι τοὺς μὲν ἐγγάμους, νομίζω, δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ καθ' ἑαυτοὺς, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι πληροῦν τοὺς εὐλόκεται ἡ καταφυγὴ, καὶ ἂν αἰσθανθῶν σφοδρότερον τὴν προσβολήν, δύναται νὰ καταφύγῃ ἀμέσως εἰς τὸν λυμένα. Διότι, ὅτε καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ μακάριος Παῦλος νὰ ταξιδεύσῃ μακρότερον, ἀλλὰ τοὺς προτρέπει νὰ ἐπιστρέψουν ὅταν κουράζονται, ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς πάλιν νὰ συνευρισκῶνται. Ἐνῷ ἡ παρθένος ἀναγκάζεται διαρκῶς νὰ θαλασσοδέρνῃ καὶ νὰ πλέῃ εἰς πέλαγος χωρὶς λυμένα καὶ ἂν ἐκείνη ἐγερθῇ ἡ σφοδρότερα τρικυμία, ὅτε τότε ἐπιτρέπεται νὰ ἀράξῃ τὸ σκάφος τῆς καὶ νὰ ἀναπαύσῃ. 2 Ὅπως λοιπὸν οἱ πέματα τῆς θαλάσσης δὲν ἐπιτίθενται ἐναντίον τῶν πλεόντων ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει πλησίον πάλιν ἡ ἐπὶ τὴν ἡμῶν (διότι ματαίως θὰ ἀκινδυνεύουν) ἂν ἐξ συναντήσουσαν τὸ σκάφος εἰς τὸ μέσον τοῦ πέλαγους, ἔχοντες καὶ ὡς ἐφόδιον τῆς τολμῆς των τὴν ἀπουσίαν ἐκείνων, ποὺ θὰ ἐσπεύδαν νὰ βοηθήσουν τὰ ὅματά των, ἀναστατώνουν καὶ κινεῖν τὰ πάντα καὶ δὲν σταματοῦν, παρὰ ὅταν ἡ θυβλίον τὸ σκάφος ἀσθενῶν ἢ πᾶθον τὸ ἴδιον αὐτοὶ ἔτσι λοιπὸν καὶ ὁ φοβερός αὐτὸς πειρασμὸς σκῆψε, ἐναντίον τῆς παρθένου μεγάλῃ βαρυχειμῶνι, καὶ φοβερὰν ἀναστάσιον καὶ ἀφόρητον τρικυμίαν, δὲν τὰ ἀναταράσσει διὰ-κάτω, ὅτε μὲ τὴν βίαν καὶ τὴν ὁρμήν νὰ ἀνοπρέψῃ τὸ σκάφος. Διότι, ἤκουσε, ὅτι ἡ παρθένος δὲν ἔχει τὸ «ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέχεσθαι» τῶν ἐγγάμων, ἀλλὰ εἶναι, ἀνάγκη νὰ παλοῖη διαρκῶς, διαρκῶς νὰ μάχηται ἐναντίον

τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἕως ὅταν καταπλήσῃ εἰς ἡσυχον λαμένα. 3. Διότι ὁ Παῦλος ἀλείπει τὴν παρθένον ὡς γενναίου στρατιώτην, ἔξω ἀπὸ τῆς τείχης καὶ δὲν ἀφίησι, νὰ ἀνοιχθοῦν δι' αὐτῶν αἱ πύλαι, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἐχθρὸς τῆς ἐπιτίθεται μὲ πρωτοφανή ἀγριότητα, καὶ ἂν γίνεταί ἀγριώτερος ἀκόμη ἡπειρῶς ἔχει. Ὑπὸ φῶς τοῦ τουτο, ὅτι ὁ ἀντιπαλὸς δὲν ἔχει οὐδεμίαν δυνατότητα ἀνασκήσης. Ὅχι δὲ μόνον ὁ Διάβολος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἑκτονος ἐρεθισμὸς τῆς φυσικῆς ἐπιθυμίας ἐνοχλεῖ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν τοὺς ἀγάμους καὶ τοῦτο εἶναι ὁλοφάνερον εἰς πάντα. Ὅσων, δηλαδή, πραγμάτων ἔχομεν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπολαύσεως, δὲν καταλαμβάνομεθα ταχέως ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν των, διότι ἡ ἀβεια τῆς ἀπολαύσεως των ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ψυχὴν νὰ ἡσυχάζῃ. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει καὶ κάποια λαϊκὴ παραβολὴ ἀπολύτως ἀληθής. Αὐτὸ, πρὸς δυνάμειν νὰ ἔχωμεν εὐκόλως, δὲν προκαλεῖ σφοδρὴν ἐπιθυμίαν. Ἄν ὅμως κάποτι ἐμποδισθῶμεν ἀπὸ αὐτὰ πρὸς ἄλλοτε ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας τότε συμβαίνει τὸ ἀντιθέτον καὶ αὐτὰ πρὸς ἄλλοτε κατεφρονούμεν, διότι ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, αὐτὰ τὰ ἴδια, ὅταν χάσωμεν τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν, διεγείρουσιν σφοδρότερον τὴν ἐπιθυμίαν μας. 4. Πρῶτον μὲν λοιπὸν δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι μεγαλύτερα ἡ γαλήνη εἰς τοὺς ἐγγάμους δεύτερον δέ, διότι καὶ ἂν ἀκόμη ἡ φλόγα φουντώσῃ, τὴν κατασιέλλει ἀμέσως ἡ ἐπιληθούσα συνουσία. Ἀλλὰ ἡ παρθένος ἐπειδὴ δὲν δύναται κατ' ἄλλον τρόπον νὰ σῇσῃ τὴν φωτιάν, τὴν ἐλέπτει μὲν νὰ κορυφυνεῖται καὶ νὰ ἀνοδοῖν φηλά, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὴν σῇσῃ, ἕνα μόνον προσέχει, νὰ μὴ κατὰ κάθως μάχεται μὲ τὴν φωτιάν. Ὑπάρχει ἀρὰ γε πρῶγμα πρὸς παράδοξον ἀπὸ αὐτὰ, νὰ βαστάζῃ δηλαδή μέσα τῆς τὴν φωτιάν καὶ νὰ μὴ καίεται; Νὰ στριφονυβίῃ μὲν ἡ φλόγα μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῆς καὶ νὰ διατηρῇ ἀνέπαφον τὴν διένοιάν τῆς; Διότι κανεὶς δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ ἀδεύσῃ ἔξω αὐτοὺς τοὺς ἀναμμένους ἀνθράκας ἀλλὰ αὐτὸ πρὸς ὁ Παρρησιαστικὸς λέγει, ὅτι εἶναι ὀδυνηρὸν εἰς τὴν φύσιν τῶν σωματίων, αὐτὴ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὸ ὁπομένῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς. Καὶ τί λέγει ἐκεῖνος, «εἶναι δυνατόν νὰ περιπατήσῃ κανεὶς ἐπάνω εἰς ἀναμμένα κάρθουνα καὶ νὰ μὴ κατακαύσῃ τοὺς πόδας του.»⁹¹ Νὰ ὅμως πρὸς αὐτὴν περιπατεῖ καὶ ὁπαφῇ, αὐτὸ τὸ βασανιστήριον «εἶναι δυνατόν νὰ βάλῃ κανεὶς τὴν φωτιάν μέσα εἰς τὸν κόρφον του

90. Παροιμία, 8, 25.

καὶ νὰ μὴ κατακαύσῃ τὰ ἱμάτιά του.»⁹² Ἀλλὰ αὐτὴ ὅμως, πρὸς ἔχει ὅχι εἰς τὰ φορέματά τῆς, ἀλλὰ μέσα τῆς τὴν φωτιάν νὰ φουντώσῃ καὶ νὰ τρέξῃ ὁλοῦν, ὁπομένῃ καὶ στεγάζῃ τὴν φλόγα.

5. Λοιπὸν, εἰπέ μου, θὰ τολμήσῃ κανεὶς ἀκόμη νὰ συγκρίνῃ τὸν γάμον μὲ τὴν παρθένην, ἦ, ἔστω, νὰ τὴν κοιτάξῃ κατὰματα, Ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπιτρέπει ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ ὁποῖος διεχώρισε σαφῶς τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. «εἰ-
δι» — λέγει — «ἡ μὲν παρθένος μεριμνᾷ διὰ τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, ἐνῷ ἡ ἐγγάμος μεριμνᾷ διὰ τὰ ἐγκαύσια»⁹³ Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπέτρεψεν νὰ συνέλθωσιν τὰ ἀνδρόγυνα καὶ τοὺς ἔκαμε τὴν χάριν αὐτὴν, ὅκουσι πρὸς τοὺς ἀνείδιξε, πάλιν, «Νὰ συνέχεσθε» — εἶπε — «διὰ νὰ μὴ σὰς ταιράξῃ ὁ Σατανᾶς»⁹⁴ Καὶ θέλων νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν προέρχονται ὅλα ἀπὸ τὴν πεφραστικὴν ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἀλλὰ τὸ περισσώτερον καὶ ἀπὸ τὴν δικὴν μας ἀμέλειαν προσέθεσι τὴν κυριώτεραν αἰτίαν λήγων κατὰ δικὴν σας ἀκρασίαν»⁹⁵ ὁ. Ποῖος δὲν θὰ φροντίσῃ ν' ἀποφύγῃ τὴν μομφὴν τῆς ἀκρασίας, διότι ἡ παραίνεσις αὐτὴ δὲν ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους, ἀλλὰ πρὸς ὅσους φέρονται ἰσχυρὸς πρὸς τὰ γήϊνα. Ἄν λέγει, εἰσὶν ὅσων δοῦλος τῶν ἡδονῶν, ἂν εἰσὶν ὅσων παραλυμένος, ὅσων νὰ κυριαρχήσῃ διαρκῶς ἀπὸ τὴν σκέψιν τῆς συνουσίας καὶ νὰ ἀπαυλωνῶσιν, νὰ συνέχεσθαι μὲ τὴν γυναῖκα. Αὐτὴ ἡ παρακωλύσις δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀποδοχὴν ὅτε ἀπὸ ἐπιαιών, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ χλευασμὸν καὶ καταδίκην. Διότι, ἐάν δὲν ἤθελε νὰ ἐπιτεθῇ μετὰ σφοδρότητος εἰς τὴν ψυχὴν τῶν φιληδονῶν, δὲν θὰ ἐχρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν «ἀκρασία», μίαν λέξιν πρὸς εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ καὶ ἔχει τὴν ἐννοίαν μεγάλης μομφῆς. Διότι ἡ λέξις αὐτὴ ἐκφράζει μᾶλλον συμφορὰν, ἐνῷ ἡ ἄλλη, ἡ ἀκρασία, φανερώνει τὴν ὑπερβολικὴν νωθρότητα. Χαρακτηριστικὸν λοιπὸν τῆς ἀκρασίας, δηλαδή τῆς ἀκαλασίας, εἶναι νὰ μὴ δύναται κανεὶς νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν πορνείαν, ἂν δὲν πλησιάσῃ σὺν ἡμῶς τὴν γυναῖκα του καὶ ἀπολαμβάνῃ τὴν σαρκικὴν ἐνδο-
αι. 7. Τί ἔχουν λοιπὸν νὰ εἰποῦν ἐπ' αὐτῷ ὅσοι ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ παρθένη εἶναι περιττή, αὐτὴ μὲν ὅσον περισσότερον ἐντείνεται εἰς ἀγῶνα τόσο περισσότερο ἐ-
παινεῖται ἐνῷ ὁ γάμος, ὅταν κανεὶς τὸν χρησιμοποιῇ κατὰ

91. Παροιμία, 8, 27.

92. Α' Κορίνθ. 7, 34.

93. Α' Κορίνθ. 7, 5.

94. Α' Κορίνθ. 7, 5.

κόρον, τότε πρὸ παντός στερεῖται ἀπὸ κάθε ἔπαυον διότι —λέγει— τοῦτο τὸ λέγω κατὰ συγκατάθεσιν, ὅτε τὸ ἐπιβάλλω ὡς ἐντολὴν. Ἐκεῖ ὅμως οὗπου ὑπάρχει συγκατάθεσις δὲν δύναται νὰ ἔχη θέσιν ὁ ἔπαυον. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς παρθένους ὅταν ἐμὴν λέγει «δὲν ἔχω ρητὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου»⁹⁶ μήπως ἀρὰ γε ἐξίσωσε τὸ πρῶγμα; Κόρε ἄλλο. Διότι διὰ τὴν παρθένον θίβει γυνῆν, ἐνῷ ἐδῶ κάμνει συγκατάθεσιν καὶ δὲν ἐπιτάσσει οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο, ὅχι θεοδαίως διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν ἀλλὰ εἰς τὴν μίαν περιπτώσιν, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζεται, ὅποιος ἐπιθυμῇ νὰ ὑψωθῇ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀκρασίαν, μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι, θεμένος τρόπον τινὰ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐντολῆς τοῦ γάμου εἰς τὴν ἄλλην, διὰ νὰ μὴ κατακρίνεται, ὅποιος ἀδυνατεῖ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὄψος τῆς παρθενίας, μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι, παραθεῖναι, προστάγμα. Δὲν προστάσσω —λέγει— νὰ παρθένητε διότι, φοβοῦμαι τὸ δυσκολοκατάρθετον τῆς παρθενίας. Δὲν προστάσσω νὰ συνέρχονται σινεχῶς οἱ ἄνδρες μὲ τὰς γυναῖκες τῶν διότι δὲν θέλω νὰ γίνω νομοθέτης ἀκρασίας. Ἐπεὶ «νὰ συνέρχουσαι, διὰ νὰ σὰς ἐμποδίσω νὰ πείσετε χαμηλὰ, ὅχι διὰ νὰ ἀνοκόφω τὴν προθυμίαν προόδου εἰς τὴν ἐγκράτειαν»⁹⁷. Ὡστε ἡ ἀρχὴ τοῦ θέλησιν δὲν ἦτο νὰ συνέρχεται συνεχῶς ὁ ἄνδρας μὲ τὴν σύζυγον τοῦ ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἐνομοθέτησε ἡ ἀκρατεία τῶν ἀμελεστέων καὶ τῶν ραθυμῶν. Διότι, ὅν θέλῃς νὰ μάθῃς ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Παύλου, ἀκουσε. «Θέλω —λέγει— ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι ὅπως καὶ ἐγώ, ἀγαποῖμαι»⁹⁸. Λοιπὸν, ὅν θέλῃς νὰ ζῶν ὅλοι εἰς τὴν ἐγκράτειαν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν θέλῃς νὰ εἶναι κανεὶς ἑγγαμῶς. Ὅς τόσο δὲν ἐμποδίζω δι' αὐτὸ ὅσους θέλουν νὰ ὑποκρίνωνται, οὔτε τοὺς κατηγοροῦ ἀλλὰ εὐχομαι καὶ παθὼ νὰ εἶναι ὅλοι ὅπως καὶ ἐγώ, ἐπιτρέτω ὅμως, κατὰ συγκατάθεσιν, καὶ τὸν γάμον διὰ νὰ ἀποφεύγουν τὰς παρυσίας. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν εἶπεν: «Καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ ἐγγίῃ γυναῖκα»⁹⁹ διότι αὐτὸ ἐκ θυμῷ περισσώτερον.

ΚΑΙ ἉΝΑΓΚΗΝ Ὁ ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙ
ΤΟΝ ΣΑΥΤΟΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΒΕΙΝΤΑ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΛΕ' 1 Διὰ ποῖον ὁ λόγον ἐδῶ ἀναφέρει, τὸν ἑαυτὸν
τοῦ, λέγων «Θέλω ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, νὰ εἶναι ὅπως καὶ

96 Α' Κορινθ. 7, 95
96 Α' Κορινθ. 7, 1
97 Α' Κορινθ. 7, 1

ἐγώ.» Ἐνῷ ἐὰν δὲν προσετίθετο τοῦτο, ὅς εἶχαν ἀποφύγει τὴν περιουτολογίαν. Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν προσέθηκε ὁπῶς καὶ ἐγώ;». Ὅχι ἀπὸ ἔπαυον διότι αὐτὸς εἶναι ἐκ τῶν ἀποστόλων, ποῦ ὑπέμεινε μὲν τοὺς περισσοτέρους κόπους διὰ τὸ βεῖον κήρυγμα, θειώρει δὲ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνάξιον ν' ἀποκαλεῖται ἀπόστολος. Διότι, μόλις εἶπε, ὅτι «ἐγώ εἰμαι ὁ ἐλάχιστος ἀπὸ ὅσους τοὺς ἀποστόλους», ὡσὰν νὰ ἐπρόφερε κατὰ τοῦ ὑπερέβαινε τὴν ἀξίαν του, σπεῦδε ἀμέσως νὰ διορθώσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ λέγων «ποῦ δὲν εἶμαι ἀξίος νὰ λέγωμαι ἀπόστολος». Διαπύ λοιπὸν ἐδῶ, κατὰ τὴν συμβουλήν, προσάλλει τὸν ἑαυτὸν του, Ὅχι ὅπως καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγκώριζεν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τότε κυριακῶς παρακινούνται νὰ γίνων ἱερωαὶ τῶν καλῶν, ὅταν παραβλεπόμενοι ἀπὸ τοὺς διδασκάλους. Ὅπως λοιπὸν αὐτὸς ποῦ φιλοσοφῇ μόνον μὲ λόγια, χωρὶς ἔργα, δὲν ἀρελεῖ πολὺ τὸν ἀκρατὴν, ἔτσι, ἀντιθέτως, καὶ αὐτὸς ποῦ δύναται νὰ δείξῃ, ὅτι πρῶτος ὁ ἴδιος κατάρθωσε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν συμβουλήν, ποῦ δίδε περισσώτερον νὰ καθεῖ ἄλλο παρακινῇ ἐκείνον, ποῦ ἀκούει. Ἐπὶ πλέον ἀποδεικνύεται καθαρός ἀπὸ φθόνου καὶ ἔπαυον διότι, αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικόν, ἡ ἐγκράτειαν, θέλει νὰ γίνῃ κοινὸν γνώρισμα τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ ἐπὶ κλητὴ νὰ ἔχη τίποτε περισσώτερον αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ ἐξισώσεται εἰς ὅλα μὲ αὐτούς. 2. Ἐγώ νὰ εἴπω καὶ τρίτην αἰτίαν Ποῖαν, τὸ πρῶγμα ἐφαίνεται, ὅτι ἦτο δύσκολον καὶ ὅχι εὐκόλον εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπειδὴ λοιπὸν ἤθελε νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ πρῶγμα εἶναι εὐκολώτατον, φέρει εἰς τὸ μέσον αὐτὸν, ποῦ τὸ κατάρθωσε διὰ νὰ μὴ νομίσουν ὅτι αὐτὸ εἶναι, πάρα πολὺ ἐπίπονον, ἀλλὰ ἀπαβλέποντες πρὸς τὸν ἡγέτην των, νὰ ἀκολουθήσουν καὶ αὐτοὶ μὲ θάρρος τὸν ἴδιον δρόμον. Τοῦτο τὸ κάμνει καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις Συζητῶν π.χ. μὲ τοὺς Γαλάτας καὶ σπεῦδον νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ παλαιοῦ Νόμου ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποῖου προσεκολλῶντο εἰς τὴν παλαιὰν συνήθειαν διατηροῦντες πολλὰς διατάξεις του, τί τοὺς λέγει, «Γίνεσθε ὅμοιοι, μὲ ἐμέ, διότι καὶ ἐγώ καθὼς σὺ εἶμαι»⁹⁶. Καὶ αὐτὸ ποῦ λέγει, ἔχε, τὴν ἐξῆς περίπου σημασίαν. Δὲν δύνασθε νὰ εἴπητε —λέγει— ὅτι ἐπέστρεψες ἀπὸ ἐκωλολόγησιν εἰς τὸν Χριστιανισμόν τώρα καὶ ἐπειδὴ δὲν γνωρίζεις τὸν φόβον ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν παρθεσίαν τοῦ παλαιοῦ Νόμου ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς διδασκαλίας εἰς ἡμᾶς ὅλα αὐτά. Διότι καὶ ἐνῶ —λέγει— ὅπως καὶ σὺ, ὑπεβλή-

96 Α' Κορινθ. 15, 9.
98 Ρωμ. 4, 12.

θην κάποτε εις αὐτὴν τὴν βουλὴν διετέλεσα κάτω ἀπὸ τὰ προστάγματα τοῦ Νόμου· ἐφύλαξα τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐπαλῶν ἄλλα, ὅταν ἐπεφάνη ἡ θεία Χάρις, ὅλον τὸν ἑαυτὸν μου μετέδεσα διὰ τοῦ Νόμου εἰς τὴν χάριν. Δὲν ὁ-πάρχει, λοιπὸν πλέον παραδόσεις ἀφοῦ ἐγνώρι-σαν ὑπὸ καὶ εἰς ἄλλων ἀνθρώπων.¹⁰⁰ Ὡστε κανεὶς δὲν θύναται νὰ λέγῃ ταῦτα, ὅτι, ἐνῶ ἄλλα συμβουλεύω, ἄλλα πράττω ἢ ὅτι, ἀφοῦ ἐξηκολούησα τὸν ἑαυτὸν μου, παρέδωκα σὰς εἰς τοὺς κινδύνους. Διότι, ἐάν τὸ πρῶτον ἦτο κίνδυνος, δὲν θὰ ἐπρόδιδε τὸν ἑαυτὸν μου, οὔτε θὰ παρημέλουν τὴν ἰδικήν μου σωτηρίαν. Ὅπως λοιπὸν ἀεὶ, πρὸς τοὺς Γα-λάτας, προέβαινε τὸν ἑαυτὸν του ὡς παράδειγμα καὶ διέ-λυσε τὸν φόβον, ταυτοτρόπως καὶ ἐδῶ τοὺς ἐκτρέφοντι τὴν ἀγωνίαν διὰ τὴν παρθενίαν μὲ τὸ νὰ φέρῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ μέσον.

ΑΠΟ ΜΕΤΡΙΟΦΟΡΟΥΝΗΣ Ο ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ
ΟΝΟΜΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΧΑΡΙΣΜΑ.

Α΄. Ἡ ἄλλα καθένας —λέγει— ἔχει ἰδιαιτέρον χάρι-σμα, ἄλλος μὲν τοῦτο, ἄλλος δὲ ἐκεῖνο.¹⁰¹ Πρόσεξε, ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς ἀποσταλτικῆς ταπεινοφροσύνης πρῶτον δὲν χάνεται, ἀλλὰ παντοῦ ἐκλαμβάνει μὲ ἐκρηκτικὴν χάρισμα τοῦ Θεοῦ συμμαρτυρεῖ τὸ κατόρθωμα τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀεὶ, ὅπου ἔχουσιν ἀσθενον ἰδρύει, τὸ ἀνασθεῖ, ὁλόκληρον εἰς τὸν Κύριον. Καὶ τί τὸ παράδοξον, ἂν πράττῃ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν ἐγκράτειαν, ἀφοῦ ἐχρησιμοποίησε τὸν ἴδιον τρόπον ὅταν ὤμιλε, διὰ τὸ κήρυγμα, διὰ τὸ ὅποιον ὑπέμεινε ἀναρρωτή-τους κόπους, συνεχεῖς ἐλπίες, ταλαιπωρίας ἀνεκδιήγη-τους, καθημέρανους θανάτους, ἰ. λέγει λοιπὸν δι' αὐτὸ «Περαισσότερον ἀπὸ δούλου αὐτοῦ ἐκστρέφω δὲ ὅμως ἐγώ, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶναι μαζί μου»¹⁰² Δὲν λέγει,

100. Εἶναι γνωστὴ ἡ καταφορά αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους Χριστιανούς κατὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου. Οἱ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ἢς Ἀποσταλτικῆς Συνόδου, καὶ τὴν αὐτὴν ἀποσταλτικὴν εἰς τὸν Χριστιανισμόν τῆς διατάξεως τοῦ Μισανθροῦ Νόμου καὶ κατηγόρησαν τὸν Ἀπ. Παῦλον, ὅτι ἀποστάντι. Αὐτὸς ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν ὅτι ὁ Ἀπ. Παῦλος καὶ αὐτὸς ἀποστάντις ἐνταῦθα ὁ ἱερὸς Χριστός, ὅταν λέγῃ, ὅτι δὲν ἐφύλα-σσεται παραδόσεις τοῦ Μισανθροῦ Νόμου, ἀπ' οὗ ἐκπαύεται ἡ ἀντι-ἐπί-στασις, δηλαδὴ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐκεῖ δὲ φαίνεται ὅτι δὲν τοῦ ἱερὸς Χριστοῦ καὶ τὸ τοῦ ἱερῶν οὐδ' ἑ. 1. «Ὅτι ἐγὼ ἀπο-σταλτὴν ἀπὸ τῆς γενεῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκείνου καὶ γέννηται. ὁμοί-α ἐστίν».

101. Α' Κορινθ. 7, 7.
102. Α' Κορινθ. 10, 10.

ὅτι μέρος μὲν ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ ἐν ἄλλο μέρος ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ ὅτι ὁλόκληρον ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν. Τοῦ-το εἶναι, γνωρίσμα ἀγωνιζομένου δούλου, νὰ μὴ θεωρῇ τίποτε ἰδικόν του ἀλλὰ ὅλα θεοποτικά, νὰ μὴ νομίξῃ τίποτε ἰδι-κόν του ἔργον, ἀλλὰ ὅλα ἔργα τοῦ Κυρίου. 2. Τὸ ἴδιον πράτ-τει καὶ ἄλλοι. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶπει «ἐχόντες δὲ διάφορα χάρισματα ἀνάλογα μὲ τὴν χάριν, ἡ ὁποία μᾶς ἐδόθη»¹⁰³ προχωρῶν ἀπαρτίθῃ καὶ μεταθῶν αὐτὸν προστάσεις καὶ ἐλεημοσύνας καὶ μεταδόσεις ἀγαθῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς¹⁰⁴ ὅτι, ὅμως αὐτὰ εἶναι κατορθώματα καὶ ὄχι χαρίσματα, εἶ-ναι, ὁλοφάνερον εἰς καθένα. Εἶπα δὲ αὐτὰ ὥστε, ὅταν τὸν ἀκούσῃς νὰ λέγῃ: «Καθένας ἔχει ἰδιαιτέρον χάρισμα» νὰ μὴ δειλιάσῃς καὶ νὰ μὴ εἴπῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Τὸ πρῶ-τον δὲν χρειάζεται, τὴν ἰδικήν μου προσπάθειαν ὁ Θεός, ὅτι τὸ ἀπεκδέχεται χάρισμα. Ἀπὸ μετριοφροσύνης λοιπὸν τὸ λέγει αὐτὸ καὶ ὄχι διότι θέλει νὰ κατατάξῃ τὴν ἐγκρά-τειαν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν χαρισμάτων. Δὲν θὰ ἦτο δυ-νατὸν νὰ ἐναντιωθῇ τόσο καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του καὶ πρὸς τὸν Χριστόν πρὸς μὲν τὸν Χριστόν, ποῦ λέγει «Υ-πάρχουν καὶ ἄλλοι, εὐνοῦχοι, ποῦ ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς ἀμφότερου ὁρμῆς δι' αὐτοπροαιρέτου ἀποχῆς ἀπὸ τῶν γάμων καὶ αὐστηρὰς ἐγκρατείας, διὰ νὰ ἐργασθῶν χωρὶς κινήσεως περικοπισμῶν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν αἰώνων»¹⁰⁵ καὶ ποῦ προσέθεσεν «ὅποιος ἡμπορεῖ νὰ παραδεχθῇ καὶ νὰ ἐπαρ-μόσῃ τὸν λόγον αὐτὸν ὡς προχωρήσῃ πρὸς τὸν δόξαν τῆς ἀγνωστίας. Οὔτε πάλιν νὰ ἐναντιωθῇ, πρὸς τὸν ἑαυ-τόν του, ὅταν καταδικάσῃ τὰς γυναῖκες, ποῦ ἐπρωτήθησαν τὴν χρείαν, ἀλλὰ δὲν ᾔφελον νὰ μείνουν πιστοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν τὴν πρόθεσιν. Διότι, ἐάν εἶναι χάρισμα, διατὶ τὰς ἀπὸ αὐτοῦ λέγων ὅτι, «ἐχουν κατακρίσει καὶ καταδικῶν, ἐπε-ὶ δὲ δὲν ἐφύλαξαν τὴν πρώτην τὴν ὁποιοῦσιν»¹⁰⁶ Διότι πούθεν ὁ Χριστὸς δὲν ἐτιμώρησεν αὐτοὺς, ποῦ δὲν ἔχουν χάρισματα, ἀλλὰ ἐτιμώρησε παντοῦ δούλους δὲν ἐπέδειξαν ἐνάρηται εἶναι. Καὶ τοῦτο κυρίως ἐπὶ τῇ ἡμᾶς, Χρι-στοῦ δὲ καὶ ἀνεπίληπτα ἔργα ἢ δὲ διακομὴ τῶν χαρι-σμάτων δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ λαμβάνοντος, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ποῦ τὰ παρέχει. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς πούθεν δὲν ἐπαινεῖ δούλους κάμνοντες θαύματα, ἀλ-λὰ, ὅτι ἐναντίας, καὶ τοὺς μαθητὰς του, ὅταν ἐμεγαλοφρο-

103. Ρωμ. 12, 6.
104. Ρωμ. 15, 7, 8.
105. Ματθ. 19, 12.
106. Α' Τιμ. 5, 12.

νουν δι' αὐτοὺς τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆς τριτοῦς ἡδο-
νῆς λέγων· κτὴν χάρητε, διότι οὗς ἀπακούουν τὰ δοκί-
μια.¹⁰⁷ Διότι αὐτοὶ ποὺ μακαρίζονται παντοῦ εἶναι οἱ ἐλε-
ττιμονες, οἱ ταπεινοὶ, οἱ πρῶτοι, οἱ ἔχοντες καθαρὰν καρδίαν,
3. Καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Παῦλος ἀπαρτίζων τὰ ἱσά του καταρτί-
ματα μεταξὺ αὐτῶν ἀνέφερε καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Διότι
ἀφοῦ εἶπε μετ' ἀπομακρύνει πολλὴν, μετ' ἀλγείας, μετ' ἀνάγκας,
μετ' στεναχωρίας, μετ' δορυμῶν, μετ' φυλακίσεως, μετ' συνεχῆς
μετακινήσεως ποὺ δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ σταθῶμεν πούθενά,
μετ' κόπους, μετ' ἀγρυπνίας, μετ' νηστείας προσέθετε μετ' ἐ-
γνώστη ἀπὸ κάθε μολυσμῶν.¹⁰⁸ Δὲν θὰ τὸ ἐκάνει αὐτό,
ἀν ἡ ἐγκράτεια ἦτο χάρισμα. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀκωπτεῖ ὁ-
σους δὲν τὴν ἔχουν καὶ τοὺς δυναμῶσι ἀκρατεῖς. Διὰ τὴν δὲ
καὶ ὅποιος δὲν εἶδαι εἰς γάμον τὴν παρθένον τοῦ κἀμιν
καλῶτερον. Διὰ τὴν δὲ καὶ τὴν χήραν μακαρίζει περισσώτε-
ρον, ἐὰν παραμῶνῃ ἔτσι. Διότι, ὅπως εἶπα μάλις παρο-
πάνω, οἱ μακαρισμοὶ καθὼς καὶ αἱ τιμαίαι δὲν εἶναι διὰ
τὰ θαύματα, ἀλλὰ διὰ τὰ ἔργα. Καὶ πῶς ἐπιμένει πάλιν
καὶ συμβουλεύει διὰ τὸ ἱσά, ἐὰν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐξηρτάτο
ἀπὸ ἡμῶν καί, μετὰ ἀπὸ τὴν κλίσιν ποὺ θὰ μᾶς ἐνέπνευεν ὁ
θεός, δὲν ἐχρεώετο καὶ ἡ ἱσκή μας ἐντατικὴ προσπά-
θεια, διότι, ἀφοῦ εἶπε «θέλω νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι,
ὅπως εἶμαι καὶ ἐγώ, δηλαδὴ εἰς τὴν ἐγκράτειαν», πάλιν
λέγει· «Λέγω δὲ εἰς τοὺς ἀγάμους καὶ τὰς χήρας, ὅτι εἶναι
καλὸν εἰς αὐτοὺς, ἐὰν μείνουν, ὅπως μένω καὶ ἐγώ, δηλαδὴ
εἰς τὴν ἐγκράτειαν».¹⁰⁹ Πάλιν προσάλλει τὸν ἑαυτὸν τοῦ
διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν. Διότι ἔχοντες τὸ παράδειγμα πλησίον
καὶ «ρόπον τινὰ ἱσά» των, μετὰ μεγαλυτέρας προθυμίας
θὰ ἀπετόλμων τοὺς κόπους τῆς παρθενίας. Ἄν δὲ λέγη
πᾶσι πάντω «θέλω νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅπως εἶμαι
ἐγώ» καὶ ἐδῶ (προσέθετε) πάλιν «εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς,
ἐὰν μείνουν, ὅπως καὶ ἐγώ» καὶ δὲν προσέθετε πούθενά τὴν
αἰτίαν μὴ ἀκρίβητος. Διότι δὲν τὸ ἐκάνει. ἀπὸ ἀλγείας
καὶ, ἀλλὰ διότι θεωρεῖ ἀρκετὴν ἀπολογία τὴν ἱσκήν
τοῦ γνωμῆν, μετ' αὐτοῦ καταρτίσας τὸ πρᾶγμα.

Ο ΔΕΙΤΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙ ΠΟΛΛΑΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

ΑΖ 1 Ἄν ὅμως κανεὶς θέλῃ νὰ μᾶς καὶ δικαιολογίας
ἀς ἐρευνήσῃ πρῶτον τὸ περὶ τούτου φρόνημα ὅλων τῶν

107. Λουκ. 10, 30.
108. Β' Κορ. 10, 6-8.
109. Α' Κορ. 7, 7-8.

ἀνθρώπων καὶ ἐπεὶ ὅσα συμβαίνουν γύρω ἀπὸ τὴν ὑπό-
θεσιν. Διότι, ἐν καὶ οἱ νομοθέται δὲν τιμωροῦν τοὺς τοιού-
τους γάμους τῶν χηρῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐπιτρέπουν καὶ
παραχωροῦν τὴν ὁδὸν, ἐν τούτοις πολλὰ καὶ ἀπὸ πολ-
λοῦς λέγονται ἐναντίον των εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὴν ἀ-
γοράν, διὰ νὰ τοὺς ἐκμανεῖν, νὰ τοὺς καταναλώσιν,
νὰ τοὺς ἀποστραφῶν. Διότι ὅλοι ἀποστρέφονται αὐτοὺς
ὅχι ὀλιγότερον ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ παρασθάνουν τὸν ὄρκον
των, καὶ δὲν τολμοῦν οὔτε φίλους νὰ τοὺς κάνουν, οὔτε
εἰς συμφωνίαν νὰ εἰδῶν οὔτε νὰ τοὺς ἐπιστεῖναι δι'
ὅ,τιδήποτε. Ἐπειδὴ εἶπαν τοὺς βλέποντες νὰ λησμονοῦν τόσον
εὐκόλῃ τὴν συναναστροφήν, τόσον φίλων καὶ συζυγίην
σχέσιν καὶ συμβίωσιν, τοὺς καταλαμβάνει κάποιο μαυδισμα
ἀπὸ αὐτῶν τὰς σκέψεων καὶ δὲν πληθαίνει αὐτοὺς τοὺς
ἀνθρώπους μετ' ὅσον τὸν αὐθαρμήτιστον των, ὡς ἐλαφροῦς
καὶ ἀλλοπροσάλλους. Καὶ δὲν τοὺς ἀποστρέφονται μόνον
δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀηθρίας δι' ὅσα λαμ-
βάνουν χώραν. 2. Διότι, ἐπὶ μὲν, τί εἶναι, περισσότερο ἄχο-
ρι παρὰ, ὅταν, ὅσοι ἀπὸ τοῦ πολλῶν ἔργων καὶ τὰ κλά-
ματα καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὰ δεικνύοντα μετὰ καὶ τὰ μαῦρα
φορέματα, ἀκούονται ἔξωθεν κρότοι χαρμῶν καὶ ἐτοι-
μάζονται νυμφεὶς βάλλας καὶ θόρυβος, ἐντελῶς ἀντιθε-
τος πρὸς τὸν προηγουμένον, ὡσὺν νὰ παίζον θεάτρον
εἰς τὴν σκηνὴν ἡθοιοῦ, καὶ τὴν μίαν στιγμὴν νὰ γίνετα
τοῦτο, τὴν δὲ ἄλλην τὸ ἄλλο, Ἐπειδὴ μόνον ἐκεῖ εἰς τὸ
θεάτρον, δύνασαι νὰ ἴδῃς τὸ ἴδιον πρόσωπον νὰ εἶναι ἄλ-
λατε μὲν βασιλεὺς καὶ ἄλλοτε δὲ πτωχότερος ὢν. Τὸ
ἴδιον καὶ ἐδῶ αὐτός, ποὺ προηγουμένως δὲν ἀπεσπῶτο ἀπὸ
τὸν ἴσιν, ἔξωθεν καμαρώνει γαμήριον. Αὐτός ποὺ ἐξερ-
ρίσκει τὰ μαλλιά του ἀπὸ τὴν θάψιν, φέρει πάλιν εἰς τὸ
ἴδιον κεφάλι, στέφανον ὁ θλαμμένος καὶ σκυθρωπός, ποὺ
πολλὰς φορές μετ' ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τὰ ἐγκώμιον τῆς ἀποθα-
νούσης συζύγου πρὸς ἀκείνους, ποὺ ἦλθεν νὰ τὸν παρη-
γορήσῃ καὶ ποὺ διακήρυξεν, ὅτι τοῦ εἶναι πλέον ἀδελφός
ὁ θίος, καὶ τοῦ δυσχερεστήθῃ μετ' αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀπέτρε-
παν ἀπὸ τοὺς θρήνους, αὐτός τώρα συχνὰ ἀνάμυσσας εἰς
τοὺς ἱσμούς αὐτοὺς ἀνθρώπων, στολίζεται πάλιν καὶ ὁμορ-
φαίνει καὶ μετ' αὐτά, ποὺ ἦσαν δοκρυμμένα πρωτότερα,
μετ' αὐτὰ τώρα τοὺς βλέπει μετ' ἡλίας καὶ σκορπεῖ φιλο-
φρονήσεις καὶ φιλιὰ μετ' ἴδιον στόμα, μετ' ὅποιον προη-
γουμένως ὤρκιστο δι' ὅλα αὐτά.

3. Καὶ τὸ ἐλευθερώτερον ἀπὸ ὅλα εἶναι ὁ πόλεμος ποὺ
ἀρχίζει ἐναντίον των παιδιῶν (διὰ τοῦ δευτέρου γάμου)
ἡ ἁλάνη, ποὺ ἔρχεται νὰ συγκατοικήσῃ μετ' αὐτοῦς.

πρόκειται να αγωνισθῶν καὶ συγκεντρωθῇ τὸ πλῆθος τῶν φιλάθλων καὶ περιστάται, ὁ ἀγωνοθέτης καὶ οἱ θεαταὶ ■■■■ ταλάδουν τὰς θέσεις τῶν καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸν στίβον ὁ ἀντίπαλος καὶ ἀντιπαραταχθῇ, ὁ νόμος πλέον τῶν ἀγώνων τοῦ ἔχει ἀφαιρέσει αὐτὴν τὴν δυνατότητα 2. Καὶ εἰς τὴν παρθενομ, λοιπόν, καθ' ὃν χρόνον ἀκρίβεται, ὃν πρόκειναι νὰ ὑπανδρευθῇ ἢ ὄχι, ὁ γάμος εἶναι ἀκίνδυνος ἀφοῦ ὅμως ἔχη καὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς καὶ ἔχει ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν καλογραῶν, ἔχει ἤδη εἰσέλθει εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐγκρατείας διὰ τὴν ἀγωνισθῇ. Ποῖος δὲ τολμήσῃ λοιπόν, ὅταν ἦσιν τὸ θέστρον ἔχει ἐτοιμασθῇ καὶ θεωροῦν μὲν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν οἱ ἀγγελοὶ καὶ εἶναι ἀγωνοθέτης ὁ Χριστός, ὁ δὲ διάβολος μαίνεται καὶ φροσιμᾷ καὶ εἶναι ἐτοιμος νὰ συμπλασθῇ εἰς τὴν πάλιν εἰς τὸ μέσον τοῦ στίβου, ποῖος λοιπὸν θὰ τολμήσῃ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ μέσον καὶ νὰ εἴπῃ «Ἀπάγωγε τὸν ἐχθρόν, ὑποχώρησε πρὸ τῶν κόπων, μὴ ἐπιχειρήσῃς νὰ τὸν συλλάβῃς, μὴ νικήσῃς οὐτε νὰ πατήσῃς τὸν ἀντίπαλον, ἀλλὰ παραχώρησε εἰς αὐτὸν τὴν νικην.» 3 Καὶ τί λέγα πρὸς τὰς παρθένας; Πρὸς τὰς χήρας δὲν δύναται κανεὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ὠκίσῃ τὴν ἰδίαν κρουγὴν, ἀλλ' αὐτὴ αὐτῆς λέγει ἐκεῖνα τὰ φοβερά λόγια. «Ὁταν καταληφθῶν ἀπὸ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν ἀφανίζεται ἡ ἀγάπη τῶν πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ θελήσῃ νὰ ἐλθῶν εἰς γάμον, ἔχουν κατάκριτον καὶ καταδικήν, διότι καταφρόνησαν τὴν πρωτὴν τῶν ὑποσχέσεων, ὅτι θὰ παρέμενον πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Χριστόν.»¹¹³

Εἰς ἰσὺν Χριστὸν καὶ εἰς ἰσὺν Παρθένον
ἐπιτρέψει ὁ ΠΑΥΛΟΣ ΝΑ ΠΑΝΑΓΕΡΩΝΤΑΙ

ΑΘ' 1 Καὶ ὅμως αὐτὸς συνιστᾷ «Λέγω δὲ εἰς τοὺς θύγαμους καὶ εἰς τὰς χήρας, ὅτι εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς, ἐὰν μείνουν, καθὼς καὶ ἐγώ. Ἐάν ὅμως δὲν ἐγκρατευώμεθα, ὡς ἔλθουν εἰς γάμον.» Καὶ πάλιν «Ἐάν ἀποθάνῃ ὁ ἀνδρας τῆς, εἶναι ἐλευθέρη νὰ ὑπανδρευθῇ μὲ ὅποιον θέλει, ἀρκεῖ μόνον ὁ γάμος τῆς νὰ γίνῃ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.»¹¹⁴ Πῶς λοιπόν, ἀφοῦ τὴν ἀφήνει ἐλευθέρην νὰ ὑπανδρευθῇ, ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν ταμῶν, καὶ τὸν γάμον ποῦ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι σύμφωνος μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, τὸν κατακρίνει ὡς γνώμενος παρανόμως,

Μὴ φοβήσῃς, δὲν ἔνοος αὐτὸν τὸν γάμον, ἀλλὰ ἐλ-

113. Α' Τιμ. 5, 11-13.

114. Α' Κορινθ. 7, 39. 40.

λον. Καθὼς ἀκριβῶς, ὅταν λέγῃ «ἐάν ἡ ἀγάμος κόρη ἐλθῇ εἰς γάμον, δὲν ἡμάρτησε»,¹¹⁵ δὲν ὁμιλεῖ δι' ἐκείνην ποῦ ἦν ἡμέτερη, χάριν τῆς ἐγκρατείας, τὸν γάμον (διότι εἶναι εἰς ὁλοὺς φανερόν, ὅτι οὐτὴ ἡμάρτησε καὶ μάλιστα ἀμαρτίαν ἀσυχώρητον) ἀλλὰ τὸ λέγει διὰ τὴν ἀγάμον κόρην, ἡ ὁποία ὅμως ἀκόμη δὲν ἀπεφύκειν, ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ τὸν γάμον ἢ τὴν παρθενομ, ἀλλὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν μέσην αὐτῶν τῶν λογισμῶν ἔτσι καὶ ἐδῶ χήραν ἐννοεῖ τὴν γυναῖκα ποῦ ἀπλῶς δὲν ἔχει ἀνδρα καὶ δὲν ἔχει λάβε, ἤδη μίαν συγκεκριμένην ἀπόφασιν, ἀλλὰ εἶναι ἀκόμη ἐλευθέρη νὰ ἐκλέξῃ καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο. Ἐκεῖ ὅμως ἐννοεῖ ἐκείνην, ποῦ δὲν ἔχει πλέον τὴν ἐξουσίαν νὰ συνάψῃ πάλιν γάμον μὲ ἄλλον υἱοφίλου, ἀλλὰ ἔχει εἰσέλθει μὲ τὴν θέλησιν τῆς εἰς τὸν στίβον διὰ νὰ ἀποδυθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐγκρατείας 2 διότι εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι χήρα καὶ νὰ μὴ κατατάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν καθιερωμένων χηρῶν, ὅταν δὲν ἔχη ἀποδεχθῇ ἀκόμη αὐτὸ τὸ ὄψωμα Δ' αὐτὸ καὶ λέγει «Χήρα ὡς κατατάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν χηρῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι μικρότερα τῶν ἐξήντα ἐτῶν καὶ ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε σύζυγος ἐνὸς ἀνδρός»¹¹⁶ Αὐτὴν λοιπὸν ποῦ εἶναι ἀπλῶς χήρα τὴν ἀφήνει νὰ ὑπανδρευθῇ, ὅτι θέλῃ ἐκείνην ὅμως ποῦ ὁπεσέθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ μείνῃ διὰ παντὸς χήρα καὶ ἔπειτα ὑπανδρευθῇ, τὴν καταδικάζει σφοδρῶς, ὅτι ἠθέλησε τὴν συμφωνίαν, ποῦ ἔκαμε μὲ τὸν Θεόν. Ἐάν ὅμως δὲν ἐγκρατευώμεθα, ὡς ἔλθουν εἰς γάμον. διότι προτιμώτερον εἶναι νὰ ἐλθῇ κανεὶς εἰς γάμον παρὰ νὰ φλέγεται ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας»¹¹⁷

Βλέπετε, ὅτι ποῦθεν δὲν θαυμάζεται καθ' ἑαυτὸν ὁ γάμος, ἀλλὰ θεωρεῖται ἀναγκαῖος διὰ τὰς πόρνειας, διὰ τὸν πειρασμὸν καὶ διὰ τὴν ἀκρασίαν. διότι ὅλ' αὐτὰ προηγούμενως τὰ ἀνέφερε ἐδῶ δέ, ἐπειδὴ τοὺς ἐκέντισε σφοδρῶς μὲ τοὺς ἀνειδημούς, χρησιμοποιοῦ ἡμετέρως λέξεις καὶ ἀποκαλεῖ τὸ ἴδιον πρῶτον ἀνομιᾶν αὐτὸ ἡμιπρωτόν καὶ φλογα 3 «Ἀν καὶ οὕτω ἐδῶ παρέλειψε νὰ περῶν ὁ λόγος, χωρὶς νὰ κεντήσῃ τὸν ἀκρασίαν διότι δὲν εἶπε (ὡς

115. Α' Κορινθ. 7, 28.

116. Α' Τιμ. 5, 9.

117. Ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἶχε μίαν ἀγγέλων. Ἡς τὴν ἐγγένειον αὐτὴν καὶ χριστιανικὰς γυναικας ἀπέτελλον ἴδιον νόμον, ὅπως αἱ διακόνισσαι. Ὁ ἱερεὺς Χριστοστόμους φησὶν ὅτι ὁρᾶν αὐτὴν Περφωμένην συνάγει τὰς ἐγκαταστάς ἀνδράς, εἰς τὸ κακομενῶν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἀνατίθῃ ἡ χήρα Ὀλυμπία.

1. Α. Α. Κορινθ. 7, 9.

ὀπταζόμενοι) «ἐάν ἀναγκάζωνται ἀπὸ τῆν ἐπιθυμίαν, ἐάν γυροφέρνουν, ἐάν δὲν δύνανται δὲν εἴτε τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ποὺ ἀρμόζουν εἰς τοὺς πάσχοντες, καὶ ἀξίους συγγνώμης· ἀλλὰ τί εἶπε, «Ἐάν δὲν ἐγκρατεύωνται, φράσις ποὺ ἀρμόζει εἰς ἀκαίτους ποὺ δὲν θέλουν νὰ κοιτιάσουν καὶ νὰ ἐνεργοῦν κατὰ τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἀπὸ ραθυμίας. Δεκνύει, δηλαδή, ὅτι ἐνῶ εἶναι εἰς τὸ χέρι των τὸ πρῶγμα, δὲν τὸ καταρθύνουν, διότι δὲν θέλουν νὰ ὑποβληθοῦν εἰς κόπους. Ἀλλ' ὅμως ὅτε πάλιν τοὺς τιμωρεῖ, αὐτοὺς τοὺς κηρύσσει ἐνόχους, ἀλλὰ μόνον ἀφοῦ τοὺς ὀπτερίστησεν ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους, τὴν σφοδρότητα τῆς ἐπικρίσεως τὴν περιορίζει εἰς τοὺς λόγους, χωρὶς νὰ κάνει πούθενά λόγον διὰ τὴν γέννησιν τέκνων, ποὺ εἶναι ἡ πλέον ἐνπρόσωτος καὶ ἀξιοσέβαστος πρόφασις τοῦ γάμου, ἀλλὰ ἀπεναντίας διμυλὶ διὰ πύρωσιν καὶ ἀκρασίαν καὶ διὰ πορνείας καὶ σατανικὸν πειρασμὸν καὶ συγχωρεῖ τὸν γάμον μόνον διὰ νὰ μὴ γίνωται, αὐτά.

4. Καὶ τί μὲ τοῦτο, δὲ εἴρη 'Εφ' ὅσον μὲς ἀπαλλάσσει δι' αὐτὰ ἀπὸ κάθε τιμωρίας, εὐκόλως δὲ ὑποφέρεται πᾶσαν κατάντησιν καὶ πάντα ὀνειδισμὸν ὅρακε νὰ δυνάμεθα νὰ ἱκανοποιώμεθα καὶ νὰ ἀπολαύμεν συνεχῶς τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν.

Τί λοιπὸν φέρεται μοι ἂν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τρυφώμεν καὶ νὰ ἀπολαυόμεθα τὴν ζωὴν, δὲ καρπυνόμεθα μόνον τὸν ὀνειδισμὸν. Καὶ πῶς, λέγει, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ζώμεν μὲ τὰς ὀπολιούσεις, ἔφ' ὅσον ὁ Παῦλος λέγει «ἐάν ὅμως δὲν ἐγκρατεύωνται, ὡς ἔλθουν εἰς γάμον;». Ναί, ἀλλὰ ἀκούσε καὶ τὴν συνέχισιν τοῦ Παύλου.

5. Ἐμμέτες εἶναι προτιμότερον νὰ ἔλθῃ καεῖς εἰς γάμον παρά νὰ φλογέται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ἀπεβέχης τὸ εὐχάριστον, ἐπὶνεσε τὴν ἀδειαν, ἐθαύμασε τὸν Ἀπόστολον διὰ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἀλλὰ μὴ σταματήσῃς ἕως ἐδῶ, νὰ δεχθῇς καὶ τὰ ἐπόμενα διότι καὶ τὰ δύο παραγγέλματα εἶναι τοῦ Ἰωάν. Τί λέγει, λοιπὸν ἐν συνεχείᾳ, «εἰς τὸν οὐδὲν ποὺ ἔχουν ἡμεῖς εἰς γάμον, παραγγέλλω ὅχι ἐγώ, ἀλλὰ ὁ Κύριος, ἡ γυναῖκα νὰ μὴ χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ ἀνδρα τῆς ἐάν δὲ συμβῇ νὰ χωρισθῇ, ὡς μετὴ ἀγαπᾷ, ἢ ὡς συμφυλιωθῇ μὲ τὸν ἀνδρα τῆς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνδρας νὰ μὴ ἀφήνῃ τὴν γυναῖκα του»¹¹⁹

119. Α' Κορινθ. 7, 10-11.

Η ΔΟΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΟΘΕΚΤΟΙΣ.

Μ. 1. Τι γίνεται ὅμως, ἐάν ὁ ἀνδρας εἶναι φτωχός, ἢ δὲ σύζυγος μοιχὸς, κακὸν ἄνθρωπος, φλύαρος, σπάταλος, πρῶγμα ποὺ εἶναι κοινὸν ἐλάττωμα ὅλων τῶν γυναικῶν, γιὰ τὴν ἀπὸ πολλὰς ἄλλας κακίας, πῶς δὲ ὑποφέρει αὐτὴν τὴν καθημερινὴν ἀγρίαν ἐκείνος ὁ ταλαιπώρος, τὴν ἀλαζονείαν, καὶ τὴν ἀδικαιολογίαν τῆς. Τί δὲ συμβῇ πάλιν, ἂν τούτωντις αὐτὴ μὲν εἶναι κοσμία καὶ ἡσυχός, ἐκείνος δὲ εἶναι θρασύς, ὑπερήφανος, ἀπάτομος, φαντασμένος, πολὺ ἀπὸ τὰ χρήματα, ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἐλευθέρων συζυγῶν τοῦ τὴν ἔχει ὡς δούλην, καὶ ἀπεναντί τῆς συμπεριφέρεται μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ποὺ συμπεριφέρεται καὶ πρὸς τὰς ὑπηρέτριαις του, πῶς τότε δὲ ὑποφέρει ἢ σύμμογος αὐτὴν τὴν ἀνάγκη καὶ τὴν διαιότητι; Καὶ τί δὲ συμβῇ, ἂν συνεχῶς τὴν ἀποστρέφεται καὶ ἐπιμένει διὰ παντὸς εἰς αὐτὴν τὴν συμπεριφορὰν του.

Νὰ ὑποφέρῃς, λέγει, ἔλθῃ αὐτὴν τὴν δουλείαν διότι, ὅταν ἀποθάνῃ, τότε μόνον δὲ εἶσαι ἐλεύθερα. Ἐν δὲ ὅμως δὲ ζῇ κατ' ἀνάγκην ἐν ἐκ τῶν δύο, δὲ κάμνης ἢ δηλαδή δὲ τὸν διατάσσει μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ δὲ τὸν καλύτερεύσῃς, ἢ ἐάν τοῦτο ἀποδεχθῇ ἀδύνατον δὲ ὑπομένης μὲ γενναῖότητα αὐτὸν τὸν ἀήρικτον πόλεμον καὶ τὴν ἀσυνθηκολόγητον παντοτεινὴν μάχην.

2. Καὶ τώρα πᾶσα μὲν ἔλεγε ὡς μὴ ἀποστρεφῇ ὁ ἑναὶ τὸν ἄλλον ἐκτός ἐάν πράττειτε τοῦτο ἀπὸ συμφωνοῦ προσκοπῶς. Ἐδῶ ὅμως καὶ ὅταν ἀκούῃ χωρισθῇ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς, τὴν προστάσσει νὰ ἐγκρατεύεται τοῦ λαίπου. Διότι, λέγει, «ὡς μὲν ἀγαπᾷ ἢ ὡς συμφυλιωθῇ πρὸς τὸν ἀνδρα τῆς,»¹²⁰ βλέπεις, πῶς ἔχει ἀποκλεισθῇ μεταξὺ δύο πόλεμων. Ἡ δηλαδή πρέπει νὰ ὑπομένη τὴν σφοδρότητα τῆς ἐπιθυμίας ἢ, ἂν δὲν τὸ θέλῃ αὐτὸ, πρέπει νὰ κολλακῇ τὸν τυραννὸν τῆς καὶ νὰ διδῇ εἰς ἐκείνον νὰ τὴν κἀνῃ, ὡς, ἔτε νὰ τὴν κτυπῇ περισσότερο ἢ νὰ τὴν περιλαύσῃ μὲ ὕδρες ἢ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὴν καταστροφήν τῶν ὑπηρετῶν, ἔτε ἄλλο παρόμοιον. 3. Διότι, οἱ ἄνδρες μηχανεύονται πολλοὺς τρόπους, ὅταν θέλουν νὰ τιμωροῦν τὰς γυναῖκας των. Ἐάν πάλιν δὲν θέλῃ νὰ τὸ ὑποφέρει, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀσπῇ τὴν ἀκαρπὸν ἐγκράτειαν. Καὶ λέγω τὴν ἀκαρπὸν, ἐπειδὴ δὲν στηρίζεται εἰς τὴν ἀρμόζουσαν ὑπόσχεσιν διότι δὲν γίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ἀγνισμένης, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὀργὴν πρὸς τὸν ἀνδρα. «Ἄς

120. Α' Κορινθ. 7, 11.

μείνην —λέγει— αθάνατος ἢ ὅς συμπύλωθι με τὸν ἄνδρα· Τί δὲ γίνῃ λοιπὸν ἐν δὲν θέλῃ νὰ συμπύλωθι ποτὲ ἔχει δευτέραν λύσιν καὶ δυνατότητα λυτρώσεως. Ποῖον, Περὶ μὲν τὸν θάνατόν του.

4. Διότι ὅπως ἡ παρθένος δὲν ἐπιτρέπεται ποτὲ νὰ ἐλθῇ εἰς γάμον ἐπειδὴ ζῇ πάντα ὁ Νυμφίος τῆς καὶ εἶναι ἀθάνατος, οὕτως ἡ ἄλλα τότε μόνον θύναται νὰ ἐλθῇ εἰς νέον γάμον, ὅταν ὁ ἄνδρας τῆς ἀποθάνῃ. Διότι, ἐάν ἐπιτρέπτο καὶ ἐνὶ ἀκαμῇ ζῇ ὁ ἄνδρας τῆς, αὐτὴ νὰ μεταπηδᾷ ἀπὸ τὸν πρῶτον εἰς ἄλλον ἄνδρα καὶ πάλιν εἰς τρίτον, τότε τί ἐχρησίζετο πλέον ὁ γάμος, ὅταν οἱ ἄνδρες θὰ ἐχρησιμοποιοῦν ἀδιακρίτως τὰς γυναῖκας τῶν καὶ γὰρ καὶ ὅλοι θὰ ἀνεμυγνύοντο σαρκικὰ με ἄλλας. Καὶ πῶς δὲν θὰ καταστρέφετο καὶ εἰς τὰ ἀνδρογύνα ἡ ἀμοιβαία συζυγικὴ ἔλξις, ὅταν σήμερον ὁ ἕνας αἰρεῖται ὁ ἄλλος καὶ πάλιν ὁ ἄλλος ἐκτίγαντο με τὴν ἰδίαν γυναῖκα (ὡς νὰ ἦτο κοινὴ),¹²¹ Δικαίως λοιπὸν ὁ κύριος αὐτὸ τὸ ὠνόμασε μοιχείαν

ΔΙΑΤΙ Ο ΘΕΟΣ ΕΠΕΤΡΕΨΕΝ ΕΙΣ ΤΟΥΤΕ ΙΟΥΔΑΙΟΙΣ
ΝΑ ΔΙΑΦΝ ΔΙΑΣΤΗΤΙΟΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΩΝ

ΜΑ' 1. Ἀλλὰ πῶς ἐπέτρεψε τοῦτο εἰς τοὺς Ἰουδαίους, Διὰ τὴν οὐκηνροκαρίαν, τὴν ἀπανθρωπικὴν τῶν καὶ διὰ νὰ μὴ γεμίσουν τὰς οἰκίας τῶν ἀπὸ συγγενικὰ σέμματα. Διότι τί ἦτο προτιμότερον, εἰπέ μου, ἡ γυναῖκα τοῦ ἀμνησθῇ καὶ ἀδικαίωθι ἢ νὰ σφαγῇ ἐνὶ τῆς οἰκίας; Διότι αὐτὸ θὰ ἔκασιναι, ἐάν δὲν τοὺς ἐπιτρέπτο νὰ τὴν ἐκδιώξουν. Διὰ τοῦτο λέγει, «ἐάν μισθὸς τὴν γυναῖκα σου, νὰ τὴν ἀποπέμψῃς»¹²² ὅταν δὲ συζητῇ με τοὺς ἐπικεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἐπιτρέπε, ὅτι νὰ ἀργίζωνται, τί λέγει, «Ἐάν δὲ χωρισθῇ, ὅς μείνη ἀγαμος».¹²³ Βλέπετε λοιπὸν τὸν καταναγκασμένον, τὴν ἀπαραιτήτων δουλείαν, τὸν δεσμόν τοῦ γάμου, ποῦ περιβάλλει, καὶ τοὺς δύο, Διότι, πράγματι, ὁ

121. Ἐννοεῖται ὁ ἱεὺς Χριστοστόμους ἀπεκρίνεται, τοῦ ἀδελφότητος τοῦ γάμου. Παρατρέπει δὲ ὅτι ἡ συναινετικὴ ἀποδοτικὸς τοῦ γάμου καταστρέφει τὴν ἀμοιβαίαν συζυγικὴν ἔλξις, δηλαδὴ αὐτὴν κατὰ τὴν φυσικολογίαν δέσιν τοῦ γάμου καὶ συντρέχει τὴν ὁριστὴν προσαινετικὴν τῆς γυναίκας. Ἡτις κακοῦς νὰ εἶναι σήμερον μεν τοῦτο, αἰρεῖται δὲ ἐκείνου καὶ πάλιν ὁ ἄλλος δηλαδὴ κοινὴ καὶ ἱερά.

122. Πρόκειται περὶ ἀνεπιτήδεον ἀποδοτικὸς τοῦ χωρίου τοῦ δευτερονόμιου 24, 1. «Ἐάν δὲ τις λαβὴ γυναῖκα καὶ συναινετικὴ αὐτῇ καὶ ἔσται, ἐάν μὴ αὐτὴ ἔχῃ ἑαυτοῦν ἑαυτοῦ, ὅτι, αἰρεῖται ἐν αὐτῇ ὁμοίαν πράγμα, καὶ τρεῖς αὐτῇ ἐκείνου ἀποδοτικὸς καὶ ὁμοῖος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῇ, καὶ ἀποδοτικὸς αὐτῇ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ»

123. Α Κορινθ' 7, 11

γάμος εἶναι δεσμός, ὅχι μόνον λόγῳ τοῦ πληθους τῶν φροντιστῶν, ὅτε διὰ τὰς καθημερινὰς λύπας, ἀλλὰ διότι ἀναγκάζει τοὺς συζύγους νὰ ὑποτασσούν ὁ εἰς τὸν ἄλλον θαρύτερον καὶ ἀπὸ κάθε δούλου. 2. Ὁ ἄνδρας, λέγει, ὅς εἶναι, ἐξουσιαστικὸς τῆς γυναίκας.¹²⁴ Καὶ ποῖον εἶναι, τὸ κέρδος ἀπὸ αὐτῇ τὴν δεσποτείαν τοῦ ἄνδρος, Ἀφ' αὐτοῦ τὸν κάμνει πάλιν δούλον τῆς ἐξουσιαζομένης, ἐπινοήσας μίαν παράδοξον ἀντιστάθμισιν δουλείας. Καὶ ὅπως ἀκριβὲς τὸ πόδια τῶν φυγάδων ἔχουν δεθῇ τὸ καθεῖνα χωριστά, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον ἔχουν δεθῇ καὶ τὰ δύο μαζί με μίαν μικρὸν ἀλυσίδα, ποῦ συνδέεται καὶ ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα με τὰ δεσμά, ὥστε νὰ μὴ δυνάμην νὰ διαφύγουν ἐλεύθερα, ἐπειδὴ τὸ ἓνα ἀναγκάζεται νὰ ἀκολουθῇ τὸ ἄλλο. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν συζύγων ἔχουν μεν καὶ τὰς ἰδίας τρέφας τῶν φροντίδας, καταπιέζονται ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀμοιβαίου δεσμοῦ, ποῦ τοὺς πνίγει χειρότερα ἀπὸ ὅποιαδήποτε ἀλυσίδα καὶ ἀφαιρῇ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τῶν δύο, ἐπειδὴ δὲν ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν ἓνα διὰ παντός, ἀλλὰ τὴν διμοίρασεν καὶ εἰς τὸν ἓνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον.¹²⁵ Ποῦ εἶναι λοιπὸν αὐτὰ, ποῦ εἶναι ἔτοιμοι, νὰ ὁπορεύωνται κάθε μορφῆς καταδίκην διὰ τὴν παρηγορίαν τῆς ἡδονῆς.

3. Διότι δὲν ἀκριβηρίζεται καὶ ὀλίγον ἡ ἡδονή, ὅταν συχνὰ ἐξοδεύεται ἀρκετὸς χρόνος εἰς τὰς μεταβῶ των φιλονεικίας καὶ δυσαρκετίας. Καὶ αὐτὴ ἡ δουλεία, ποῦ ὑποχρεώνει τὸν ἓνα νὰ ὑπομῇ, παρὰ τὴν θέλησίν του, τὴν μοιχείαν τοῦ ἄλλου, εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐπικρατῇ ὅλην τὴν αἰσθητικὴν τρυφερότητα. Διὰ τοῦτο ὁ μακάριος ἐκεῖνος πρῶτον μὲν ἀνέστειλε τὴν ἀρετὴν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν με ἐλεγκτικὸς λόγους περὶ ποριῶν καὶ ἀκρασίας καὶ φιλογώσεων ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν. Ἀλλὰ μόλις ἀντελήθη, ὅτι ὁ ἐλεγκτικὸς λόγος ἀφάνη εἰς τοὺς πολλοὺς ἀσημαντος, προσέθεσε διὰ νὰ τοὺς ἀποτρέφῃ ἀκόμη ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα, διὰ τὸ ὅποιον καὶ οἱ Μοθηταὶ τοῦ Κυρίου ἠναγκάσθησαν νὰ εἰπουν ὅτι δὲν συμφέρει, νὰ ὑποτασσέται κανεὶς.¹²⁶ Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐγγάμων εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ δὲν τὸ προτείνει ἀδὸ ὑπὸ μορφῇ παραινήσεως καὶ συμβουλῆς, ἀλλὰ ὡς ὑποχρεωτικὴν προσταγὴν καὶ ἐντολήν. Τὸ νὰ ἐλθωμεν εἰς γάμον ἢ νὰ μὴ

124. Γενναῖο 3, 16

125. Ἐκρίνεται ἐννοεῖται ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Χριστοστόμου, καίτοι ἀργὴ καὶ ἡ ἐν τῷ γάμῳ ἰσοτιμία τοῦ ἄνδρος καὶ τῆς γυναίκας

126. Ματθ' 19, 14

ἐλθόμεν εἶναι εἰς τὴν ἐλευσίαν μας τὰ μετὰ τὸν νόμον ὁμῶς δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε ὄχι, ἄμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑποφέρωμεν τὴν δουλείαν.

4 Διὰ τί ὁρᾷ γέ; Διότι ἐπρωτῆσαμεν αὐτὴν τὴν ὁδὸν ὄχι ἀπὸ ἀγνοίας, ἀλλὰ θεληματικῶς ὑπεβλήθημεν εἰς αὐτὸν τὸν ζυγὸν, γνωρίζοντες πολὺ καλὰ τὰ δικαιώματα αὐτῆς καὶ τοὺς νόμους. Κατόπιν, ἀφοῦ ὁμίλησε δι' αὐτὴν, ποὺ ἔχουν ἀπίστους συζύγους καὶ ἀνέλασε μὲ ἀκριβείαν τὰς ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρεώσεις καὶ παρενέβαλε τὸν λόγον διὰ τοὺς δούλους καὶ ἀφοῦ παρηγόρησεν αὐτοὺς ἀρκετὰ διὰ νὰ μὴ περιορίσουν τὴν πνευματικὴν εὐγένειαν ἑνὸς αὐτῆς τῆς δουλείας, μεταβαίνει κατόπιν εἰς τὸν λόγον τῆς παρθενίας, ἕνα θέμα τοῦ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τὸν πονοῦσι καὶ ἔσπευδε νὰ τὸ μεταδώσῃ, τὸ ἐγέννησε δὲ τώρα διότι δὲν ἄντεξε νὰ τὸ μεταδώσῃ αὐτὴ κατὰ τὴν ὁμίλιαν τοῦ περὶ γάμου 5 Συντόμως θεολογῶ καὶ συμπωματικῶς, ἀλλ' ὅμως παρενέβαλε αὐτὸ καὶ εἰς ἐκείνην τὴν συμβουλὴν. Καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν μέθοδον, ἀφοῦ προσεγγίνασε τὴν ἀκοὴν καὶ προετοίμασε τὴν σκέψιν των, εἰσέρχεται πλέον ἀριστα εἰς τὸ περὶ παρθενίας θέμα. Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ τὴν συμβουλὴν πρὸς τοὺς δούλους («Ἔχετε ἐξαρτασθὲ ἀπὸ τὸν Κύριον μὲ τίμημα ἀνεκτίμητον» — λέγει «μὴ γίνεσθε δούλοι τῶν ἀνθρώπων»¹²¹), ἀφοῦ μᾶς ὑπενθύμισε τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐσήκωσε καὶ ἀνύκωσε τὴς διανοίας ὅλων ἕως τὸν αὐρῶνον, τότε καὶ περὶ παρθενίας ὁμιλεῖ μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους. «Διὰ δὲ τὰς παρθένους δὲν ἔχω ἐντολὴν τοῦ Κυρίου δίδω μόνον γνώμην ὅσον ἀνθρώπος ποὺ ἔχω ἐλεηθῇ ἀπὸ τὸν Κύριον διὰ νὰ εἶμαι διδάσκαλός σας ἀξιώματα»¹²² «Ἄν καὶ διὰ τοὺς πιστοὺς συζύγους, ποὺ ἔχουν νυμφευθῇ μὲ γυναῖκας ἀπίστους, χωρὶς νὰ ἔχῃς (ὡ Παῦλε) θεῖαν ἐντολὴν μὲ πολὺ κύρος ἐνομοθετήσας γράφων τὰ ἐξῆς «Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς ἀγγέλους ἐγὼ λέγω, ὡς Ἀπόστολος, καὶ ὁχι κατ' εὐθείαν ὁ Κύριος· ἂν κανένας ἀδελφὸς Χριστιανὸς ἔχῃ γυναῖκα ἀπίστην, ποὺ τὴν ἔπηρε πρὶν νὰ πιστεύσῃ καὶ αὐτὸς, δέχεται δὲ μὲ προθυμίαν νὰ κατοικήῃ μαζί του, ὡς μὴ τὴν διώξῃ»¹²³ ὁ Διὰ τί λοιπὸν δὲν ἀποφαίναται μὲ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ διὰ τὰς παρθένους, διότι περὶ αὐτοῦ ὁ Χριστὸς φανερώς ἐθελοθέτησε, ἀπαθίζων τὸ πρᾶγμα νὰ λάβῃ τὴν μαρτυρίαν ὑποχρεωτικῆς ἐντολῆς. Διότι, τὸ εἶπαι

121 Α' Κορινθ. 7, 23.
122 Α' Κορινθ. 7, 25.
123 Α' Κορινθ. 7, 12.

ὅς ἡμπορεῖ νὰ παρεδωχθῇ καὶ νὰ δώλῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὸν λόγον αὐτὸν τῆς ἀγνότητος, ὡς προχωρήσῃ¹²⁴ ἀφήνει τὸν ἀκροατὴν ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξῃ. Ὁμιλῶν μὲν διὰ τὴν ἐγκράτειαν λέγει «Θέλω νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅπως ἐγώ καὶ ἐγὼ»¹²⁵ δηλαδὴ νὰ ἐγκρατεῖωνται. Καὶ πάλιν «ἐγὼ δὲ εἰς τοὺς ἀγάμους καὶ τὰς χήρας, δι. εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς, εἴαν μείνουν, ὅπως μένω καὶ ἐγώ»¹²⁶ Εἰς δὲ τοὺς λόγους διὰ τὴν παρθενίαν ποιεῖν δὲν ἐπρόβαλε τὸν ἑαυτὸν του. Δι. αὐτὸ καὶ πολὺ μετριοπαθῶς καὶ μὲ πολλὴν ἐπιφύλαξιν ὁμιλεῖ διότι οὐτε ὁ ἴδιος δὲν εἶχε καταρθῶσαι τὸ πρᾶγμα.¹²⁷ Δὲν ἔχω, λέγει, πρὸς ταῦτα.

7 Ἀφοῦ πρῶτον ἐπρόβαλε τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς καὶ ἐξηπάλασε τὴν καλὴν γνώμην τοῦ ἀκροατοῦ, τότε ἐπρωχώρησε πρὸς τὴν συμβουλὴν. Διότι, ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τῆς παρθενίας καὶ μόνον νὰ λεχθῇ, ἀμέσως παρουσιάζει τὸν πολλὸν κόπον, μὲ τὸν ὅποιον εἶναι συνυφασμένη διὰ τοῦτο δὲν ἔσπευσεν ἀμέσως εἰς τὴν συμβουλὴν, ἀλλὰ ἀφοῦ προηγουμένως ἱκανοποίησε τὸν μαθητὴν μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς καὶ κατέστησε τὴν ψυχὴν τοῦ πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἐνκοινοχαικῶτον, τότε πλέον εἰσπύρει τὸ θέμα. Ἦκουσαι, παρθέναι, ἕνα ὄνομα τοῦ σημαίνει πολλοὺς κότους καὶ ἰδρωτάς. Μὴ φοβηθῇς δὲν ἀποτελεῖ ἐπιταγὴν, οὔτε ἔχει τὸν χαρακτῆρα ὑποχρεωτικῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ ἐκείνους ποὺ ἀναδέχονται αὐτὴν μὲ τὴν ἐλευθερίαν των θέλουν τοὺς ἀνταμεῖθε μὲ τὰ ἰδικὰ της καλὰ, στεφανώνοντα τὸ κεφάλι, των μὲ τὸν χαρμύσσινον καὶ πλεγμένον μὲ τὰ ἀραιότερα ἀνθή στεφανοῦν, ἐνὶ ἐκείνους ποὺ παρασιτοῦνται ἀπὸ τῆς προσπάθειαν καὶ δὲν θέλουν νὰ τὴν ἀκολουθήσουν οὔτε τοὺς τιμᾶει οὔτε τοὺς ἀναγκάζει παρὰ τὴν θέλησιν των, νὰ πράξουν τοῦτο δ. Καὶ ὄχι μόνον μ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατέστησε τὸν λόγον εὐχάριστον καὶ καθόλου φορτικόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ χάρις αὐτῇ δὲν ἄντικε εἰς αὐτόν, ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστόν. Διότι δὲν εἶπε «περὶ τῶν παρθένων δὲν διατάσσω», ἀλλὰ εἶπε «ἐγὼ ἔχω διαταγὴν ἀπὸ τὸν Κύριον», ὡς ἂν νὰ εἴλεγε «Ἐάν ἐγὼ κινούμενος ἀπὸ ἀνθρωπίνους σκέψεις ὡς συμβουλευσκὼν αὐτὰς δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃς θάρρος ἐπεὶ δὲν ὡς αὐτὸ εἶναι κρίσις τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐγγύησις τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἀσφαλυσμένη. Τὴν μὲν ἐξουσίαν νὰ δίδω τοιαύτας ἐπιταγὰς δὲν

124 Μαρτ. 10, 12.

125 Α' Κορινθ. 7, 3.

126 Ἐφ' ἀποστόλου.

127 Τὸ ὄνομα παρθένος ὁ ἴδιος Χριστοῦς δὲν εἶχε σφεδ.

τὴν ἔχω, ἐὰν ὁμως θέλετε, ἀκούσατέ με ὡς σύμβουλόν σας «γνώμην εἶδω» — λέγει — «ὡς ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει ἀληθῆ ἀπὸ τὸν Κύριον νὰ εἶναι πιστός».

9. Καὶ εἰκίζει νὰ θαυμάσωμεν ἐδῶ τὴν πολλὴν εὐστροφίαν καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ μακαρίου Παύλου, καὶ πῶς, ἐνῷ εὐρέθη ἐν μέσῳ δύο ἀνταρκτικῶν καὶ ἀντιθέτων καταστάσεων, δηλαδὴ, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ κατὰ τρόπον τοῦ θά ἔκανε εὐπρόσδεκτον τὴν συμβουλὴν καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἀπαφύγῃ τὴν ἑπαρσίαν, διότι καὶ ὁ ἴδιος εὐρίσκετο ἐκτὸς τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, μὲ ὀλίγας λέξεις τὰ ἐπέτυχε καὶ τὰ δύο. Διότι μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, «ὡς ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει ἐλεηθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν» συνιστᾷ κάπως τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀλλὰ πάλιν τὴν ἴδιαν στιγμὴν ταπεινῶνε καὶ συμμαζεύε τὸν ἑαυτὸν τοῦ, διότι δὲν τὸ ἐπρότεινε ὑπὸ τὴν λαμπρότεραν τοῦ ἰδιότητά, (δηλαδὴ τοῦ Ἀποστόλου)

Η ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΙΝΗ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΜΒ' 1. Διότι δὲν εἶπε «ὡς εἶδω γνώμην», ὡς ἄνθρωπος, ποὺ ὁ Θεὸς ἐνεπνεύσθη τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἤξισσε νὰ γίνῃ κήρυξ τῶν ἐθνῶν, ὡς νὰ τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἰδικήν σας προσηγορίαν διὰ νὰ εἶμαι διδάσκαλος καὶ καθοδηγητὴς σας. Ἀλλὰ τ. εἶπε: «ὡς ἄνθρωπος, ποὺ μὴ ἤλπισε ὁ Θεός», λέγει, «εἰς νὰ εἶμαι πιστός» προβάλλων ἔτσι τὸ ὀλιγωτέρον διότι τὸ νὰ εἶναι, μόνον πιστός εἶναι ὀλιγώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι διδάσκαλος τῶν πιστῶν. Ἀνακαλύπτει ἐπίσης καὶ ἄλλην ταπεινώσιν Παύλου. Δὲν εἶπε «ἐπειδὴ ἔγινα πιστός», ἀλλὰ «ἐπειδὴ μὲ ἤλπισεν ὁ Θεός νὰ γίνω πιστός». Μὴ νομίζετε δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀποσταλή μου καὶ τὸ κήρυγμα καὶ ἡ διδασκαλία μόνον εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ ἡ ἰδία ἡ πίστις μου προήλθεν ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν ἐκείνου. Δὲν ἤξιώθη νὰ γίνω πιστός, ἐπειδὴ ἡμῶν ὁ Θεός, ἀλλὰ ἐπειδὴ μόνον καὶ μόνον μὲ ἐλέησεν ὁ Θεός. ἡ δὲ εὐσπλαγχνία προέρχεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ὅχι ἀπὸ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου. 2. Ὅτε ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἦτο ὑπερβολικὰ πολὺ εὐσπλαγχνός, ὅχι μόνον ἀπόστολος ἀλλὰ οὔτε πιστός δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ γίνω κατ' Εἶδες εὐγνωμοσύνην Παύλου καὶ καρδίαν συντριμμένην, πῶς δὲν ἀποδίδει εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τ. ποτε περισσώτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τοῦτο, ποὺ ἦτο κοινὸν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μαθητάς, δηλαδὴ ἡ πίστις, δὲν λέγει, ὅτι εἶμαι ἰδική του ἀρετὴ, ἀλλὰ καρπὸς τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ὥσπερ νὰ ἔλεγε μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν. Μὴ περιφρανήσετε νὰ δεχθῆτε ἀπὸ ἐμένα συμβουλὴν, διότι καὶ

ὁ Θεὸς δὲν μὲ ἔκρινε ἐνδύειον τοῦ ἐλέους Του. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ συμβουλὴ μου εἶναι γνώμη, ὅχι ἐπιταγή. Διότι συμβουλεύω, δὲν νομοθετῶ. Τὸ νὰ παρουσιάσῃ δὲ καὶ οὐκ ἀνέφεροντα εἰς τὸν καθένα καὶ νὰ τὰ προβάλλῃ, καὶ οὐκ ἔχοντες νὰ ὑπακούσῃ ὅταν τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν αἰτήσιν τῶν ἀκροατῶν, ὅπως ἀπὸ σᾶς τώρα. «Νομίζω» λοιπὸν λέγει, «ὅτι τοῦτο εἶναι καλόν» βλάπτει πάλιν πόσον ἥπιος εἶναι ὁ λόγος καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ κάθε ἐπιτακτικότητος. Ἄν καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπιτάξῃ ὡς ἐξῆς. Ἐπειδὴ ὁ Κύριος δὲν ἐπέβαλε μὲ ἐντολὴν τὴν παρθένοιαν, διὰ τοῦτο δὲν τὸ πράττω ὅτε ἐγώ. Ἀλλὰ ὁμως σᾶς συμβουλεύω καὶ σᾶς παρακινῶ νὰ τὴν ἐπιδικώκητε μὲ ζῆλον, διότι, εἴμαι, ἰδικός σας ἀπόστολος. 3. Ὅπως ἀκριβῶς ἔλεγεν ἀργότερον, ὅταν ἀπημύνητο πρὸς αὐτούς: «Ἐάν δὲν εἶμαι ἀπόστολος δι' ἄλλους εἶμαι ὅπως οὐδέποτε διὰ σᾶς». 18. Ἐδῶ ὁμως δὲν λέγει τίποτε ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ χρησιμοποιοῖ τὰς λέξεις μὲ μεγάλην φειδῶ καὶ ἀντὶ τοῦ συμβουλεύω λέγει καὶ εἶδω γνώμην, ἀντὶ τοῦ «ὡς διδάσκαλός σας» λέγει ὡς ἐλεηθεὶς ἀπὸ τοῦ Κυρίου νὰ γίνω πιστός. Καὶ ὥσπερ νὰ μὴ ἔφθονον διὰ αὐτὰ διὰ νὰ καταστήσουν τὸν λόγον περισσώτερον μετριοπαθῆ, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ συμβουλεύῃ περιορίζει πάλιν τὴν αὐθεντικότητά καὶ δὲν διατυπώνει ἀπλῶς τὴν ἀποφάν τοῦ, ἀλλὰ προσθετεὶ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος. «Νομίζω», λοιπὸν, «ὅτι, αὐτὸ εἶναι καλὸν ἐξ αἰτίας τῆς τωρινῆς ἀνάγκης». 19. Ἄν καὶ, ὅταν ἀμείλῃ περὶ ἐγκρατείας οὔτε τὸ «νομίζω» ἔθεσε οὔτε κομμάτι ἄλλην αἰτιολογίαν, ἀλλὰ εἶπεν ἀπλῶς «Εἶναι καλὸν εἰς αὐτούς, ἐάν μόνον ὅπως ἐμὲ καὶ ἐγώ». Ἐδῶ ὁμως λέγει: «Νομίζω ὅτι εἶναι καλὸν διὰ τὴν τωρινὴν ἀνάγκην». Καὶ πράττει ταῦτα, ὅχι διότι ἔχει ἀμφιβολίαν διὰ τὸ πρᾶγμα. Κάθε ἄλλο: ἀλλὰ ὅτι ἤθελε νὰ θεορ. διὰ εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν. Διότι αὐτὸς εἶναι συμβούλος ὅχι ἀκρίτος ποὺ ἀπαρσάξει ὁ ἴδιος δι' ὅσα προτείνει, ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ ἀφῆκε διὰ εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν τοῦ ν' ἀποφασίσουν.

ΠΟΙΙΑΝ ΑΝΑΓΚΗΝ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΙ ΕΝΕΚΕΤΕΣΑΝ,

ΜΓ' Ποιαν δὲ ἀνάγκην ἐνοεῖ ἐδῶ; Ἀρὰ γὰρ τὴν προερχομένην ἀπὸ τὴν ἰδίαν τὴν φύσιν, Οὐδόλως. Διότι κατὰ πρῶτον, ἐὰν ἀνεφέρετο εἰς αὐτὴν θὰ ἐπετύγγανε τὸ ἀντιθέτον ἐκείνου ποὺ ἐπέδωκε μὲ τὴν ἐνδύμνησιν αὐτῇ. Ἐ-

134. Α. Κορινθ. Β, 9.
135. Α' Κορινθ. Γ, 26.

παιδί όσοι θέλουν να έλθουν εις γάμον, αὐτὴν ἀκριβὲς τὴν ἀνάγκην ἐπικαλοῦνται ἐπιμόνως. Διούτερον δὲν θὰ τὴν ἐνόμιζε «εὐαρινήν». Ἐπειδὴ δὲν παρουσιάζεται τὴν πρῶτην φοράν, ἀλλὰ λαυτεῦθι βαθεῖα εἰς τὸ ἀνδρώπινον γένος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ παλαιότερον μὲν ἦτο δικαιοσύνη καὶ ἀκαταδάσκατος. Ὅτε ὁμως ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἡ ἀρετὴ προώδευσε, τότε καὶ αὐτὴ ἡ ἀκ τῆς φύσεως ἀνάγκη κατέστη εὐκολοῦντος. Ὡστε δὲν κάμνει, λόγον δι' αὐτὴν, ἀλλὰ κάποιαν ἄλλην ὑπανίσταται πολὺπλοκὴν καὶ πολὺμορφον. Ποία λοιπὸν εἶναι αὕτη; Ἡ ἀδεσμάτης ποῦ ἐπικρατεῖ εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Διότι εἶναι τόσο ἡ σύγχυσις, τόσο ἡ τυρανία τῶν φροντίδων, τόσο ἡ ἀκ τῶν προβλημάτων τοῦ θίου τοροχῆ, ὥστε καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ πολλοῦς ὁ ἐγγονος ἀναγκάζεται, νὰ ἀμαρτάνῃ καὶ νὰ σφάλῃ.

ΕΠΙΚΟΛΩΤΕΡΑ ΚΑΝΕΙΣ ΚΕΡΑ ΣΕΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝ
ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ, ΠΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΙΑΧΕΟΝ.

Μὰ' διότι, εἰς τὴν παλαιὴν ἐποχὴν δὲν εἰχομεν τὴν αὐστηρὸν μέτρον ἀρετῆς, ἀλλὰ τότε ἐπέτρεπετο καὶ ν' ἀπακούσης τὸν ἀδικούντα, καὶ νὰ ὑβρίσης τὸν ὀρίστην, ἐπέτρεπετο νὰ συγκεντρώηται πλοῦτη καὶ νὰ ὀρκίσει ἀληθινὰ καὶ νὰ θγάλης ὀφθαλμὸν ἀντι ὀφθαλμοῦ, καὶ νὰ μισήσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ οὕτε ὑπῆρχεν ἐμπόδιον νὰ ζῇ κανεὶς εἰς τὴν τρυφήν, οὕτε νὰ ὀργίζεται, οὕτε τὴν μίαν γυναῖκα νὰ ἀδικῇ καὶ εἰς τὴν θέσιν τῆς νὰ λαμβάνῃ ἄλλην. Καὶ, ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ ὁ νόμος ἐπέτρεπε νὰ ἔχῃς ταυτοχρόνως καὶ δύο γυναῖκας καὶ ὅτι ἔχε μεγάλη συγκατάθεσις καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θέμα καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα. Μετὰ ὁμως τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἡ ὁδὸς ἔγινε κατὰ πολὺ στενωτέρα ὅχι μόνον μὲ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀπεριόριστου αὐτῆς ἐλευθερίας εἰς ὅλα αὐτά, ποῦ ἀνεστέραν καὶ τὴν περικοπὴν τῆς ἰδικῆς μας ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἐμῶς ὑποχρεώμενο διὰ τοῦ γάμου νὰ ἔχωμεν μέσα εἰς τὸ σπῆτι μας δικαυτὸς τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία πολλὰκις μᾶς ἐπιβάλλει καὶ μᾶς ἀναγκάζει καὶ, παρὰ τὴν θέλησιν μας, νὰ ἀμαρτανώμεν εἰς πολλὰ ἢ ἂν θέλῃ ὁ ἄνδρας νὰ τὴν ἐκβίωσῃ θὰ πρέπει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἐνοχος μαίχειας.

2 Καὶ ὅχι μόνον ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἡ ἀρετὴ ἔγινε εἰς ἡμᾶς δυσκολοκατάρτους, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ἡ σύζυγος ἔχῃ μάλ' ὑποφερτὸν χαρακτῆρα, τὸ πλῆθος τῶν φροντίδων δ' αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα τῆς, ποὺ μᾶς περικυκλῶναι, εἶναι τόσο μεγάλον, ὥστε δὲν μᾶς ἐπ'τρέπη οὐδὲ κατ' ἐ-

λάχιστον νὰ υφίσταμεν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν, ἀλλὰ ἀπὸ παντοῦ καταβυθίζει τὴν ψυχὴν μας, ὥσπιν ζάλη, ποὺ μᾶς στριφογυρίζει. Πρόσας λοιπὸν ἐπιθυμῇ ὁ ἄνδρας νὰ ζῇ τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀκατακλινὴν ζωὴν τοῦ ἰδικίου, ὅταν ὁμως ἴδῃ νὰ περικυκλῶνεται ἀπὸ τέκνα καὶ ἀπὸ μίαν γυναῖκα πολυδάπανον, τότε καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ρήνεται εἰς τὴν περπέτειαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Καὶ ὅταν πλέον πέσῃ καὶ μέσα εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπαριθμήσωμεν εἰς ὅσα κατ' ἀνάγκην ἀμαρτήματα θὰ ὑποπέσῃ, ὅταν ὀργίζεται, ὅταν ὀρκίζεται, ὅταν κακολογῇ, ὅταν ὑπακρίνεται, ἄλλως δὲ πράξεις ὅταν ἐκτελῇ χαριστικὰ καὶ ἄλλως ἀπὸ ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τοῦ. Διότι πᾶς εἶναι ὀνητόν, ὅταν περιστρέφεται εἰς τὴν ζάλην καὶ ἐπιθυμῇ νὰ ἀνοδευχθῇ μέσα εἰς αὐτήν, νὰ μὴ ἀνακατανοῇ μὲ πολὺ ρήκον ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα αὐτά, ἄλλὰ καὶ ὅν ἐξετάσῃ κανεὶς τὰ οἰκογενειακά προβλήματα, θὰ τὰ εὖρη γέμῃ ἀπὸ τὴν ἴδιαν καὶ μεγαλύτεραν ἀκόμη δυσκολίαν ἐξ αἰτίας τῆς γυναῖκος. Διότι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ μεριμνᾷ πολὺ καὶ διὰ πολλὰ προβλήματα, ἀπ' τὰ ὅποια θὰ ἡ το ἀπηλλαγμένος ὁ ἄνδρας, ἔαν ἔξῃ μόνος τοῦ. Καὶ αὐτὰ θεόσκιμα, ἂν ἡ γυναῖκα τοῦ εἶναι ἀσπὴν καὶ ὀλιγαρκῆς. Ἄν ὁμως εἶναι μοχθηρὰ καὶ τυραννικὴ καὶ δυσκολοσυγκράτητος, τότε τὸ πρόβλημα δὲν θὰ τὸ ἀνομάσωμεν πλέον ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν καὶ κόλασιν. Πῶς λοιπὸν θὰ συνηθῇ νὰ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν, ποὺ χρειάζεται γοργὰ καὶ ἑλαφρὰ πόδι καὶ ψυχὴν εὐκολοκλήρητον καὶ πανέτοιμον, ὅταν εἶναι φορτωμένος μὲ τόσων ὀγκον φροντίδων καὶ περισπασμῶν, δεμένος μὲ τόσα δεσμά καὶ μὲ μίαν τοιαύτην ἀλυσίδα ποὺ τὸν σφίγγει συνεχῶς πρὸς τὰ κάτω, δηλαδὴ τὴν πονηρίαν τῆς γυναῖκος.

Εἰς ἐκείνοισι, ποὺ ἐκινούσιν περὶ τὰς ἀσκολίας,
ἀπὸ ἀποκρίται καμία ἀνταπόδοσις.

ΜΕ' 1 Ἄλλὰ τοῖος εἶναι ὁ σφῆς λόγος ποὺ ἀπαντοῦν οἱ πολλοί, ὅταν τοὺς ἐκθέσωμεν ὅλα αὐτά. Δὲν θὰ εἶναι, λοιπὸν λέγουσιν, ὁδὸς μεγαλύτερας τμῆς αὐτῆς, ποὺ κατορθῶναι τὴν ἀρετὴν, καίτοι, τίξεται ἀπὸ τούτων ἀνάγκη, διὰ τοίαν λόγον, ἀγαπητέ μου, καὶ διὰ ποίον σκοπόν, διέτι, λέγει, ὀφίσταται μεγαλύτερον μόχθον ἐξ αἰτίας τοῦ γάμου. Ἄλλὰ τοίος τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀναλάβῃ εἶναι τόσο μέγα φορτίον, διότι ἔαν ἐξεπλήρωνε μίαν ἐντολὴν ἐρχόμενος εἰς γάμον καὶ ἡ ἀγαμία ἦτο παράβασις νόμου, θὰ ἦτο ἔθλον τὸ ἐπιχειρῆμα τοῦτο. Ἐάν ὁμως, ἐν ἡτο κί-

ριος να μὴ ὀποδληθῇ εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ γάμου, βελημιστικά, χωρὶς τὰ τὸν ἀναγκασθῇ κοινῇ, ἠθέλησε γὰρ προσέβηαι εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τῶσας δυσκολίας, ὥστε νὰ γίνῃ δι' αὐτὸν βαρύτερος ὁ ἀγὼν τῆς ἀρετῆς, τοῦτο δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν διὰ τὸν ἀγωνοθέτην. Διότι αὐτὸς μᾶς διέταξε νὰ φέρωμεν εἰς πέρας ἕνα μόνον τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Διαβόλου καὶ νὰ κερδίσωμεν τὴν νίκην ἐναντίον τῆς κακίας. Ἐπεὶ τὸ ἐπιτυχάνει καὶ τὰ ἐρχόμενος εἰς γάμον καὶ ζῶν εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἀναλαμπανῶν πολλὰς φροντίδας, ὥστε τὸ ἐπιτυγχάνει μὲ τὴν ἀσκήσιν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, καὶ δὲν μερμῆ διὰ τίποτε ἄλλο, τὸ πρῶγμα δὲν ἐνδιαφέρει καθόλου τὸν ἀγωνοθέτην. Διότι αὐτὸς λέγει, ὅτι ὁ τρόπος τῆς νίκης καὶ ἡ ὁδὸς ποῦ ὁδηγεῖ εἰς τὸν τρόπον εἶναι αὐτὴ, ποῦ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ ὅλα τὰ ἐγκόσμια.

2. Ἐπειδὴ δὲ σὺ μὲ σύζυγον καὶ τέκνα καὶ μαζὶ μὲ ὅλα τὰ προδλήματα τοῦ συνοδεύουν μίαν τοιαύτην ζωὴν θέλεις νὰ ἐκστρατεύσῃς καὶ νὰ πολεμᾷς, μὲ τὴν σκέψιν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃς τὰ ἴδια μὲ ἐκεῖνους ποῦ δὲν ἔχουν ἐμπλακὴ καθόλου εἰς αὐτὰ καὶ διὰ τὰ ἀπολαύσῃς διὰ τοῦτο μεγαλύτερον θαυμασμόν, ὥστε μᾶς καταλογίσῃς μέγαν ἐγωισμόν ὅν σοῦ ἐπικωμῶν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃς εἰς τὴν ἰδίαν κορυφὴν μὲ ἐκεῖνους. Τὸ τέλος ὅμως καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀπονομῆς τῶν ἐπιδόλων θὰ σὲ πείσῃ τότε καλῶς, ὅτι εἶναι προτιμότερα ἡ ἀσφάλεια ἀπὸ τὴν σκοποῦ φιλοτιμίαν καὶ ὅτι εἶναι καλύτερον νὰ ἀπακούῃς εἰς τὸν Χριστὸν παρά εἰς τὴν ματαιότητά των λογισμῶν σου. Διότι ὁ μὲν Χριστὸς λέγει, ὅτι δὲν ἄρκει διὰ τὴν ἀρετὴν νὰ ἀπαρηθώμεν ὅλους τοὺς ἰδικούς μας, ὅν δὲν μιμνησκαίμεν καὶ τὸν ἑαυτὸν μας. Ἐγὼ σὺ ἰσχυρίζεσαι, ὅτι ἀνακοπεύομενος μὲ ὅλα αὐτὰ ἡμπορεῖς νὰ φαίῃς ἀκέραιος. Ἀλλὰ, ὅπως εἶπα, τότε θὰ ἐννοήσῃς καλῶς πόσον μέγα ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀρετὴν εἶναι ἡ γυνὴ καὶ αἱ φροντίδες τῆς γυναίκας.

ΑΝ Ἡ ΓΥΝΑΙΚΑ ΕἶΝΑΙ ΕΜΠΟΔΙΟΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΤΕΛΕΙΟΝ ΒΙΟΝ, ΤΟΤΕ ΔΙΑΤΙ Ἡ Αἱ ΓΥΝΑΙΚΗ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΖΕΙ ΒΟΗΘΟΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ.

ΜΕΤ. 1. Πῶς λοιπὸν, λέγει, ὁ Θεὸς ἐκάλεσε βοηθὸν τοῦ ἀνδρός, αὐτὴν ποῦ τὸν ἐμποδίζει, «Ἄς δημιουργήσωμεν» εἶπε, «ὅς αὐτὸν βοηθὸν ὁμοιον μὲ αὐτόν».¹³⁷ Κι' ἐγὼ μὲ τὴν σεμνάν μου θὰ σὲ ἐρωτήσω πῶς εἶναι βοηθὸς αὐτὴ ποῦ ἀπεκτινῆρας τὸν ἄνδρα ἀπὸ τὴν ἀσφάλειαν, ποῦ τὸν ἐ-

136. Γεν. 2, 18.

θαλε ἔξω ἀπὸ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην διαμονὴν εἰς τὸν Παράδεισον καὶ τὸν ἔρρεν εἰς τὴν ταραχὴν τοῦ παρόντος βίου, διότι αὐτὰ ἔχει μόνον ἔργα βοηθοῦ δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὑποῦλου ἐχθροῦ. Διότι κατὰ τὴν γυναῖκα, λέγει, «ἔρχοις ἡ ἀμαρτία καὶ ἐξ αὐτίας τῆς ἀποθνήσκουσιν ὅλοι».¹³⁸ Καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγει: «Ὁ Ἄδων δὲν ἐξηπατήθη, ἐνῷ ἡ γυνὴ ἐξηπατήθη καὶ ἔπεισε εἰς τὴν παράδοσιν».¹³⁹

2. Πῶς λοιπὸν εἶναι βοηθὸς ἐκείνη, ποῦ ὑπέταξε τὸν ἄνδρα εἰς τὸν θάνατον. Πῶς εἶναι βοηθὸς αὐτῇ, ποῦ ἐξ αἰτίας τῆς, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, μᾶλλον ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ποῦ κοπῶμεν τότε τὴν γῆν, ἐχάθησαν μαζὶ μὲ τὰ θύρια θηρία καὶ τὰ πτηνὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα, ἀπὸ τὰ ὅσα τοῦ κατακλυσμοῦ. Μήπως αὐτὴ δὲν ἐπρόκειτο νὰ καταστρέψῃ τὸν δίκαιον Ἰώβ, ἂν ἐκεῖνος δὲν ἦτο δυνατός ἀνῆρ;¹⁴⁰ Αὐτὴ δὲν κατέστρεψε τὸν Σαμψὼν.¹⁴¹ Αὐτὴ δὲν συνετέλεσε νὰ λάβῃ μέρος ὅλα τὰ ἔθνη τῶν Ἑβραίων εἰς τὰς πελετὰς τοῦ Βεελφεγὼρ καὶ νὰ σφαγοῦν ὅσοι τὸ ἔπραξαν ἀπὸ χρεία συγγενικῆς.¹⁴² Καὶ τὸν Ἀχάθ ποῖος πρὸ παντός τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν Διάβολον καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Σολομῶνα μετὰ ἀπὸ τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην σοφίαν καὶ δόξαν,¹⁴³ ἄν ἐξωθεύῃ ἀκμήν καὶ σήμερον τοὺς ἄνδρας των νὰ ἀμαρτάνουν εἰς τὸν Θεόν, μήπως δὲν λέγει, διὰ τοῦτο ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ἀνῆρ «Ὀλοθῆναι κακία εἶναι μικρὰ μπροστὰ εἰς τὴν κακίαν τῆς γυναίκας».¹⁴⁴

3. Πῶς λοιπὸν — λέγει — εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός «Θὰ δημιουργήσωμεν δι' αὐτὸν βοηθὸν ὁμοιον μὲ αὐτόν»;¹⁴⁵ Διότι θεδαίως ὁ Θεὸς δὲν ψευδεταί. Ὅτε ἐγὼ θίναμαι νὰ εἴπω τοῦτο, ἰκάει ἄλλοι. Ἀλλὰ ἐδημουργήθην μὲν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ διὰ τὸ ἔργον αὐτό, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἀξίαν τῆς, ὅπως ἀκριβῶς αὐτὸς ὁ ἄνδρας τῆς. Διότι ἐκεῖνος ὁ Θεὸς τὸν ἔπλασε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ ἰδίου. Διότι λέγει «Ἄς πλάσωμεν τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοίωσιν ἡμῶν».¹⁴⁶ ὅπως ἀκριβῶς εἶπε εἰς πλάσσωμεν δι' αὐτὸν βοηθὸν. Καὶ ὅταν ἐδημουργήθῃ ἔχασε καὶ τὰ δύο. Διότι οὔτε τὸ «κατ' εἰκόνα» οὔτε τὸ «κατ'

137. Σοφ. Σαμψ. 20, 24.
138. Α. Τυμ. 2, 14.
139. 1962, 6.
140. Κρι. 16, 2.
141. Ἀριθ. 25, 1-5.
142. Γ' Βασίλ. 11, 1 καὶ 16, 29.
143. Σοφ. Σαμψ. 25, 12.
144. Ρωμ. 9, 18.
145. Γεν. 1, 26.

δουλοῦνται ἐπὶ τῆς ἐξουσίας (διότι πῶς θὰ τὸ ἐφύλαττε, ἀφοῦ ἐνέδωκεν εἰς ἄλλογον ἐπιθυμίαν, ἐνοκλήθη ἀπὸ τὴν ἀπάτην καὶ δὲν ἠβούληθη νὰ νικήσῃ τὴν ἡδονὴν) καὶ κατ' ἀνάγκην τοῦ ἀφροσύνης καὶ τὸ «κατ' εἰκόνα» παρὰ τὴν θέλησίν του.¹⁴⁶

4. Διότι ὁ Θεὸς περιέκοιεν ὅχι καὶ μικρὸν μέρος τῆς ἀρχικῆς τοῦ ἐξουσίας, καὶ τὸν φοβερὸν εἰς ὅλους, ὡς ἀνδρὶν δευσιπύην, τὸν ἔκοιμε ἕνα περιφρουρημένον μεταξὺ τῶν ὁμαδούλων του, ὡς ἀκράστου ὁπλητῆν μετὰ, ἀφοῦ προσέκρουσε εἰς τὴν ἐντολήν τοῦ δεσπότη. Διότι εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ ἄνθρωπος ἐνέτεινε φόβον καὶ εἰς ὅλα τὰ θηρία. Διότι ὅλα τὰ ἔφερε πληροῦν τοῦ ὁ Θεὸς καὶ κανένα δὲν ἐτόλμασε νὰ τὸν δαΐσῃ αὐτὸ καὶ τὸν ἐπιβουλεύσῃ διότι. Ἐβλεπαν εἰς αὐτὸν λώμπουσαν τὴν βασιλικὴν εἰκόνα. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἠμάρτανεν αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ μὲ τὴν ἀμαρτίαν, ὁ Θεὸς τὸν κατεβίβασεν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐκείνην.

5. Ὅπως λοιπὸν τὸ νὰ μὴ ἐξουσιάζῃ ὁ ἄνθρωπος ὅλα βίαια ἀδρῶνται ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀλλ' ἀπειναντίας νὰ φοβῶνται καὶ νὰ τρέμῃ μερικὰ, δὲν διαφεύγει τὴν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ, ποῦ λέγει, «καὶ ὅς ἐξουσιάζουν τὰ θηρία τῆς γῆς», (διότι ὁ ἀκρωτηριασμός τῆς ἐξουσίας ἔγινε ὅχι, ἀπὸ αὐτόν, ποῦ ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἀπὸ εὐθύνης ἐκείνου ποῦ τὴν εἶχε λάβει). Τοιοῦτοτρόπως οὕτως αἱ δολιότητες τῶν γυναικῶν εἰς βάρος τῶν ἀνδρῶν καταστρέφουν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. «Ἄς πλάσωμεν δι' αὐτὸν δοῖν ὅμοιον μὲ αὐτόν» Ἐπλάσθη δεδαιώς δι' αὐτόν τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε σταθερὰ εἰς αὐτόν. Ἐκτός ὅμως ἀπὸ αὐτὸ συνάμεινε νὰ ἐπιμνησθῇ καὶ τὸ ἔξης, ὅτι δηλαδὴ δεικνύει τὴν σοφίαν τῆς καὶ πρὸς τὴν συγκρότησιν τοῦ παρόντος βίου καὶ πρὸς τεκτονισμὸν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φύσεως τοῦ ἐπιθυμίας. ὅταν ὁμοῦς δὲν εἶναι πλέον καφὸς τοῦ παρόντος βίου, οὕτως τεκτονισμὸς, αὐτὸς ἐπιθυμίας, διὰ τὴν καμίνευσ ματαίως λόγον περὶ σοφίας, διότι ἐκείνην, ποῦ δύναται μόνον εἰς τὸ ἐλθεῖν νὰ βοηθήσῃ, ὅν τὴν καλῶς κανεῖς, συνεργὸν εἰς τὰ μεγάλα, ὅχι μόνον δὲν πρόκειται νὰ τὸν ἀφελῇ, ἀλλὰ καὶ προσκόμματα τοῦ φέρει μὲ τὰς ἰδικὰς τῆς φροντίδας.

146. Θεωροῦμεν τὸ νόημα μὲ τὴν θ ε λ η σ ι ν τοῦ ὁ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν τὸ «κατ' εἰκόνα» ἐκείνην, ὅπως δ π ε λ ε σ α ν ἀφελῆται πᾶσις τὸ κατ' εἰκόνα, ὅταν τὸ σὺνολον τῶν θεῶν χαριζέται.

ΗΡΕ ΑΙΝΑΤΑΙ Η ΨΥΧΑΙΑ ΝΑ ΑΝΑΔΙΧΘΗ
ΒΟΗΘΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ.

ΜΖ' 1. Τί θὰ ἐπιμνησθῇ — λέγει — εἰς τὸν Παῦλον, ποῦ λέγει «διότι ἡ θαύρε, γυναῖκα, ἐν σώσει εἰς τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν»¹⁴⁷ Θεωρεῖ λοιπὸν τὴν βοήθειαν τῆς γυναίκας ἀναγκαίαν καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα. Καὶ ἐγὼ συμφωνῶ μὲ αὐτό. Διότι δὲν τὴν ἀπακούει τελικῶς ἀπὸ κάθε πνευματικῆς συμμαχίας εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα (μὴ γένοιτο). Ὑποστηρίζω ὅμως, ὅτι τότε δύναται αὐτὴ νὰ κατορθώσῃ αὐτὰ, ὅταν δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἔργα τοῦ γάμου, ἀλλὰ παραμένουσα κατὰ τὴν φύσιν γυναῖκα περὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν τῶν μακαρίων ἀνδρῶν. Διότι οὕτως μὲ τοὺς καλλωπισμούς, οὕτως μὲ τὴν τρυφήν, οὕτως ἀπαιτοῦσα ἀπὸ τοῦ ἀνδρα τῆς χρηματικῆς προσόδου, οὕτως καθιστομένη πολυτελεῖς καὶ πολυέσδοξο θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν προσελκύσῃ, ἀλλὰ οὕτως οὐκ ἐκείνην ἐπὶ αὐτὰ ὅλα τὰ παρόντα πράγματα καὶ ἀποτυπώσασα εἰς τὴν ζωὴν τῆς τῶν ἀποστολικῶν βίου παρουσιάσῃ. Ἐπομένως μεγάλην σπουδὴν καὶ μετριοφροσύνην καὶ περιφρόνησιν χρημάτων καὶ ἀνεξαρτητικῶν τότε θὰ δυνηθῇ νὰ ἀφαιμακτώσῃ αὐτόν, ὅταν λέγῃ «ὅσον δὲν ἔχομεν τροφὰς καὶ σκεπάζματα εἰς αὐτὰ θὰ ἀρκεσθώμεν»¹⁴⁸ Ὅταν φιλοσοφῇ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον καὶ τὸ ἀποδεκνὴν μὲ ἔργα καὶ περιφροσύνη τὸν σωματικὸν θάνατον καὶ λέγῃ ὅτι ἡ παρούσα ζωὴ δὲν εἶναι τίποτε, ὅταν νομίζῃ, ὅτι, ὅλη ἡ δόξα αὐτοῦ τοῦ βίου εἶναι, ὡς ἄνθρωπος χόρτου, κατὰ τὸν Προφήτην.¹⁴⁹

2. Δὲν θὰ δυνηθῇ λοιπὸν νὰ σώσῃ τὸν ἄνδρα μὲ τὴν σαρκικὴν ἔκωσιν μαζί του ὡς γυναῖκα, ποῦ εἶναι, ἀλλὰ ὅταν διακρίνεται διὰ τὸν εὐαγγελικὸν τῆς βίου, ἐπειδὴ πολλὰι γυναῖκες ἐπὶ τὸν αὐτὸν αὐτὸ καὶ χωρὶς τὸν γάμον. Ἡ Προσκύλλια, ἐπὶ παραδείγματι, λέγει, ποῦ ἔλαβε πληροῦν τῆς μετὰ τὴν οἰκειότητα τὸν Ἀπολλῶν, τὸν ἐχειραγωγῆσε πρὸς τὴν δόξαν τῆς ἀληθείας.¹⁵⁰ Ἐὸν τώρα αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται πάντως δύνανται νὰ ἐπιβεῖον ὅλην τὴν τὴν πρόθυμον δραστηριότητα πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ ν' ἀπακομίσουν τὸ ἴδιον κέρδος. Καὶ πράγματι, αὐτὸ ποῦ εἶπα πρὸ ἀλίγου, οὐδὲ ἡ ἑγγαμία προσελκύει τὸν ἄνδρα τῆς, ἐπειδὴ εἶναι σύζυγός του, ἐπειδὴ τίποτε δὲν θὰ ἀποδοίξῃ κανένα ποῦ ἔχει σύζυγον πιστὴν νὰ μὴν ἀπιστοῦ, ἐν ἡ συμβόλῳ.

147. Δ' Κορ. 7, 16.

148. Δ' Τμ. 6, 8.

149. Ήρ. 40, 6.

150. Πρὸς 1Ε'.

αι, και ἡ συνουσία ἐπιτύγχανε τὸ πρῶμα. Τὸ πρῶμα δικως δὲν ἔχει ὅπου, ἀλλὰ μόνον ἐάν ἐπιδικνύουν πολλὴν φιλοσοφίαν καὶ ὑπομονὴν καὶ περιφρανοῦν τὰς διασπείστας καταστάσεις τοῦ γάμου καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ τὰ πράττουν συνεχῶς, αὐτὸ εἶναι ποῦ ἐπιτυγχάνει νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ συζύγου. Διότι ἐάν ἐπιμένῃ νὰ ἐπιζητῇ τὰ συνήθη ἔργα τῶν γυναικῶν, δχι μόνον δὲν τὸν ὠφελεῖ εἰς τίποτε, ἀλλὰ καὶ συνήθως τὸν βλάπτει. «Ὅτι δὲ τὸ πρῶμα εἶναι ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα, ἀκουσε τί λέγει. «διότι τί ἐύρεις, γυναῖκα, ἐάν σωθῇς εἰς τὰ τέλος τὸν ἄνδρα;»¹⁵¹ Ἀδ-τόν δὲ τὸν τρόπον τῆς ἐρωτήσεως συνήθισμεν νὰ χρησ-μοποιώμεν δι' ὅσα συμβαίνουν παραδόξως.

3. Τί λέγει ὁμις μετὰ ἀπὸ αὐτά, «Ἐχεις θεὸν με γυ-ναῖκα, Μὴ ζητῇς νὰ χωρισθῇς. Εἶσαι ἐλευθερὸς ἀπὸ γυναι-κα; Μὴ ζητῇς γυναῖκα»¹⁵² Βλέπεις με πόσῃ μεθοδικότη-τα μεταβαίνει ἀπὸ τὴν μίαν ἰδέαν εἰς τὴν ἄλλην καὶ πῶς ἀναμειγνύει τὰς παραινέσεις του, τὴν μίαν με τὴν ἄλλην; Ὅπως εἰς τοὺς λόγους του διὰ τὸν γάμον παρενέβαλε καὶ τοὺς λόγους διὰ τὴν ἐγκράτειαν διεγείρων ἐν τῇ μεταξὺ τὸν ἀκροατὴν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐδῶ παρεμβάλλει τοὺς λόγους περὶ τοῦ γάμου, διὰ νὰ ἐπανορθώσῃ τὸν ἀκρατὴν. Ἦρχετο ἀπὸ τὴν παρθενίαν καὶ πρὶν νὰ εἴπῃ κατ' αὐ-τὴν, ὁμιῶς ἱστέρε τοὺς λόγους του πρὸς τὸν γάμον. Διό-τι ἡ φράσις του «ἐάν ἔχω ἐντολήν» φανερώνει, ὅτι ἐπιτρέ-τε καὶ εἰσάγει τὸν γάμον. Ἐπικίτα, ὅταν ἦλθεν εἰς τὸ θέ-μα τῆς παρθενίας καὶ εἶπεν, ὅτι «ἠομίζω λοιπόν, ὅτι αὐτὸ εἶναι καλόν» ἐπειδὴ, ἐγκώριζεν ὅτι τὸ θυμὸς τῆς, ὅταν λέ-γεται συχνά, ἀντηχεῖ με τροχὺτητα μεγάλῃν εἰς τὴν λε-πτότητα τῆς ἀκοῆς, δὲν τὸ μεταχειρίζεται τακτικά, ἀλλὰ ἂν καὶ ἀνέφερεν ἱκανὴν αἰτίαν διὰ νὰ παρηγορήσῃ εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς κόπους, δηλαδὴ τὴν τωρινὴν ἀνάγκην, οὐδὲ ἔτσι ἔλαβε τὸ θάρρος διὰ νὰ εἴπῃ πάλιν παρθενίαν, ἀλλὰ τί εἶπε; «Καλὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μένῃ ἔτσι. Καὶ ὅτε ἐξακολουθεῖ τὸν περ αὐτῆς λόγον ἀλλὰ ἀφοῦ ἐχώρισε καὶ τὸν διέκοψε, πρὶν νὰ φανῇ σκληρός, παρενέβαλε πάλιν τοὺς λόγους περὶ γάμου. «Ἐχεις θεὸν, με γυναῖκα» λέ-γων, ἀνὰ μὴ ζητῇς χωρισμόν; Ἐπειδὴ ἐάν δὲν τὸ εἴλεγε διὰ τοῦτο οὐδὲ ἤθελεν εἰδῆ νὰ φέρῃ τὴν παρηγορίαν, ἦτο περιττόν νὰ φιλοσοφῇ περὶ γάμου, ἐνῷ περὶ τῆς παρθενίας συνεβούλευε. Μετὰ πάλιν μεταβαίνει εἰς τὸν λόγον περὶ παρθενίας, καὶ οὐτε πῶρα τὴν ὀνομάζει. Κατὰ τὴν κυριολε-

151. Α' Κορινθ' 7 18.
152. Α' Κορινθ' 7 27

εἶαν τῆς, ἀλλὰ πῶς; «Ἐχεις ἐλευθερίαν ἀπὸ γυναικα; Μὴ ζητῇς πάλιν συνδυσμον με γυναῖκα».

4. Ἀλλὰ μὴ φοβηθῇς. Δὲν τὸ διετύπωσεν ὡς ἀπόφα-σιν, ὅτε ἔθεσε νόμον. Διότι ὁ λόγος περὶ τοῦ γάμου εἶναι πάλιν πλησίον καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν φόβον ἐλευθερώνα καὶ λέγει «Ἐάν ἔλθῃς εἰς γάμον δὲν ἡμάρτησες»¹⁵³. Ἀλλὰ μὴ-τε τώρα νὰ ἀδιαφορήσῃς διότι καὶ πάλιν πρὸς τὴν παρθε-νίαν οὐ αὐρεῖ καὶ αὐτὸ ἐπιδικνύει ὁ λόγος του, ποῦ διδά-σκει, ὅτι, αὐτοὶ ποὺ πλησιάζουν εἰς τὸν γάμον, ὑπομένουν πολλὴν θλίβην σωματικὴν. Ὅπως δηλαδὴ οἱ ἁρισταὶ τὸν Ιστρον καὶ οἱ συνετοὶ ποῦ πρόκειται νὰ προσφέρουν εἰς τὸν ἀσθενὴ πικρὸν φάρμακον ἢ ἐπιχεροῦν τομὴν ἢ καυτηρία-σιν ἢ κατὰ παρόμοιον δὲν τὸ προσφέρουν ἑλὸν μαζί, ἀλλὰ βίδουν ὀλίγον στὴν ἀρχὴ διὰ νὰ ἀνακουφίσουν τὸν ἀσθενὴ καὶ κατὰ τὸν ἴδον τρόπον συνεχίζουν καὶ μετὰ τὸ ὑπόλοιπον. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, δχι κατὰ τρόπον ἀνένδοτον, ὅτε δὲν μαζί ἐπεξηγνήσθη καὶ τρα-σέφερε τὴν συμβουλὴν περὶ παρθενίας, ἀλλὰ διακόπτων αὐτὴν συνεχῶς καὶ ἐναλλάσσων αὐτὴν με τοὺς λόγους πε-ρὶ γάμου καὶ ἀποκρούπων μετὰ τρόπον τὰς μεγάλας δυσκο-λίας τοῦ εἶναι συνυφασμέναι με αὐτὴν, κατέστησε τὸν λό-γον μετρισιώδη καὶ εὐπρόσδεκτον. Ἡ τοκίλη ἀνάμειξις λοιπὸν τῶν λόγων ἔγινε δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Ἀεῖβα ὁμις νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ταύτους τοὺς λόγους. «Ἐκαστὸν θεμένος με γυναῖκα διὰ τοῦ γάμου; Μὴ ζητῇς νὰ λυθῇς ἀπὸ τὸν δεσμόν ποῦ ἔχεις μαζί της»¹⁵⁴. Τοῦτο δὲν εἶναι τόσοσιν πνεύ-μα ἄνθρωπον ποῦ συμβούλευε, ὅσον ἄνθρωπον ποῦ θέλει νὰ δείξῃ τὴν σταθερότητα καὶ τὸ ἀδιέξοδον ἀπὸ αὐτὸν τὸν δεσμόν. Διὰ ποίον λόγον δὲν εἶπεν «Ἐχεις γυναῖκα; μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃς. Συζῇς με αὐτὴν, μὴ τὴν χωρίσῃς» ἀλ-λά ἀπεκάλεσε «δεσμόν» τὴν συζυγικὴν ζωὴν. Ἀπλούστα-τα, διότι, ἤθελε νὰ δείξῃ τὸ ἐπαχθεῖς τοῦ πράγματος. Τὸ γεγονός δηλαδὴ ὅτι, ὅλοι τρέχουν πρὸς τὸν γάμον ὡς κατὶ ἔλκεον καὶ ἀνετον δεκνύει, ὅτι οἱ ἔγγαμοι δὲν διαφέρουν ἀπὸ τοὺς δεσμώτας. Διότι καὶ ἐδῶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ δὲ κινήθῃ ὁ εἰς, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ἄλ-λος ἢ, ὅν ὁ εἷας στασιάζῃ, ἀναποτρέπτως χάνεται καὶ ὁ ἄλλος μαζί. Τί λοιπὸν πρέπει νὰ γίνῃ, λέγει, ἐάν ὁ ἄνθρω-ἐπιζητῇ τὴν σαρκικὴν σχέσιν, ἔγω δὲ θέλω ἐγκράτειαν; Πρέπει κατ' ἀνάγκην ν' ἀκολουθήσῃς ἐκείνον διότι, ἐάν δὲν θελῇς νὰ πράξῃς αὐτό, αὐτὴ ἡ γλυκεῖα ἀλλωστὸς τοῦ γά-

153. Α' Κορ' 7 28.
154. Α' Κορινθ' 7 27.

μου πού σ' ας δένε, σέ σέρε διακώς πρὸς αὐτὸν μὲ τὸν ὁποῖον ἔχεις διθῆ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν. Ἐάν πάλιν ἀντισταθῇς καὶ ἀποσυμβῇς, ὅχι μόνον δὲν ἔχεις ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ δεσμά, ἀλλὰ ἐρριψῇς ἡδὴ τὸν ἑαυτὸν σου εἰς ἐσχάτην τιμωρίαν.

Αὕτη ποὺ ἐγκρατεῖται ἱερὴς καὶ τὸ θεῶν
ὁ σέβειος τῆς, ὅταν αὐτὸς περὶ εἰς ἰορνηϊαν,
θα τιμωρῇον ἀγένητον.

ΜΗ'. 1 Διότι ἡ γυναῖκα πού ἐγκρατεῖται παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνδρός, ὅχι μόνον ἀποστερεῖται ἀπὸ τὴν ἀνταποδοτὴν τῆς ἐγκρατείας, ἀλλὰ θά εἶναι ὑπαίτια διὰ τὴν μοιχείαν ἐκείνου καὶ θά βαρύνεται αὐτὴ μὲ τὰς εὐθύνας ἐκείνου. Διότι, διότι αὐτὴ τὸν ὥθησεν εἰς τὸ θάρσενον τῆς ἀσελείας, ἐπειδὴ τὸν ἀπεστέρησεν ἀπὸ τὴν νομίμον μίξιν. Ἐάν ὅν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάμῃ τοῦτο οὐτε δι' ὀλίγον παρὰ τὴν θέλησιν ἐκείνου, ποῖον συγγνώμην δύναιται νὰ ἔχῃ ἡ γυναῖκα πού διὰ παντὸς τοῦ ἀφῆρεσεν αὐτὴν τὴν παρηγορίαν. Καὶ τ., λέγει, δύναται νὰ υπέρβῃ βαρύτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ἀβλιότητά. Καὶ ἐγὼ αὐτὸ λέγω. Διὰ ποῖον λόγον υποβάλλεις τὸν ἑαυτὸν σου εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην, διότι αὐτὴν τὴν σκέψιν ἔπρεπε νὰ τὴν εἴχῃς καὶ πρὸ τοῦ γάμου, ὅχι μετὰ ἀπὸ αὐτόν.

2 Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος πού ἐποποθέτησε τὴν ἀνάγκην τοῦ δεσμοῦ εἰς τὸ τέλος, τότε οὐαί καὶ διὰ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶπε «εἰσαί δεμένος μὲ γυναῖκα διὰ τοῦ γάμου, μὴ ζητῇς νὰ λυθῇς ἀπὸ τὸν δεσμόν πού ἔχεις μαζί της», κατόπιν συνεχίζει «εἰσα λυμένος καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ γυναῖκα μὴ ζητῇς γυναῖκα». Καὶ τὸ κάμνει, αὐτὸ ὥστε σὺ ἀφοῦ πρῶτα σκεφθῇς καὶ μάθῃς καλῶς τὴν διὰ πού συνασκαλοῦθε τοῦ γάμου, δεχθῇς εὐκαλύνει τὸν λόγον διὰ τὴν ἀγάμωσιν «καὶ ἐάν ὅμως ἔλθῃς εἰς γάμον», λέγει, «δὲν ἡμάρτησας καὶ ἐάν ἡ ἀγαμος κόρη ἔλθῃ εἰς γάμον, δὲν ἡμάρτησας». Ἰδοὺ λοιπὸν πού καταλήγει, τὸ μέγα κατόρθωμα τοῦ γάμου. Ἀπλῶς δὲν ἐπιταρε τὴν καταδίκην, δὲν γίνεται, ὅμως καὶ ἀντικείμενον θαυμασμοῦ διότι ὁ θαυμασμός ἀνέκε, εἰς τὴν παρθεनिया, ἐνῶ ὁ ἐγγαμος ἄς ἀρκεῖται νὰ ἀκούῃ, ὅτι δὲν ἡμάρτησεν. Διὰ ποῖον λόγον, λέγει, μὲ παρακινεῖς νὰ μὴ ζητῇ γυναῖκα; Διότι διὰς καὶ δεθῇς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπολλαγῇς ἀπ' ἐσὸν τὸ πρᾶγμα συνυποδεσμεῖται ἀπὸ μεγάλῃν θλίψιν. Τοῦτο μόνον εἰπέ μοι, μὲ τὴν παρθενιαν θά κερδίσωμεν μόνον τὴν διαφυγὴν ἀπὸ αὐτὴν τὴν θλίψιν, καὶ ποῖος θ' ἀνεχθῇ νὰ

μὲν παρθένος διὰ τοιαύτην ἁμοιβήν; Ποῖος θά ἰδέσκητο νὰ κατέλθῃ εἰς τόσον μέγα ἀγῶνα, ὅταν πρόκειται ἐναντί τὸς ἰσχυρῶν νὰ λάβῃ αὐτὴν μόνον τὴν ἁμοιβήν;

ΔΙΑΤΙ Ο ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ ΒΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ
ΚΑΙ ΑΠΟΤΡΕΠΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΕΓΓΑΜΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΣΩΣΗΣ.

ΜΘ'. 1 Τί λέγεις, Ἐγὼ μὲ καλεῖς εἰς μάχην πρὸς δαίμονας, (διότι πραγματικῶς δὲν ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν πρὸς ἀντιπάλους ἁμοίους μας, μὲ αἷμα καὶ σάρκα, σὰν τὴν ἱστικήν μας), ἐνῶ μὲ προτρέπεις νὰ σταθῇ ἀνταμείβωκος πρὸς τὴν μανίαν τῆς φύσεως, ἐνῶ μὲ προσκαλεῖς εἰς πού ἔχω σάρκα καὶ αἷμα νὰ κατορθώσω ἀντάξια πρὸς ἀσωμάτους δυνάμεις, κάμνεις λόγον διὰ τὰ ἐπιγεια ἀγαθὰ καὶ λέγεις, ὅτι δὲν θά ἔχωμεν τὴν θλίψιν πού παρακόλουθε τὸν γάμον, διότι δὲν ἡμάρτησεν ὡς ἐξῆς. Ἐάν ἡ ἀγαμος κόρη ἔλθῃ εἰς γάμον, δὲν ἡμάρτησεν, ἀπεστέρησεν ὅμως ἑαυτὴν ἀπὸ τοὺς στεφάνους τῆς παρθενιας, ἀπὸ τὰς μεγάλαις καὶ ἀποροῇ τοὺς διαρεάς, διὰ τὴν νὰ μὴ περιγράφῃ τὰ ἀγαθὰ πού τὰς περιμένουν μετὰ τὴν ἀθλήσιν πῶς ἔρχονται εἰς προῦπαν τὸν Νυμφίου, πῶς μέλλουν νὰ ἔχουν λαμπρὰς λαμπάδας, πῶς εἰσέρχοντα μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς βασιλεῖον τὸν νυμφῶνα μὲ μεγάλῃν δόξαν καὶ παρρησίαν, πῶς ἐξ ὧν πληροῦστον πρὸς τὸν θρόνον ἐκείνου καὶ τὰς βασιλικὰς παστάδας λάμπουν. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δὲν κάμνει, οὐτε τὴν ἐλαχίστην μυσίαν, ἀλλὰ παντοῦ μνημονεύει τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰς δυσχερείας τοῦ βίου. «Νομίζω», λέγει, «ἐὰν αὐτὸ εἶναι, καλὸν καὶ παραλείπων νὰ εἴπῃ «εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ» λέγει «εἰς τὴν παρούσαν ἀνάγκην». Ἐπειτα πάλιν, ἀφοῦ εἶπεν «ἐάν ἡ ἀγαμος κόρη ἔλθῃ εἰς γάμον, δὲν ἡμάρτησεν» καὶ ἀφοῦ παρεσιώπησε τὰ οὐράνια δόξα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπεστέρησε τὸν ἑαυτὸν τῆς, λέγει «ἐὰν ἔχουν ὅμως θλίψιν καὶ φροντίδας καὶ ἄλλας δοκιμασίας εἰς τὸν σαρκιακὸν τοὺς βίου οἱ ἀνθρώποι, αὐτοὶ».

2. Καὶ δὲν σταματᾷ ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἕως τὸ τέλος κάμνει τὸ ἴδιον καὶ παραλείπων νὰ ἐξάγῃ τὸ πρᾶγμα διὰ τὰ μέλλοντα, ἀγαθὰ καταφεύγει, πάλιν εἰς τὴν ἴδιαν ἀπίσιν λέγων «ὁ καθὼς τοῦ παρόντος βίου εἶναι συμμαζεμένος καὶ λιγιστός»¹⁶ Καὶ αὐτὸ νὰ εἴπῃ «θελῶ αὐτὴ νὰ λάμψετε εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ νὰ φαίνετῃ παλὸ λαμπρότερον ἀπὸ τοὺς ἐγγάμους, πάλιν ἐδῶ συνεχίζει νὰ λέγῃ «θελῶ εἰ νὰ εἰσθε ἐλεύθεροι ἀπὸ φροντίδας, πού ἐραλίζουν καὶ σᾶς

ρίπτουν εις μεγάλην σκάνην.¹⁵⁶ Καί δὲν τὸ κάμει, αὐτὸ μόνον ἐδῶ, ἀλλὰ ὁμιλῶν καὶ περὶ ἀνεξικακίας ἠκολούθησε τὴν ἰδίαν μέθοδον εἰς τὴν συμβουλὴν. Διότι, ὁμοῦ εἶπεν «ἐὰν λοιπὸν πενῶ ὁ ἐχθρὸς σου, δίδε του ψωμί καὶ τροφήν. Ἐάν δὲν δῷ, φέρε του νερὸ νὰ πίνῃ»¹⁵⁷ Καὶ ἐνῷ ἔδωσε μίαν τῶσιν μεγάλην ἐπιταγὴν καὶ παρώτρυνε νὰ παραδείξουν καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν τῆς φύσεως καὶ νὰ παραταχθῶν ἀντιμέτωποι πρὸς τὸσαν ἀφόρητον πυρῶν, εἰς τοὺς λόγους του περὶ τῶν ἀνταμοιβῶν, ἐνῷ ὁμιλοῦντες τὸν αὐρανὸν καὶ τὰ ἀράματα δόξα, καθώρισεν τὴν ἀνταπόδοσιν εἰς τὴν ἐλπίδα ἐκείνου τοῦ μᾶς ἐλυτήσεν. Καὶ λέγει, «διότι, ἐάν πρῶτ' ἡς αὐτό, θὰ μαζεύσῃς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου σὺν ἅλλοις κάρδουνα ἀναμμένα σωροὺς ἐντροπῆς καὶ τύψεως συνειδήσεως»¹⁵⁸

3. Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον χρησιμοποιοῖ αὐτὸν τὸν τῶσιν τῆς προτροπῆς, Ὅχι ἀπὸ ὀντοῦ, οὔτε διότι δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ προσελκύσῃ καὶ πείσῃ τὸν ἀκροατὴν, ἀλλὰ διότι ἀκριβῶς κατέχει περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, ἐννοῶ τὴν δύναμιν νὰ πείθῃ. Ἀπὸ ποῦ καταβαίνει ταῦτα; Ἀπὸ τοὺς λόγους του. Πῶς καὶ κατὰ ποῖον τρόπον, διότι ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς Κορινθίους (πρότερον θὰ ὁμολογῶμεν δι' ὅσα ἐξέθετε περὶ τῆς παρβενίας), πρὸς τοὺς Κορινθίους, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὴν κρίσιν του, δὲν θὰ ἐγνώριζον τίποτε, παρὰ μόνον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ αὐτὸν ἐνταυρωμένον. Πρὸς αὐτοὺς δὲν ἠδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ ὡς πρὸς ἀνθρώπους πνευματικούς, καί, ἐπειδὴ ἦσαν ἀκόμη σαρκικοί, τοὺς ἐπὶ τῇ γάλα, τοὺς ὁποίους, ὅταν ἔγραφεν αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, ἔφεγεν: «Ἀλλὰ οὔτε καὶ τώρα ἔχετε ἀρκετὴν δύναμιν. διότι ἔχετε ἀκόμη σαρκικὰ φρονήματα καὶ συμπεριφερέσεθ με δεικνύον ἀνθρώπου κοινού καὶ μὴ ἀναγεννημένου»¹⁵⁹

4. Διὰ τοῦτο ὅπῃ τὰ ἐπίγεια πράγματα, ἀπὸ τὰ ὁρατά, ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ τοὺς προτρέπει πρὸς τὴν παρβενίαν καὶ τοὺς ἀποτρέπει ἀπὸ τὸν γάμον διότι εἶχε πλήρη συνείδησιν τοῦτου, ὅτι τοὺς ταπεινοὺς καὶ χαμηλὰ βαδίζοντας καὶ κύπτοντας ἀκόμη πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τὰ ἐπίγεια μᾶλλον δύνανται καλεῖν νὰ τοὺς προσελκύσῃ καὶ νὰ τοὺς προτρέψῃ διὰ τὰ ὀψήλα. Διότι, εἰπέ μου, διατί πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγροίκους καὶ χονδροκαμμένους ἀνθρώπους

ὀρίζονται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὰ μικρά καὶ διὰ τὰ μεγάλα καὶ ἀφόβως παραβαίνουν τὸν ὅρκον τῶν, ἐνῷ ποτὲ δὲν θὰ ἐπρωτὶ μὴν νὰ ὀρκισθῶν εἰς τὴν ζωὴν τῶν τέκνων τῶν. Καὶ ὅμως ἐκεῖνη ἡ ἐπιτοκία καὶ ἡ τιμωρία εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὴν. Ἐν τούτοις ὅμως κατέχονται μᾶλλον ἀπὸ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ τοῦ ὅρκου παρὰ ἐκείνου

5. Καὶ διὰ τὴν βοήθειαν τῶν πτωχῶν δὲν τοὺς διεγείρουν τόσον οἱ λόγοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅν καὶ συνεχῶς τοὺς ἀκούουν, ὅσον ἡ ἐλπίς διὰ τὰ ἀγαθὰ τοῦ παρόντος θίου ἢ διὰ τὰ τέκνα τῶν ἢ δι' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Τότε θεοβόλως ἐπιδεικνύουν ζῆλον διὰ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὅταν ἀναλάβουν ἀπὸ μακροχρόνιον νόσον, ὅταν διακρίνουν τὸν κλυδίσον, ὅταν ἐπιτύχουν κάποιο ἔλεος ἢ κάποια ἀρχή. Καὶ γενικὰ θὰ εἴρῃς τοὺς περισσοτέρους τῶν ἀνθρώπων νὰ βέχονται τὴν νοσήσαν με δάσιν τὰ κινήματα πρὸς αὐτοὺς καὶ μὴ πρὸς τὰ πόδια τῶν. Καὶ μετὰ τὸν χρηστὸν ἐκεῖνον κινῶν εἰς προτροπὴν καὶ μετὰ τὸν λυπηρὸν ἐκεῖνον προκαλοῦν μεγαλύτερον φόβον, ὅταν ἔχουν ἐγγυτέρην τὴν αἰσθησιν. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους συνεχῆται με αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐξήρακε εἰς τὴν ἀνεξικακίαν χρησιμοποιοῦν τὰ παρόντα

6. Διότι, ἡ ἀδύνατη καὶ ἀδεσμένη ψυχὴ δὲν ἀποβάλλει τόσον εὐκόλως τὸ θηλητήριον τῆς ὀργῆς, ὅταν ἀκούσῃ περ. βασιλείας καὶ τροφοδοτηθῇ με μακροπροσέσμου ἐλπίδας, ὅσον ὅταν ἐλπίσῃ ὅτι, θὰ λάβῃ ἐκδίκησιν ἀπὸ ἐκείνου τοῦ τὴν ἀδικήσεν. Θέλων λοιπὸν νὰ ἀποσπάσῃ τὴν ρίζαν τῆς μνησικακίας καὶ νὰ ἀκτουῶσιν ὁμολογῶν τὴν ὀργὴν, πράγμα τοῦ συμβάλλει περισσότερον εἰς τὴν παρηγορίαν τοῦ ἀδικημένου, ἀπὸ αὐτὸ ὁρμᾶται, χωρὶς νὰ τὸν ἀποστέρῃ καὶ ἀπὸ τὴν τιμὴν, τοῦ ἔχει ὀρθῶς διὰ τὸν μέλλοντα καιρὸν, ἀλλὰ σπεύδει νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὸν ὁμολογῶν με κάθε τρόπον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς φιλοσοφίας καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς συμφιλώσεως διότι τὸ δυσκολώτερον εἶναι, νὰ γνῇ ἡ ὀργὴ διὰ τὸ κατάρωμα καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν ὁ κόπος δὲν εἶναι τόσον μεγάλος

7. Ἀλλὰ δὲν κάμνει τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὔτε ὅταν ὁμιλῇ περὶ παρβενίας οὔτε ὅταν ὁμιλῇ περὶ ἀνεξικακίας. Ἀλλὰ εἰς τὴν πρώτῃν περίπτωσιν ὡς ἐπαθλὸν θέτει τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ ὅσοι ὑπάκουον εὐνοοῦν, λέγει, «τοῦ διὰ τοῦ σωφρονισμένου λογισμοῦ ἐπεβλήθησαν εἰς τὸν ἐαυτὸν τῶν καὶ εὐνοοῦσαν τὸν ἑαυτοῦ τῶν δι' αὐτοπροαιρέτου ἀποχῆς ἀπὸ τῶν γάμων

156. Α' Κορινθ. 7, 26
157. Παροιμ. 25, 21
158. Παροιμ. 25, 22
159. Α' Κορινθ. 5, 2-3

και αυστηρῶς ἐγκρατείας. Αὐτοὶ παραμένουν ὄντας και παρθένοι, διὰ τὴν ἐργασθεὶν χωρὶς καὐτα περισπασιὸν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν και διὰ τὴν καρδίαν ἐκκολῶτερον»¹⁰⁰ Καὶ ὅταν ἐκάλει νὰ ἐλθῶνται ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε διὰ τὴν θλάσθην ἐκείνων πού μᾶς ἀδίκησαν και χωρὶς νὰ μνημονεύσῃ τὸ πῦρ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀφῆκεν κατὰ μέρος εἰς ἑκείνα νὰ λέγουνται πρὸς τοὺς μικροψυχους και ταλαπῶρους, αὐτὸς τοὺς προτρέπει μὲ τὰ ὀφειλότερα. Καὶ παῖα εἶνα, αὐτὰ, «Διὸ νὰ γίνετε», λέγε, «ὅμοιοι πρὸς τὸν Πατέρα σας, πού εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς»¹⁰¹ Βλέπετε πόσον μέγα εἶναι τὸ ἔπαθλον.

Διὸ τὸς λόγους αὐτοὺς τοὺς ἄκουε ὁ Πέτρος και ὁ Ἰάκωβος και ὁ Ἰωάννης και ὁ ὑπόλοιπος χορὸς τῶν ἀποστόλων. Διὰ τοῦτο ἐκ νει τὰς ψυχὰς τῶν μὲ τὰ πνευματικὰ ἔπαθλα. Καὶ ὁ Παῦλος τὸ ἴδιον θὰ ἔκοιεν, ἐὰν ἀπευθύνετο μὲ τὸν λόγον τοῦ πρὸς παρομοίους ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπευθύνετο πρὸς τοὺς Κορινθίους πού ἦσαν ἀτελεῖς και τραχεῖς, ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς συντόμως τοὺς καρπούς τῶν μόχθων, διὰ νὰ προσέλθουν προβυμότερον εἰς τὸ ἔργον διὰ τὴν δακρυὶν τῆς ἀρετῆς.

Β. Διὰ τοῦτο και ὁ Θεὸς παρέλειψε νὰ ὑποσχεθῇ εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν και τοὺς ἐχάρηζε τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Καὶ διὰ τὰς πονηρὰς τῶν πράξεις δὲν τοὺς ἠτέλλε, μὲ τὴν γέννησιν τοῦ τυράς, ἀλλὰ μὲ τὰς συμφορὰς εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, μὲ λοιμοὺς, λοιμοὺς, κα νόσους, και πολέμους, και ἀιχμαλωσίαν, και ὅσα ἄλλα παρόμοια. Διὸ οἱ σαρκικώτεροι τῶν ἀνθρώπων κατέχονται μᾶλλον ἀπὸ αὐτὰ, και ταῦτα φοβοῦνται περισσότερο. Ἐνῷ δὲ ὅσα δὲν φαίνονται οὐδὲ εἶναι, παρόνται, ἐλαχίστα ἀνηγορεύουν. Διὰ τοῦτο και ὁ Παῦλος ἀσχολεῖται περισσότερο μὲ αὐτὰ, τὰ ὅποια ἦσαν περισσότερο προσιτὰ εἰς τὴν ἀπαιδεύσιν των. Ἐπιπλέον δὲ ἤθελε νὰ δεῖ και τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ μερικά μᾶς βαρύνουν ἐδῶ μὲ πολλοὺς κόπους, ἐνῷ ὅλον τὸν καρπὸν τὸν ἐναποθέτουν εἰς τὸ μέλλον. Καὶ ἡ παρθένα, ὅταν καταρθώμεν νὰ τὴν ἀσκαύμεν, μᾶς ἀνταμαδε, ὅχι ὅλγον, καθὼς μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τῶν κόπων και φρονιίδας. Καὶ μαζὶ μὲ αὐτὰ ἐσκέφθη και ἕν τρίτον ἐπιχείρημα. Ποῖον, τὸ νὰ ἐμφανίσῃ τὸ πρᾶγμα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ ἔργον τῶν ἀδυνάτων, ἀλλὰ τούτων τῶν πολλῶ δυνατῶν.

100. Ματθ. 19, 12
101. Ματθ. 5, 45

Καὶ τὸ κάμει αὐτὸ ἐμφανίζων μὲ μεγάλην εὐκολίαν τὸν γάμον νὰ συνακολουθῇ ἀπὸ περισσώτερας δυσκολίας, ὥσπν νὰ ἔλεγε πρὸς κάποιον, «Σοῦ φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι κοπιώδες και ἐπιπονεον; Δ' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐγὼ λέγω, ὅτι, πρῶτε νὰ τὸ δοκιμάσῃς, διότι εἶναι τόσο πολὺ εὐκόλον, ὥς ὅσον μᾶς δημιουργεῖ πολὺ ὀλιγωτέρας δυσκολίας ἀπὸ τὸν γάμον. Ἐπειδὴ λοιπὸν σὺς λυποῦμαι και δὲν θέλω νὰ ἔχετε θλίψιν, διὰ τοῦτο δὲν θέλω νὰ ἔλθετε εἰς γάμον».

9. Καὶ ποῖαν θλίψιν, θὰ εἴπῃ κάποιος ἰσως. Τούτωντι-αν μάλιστα θὰ εἰρᾶμεν, ὅτι ὁ γάμος παρέχει πολλὴν ἀνεσιν και τρυφήν. Καὶ πρῶτον ἐξ ὧν νὰ ἰκανοποιούμεν τὴν ἐπιθυμίαν μας μὲ κάθε ἐλευθερίαν και ἄνεσιν και νὰ μὴ δοκιμάζωμεν καμμίαν καταπίεσιν ἀπὸ τὴν φύσιν, πρᾶγμα τοῦ δὲν εἶναι μικρὰ εὐκολία. Ἐπειτα ἡ ζωὴ μας ἀπὸ κάθε ἀποψιν θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὴν κατήφειαν και τὴν τραχύτητα και θὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ εὐθυμίαν και γέλωτα και χαρὰν. Διὸ θὰ περιποιούμεθα τὸ σῶμα μας και τὰς ἀνάγκας του μὲ πολυτελεῖς τροφάς, μὲ μαλακὰ ἱμάτια, μὲ μαλακώτερον στρώμα, μὲ συνεχὴ λουτρά και ἀρώματα και μὲ ὄνον που μοσχοβολεῖ ὅχι ὀλιγωτερον ἀπὸ μύρον και μὲ ἄλλας πολλὰς και μεγάλας δαπάνας πού παρέχουν εἰς τὴν σάρκα μεγάλην ἀπόλαυσιν.

Η ΤΡΙΤΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΕΝΟΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ

Ν' 1. Ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα ταῦτα δὲν εἶναι ἐπιτηρετὰ. Ὁ γάμος συνήθως μᾶς προσφέρει μόνον τὴν ἐλευθερίαν τῆς σαρκικῆς ἐνωσεως, ὅχι, ὅμως, και τὴν τρυφήν. Κα μάρτυς ὁ μακάριος Παῦλος πού λέγει τὰ ἐξῆς: «Ἡ χῆρα ὅμως πού σπαιτολεῖ και εἴ ὅλον τρυφήν, και τοι φαίνεται ζώντανή, ἔχει ἀποθάνει πνευματικῶς»¹⁰² Καὶ ἂν αὐτὰ λέγονται διὰ τὰς χήρας, ἄκουσε τί λέγει και διὰ τὰς ἐγγάμους: «Τὸ ἴδιον θέλω και αἱ γυναῖκες νὰ προσεύχωνται μὲ ἐνδομύσας σέμνην, νὰ στολίζουν τὸν ἑαυτὸν των μὲ συστολὴν και σωφροσύνην ὅχι μὲ φιλόφρεσκὰ πλεθυστα τῶν μαλλιῶν των ἢ μὲ χρυσὰ ἢ μαργαρυταρένια κοσμήματα ἢ μὲ ρούχα πολυτελῆ, ἀλλὰ μὲ δ.τ. πρέπει εἰς γυνώκας πού παρουσιάζονται, εἰς τὰ μάτ ο ὧν, ὅτι σέβονται, τὸν Θεόν. Θέλω δηλαδὴ αἱ γυναῖκες νὰ στολίζονται μὲ ἔσιν ἀγαθὰ»¹⁰³ Καὶ ὅχι μόνον ἐδῶ, ἀλλὰ και εἰς

102. Α' Τιμ. 5, 6.
103. Α' Τιμ. 2, 9-10.

άλλα σημεία θύναται τις να βῇ αὐτὸν νὰ κάμνη πάλιν λόγον νὰ μὴ ἐπιδικώμεν μὲ σπουδὴν ἀπολύτως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ.

2. Λέγει λοιπὸν: «Ἐχόντες τὰς ἀκαταπύτους τροφὰς καὶ σκεπάζοντες, ὡς ἀκούμεθα εἰς αὐτὰ. Διότι ὅσοι δὲ ἐπιθυμοῦν νὰ πλουτῶν τίπτον εἰς ἀνοήτους ἐπιθυμίας καὶ θλαστέρας. Που θυβρίζουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς καταστροφὴν καὶ ἀπωλείαν». Καὶ τί λέγει τὸν Παῦλον; Διότι καὶ ὁ Ἀμώος συζητῶν μὲ τοὺς κηπίους Ἰουδαίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπετο καὶ ἡ τρυφή καὶ ἡ πολυτέλεια καὶ ὅλα γενικῶς τὰ περιττά, ἀκούσε μὲ πόσῃ σφοδρότητι ἐπεκρίναι αὐτοὺς ποὺ εἶναι προσκολλημένοι, εἰς τὴν τρυφήν: «Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἐρπάζοντας ψευδῆ ἀδόδατα, ποὺ κοιμούνται ἐπὶ κλινῶν ἀπὸ ἐλεφαντοστούν, ποὺ παραδίδονται εἰς τὴν ἀκολασίαν ἐπὶ τῶν στρωμάτων των ποὺ πρῶγον ἐρίφια ἀπὸ τὰ ποίμνια καὶ μύσους γάλακτος ἀπὸ τὰς ἀγέλας. Ποὺ ἀπαυτῶν μὲ χειροκροτήματα εἰς τὴν μουσικὴν τῶν ὀργάνων. Ποὺ θεωροῦν ὡς σταθερὰ καὶ αἰώνια τὰ παροδικά. Ποὺ πίνουν σίβων διψασμένον καὶ χρησιμοποιοῦν πολυτίμη ἀρώματα».¹⁶

ΚΑΙ ἌΝ ΑΚΟΝΗ ΜΗΘΥΜΗ ΚΑΘΕΙΣ
ΤΗΝ ΤΡΥΦὴν ΕἶΝΑΙ ΑἰΝΕΤΑ ΤΑ ΑἰΠΗΡΑ
ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΝΑ ΒΛΑΦΑΝΕΤΟΙΝ ΑΥΤΗΝ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΕΩΣ

ΝΑ' 1. Αὐτὸ ἀκριβὲς ποὺ εἶπεν προηγουμένως, δὲν ἐπιτρέπει νὰ ζῶμεν θείον τρυφηλόν. Ἀλλὰ καὶ ἂν κανὲν ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐμποδίζετο, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐπιτρέποντο, ὑπάρχουν ἄλλα ἀντίρροποι τούτων ποὺ προκαλοῦν τὴν βλάβην καὶ τὴν ὀδύνην, μάλιστα τόσοσιν πολλὰ καὶ μεγαλύτερα, ὥστε ἐξ αἰτίας των οὕτε ἐλαχιστὴν αἰσθάνει τῆς ἡδονῆς νὰ ἔχωμεν, ἀλλὰ νὰ τὴν θέτουν ἐξ ὀλοκλήρου ἀποθῶν.

ΠΟΣΩΝ ΚΑΚΩΝ ΠΡΑΓΜΑ ΚΙΝΑΙ Η ΒΛΑΤΤΥΤΙΑ.

ΝΒ' 1. Ἐάν κανεὶς τύχῃ νὰ εἶναι ἀπὸ χαρακτῆρος ζηλότυπος ἢ καταληγῇ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακὸν ἀπὸ αὐτορμῆς κάποιας συμπτωματικῆς προφάσεως, εἰπὲ μου τί μπορεῖ νὰ υπέρβῃ ἐλαχιστότερον ἀπὸ μίαν τέτοιαν ψυχὴν. Μόνον ἂν παραβάλλωμεν μὲ πόλεμον καὶ τρικλοῖαν αὐτὴν τὴν αἰ-

κίον, θὰ δυνηθῶμεν νὰ δώσωμεν μίαν ἀκριβῆ ὁπτεκάνισιν. Τὰ πάντα εἶναι μετὰ ὀδύνης, ὑποφίας, πολέμου καὶ ταραχῆς. Ὅποιας κτυπηθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν μονίαν θὲν εὐρίσκειται, εἰς καθόλου καλυτέραν κατάστασιν ἀπὸ τοὺς δοκίμιοντες ἢ κατεχομένους ἀπὸ παραφροσύνης. Τίς αὐτοτρόπως συνεχῶς εὐρίσκειται εἰς ἑξαλλὸν κατάστασιν καὶ ἀναπηδᾷ καὶ ἐρίζει πρὸς τοὺς πάντας καὶ ἀγρίεται μὲ ὅποιον εὐρεθῇ ἐμπρὸς του, ἐντελῶς ἀνεύθυνον, εἴτε δοῦλος εἶναι, εἴτε υἱὸς του ἢ οἰοσθέντε ἄλλος. Καὶ πᾶσα χαρὰ ἔχει ἀποδωχῇ καὶ τὰ πάντα εἶναι, πλήρη κατηφείας καὶ πένθους καὶ ἀηδίας. Καὶ ἂν μὲν ἐκ τὴν οἰκίαν καὶ ἂν πηγαίῃ εἰς τὴν ἀγορὴν καὶ ἂν ταξιδεύσῃ ἔξω τῆς χώρας, παντοῦ ἡ φοβερὰ αὐτὴ κατάστασις τὸν κατατρώχει καὶ τὸν κεντᾷ τροχύτερον ἀπὸ κάθε κεντρί καὶ τοῦ ἐρεθίζει τὴν ψυχὴν καὶ δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ ἤσῃ. Διότι αὐτὴ ἡ νόσος συνηθίζει νὰ γκαῖθῃ ὅχι μόνον στενοχωρίαν, ἀλλὰ καὶ ἀφᾶρητον ὀργὴν. Καὶ ἀπ' ὅλα αὐτὰ καὶ μόνον του τὸ εἶναι δύναται νὰ καταστρέφῃ τὸν πᾶσχοντα. Ὅταν θῶς συμπεσοῦν ὅλα μαζί καὶ τὸν πολιορκῶν καὶ τὸν πιέζουν συνεχῶς καὶ δὲν τὸν ἀφήνουν οὔτε στιγμήν νὰ ἀναπνεύσῃ, τότε πόσων θανάτων δὲν εἶναι τὰυτο φρενότερον; Ἄν ἀναφέρῃ κανεὶς τὴν ἐσχάτην πέναν ἡ νόσον ἀνάκτον ἢ τὸ πῶρ ἢ καὶ τὸν αἰθήρον, πάλιν δὲν θὰ εἴπῃ κάτ. ἴσον μὲ αὐτὸ. Καὶ ταῦτο τὸ γνωρίζουν πολὺ καλῶς μόνον ὅσοι τὸ ἔχουν δοκιμάσει. Διότι κανεὶς λόγος δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς συμφορᾶς. Ὅταν κανεὶς τὴν νυναικοῖ που ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ ὅλους καὶ χάριν τῆς ὁποίας εὐχαρίστως θὰ ἐθυσίαζε καὶ τὴν ζωὴν του, ἀναγκάζεται διαρκῶς νὰ τὴν ὑποπεινῇται, τότε τί ἐξ ὅλων θὰ ἡδυνάτο νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

2. Καὶ ἂν χρειάζεται νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν κλινὴν ἢ νὰ λάβῃ τροφὴν ἢ ποτόν θὰ νομίζῃ, ὅτι ἡ τράπεζα εἶναι γεμάτη θηλητήρια μᾶλλον παρὰ ἐδέσματα. Εἰς τὴν κλινὴν οὐδὲ στιγμήν θὰ δυνηθῇ νὰ ἡσυχάσῃ, ἀλλὰ ὥσπιν νὰ εἶναι ἐξαπλωμένος ἐπάνω εἰς ἀνθράκας τόσοσιν συντοράσσεται καὶ συστρέφεται. Καὶ οὔτε ἡ συντροφία τῶν φίλων, οὔτε ἡ φροντίς τῶν ὑποθεσίων του, οὔτε ὁ φόθος τῶν κινδύνων οὔτε ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἡδονῆς οὔτε ἄλλο τι θὰ δυνηθῇ νὰ τοῦ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν εἰλην. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ καταιγὶς τυρονηκώτερον ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην θλίψιν κατέχευε τὴν ψυχὴν του. Αὐτὰ εἶχε ὅτ' ὅπιν του ὁ σοφὸς Ζολομὼν καὶ εἶπεν: «Ἡ ζήλεια εἶναι, σκληρὰ ὡς Ἄβηθ». Καὶ πάλιν: «Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς εἶναι πλήρης ζηλοτυπίας καὶ δὲν θὰ τοῦ λυπηθῇ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ δὲν θὰ θανατῶν.

λάβει την έχθραν με κανέν λυτρου ούτε με πολλά δώρα θα εξέλθω». ³

3. Τότε είναι, ή μινά αυτής της νύκτας, ώστε μίτη μετά την τιμωρίαν του προσηνέσαντος την θλίψιν απαλλάσσεται από την οδύνην. Πολλοί, ως γνωστόν, που έφόνευσαν τον μισχόν, δεν ήδυνήθησαν όμως να φοβούνται τον θυμόν και την θλίψιν. Μερικοί μάλιστα και άφοι κατέσφαξαν τας συζύγους των συνέχισαν να τρώκνται, όμοιος ή και αφοδρότερον άκόμη εις την πυράν. Κα. ό μιν ένόρκος σύζη με τασα κακά, και όταν τύχη να μη άποδεχθή αληθές αιδέν. Η άδλεια όμως και ταλαίπωρος σύζυγος υπομένει βαρύτερε άκόμη από τον άνδρα. Όταν δηλαδή αυτόν, που άπελε να είναι, ή παρηγορία της εις άλκας τας ελπίεις της, και από τον όποιον έπρεπε να περιμένη προστασίαν, τον ίδην αποθηρμώσαν να διακείται προς αυτήν έχθρικότερον πάντων, ποδ θα θυνηθή πλέον να στραφή, προς ποίον να καταφύγη, Άπό ποδ να εόρη απαλλαγην των κακών, όταν ό λυμήν εχε, κλεισθή από κυρίους προβάλους.

4. Τότε και οι ύπηρέτα, και οι δούλοι συμπεριφέρονται προς αυτήν αδιάδίστατον και από τον άνδρα της. Διότι, αυτό το γένος είναι, που είναι υποπίον και άχάριτον, όταν όμως ίδην τους κυρίους του να έχθρεύονται και να στασιάζουν μεταξύ των, εύρίσκουν άφορμήν από τον πόλεμον άκείνων να έκδηλώσαν όλην την συνήθη των μοχθηρίαν. Διότι εις αυτήν την περίστασιν θύναται να πλάθουν και να συνθέτουν όσα θέλουν με πίκσαν άνεσιν και να ένισχύουν την ύποψιν των συζύγων με τας διαβολάς των εις όδρας του ενός ή του άλλου. Η ψυχή άπας εχε προσβληθή από την πονηρίαν αυτήν νόσον, πιστεύει εύκόλως τα πάντα και στραφύσεται την άκοήν εξ ίσου προς πίκσαν κατέυθυνσιν, δεν άνέχεται να κάμνη διάκρισιν μεταξύ των συκοφαντών και μη, αλλά νομίζει, μάλιστα ότι είναι περισσότερον άδίστιστοι όσαι έξάπτουν την ύποψιν παρά όσαι προσπαθούν να την εξαλείψουν.

5. Δι' αυτό λοιπόν είναι άνάγκη να φοβόται και να τρέμη περισσότερον από τον συζυγον άκείνους τους όρατίτας και τας γυναίκας των και να παρακαρή την θέαν της εις άκείνους και να μεταπίτη ή ίδια εις την τάξιν αιδών. Πότε λοιπόν θα θυνηθή να ζηση άδόκρυτος, Ποίαν νύκτα, Ποίαν ημέραν; Ποίαν έσπρήν; Πότε θα ζή χωρίς στεναγμούς, χωρίς όδυμους και θρήνους, θα διαγίη διά παντός εν μέσω φίλων και όδρειων και λαοφρών, προ-

ερχομένων, άλλων μιν από τον κληρωμένον άντα λόγου σόζυγον, άλλων δέ από τους μαρούς ύπηρέτας, Φρουραί και άλλων φρουρά; και τα πάντα μεστά φόβου και τρόμου. Διότι, δεν έλέγχονται έξουσιαστικώς οι έσσοδο, και οι έξοδοι μόνον, αλλά και οι λόγνοι και τα βλέμματα και οι στενημοί της οποθέλλονται εις βασανιστικήν έρευναν και είναι, οποχρεωμένη ή να μένη άκίνητος ως λίθος και έτι πλέον ή να ύπομένη τα πάντα σωπηλώς και να μένη εαρκωμένη εις το δωμάτιόν της; διά παντός, χαρότερον από φυλακισμένη ή, αν θελήση να άμυγήση και να στενόδει και να εξέλθη, 5. θα εχε, να βίωσι λόγον εις άκείνους τους διαβαρμένους δικαστάς, ένσω τας θαρσαλέους και το κλέθος των ύπηρετών.

6. Τώρα αν βέλεις, εν μέσω αυτών των βενών φέρε τον έμψυχον πλούτον, τας πολυτελείς τραπέζας, τα κοπάδια των δούλων, την λαμπρότητα της καταγωγής, το μέγεθος της έξουσίας, μεγάλην όδσαν, έπιφανείς προγόνους. Μη άσήςης κανέν από άκείνα που θεωρούνται, ότι κάμνουν έκτίηλου τον παρόντα διόν, αλλά έφού τα συγκεντρώσης όλα αντιπαρόθεσ τα εις αυτήν την λοιπήν και θα διαπιστώσης, ότι, δεν διακρίνεται καν ή χαρά που προέρχεται εξ αυτών, αλλά θα την ίδην έξαφονισμένην, όπως είναι φυσικόν ένας μικρός στυνθρο που έπαιε μέσα σε μέγα πέλαγος να οδεσθή άμέσως. Και εντά συμβαίνουν, όταν ζηλοτυπή ό άνδρας. Άν όμως το πάθος αυτό καταλάβη την γυναίκα (και ταυτο γίνεται συχνάκις), ό μιν άνδρας το αντιμετώπισει εύκόλωτερον από την γυναίκα και το μεγαλύτερον μέρος της οδύνης συνήθως πίπτει πλέον επάνω εις την άθλιαν άκείνην. Διότι δεν θα θυνηθή να χρησιμοποίηση τα ίδια όπλα έναντίον του συζυγου που τον ύποπτύεται. Ποίος ή άνιχθή, έπειδή το άξωνει ή γυναίκα του να μένη ύποπτός εις την οικίαν.

7. Ποίος εκ των ύπηρετών θα τολμήση να παρακαλέσθι τον κύριόν του, και δεν θα ριφθή άμέσως εις το θάνατον, όστε λαπόν με αυτά τα μέσα θα θυνηθή να παρηγορηθή, ούτε με το να έκσπύση την άργην της με λόγους. Άλλά ίσως την ύπομένην ό άνδρας της έξωργισμένην μιαν και δυο φορές. Έάν όμως έπιμενη να τον κατηγορή συνεχώς, θα την μάθη συντόμως, ότι, είναι προτιμότερον να τα ύπομένη αιδά σωπηλώς και να λειώνη. Καί αυτά συμβαίνουν εις την περιπτώσιν απλής ύποψίας. Όταν όμως το κακόν τύχη να είναι άληθές, την μιν γυναίκα ούδεις θα θυνηθή να άποστέρη από τας χειρας του άδικημένου συζυγου, αλλά με την βοήθειαν των

νόμων αὐτὴν τὴν φιλήτην ἐξ ὧων συνήθως τὴν ἀδελφὴν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τὴν κατασφάζει. Καὶ ὁ ἄνδρας διαφεύγει τὴν τιμωρίαν τῶν νόμων, καὶ ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ παρηγορήσῃ τὴν ἀδελφὴν ἐκείνην, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπομείνῃ ἕνα ἄργον καὶ ἀξιοθρήνητον θέσπον ἀπὸ τὰς μαργαρίτας καὶ τὰς φαρμακείας ἐκεῖνας, τοῦ ἐπιτηδεύοντα αἱ πορευόμεναι γυναῖκες. Μερκαὶ μάλιστα δὲν ἐχρεώσθη καὶ νὰ καταφύγουν εἰς ὅποια μέσα, ἀλλὰ καταληφθεῖσαι ἀπὸ σφοδρῶν θλίψεων ἐπρόφρασσαν καὶ ἔθυσαν ἑαυτάς. Τέρμα εἰς τὸ μαρτύριον. "Ποτε καὶ ἂν ὅλοι οἱ ἄνδρες ἐδείκνυσιν μεγάλην σπουδὴν διὰ τὸν γάμον, αἱ γυναῖκες δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπιδώκουν. Διότι οὕτε δύνανται νὰ εἰπουν, ὅτι ἡ τυραννὶς τῆς ἐπιθυμίας εἶναι τόσο μεγάλη εἰς αὐτάς καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κακῶν τοῦ τὸν συνακολουθεῖν τὸ γαύοντα αὐτοί, ὅπως ἀκριβῶς ἀπέδειξεν ἡ ἀνάλυσις.

8. Τί λοιπόν, λέγει, αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς γάμους; Ἀλλὰ δὲν λείπει καὶ ἀπὸ ὅλους. Ἐνῷ τοῦτο εὐρισκεται ἔξω καὶ μακρὸν πάσης παρθενίας. Καὶ ἡ μὲν ἔγγραφος, καὶ ἂν δὲν περιπέσῃ εἰς αὐτὴν τὴν δεινὴν κατὰστασιν, πάντως θὰ περιπέσῃ εἰς τὸ ἄγχος τῆς ἀναμνηστικῆς τοῦ δεινοῦ. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν ἡ γυναῖκα τοῦ πρόκειται, νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν ἄνδρα, καὶ μὲ τὴν ἑαυτὴν νὰ μὴ ἀναλογιστῇ καὶ νὰ μὴ φοβῇται τὰ θεῖα. Ἐνῷ ἡ παρθενία εἶναι ἀπηλλαγμένη ὅχι μόνον ἀπὸ τὰς δυσχερεῖς αὐτὰς καταστάσεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόψιν αὐτῶν. Αὐτὸ πάντως δὲν συμβαίνει, εἰς ὅλους τοὺς γάμους. Οὕτε ἐγὼ τὸ ὑποστηρίζω. Ἀλλὰ ἐάν τοῦτο δὲν συμβαίνει, συμβαίνει πολὺ ἄλλα. Καὶ ἂν καλεῖς καταρῶσιν καὶ διαφύγη ἐκεῖνα, πάντως δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τ' ἀποφύγῃ ὅλα. Ἀλλὰ ὅπως, ὅταν ἐπιχειρήσῃ νὰ διαθῇ κανεὶς ἕνα φράκτιν καὶ κορφώνοντα, εἰς τὰ ἱμάτιά του τὰ ἀγκάθια καὶ, ὅταν στρέψῃ διὰ νὰ ἀφαιρήσῃ τὸ ἕνα, πιάσεται ἀπὸ πολλὰ ἄλλα, τοιοῦτο-τρόπως καὶ εἰς τὰ πράγματα τοῦ γάμου, ὅπως καταρῶσιν καὶ ἀποφύγῃ τὸ ἕνα, περιπλέκεται, εἰς ἄλλο. Καὶ ὅποιος διαφύγῃ ἐκεῖνο, πάλιν συνήθως προσκρούει, εἰς ἄλλο. Καὶ γενικῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰσὶν γάμον ἀπηλλαγμένον ἀπὸ κάθε δυσάρεστον σὺνδρομον.

ΔΕΝ ΕἶΝΑΙ ΣΗΜΕΙΟΣ ΣΗΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΡΑΚΟΛ

ΝΓ. 1. Ἀλλὰ, ἂν θέλῃς, ἀς ἀφίσταμεν τώρα τὰ ὀσκόλα καὶ ἀς ἐλθῶμεν πρὸς ἐξετάζωμεν τὴν πλευρὰν τοῦ γάμου ποὺ θεωρεῖται ὅτι εἶναι, ἀξιομακάριστος, καὶ ποὺ οἱ

περισσότεροι ἢ μᾶλλον οἱ αὐτοὶ εἰσὶν αὐτοὶ νὰ τὴν ἐπιτύχουν. Ποία εἶναι αὕτη λοιπόν; Τὸ νὰ λάβῃ κανεὶς, ἐνῷ ὁ ἴδιος εἶναι, πτωχὸς καὶ ταπεινὸς καταγωγῆς, γυναῖκα ἀπὸ μεγάλην καὶ ἰσχυρὴν οἰκονομίαν μὲ πολλὰ πλοῦτη. Εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλην ἄψιν ὑπεροπτικὸν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ εἰς αὐτὸν τὸν τοιῆς διατρέπουσαν κυρίως αἱ γυναῖκες, τόσοι περισσότεροι ὅσον εἶναι θαυμάσιον. Δι' αὐτὸ καὶ καταλαμβάνονται περισσότερον ἀπὸ τὸ πάθος. Ὅταν ὁμῶς ἔχη καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ὑπεροφίας, δὲν ὁ πάρεχει τίποτε ἱκανὸν νὰ τὴν συγκρατήσῃ. Ὅπως ἡ φλόγα τοῦ ἀγκυλίσκει ἕνα δάσος, εἰς τόσοι ἀπερίγραπτον ἔπαρσιν φθάνουν καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν κανονικὴν τάξιν καὶ κἀνοῦν τὰ ὄντα κάτω. Διότι ἡ γυναῖκα δὲν ἀφίνει, τὸν ἄνδρα νὰ μὲν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀλαζονείας καὶ κενοδοξίας τὸν ὑποβάλλει εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀμαύρου εἰς αὐτὴν, τὸν ὑποτάσσει καὶ γίνεται αὕτη κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ τῆς οἰκογενείας. Καὶ τί χειρότερον δύναται νὰ συμβῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνωμαλίαν. Καὶ ἀποσπῶντ' αὐτὴν τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις, ποὺ εἶναι, ἐπαχθέστερα πάντων.

ΚΑΙ ΑΝ ΑΕΟΜΕΣ ΔΙΝΗΘΗ ΕΑΝΕΙΣ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΤΗΣ ΠΛΟΥΣΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ, ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΗ ΜΕΡΙΣΤΗ Η ΑΝΔΙΑ.

ΝΔ. 1. Ἄν ἰσχυρισθῇ κανεὶς (διότι δοκεῖ πολλοὺς νὰ τὸ ὑποστηρίζουν, ὅταν γίνονται παρόμοιοι συζητήσεις)· «Ἄς πλουτήσῃ μόνον καὶ ἀς γίνῃ εὐπορος καὶ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολον νὰ κάμῃ καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημά της». Ἄν κανεὶς ὑποστηρίξῃ αὐτὰ, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖ, ὅτι, εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον δύσκολα, ἔπειτα ὅτι καὶ ἂν συμβῇ αὐτὸ, συνεπάγεται, ὅχι καὶ μικρὰν ζημίαν. Διότι ἡ ὑποταγὴ τῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἀπὸ ἐξαναγκασμοῦ καὶ φόβου εἶναι βαρύτερον καὶ πλέον δυσάρεστον ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπ' αὐτοῦ μὲ ὅλην τὴν εὐφροσύνην. Τί ἐπιφέρει, λοιπόν, αὐτὸ, αὕτη ἡ θία ἐκρίβαν, ὅλην τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἡδονὴν. Καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀγάπη οὕτε πόθος, ἀλλὰ ἂν αὐτὸν βασιλεύει ὁ φόβος καὶ ὁ καταναγκασμός, τ' ἀξία δύναται, νὰ ἔχη ἕνας τέτοιος γάμος.

ΕἶΝΑΙ ΑΝΕΠΙΘΟΡΟΝ ΕΛΑΘΝ ΚΑ ΠΑΡΕ
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΛΟΥΣΙΟΤΕΡΟΝ ΑΝΔΡΑ.

ΝΕ. 1. Καὶ αὐτὰ συμβαίνει, ὅταν ἡ γυναῖκα εἶναι, εὐπορος. Ἄν ὁμῶς συμβῇ αὕτη καὶ μὴ ἔχη τίποτε ὁ δὲ

ἄνδρας νὰ πλουτῇ, καταντᾷ θεραπεύειν ἀπὸ νόμος σύζυγος, καὶ ἡ ἐλευθέρω γίνεται. εὐόλη καὶ ἀφοῦ χάσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν της, θὰ περιέλθῃ εἰς κατὰστασιν, ποὺ θὲν εἶναι, καθόλου καλύτερα ἀπὸ τὴν κατὰστασιν τῶν ἀγοραζομένων παλλακίδων. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἐν θέλῃ ὁ σύζυγος νὰ ἀκολασταίῃ, νὰ ἐπιβιβάται εἰς οἰνοποσίας καὶ ἐν θέλῃ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὴν τὴν συζυγικὴν κλήτην πλῆθος ἑταιρῶν εἶναι ἀναγκασιμένη νὰ τὰ ὑπομένῃ ὅλα καὶ νὰ συμβιβάζεται με αὐτὰ ἢ ἄλλως νὰ ἀδικοῦνται ἀπὸ τὴν οἰκίαν. Καὶ θὲν εἶναι αὐτὸ μόνον τὸ φοβερόν, ἀλλὰ τὸ γεγονός, ὅτι μία γυναῖκα τοῦ ὁ ἄνδρας της δεικνύει ἀπέναντί της αὐτὴν τὴν συμπεριφορὰν, θὲν θὰ δύναται με τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν νὰ προσταίῃ οὔτε τοὺς ὑπηρέτας οὔτε τὰς θεραπαινίδας, ἀλλὰ ὥσάν νὰ εἴῃ εἰς ξένον καὶ ἐχθρικὸν περιβάλλον καὶ νὰ ἀναξιοπαθῇ καὶ νὰ συζῇ μᾶλλον με κύριον παρὰ με σύζυγον, οὕτως ἀναγκάζεται νὰ κάμνῃ καὶ νὰ ὑποφέρῃ τὰ πάντα. Καὶ ἐν κανεὶς ἔλθῃ εἰς γάμον με σύζυγον τῆς αὐτῆς τάξεως, πάλιν ἡ ἰσοτιμία συγκρούεται με τὸν νόμον τῆς ὑποταγῆς, διότι, τὸ μέτρον τῆς ἰσῆς οἰκονομικῆς δυνατότητος τὴν ὠθεῖ πρὸς τὴν ἀξίωσιν τῆς ἐξισώσεως με τὸν ἄνδρα. Τὶ δύναται λοιπὸν νὰ πράξῃ κανεὶς, ὅταν ἀπὸ παντοῦ ἀναφύωνται τόσαι δυσκολίαι. Ὡρὰν ἂν πολὺ ὀλίγο ἐλάχιστοι γάμοι δέκωνται αὐτὰς τὰς καταστάσεις, μὴ τοὺς ἐπικαλεσθῆς, διότι ἀρμόζει νὰ χαρακτηρίζωμεν τὰ πράγματα ὅχι ἀπὸ τὰς σπανίας περιπτώσεις, ἀλλὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν συνήθως. Εἰς τὴν παρθενίαν εἶναι, δυσκόλου ἢ μᾶλλον ἀδύνατον νὰ συμβοῦν αὐτὰ, ἐνῶ εἰς τοὺς γάμους ἀντιθέτως εἶναι δύσκολον νὰ μὴ συμβοῦν.

Η ΓΥΝΑΓΕΚΕΙΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑΒ ΑΙΤΙΑΣ ΛΗΨΗΣ

ΝΣ' 1 Ἐὰν λοιπὸν με αὐτὰ ποὺ θεωροῦνται καλὰ γεννῶντα τόσαι δυσάρεστοι καταστάσεις καὶ τόσα συμφοραὶ, τότε τί νὰ εἴπῃ κανεὶς διὰ τὰ ἀναμφισβητήτως λυπηρὰ, ὅτι θὲν φεβύεται μόνον δι' ἓνα θάνατον, καίτοι μὴ ἂν φανερὸν πρόκειται ν' ἀποθάνῃ οὔτε φροντίζει διὰ μίαν ψυχὴν ἐνῶ ἔχει μίαν μόνον, ἀλλὰ τρέμει μεν διὰ τὸν ἄνδρα, τρέμει διὰ τὰ τέκνα, διὰ τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα τῶν τέκνων της καὶ εἰς ὅσον περισσοτέρους συγγενεὺς ἐκτείνεται ἡ ρίζα τοῦ γένους τόσον αὐξάνουν καὶ αἱ φροντίδες της καὶ εἰς κάθε περίστασιν, εἴτε πρόκειται περὶ οἰκονομικῆς ζημίας, εἴτε περὶ ἀσθενείας, εἴτε συμβῇ κάτι ἄλλο ἀνεπιθύμητον, ἀναγκάζεται νὰ κλαῖ καὶ νὰ θρηνῇ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς πᾶσχοντας. Καὶ ἐν μὲν ἀπο-

θάνουν οἱ ἄλλοι πρώτοι, τὸ πένθος εἶναι ἀφόρητον. Ἄν πάλιν ἄλλοι με νοῦν καὶ ἄλλοι ἀποθάνουν προῶτως, οὐδὲ τότε δύναται τις νὰ εὐρῇ καθαρὰν παρηγορίαν.

2. Διότι, ὁ φόβος ποὺ συνταράσσει διαρκῶς τὴν ψυχὴν διὰ τοὺς ζῶντας θὲν εἶναι ὀλιγώτερος ἀπὸ τὴν θλίψιν διὰ τοὺς ἀποθανόντας, ἀλλὰ παροξύνων εἶναι θαυρότερος. Τὴν λύπην διὰ τοὺς νεκροὺς συνήθως τὴν μαλακώνει ὁ χρόνος, ἐνῶ αἱ φροντίδες διὰ τοὺς ζωντανούς εἶναι, ἀνάγκη νὰ παραμένουν διὰ τοῖς καὶ θὰ παύσων μόνον με τὸν θάνατον. Ἐὰν θὲν ἐπαρκοῦμεν εἰς τὰς ἰδίας μας συμφορὰς, τότε τί ἔδους ζῶντι θὰ κόνωμεν ὅταν ἐμεῖς ἀναγκασμένοι νὰ ταπηνώμεν καὶ διὰ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων; Πολλοὶ γυναῖκες καταγόμενα ἀπὸ ἐνδόξους γονεῖς, ἐνετράφησαν μέσα εἰς μεγάλην τρυφὴν καὶ ὑπανδρεύθησαν με κάποιον ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ἑξάφνα ἔπειτα πρὶν νὰ τ.ς καλοτυχίσουν δι' αὐτὰ, ἐνακίπτει ἓνας κίνδυνος ὥσάν καταιγίδα ἢ κικλῶν, καὶ τὰς ἐθέσκει καὶ αὐτὰς καὶ ἐδακίμασον ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ ναυαγίου καὶ ἐνῶ ἐχαίροντο πρὸ τοῦ γάμου ὀλίγοι ἀγαθὰ, ἐκρημνίσθησαν εἰς τὴν εὐχάτην συμφορὰν ἀπ' οὗτου ἤλθον εἰς γάμον. Ἀλλὰ αὐτὰ, λέγει, θὲν συμβαίνουν συνήθως εἰς ὅλους. Ἀλλὰ πάντως οὔτε καὶ ἀπὸ ὅλους ἀφίστανται, (διὰ νὰ ἀπαντήσω με τὸ ἴδιον ἐπιχείρημα) Ἀλλοὶ μὲν εἶχαν τὴν τύχην νὰ τὰ δοκιμάσουν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι διάφυγον τὴν προσωπικὴν πείραν, καὶ αὐτοὺς πάλιν συνεχῶς ἐλύπει τὸ ἐνδεχόμενον νὰ συμβοῦν. Κάθε παρθένας ὅμως εἶναι, ἀπηλλαγμένη καὶ ἀπὸ τὴν προσωπικὴν πείραν καὶ ἀπὸ τὸ ἐνδεχόμενον.

ΤΑ ΔΕΡΑΡΕΤΑ, ΠΟΥ ΣΥΝΤΡΑΙΝΟΥΝ ΕΙΣ ΟΛΟΓΕ ΤΟΙΣ ΓΑΜΟΙΣ.

ΝΖ' 1 Ἀλλὰ, ἐὰν ἐπιθυμῇτε ν' ἀφῶμεν κατὰ μέρος αὐτὰ, τὰ ὅποια εἶναι συνυφασμένα με τὴν φύσιν τοῦ γάμου καὶ τὰ ὅποια οὐδεὶς οὔτε με τὴν θέλησιν του οὔτε χωρὶς αὐτὴν δύναται νὰ διαφύγῃ, αὐτὰ ἂς ἐξετάσωμεν τώρα. Ποῖα λοιπὸν εἶναι αὐτὰ, ὁδίνες τοκετῶν καὶ τέκνα. Ἀς φέρωμεν τὸν λόγον ὁπίσω καὶ ἂς ἐξετάσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν λεπτομερέστερον τὰ πρὸ τοῦ γάμου. Διότι ἐποκριδῶς τὰ γνωρίζουν μόνον οἱ παθόντες. Φεβύει ὁ καιρὸς τῆς νηυστίας. Καὶ ὁμῶς ἀνακυμαίνονται φροντίδες ἀλητεπάλληλοι καὶ τοικίλα, δηλαδὴ τί συζυγον θὰ λάβῃ, μή πως θὰ εἶναι κοινὴς ταπεινῆς καταγωγῆς ἢ κανεὶς ἀσπικὸς ἢ αὐθάδης ἢ ἀπατεῶν ἢ ἀλαζῶν ἢ θρασυὺς ἢ ἐρηότυπος ἢ κανεὶς μικροπρεπὴς ἢ ἀνόπτος ἢ πονηρὸς, μήπως κανεὶς σκληρὸς ἢ βίανδρος. Ὅλα' αὐτὰ θὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν νὰ

αμφιβαίνουν με όλες τὰς σπανιευμένας, είναι όμως ἀνεγκασμένοι νὰ μεριμνῶν καὶ νὰ φροντίζουν δι' ἅλα. Διότι δὲν εἶναι γνωστὸν ποῖος θὰ τῆς τύχη, ἀλλὰ καθὼς εὐρισκεται ἐνυπνίου ἀδεσδαίως ἐλπίδος ἡ ψυχὴ φοβέται καὶ τρέμει τὰ πάντα καὶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ποῦ νὰ μὴ τὸ σκέπτεται. Ἐὰν ἰσχυρισθῇ κανεὶς, ὅτι, δυνατόν. νὰ εὐφραίνεται μετὰ τὴν προσδοκίαν τῶν ἀντιθέτων, ὅς γνωρίζῃ καλῶς, ὅτι δὲν μᾶς παρηγοροῦν τόσοι αἱ ἐλπίδες τῶν ἀγαθῶν ὅσον μᾶς λυποῦν αἱ ἐνδεχόμεναι συμφοραὶ. Διότι τὰ ἀγαθὰ τότε γεννοῦν τὴν χαρὰν, ὅταν τὰ ἐλπίζωμεν μετὰ βεβαιότητος. Ἐνῷ αἱ συμφοραὶ καὶ μόνον μετὰ τὴν ὑποψίαν τῆς ἐμφανίσεως τῶν προκαλοῦν σύγχυσιν καὶ ταραχὴν εἰς τὴν ψυχὴν.

2. Ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μετὰ τοὺς δούλους, ποὺ ἡ ἀγνοία τῶν μελλοντικῶν κυρίων τῶν δὲν ἀφήνει τὴν ψυχὴ τῶν νὰ ἡρεμήσῃ, τὸ ἴδιον καὶ τῆς παρθένου ἡ ψυχὴ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μηνστείας, ὁμοιάζει μετὰ τοῖς ἐλθοντικῶν ἀπὸ τὴν τρικυμίαν καθὼς οἱ γονεῖς ἁλῶν κρατοῦν καὶ ἄλλους ἁδωκῶν. Διότι τὸν μηνστήρα ποῦ ἐνίκησε χθὲς, τὸν ὑπερέβη σήμερον ἄλλος καὶ τοῦτον πάλιν τὸν ἐξεβίβειν ἕνας τρίτος. Κάποτε μάλιστα καὶ εἰς τὸ κατωφλί τοῦ γάμου ὁ νυμφίος ποῦ ἐφάνη ὅτι ἐπεκράτησεν, ἀπῆλθε μετὰ τὰς χεῖρας κενὰς, ἐνῷ οἱ γονεῖς παρέδωσαν τὴν κόρην εἰς τὸν πλέον ἀπείρατον. Ὅχι μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες δοκιμάζου ἐπαχθεῖς φροντίδας. Καὶ ὅσον ἀπαρτὶ εἰς αὐτοὺς εἶναι ἄσκολον νὰ διερευνῶν τὸ πρῶτον, ἐνῷ τῆς γυναίκας, ποῦ εἶναι διαρκῶς κλεισμένη μέσα, πῶς θὰ διερεύνησιν κανεὶς τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν μορφήν τῆς. Καὶ αὐτὰ συμβαίνει κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μηνστείας. Ὅταν ὅμως φθάσῃ ὁ καιρὸς τοῦ γάμου ἐμφανίζεται ἡ ἀγωνία καὶ ὁ φόβος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν ἡδονὴν, μήπως ἀπὸ τὴν πρώτην νύκτα φανῇ κάτωθεν δυσάρεστη καὶ πολὺ κατωτέρα ἀπ' ὅτι ἀνεμένετο. Διότι ἡ γυναῖκα ποῦ ἐπὶ τὴν εἰς τὴν ἀρχὴν, εἶναι κάτωθεν ὁπορευομένη νὰ καταφρονήσῃ ἀργότερον, ὅταν ὅμως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τὴν ἀφαιρητικὸν τρόπον πινὰ τοῦ δρόμου φανῇ ἀπεχθὲς, τότε λοιπὸν θὰ δυνηθῇ νὰ θαυμασθῇ.

3. Καὶ μὴ μοῦ ἀντιτίθῃς ταῦτο, ὅτι ἐπὶ τὴν πᾶς δύναται νὰ συμβῇ αὐτό, ὅν τύχη νὰ εἶναι εὐμορφος. Ἀλλὰ καὶ τότε δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνησυχίαν. Ἀπὸ πολλὰ, γυναῖκες ποῦ ἐλαμψαν μετὰ τὸ σφίγγος τοῦ σωματός δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατακτήσουν τοὺς ἄνδρας τῶν, οἱ ὅποιοι τὰς ἐγκατέλειπον καὶ συνεδέθησαν μετὰ ἄλλας ποῦ ὑπελείποντο κατὰ πολὺ ἀπὸ αὐτὰς. Ἀλλὰ καὶ ὅν διαλυθῇ αὐτὴ ἡ ἀνησυχία ἀναφέρεται ἀλλήν θυσιαστικὰ σχετικῶς

μετὰ τὴν καταβολὴν τῆς προικῆς. Διότι καὶ ὁ πένθερός μετὰ ἀποθυμίαν ἀποβίβει τὴν προίκα, καὶ ὁ γαμβρός ἐνῷ ἐπιθυμῇ νὰ τὴν παραλάβῃ τὸ ταχύτερον, ἀναγκάζεται, ὅμως νὰ διενεργῇ τὴν εἰσπραξίαν μετὰ ἐντροπὴν, καὶ ἡ γυναῖκα ἐντροπικῶς καὶ ἐρυθιδίως διὰ τὴν ἀνοβολὴν τῆς ἀποπληρωμῆς τῆς προικῆς αἰσθάνεται. Ἐναντὶ τοῦ ἄνδρος τῆς περισσότερο στενόχωρα καὶ ἀπὸ τῶν πλέον ἐγνώσιμων ὀφείλει λένειν.

4. Ἀλλὰ καὶ ὅν παρακαμωθῇ καὶ αὐτὴ ἡ ἀγωνία ἀνακύπτει ἀμέσως ὁ φόβος τῆς ἀπειρίας καὶ ἐπὶ πλέον ἡ φροντίς τῆς πολυπαιδικίας, καὶ ἐπειδὴ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι ποτὲ φανερόν, συνταράσσεται. ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ἀγωνίας. Καὶ ὅν μεν καταστῇ ἀμέσως ἔγκυος, ἡ χαρὰ αὐτὴ συνοδεύεται, πάλιν ἀπὸ φόβου, διότι, κανέναν ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τοῦ γάμου δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένον φόβου. Καὶ ὁ φόβος εἶναι μήπως ἀποθῶλῃ καὶ ἀποθῶλῃ τὸ θρέμμα καὶ διατρέξῃ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου καὶ αὐτὴ ἡ ἔγκυος. Ἄν δὲ μεσολαβήσῃ ἀρκετὸς χρόνος, ἡ γυναῖκα δὲν τολμᾷ νὰ ἀμύλῃ ἐλευθέρως, ὥστε νὰ ἐξαρθῇ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ αὐτὴν ἡ τεκνοποιία. Ὅταν ὅμως φθάσῃ ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ, σταματοῦν πλέον αἱ ὠδίνες ποῦ τόσοι κατεπόνησαν τὴν κοιλίαν τῆς, αἱ ὅποιαι καὶ μόναι εἶναι ἱκαναὶ νὰ σκῶσιν τὰς καλὰς πλευρὰς τοῦ γάμου. Τὴν συνταράσσουσιν καὶ ἄλλαι ἐπὶ πλέον φροντίδες. Διότι, ἡ δυστυχὴς καὶ ταλαίπωρος κόρη, ὅν καὶ δοκιμάζεται, τόσοι σφοδρῶς ἀπὸ τοὺς πόνοὺς ἐκείνους, φοβεῖται ὁκμὴ περισσώτερον μήπως τὸ θρέμμα γεννηθῇ ἀσθενὲς καὶ ἀνάτηρον ἐντ. ἀρτίου, μήπως γεννηθῇ θῆλυ καὶ ὅχι ἄρρεν. Διότι, πράγματι αὐτὴ ἡ ἀγωνία τὰς θορυβεῖ τότε καθόλου ὀλιγωτερον ἀπὸ τὰς ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ. Καὶ δὲν φοβοῦνται, τοὺς ἄνδρας ὀλιγωτερον δι' ὅσα μόνον εἶναι αἱ ἴδια, υπέρβουοι, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσα εἶναι ἀπηλλαγμένα πάσης εὐθύνης. Καὶ μέλας εἰς αὐτὴν τὴν τρικυμίαν ἐγκαταλείπουσιν τόσοι φροντίδα διὰ τὴν ἴδιον τῶν ἀσφάλειαν, μεριμνῶν δι' ἡμῶς συμβῇ κατὰ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἶναι ἀνεπιβλήτα εἰς τὸν ἄνδρα. Καὶ ὅταν τὸ ταῖδι γεννηθῇ καὶ ἐκβάλῃ τὴν πρώτην φωνήν, ἄλλαι φροντίδες διαδέχονται ἢ μια τὴν ἄλλην, διὰ τὴν ἐπιβίωσιν του, διὰ τὴν ἀνατροφὴν του.

5. Καὶ ὅν τύχη νὰ γεννηθῇ εὐφρὴς καὶ εὐάγωγος πρὸς τὴν ἀρετὴν, πάλιν οἱ γονεῖς του κατέχονται ἀπὸ φόβου μήπως πάθῃ φθορὸν τι, μήπως ἀποθάνῃ προικωρῶς, μήπως ἐκφυλισθῇ καὶ κυριαρχηθῇ ἀπὸ κάποιο ἐλάττωμα. Ἀπὸ τοῦ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν μεταβάλλονται μόνον εἰς χροστοὺς ἀπὸ πονηροὺ ἀλλὰ καὶ ἀντιθέτως ἀπὸ σπουδαίῳ μεταβάλλονται.

λονται, εἰς πανηρούς καὶ φαύλους. Καὶ ἂν συμβῇ κατὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀνεπιθύμητα, τὸ πρῶτον προκαλεῖ θαυτέραν λύπην παρὰ τὴν συμπίπτειν τὰ ἐμφανισθῶν ἐλ' αὐτὰ ἐξ ἀρχῆς. Καὶ ἂν ἐμφανίζωνται, σταθερὰ ὅλα τὰ χρηστά, τοὺς παραστῇ: πάντοι ὁ φόβος τῆς μεταβολῆς, ποὺ συνταράσσει τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν, ἀκρωτηριάξουν κατὰ μέγα μέρος τὴν χαρὰν. Ἀλλὰ δὲν συμβαίνει ὅλο. οἱ ἐγγαμιοὶ νὰ ἀποκηθεύουν τέκνα. Μοῦ ὑπενθυμίζεις ἔτι, ἄλλην σοφοῦν αἱ τῶν δυσθυμίας, "Ὅταν λοιπὸν καὶ ὅταν ἔχουν τέκνα καὶ ὅταν δὲν ἔχουν καὶ ὅταν αὐτὰ εἶναι, καλὰ καὶ ὅταν εἶναι πανηρό, συνεχόνται εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἀπὸ δυοφύρους λύπας καὶ ἀγωνίας, ποὺ θὰ στηριχθῶμεν διὰ ν' ἀποκαλέσωμεν γλυκυτάτον τὸν ἔγγαμον βίον;

Ὁ καὶ πάλιν, αἱ οἱ σύζυγοι ζοῦν εἰς μίαν ἀδιατάκτον ὁμόνοικον, ὑπάρχει πάντοτε ὁ φόβος μήπως ἐμπῇ ὁ θάνατος καὶ διακόψῃ τὴν χαρὰν. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἕνας ἀπλὸς φόβος μόνον, οὐδὲ τὸ θενὸν περὶ ορίζεται μόνον εἰς τὸ ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ κάποτε εἶναι ἀνάγκη αὐτὸ νὰ συμβῇ εἰς τὴν πράξιν. Διότι κανεὶς δὲν ἔχει νὰ προσκομίσῃ κα μίαν ἔστω περιπτῶσιν, ποὺ τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἀπεθίωσαν καὶ οἱ δύο οἱ σύζυγοι. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ δὲν συμβαίνει, δὲν ἀπομένει παρὰ τὸ ἐπιζῶν σύζυγος νὰ διδάγῃ εἰς τὸν ὑπόλοιπον χρόνον μίαν ζωὴν ἐπαχθεστέραν, ἔτι ἔζησε μετὰ τοῦ συζύγου πολὺ ἔτι καὶ ἄλλον χρόνον. Ἐκεῖνος μάλιστα ποὺ ἔζησε πολὺν χρόνον ὅσον περισσοτέραν πέραν τοῦ ἐγγάμου βίου εἶχε, τόσοι μεγαλυτέραν δόξωσιν δοκιμάζει, διότι ἡ μακρὰ συνήθεια καθιστᾷ τὸν χωρισμὸν ἀρόρητον. Ἐκεῖνος δὲ ποὺ δὲν ἐπρόφθασε νὰ γενηθῇ ἢ νὰ χορτάσῃ τὴν ἀγάπην καὶ εὐρίσκειται ὁκλύη εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἐπιθυμίας, ὅταν τὴν στερηθῇ, πυνθεὶ περισσότερον δ' αὐτὸ παρὰ διὰ τὸν ἐκλιπόντα καὶ ὅτω ἀπὸ διαφορετικὰς αἰτίας συνεχόν καὶ τοὺς δύο ἴσαι λύποι.

7 Τί πρέπει νὰ εἰπώμεν διὰ τοὺς χωρισμούς ποὺ συμβαίνουν, διὰ τὰς μακρὰς ἀποδημίας τὰς ἀγωνίας ποὺ εἶναι συνεφεσμέναι με αὐτάς, διὰ τὰς ἀσθενείας, καὶ τί σχέσιν ἔχουν αὐτὰ με τὸν γάμον, λέγει, "Ὅχι μόνον ἔχουν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν, πολλὰς γυναῖκες ἠσθένησαν. Διότι, καὶ ἀπὸ αὐτῆς ποὺ ὑπέστησαν καὶ ὀργισθεῖσαι δι' αὐτὸ, ἐν μέρει ἀπὸ τὴν ὀργήν, ἐν μέρει ἀπὸ τὴν θλίψιν ἐπρόκαλσαν πολλοὺς πυρετούς. Ἀλλὰ καὶ ἂν εὐρίσκειται διαρκῶς πλησίον τῶν δὲ σύζυγος καὶ δὲν δοκιμάσων κανέναν ταυοῦτον κακόν, ἀλλὰ ζοῦν διὰ παντός εἰς μίαν ἀπείραστον κατανόησιν καὶ ἀγάπην, ἐξ αἰτίας τῆς ἀποδημίας περ τίπτουν πάλιν εἰς αὐτάς τὰς συμφορὰς. Ὅλα αὐτὰ ἄς

τὰ παραλείψωμεν καὶ ἄς μὴ κατηγοροῦμεν τὸν γάμον δι' οὐδέν, ἀλλὰ πάλιν δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ τὸν ἀπαλλάξωμεν καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατηγορίαν. Ἀπὸ ποῖαν λοιπὸν; Ὅτι τὸν ὕψι δὲν τὸν ἀφίκει νὰ εὐρίσκειται εἰς καθόλου καλύτεραν κατάστασιν ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ, ἀλλὰ τὸν ῥήπει εἰς τὴν ἴδιαν θλίψιν με τὸν κατὰκοίτον.

Ο ΓΑΜΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΟΛΟΓ ΑΣΘΕΝΟΤΟΣ, ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ ἈΝ ΑΠΟΘΓΗ ὍΛΑ ΤΑ ΔΙΣΑΡΒΕΣΤΑ.

ΝΗ' | Θέλεις τώρα νὰ κάμωμεν μίαν ἀφαίρεσιν ὅλων αὐτῶν κα νὰ ὑποθέσωμεν τὰ ὀδυνητά, καὶ νὰ συμφωνήσωμεν ὅτι ὑπῆρξε γάμος ποὺ συγκεντρώνει ὅλας μαζί τὰ ἀγαθὰ, πολλὰ τέκνα καὶ καλὰ τέκνα, πλοῦτον σωφροσύνην τῆς γυναικὸς, κάλλος, σύνεσιν, ὁμόνοιαν καὶ μακροζωίαν. Ἄς προστεθῇ καὶ ἐνδοξος καταγωγή καὶ μέγεθος δυνατεῶς καὶ ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι δὲν τὸν ταρασσέ οὔτε αὐτὸ τὸ ἐμφυτον πάθος εἰς ὅλους, ὁ φόβος δηλαδὴ τῆς μεταβολῆς τῶν καὶ ἄς ἀποκλεισώμεν πᾶσαν αἰτίαν θλίψεως, πᾶσαν ἀφορμὴν φροντίδας καὶ μερίμνης καὶ ὅτι οὔτε ἄλλη αἰτία δὲν διασπᾷ τὸν γάμον, ὅπως ὁ πρόωρος θάνατος, ὁ ὁποῖος ἄς δεχθῶμεν ὅτι τοὺς εὖρε τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἢ πρῶτον ποὺ θεωρεῖται πολὺ εὐτυχέστερον ἀπὸ αὐτὰ, ὅτι μένουν τὰ τέκνα κληρονόμοι καὶ προστέμουν ὅλα βιοτὰ τοὺς γονεῖς τῶν εἰς τὴν τελευταίαν τῶν κατοικίαν εἰς γῆρας θαυ. Καὶ ποῖον εἶναι τὸ τέλος. Ποῖον κέρδος θὰ λάβωμεν μαζί, τῶν ἐκεί ἀπὸ ἄλλην αὐτὴν τὴν πολλὴν χαρὰν. Διότι τὸ ὅτι ἄφησαν πολλοὺς παιδας καὶ ἔζησαν ἀπολαυστικῶς με καλὴν γυναικα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ πρὸ ὀλίγου ἀνέφερα, καὶ ὅτι ἔβασαν εἰς θαθὴ γῆρας, ἐλ' αὐτὰ εἰς τί θὰ δυνηθῶν νὰ μᾶς ὠφελησούν εἰς τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἐξετάσῃ ἀξίας αἰωνίους καὶ ἀληθινὰς. Εἰς τίποτε. Λοιπὸν ὅλα εἶναι, οἷα καὶ ὄνειρον.

2 Ὅταν δὲν ἔχωμεν νὰ κερδίσωμεν τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῆς ἄλλης ζωῆς, μήτε νὰ ἀπολαύσωμεν κάποιαν παρηγορίαν, τότε πρέπει νὰ θέσωμεν εἰς τὴν ἴδιαν λοῖπον ὅποιον ἐδοκίμασεν ὅλο αὐτὸ μ' ἐκεῖνους ποὺ δὲν τὰ ἐδοκίμασαν. Διότι οὔτε ἂν κανεὶς εἰς τὰ χίλια χρόνια μόνον μίαν νύκτα εἶδεν ὄνειρον καλόν, θὰ εἰπώμεν τότε, ὅτι αὐτὸς πλεονεκτεῖ ἀπὸ ἐκείνων ποὺ δὲν ἀπῆλκασεν αὐτὸ τὸ ὄνειρον. Καὶ πάλιν δὲν εἶπα αὐτὸ ποὺ ἤθελα. Διότι, ἡ ἐδῶ ζωὴ ἀπὸ τὴν ἄλλην δὲν ἀπέχει τόσον μόνον, ὅσον ἀπέχουν τὰ ὄνειρα ἀπὸ τὴν πραγματικότητά. ἀλλὰ ἀκόμη περισσοτέρον. Οὔτε ἡ παρούσα ζωὴ

πρός τὴν μέλλουσαν ἔχει τὴν ἴδιαν ἀναλογίαν πού ἔχει μία νύξ πρὸς χίλια ἔτη, ἀλλὰ πολὺ μεγαλιώτεραν καὶ πάλιν ἄλλοι εἶπα ἡ παρθένος ὅμως, δὲν ἔχει κομμίαν σχέσηιν με αὐτά, ἀλλὰ ἀπέχεται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν με πολλὰ ἄλλα πολυτιμότερα ἀγαθὰ. Μᾶλλον ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρῶτον ἐξ ἀρχῆς.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΥΧΟΛΟΝ

ΝΘ' 1 Ἡ παρθένος δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀσχολῆται με τὸν σύζυγόν της, οὔτε φοβεῖται μήπως ἀνεγκασθῇ νὰ υπομείνῃ κάποιον ἀπείτην του. Διότι, (ὁ νυμφίος της) εἶναι Θεὸς καὶ ὄχι ἀνθρώπος, εἶναι κύριος κάποιος διακριτικῆς φύσεως. Αὐτὰ σχετικῶς με τὴν διαφορὰν τῶν νυμφίων. Ἐξέτασε τώρα καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀγαθῶν πού λαμβάνουν ὡς προίκα. Διότι αὐτὰ δὲν εἶναι δούλοι, οὔτε ἐκτάσεις γῆς, οὔτε τόσα καὶ τόσα τάλαντα χρυσοῦ, ἀλλὰ εἶναι οἱ οὐρανοὶ καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ ἢ προίξ αὐτῆς τῆς νόμφης. Ἐπὶ πλέον ἡ ἑγγαμία γυνὴ τρομάζει τὸν θάνατον καὶ δι' ἄλλους λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι τὴν χωρίζει ἀπὸ τοῦ σύζυγόν της, ἐνῷ ἡ παρθένος καὶ ποθεῖ τὸν θάνατον, καὶ θεωρεῖ θάρος τὴν ζωὴν, καὶ σπεύδει νὰ ἀντιφύγῃ τὸν νυμφίον πρόσωπον με πρόσωπον διὰ ν' ἀπολαύσῃ ἐκείνην τὴν δόξαν.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΙΠΟΤΕ ΑΠΟ ΟΣΑ ΔΕΝ ΕΠΙΤΕΛΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΟΥΣΙΑΝ ΜΑΣ

Ξ' 1 Ἐπειτα ἡ πτωχικὴ ζωὴ δὲν δύναται καθόλου νὰ τὴν δαύῃ, ὅπως συμβαίνει με τὸν γάμον, ἀλλὰ ἀπεναντίας ἐφ' ὅσον τὴν ὑπαίνει με τὴν θέλησίν της, αὐτὴ τὴν καθιστᾷ περισσότερον ποθητὴν εἰς τὸν νυμφίον, οὔτε ἡ ταπεινὴ της καταγωγὴ, οὔτε ἡ ἐλλειψὶς αἰματικῶν βελγίων, οὔτε κανὲν ἄλλο αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Τί λέγω; Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν εἴναι ἐλευθέρη, οὔτε αὐτὴ βλέπτει τὴν μνηστείαν της, ἀλλὰ ἀρκεῖ νὰ ἐπιδείξῃ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς της καὶ θὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ πρωτεία. Δὲν ἔχει νὰ φοβῇ τὴν ζηλοτυπίαν, δὲν ἔχει λόγους νὰ ὑποφύγῃ ἀπὸ τὸ μαρτύριον τοῦ φθόνου. Ὅτι κάποια ἄλλη γυναῖκα συκαζεύχῃ με λαμπρότερον σύζυγον. Διότι δὲν ὑπάρχει νυμφίος ὅμοιος οὔτε ἴσος με αὐτόν, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον παρὰ πλῆθος. Ἐνῷ εἰς τὸν γάμον ἀκόμη καὶ ἂν μία γυναῖκα ἔχῃ σύζυγον ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους καὶ ἰσχυροτέρους, πάλιν δύνανται νὰ εὖρῃ ἄλλην νὰ ἔχῃ ἀνώτερον ἀκόμη σύζυγον.

2 Ἡ χαρὰ πού δοκιμάζει, μια σύζυγος πλουσιωτέρα γενικῶς, ἀλλὰ πάντως εὐρισκόμενη εἰς κατωτέρου μοίραν ἀπὸ μίαν ἄλλην, περιορίζεται τὰ μέγιστα ἀπὸ τὴν ἀνυπερότητα αὐτῆς ἐξῆς. Ἀλλὰ ἡ ὁφθονὸς ἐπίδεξις χρυσοῦ καὶ ματίων καὶ πολυτελοῦς τραπέζης, καὶ ἡ ἀληθινὰς γενεῆς εἶναι ἱκανὴ νὰ δελεάσῃ καὶ νὰ γοητεύσῃ τὴν ψυχὴν! Καὶ πόσοι εἶναι οἱ γυναῖκες πού χαίρονται ὅλην αὐτὴν τὴν τρυφήν. Διότι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀνθρώπων εἰς μέσον εἰς τὴν πενίαν, εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς κακουχίας. Ἄν ὑπάρχουν μερικά προνομιαῖα, αὐτὰ εἶναι ἐλάχιστοι καὶ διάγουν ἀντιθέτως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, διότι μια το αὐτὴ ἐπιδείξις δὲν εἶναι θεμιτὴ, ὅπως τὸ ἀπεδείξαμεν καὶ ἀνωτέρω.

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΦΟΡΜΑΤΑ ΕΙΧΟΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΝ ΦΟΒΟΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΧΑΡΙΣΤΕΙΑΝ

ΞΑ 1 Ἀλλὰ ἂν ὑποθέσωμεν πάλιν, ὅτι αὐτὴ ἡ πολυτέλεια εἶναι ἐπιτρεπτὴ καὶ ὅτι οὔτε ὁ προφήτης οὔτε ὁ Παῦλος δὲν αἰσθάνοντα ἀπέχθειαν πρὸς τὰς γυναῖκας πού διάγουν εἰς τὴν χλιδὴν. Ποῖον τὸ φεῖλος ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῶν χρυσαφικῶν. Κανὲν ἀπολύτως, ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ τὰς περιπτώσας φροντίδας καὶ τὸν ἀσυνήθη φόβον. Διότι ὅχι μόνον εἶναι τὰ καταθέτουν εἰς τὴν κοσμηματοθήκην καὶ οὔτε μόνον, ὅταν ἐπέλθῃ ἡ νύκτα, κατατρέχονται ἀπὸ ἀνησυχίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὰ φοροῦν καὶ κατὰ τὴν διαρκείαν τῆς ἡμέρας ὑποφέρουν ἀπὸ τὰς ἰδίας ἀνησυχίας, μᾶλλον ἀπὸ χειρότερας. Καὶ πράγματι, αὐταὶ οἱ ἀμορφωταὶ γυναῖκες μεταβάλλουν καὶ εἰς τὰ δημόσια λαυτρά καὶ εἰς ἄλλας δημοσίας χώρους. Καὶ πολλὰ πρόσωπα πού δὲν τὰ διακρίνουν, καθὼς συνωθοῦνται καὶ πᾶν ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐταὶ αἱ χρυσοφοροῦσαι γυναῖκες, ταῖς κλέπτουν χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶν μερικά ἀπὸ τὰ χρυσαφικά τοὺς Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πολλοὶ ἔχασαν ὅχι μόνον αὐτά, ἀλλὰ καὶ βαρύνοντα περιδέραια ἐκ πολυτιμῶν λίθων τὰ ὅποια ἐκόπησαν καὶ ἀπεσπάρωσαν ἀπ' αὐτῶν.

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΕΑΙ ΤΗΣ ΟΜΟΦΡΙΑΣ ΣΗΜΙΩΝΟΥΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΥΧΗΜΙΑΝ ΕΠΙΤΕΙΝΟΥΝ

ΞΒ 1 Ἀλλὰ ἂν ἀπορρίψωμεν καὶ αὐτὸν τὸν φόβον καὶ ἂν ἀγνοήσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν φροντίδα. Καὶ πάλιν τὸ φεῖλος, «Μὲ εἶδεν ὁ ἄλλος» λέγει, «καὶ με ἐθαύμασεν» Δὲν ἐθαύμασεν ὅμως αὐτὴν, ἀλλὰ τὰ κοσμήματα πού ἔφε-

ρε μάλιστα την ίδιον ουχὶ τὴν ἐκάκειε διότι τὰ ἐφόρει παρὰ τὴν ἀξίαν της Διότη. ὅν εἶναι εὐμορφῇ, ἀμυρῶναι τὸ κάλλος τῆς φυσικῆς, ἀφοῦ ὁ πολὺς στολισμὸς δὲν τὰ ἀφῆνει νὰ προσάλλῃ γυνόν, ἀλλὰ τὸ κομπαστρεῖ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος. Ἄν πάλιν εἶνα ἀποκρουστικὴ καὶ ἀσχημὴ, τὰ κοσμήματα ὑπογραμμίζουν ἀκόμη περισσότερον τὴν ἀσχημίαν της. Ὅσον ἀποκρουστικὰ καὶ ὅν εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς προσώπου, ὅσον τὰ παραστρεφτικὰ καὶ ἐκτὸς τῆς φύσεως, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι. Ὅταν δὲν πλαισιώνονται, ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν πολυτίμων λίθων καὶ ἀπὸ τὴν ἐμορφὴ ἄλλων κοσμημάτων, τότε τοῦκται ἀκόμη περισσότερον ἡ δυσμορφία των.

2 Ἡ λαμπρότης τῶν μαργαριτῶν καθιστᾷ θαυότερον ἀκόμη τὸ μέλαν τοῦ προσώπου, καθὼς λάμπουν τρόπον τινα εἰς τὸ σκότος. Ἰὰ ἀντὶ τοῦ κοσμοῦν τὰ μάτια ἐμμενίζον ἀκόμη ἀσχημότερον τὸ δυσμόρφον πρόσωπον, διότι δὲν ἀφῆνουν τὴν εἰκόνα τοῦ προσώπου ν' ἀγωνισθῇ κατ' ἐαυτὴν εἰς τὰ μάτια τῶν θεατῶν, ἀλλὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ τεχνητὸν ἐκείνο κάλλος, μὲ ἀποτελέσμα ἡ σύγκρισις νὰ εἶναι συντριπτικὴ. Διότι ὁ χρυσὸς που εἶναι ὁ ἀσπαρτος εἰς τὰ ἐνδύματα, ἡ ποικίλη διακόσμησις καὶ ὅλος ὁ ἄλλος στολισμὸς παρέχουν τὴν αἰσθησὶν ἐνὸς γενναίου ἀθλητοῦ, ποὺ γεμᾶτος ὑγείας καὶ σφρίγος ἀνομετρεῖται μ' ἓνα φεγγαλέον, δειλὸν καὶ πενικλέον ἀνταγωνιστήν. Καὶ καθὼς ἡ ἐμφάνις τοῦ προσώπου ποὺ περιβάλλεται, ἀπὸ ἓνα τέτοιον στολισμὸν, συγκεντρῶναι εἰς αὐτὸν τὰ βλέμματα τῶν θεατῶν, ἐκείνο κατὰ τὸν περισσότερον καταγέλαστον, ἐνῶ θαυμάζεται ὑπερβολικὰ ὁ στολισμὸς.

ΠΟΙΟΣ Ο ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΡΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ

ΕΓ' 1 Ἄλλὰ δὲν εἶναι τοιοῦτου εἶδους ὁ στολισμὸς τῆς παρθενίας. Δὲν παραβάλλετε, καθόλου τὴν γυναῖκα ποὺ τὸν φορεῖ, διότι δὲν εἶναι σωματικὸς, ἀλλὰ εἶναι κατ' ὅλον καὶ αὐτοψυχικός. Καὶ διὰ τοῦτο, καὶ ὅν εἶνα ἀσχημὴ, ἀμέσως ὁ φυσικὸς στολισμὸς τὴν μεταβάλλει, καθὼς τὴν περὶβάλλει μὲ ἀσύλληπτον κάλλος. Καὶ ὅν πάλιν λάμπει ἀπὸ ἐμορφίας, τὴν καθιστᾷ ἀκόμη ἑραιότεραν. Διότι δὲν εἶναι, οὔτε ὁ χρυσὸς καὶ οἱ πολυτίμοι λίθοι οὔτε ἡ πολυτέλεια τῶν ἐνδυμάτων, οὔτε ἡ ποικιλία των ἀνθέων μὲ τὸν πλοῦτον των χρωμάτων οὔτε ἄλλο τι ἀπὸ αὐτὰ τὰ φορτὰ ἐκείνο ποὺ κοσμεῖ τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ ἂν' αὐτῶν οἱ νηστεία, οἱ ἱεροὶ ἀγρυπνία, ἡ πραότης, ἡ μετριοφροσύνη, ἡ πενία ἢ ἀνδρεία, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ καρτερία, ἡ καταφρόνη-

σις ὅλων των πραγμάτων αὐτῆς τῆς ζωῆς.

2 Ὁ ἀρεταῖος της εἶναι τὸσον ἑραῖος καὶ θελκτικός, ὅσοι αὐτὸν ἐνθουσιῶν ἔχει τὰς ἀνομιὰς δυνάμεις καὶ τὸν Κύριον αὐτῶν ἐραστήν. Εἶναι τὸσον καθαρὸς καὶ διαισθητικός, ὅσοι δύνανται νὰ ἐλπίῃ καθαρά ἀπὸ τῶν σωματικῶν τὰ πνευματικὰ κάλλη. Εἶναι τὸσον γλυκὺς καὶ γαλήνιος ὅσοι νὰ μὴ ἐξοργίζετα καὶ ἐξανίσταται ὅτε ἐναντίον αὐτῶν ποὺ τὴν ἀδικεῖ καὶ τὴν πικραίνει, ἀλλὰ ταυναντίον ν' ἀνενίξῃ καὶ αὐτοὺς μὲ βλέμμα γλυκὺ καὶ μελίχιον. Ἡ παρθενία ἀποτινέει τὴν κοσμιότητα, ποὺ καὶ οἱ ἀκόλαστοι ἀκόμη νὰ ἐντρέπωνται καὶ νὰ ἐρυθριοῦν καὶ τὸ πάθος των νὰ ὑποχωρῇ, δὲν τὴν ἀπειλοῦν κατὰ πρόσωπον. Ὅπως ἡ θεραπευτικὴ μὴς κοσμίας γυναῖκα εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι, καὶ αὐτὴ τοιαύτη, ἀκόμη καὶ ὅν δὲν τὸ θέλῃ τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἀρετὴ μὴς τὸσον φιλοσοφημένης ψυχῆς κατ' ἀνάγκην ρυθμίζει τὰς ὁρμὰς της πρὸς τὰς ἡμικνεύσεις αὐτῆς τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ὅποιαν ὑπακούει. Καὶ πρῶτον, ὁ ἀφθαλμὸς καὶ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ὅλη ἐμφάνισις καὶ τὸ δάδισμα καὶ γενικῶς πάντα ἐξωτερικεύουν τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν ποὺ βασιλεύει εἰς τὴν ψυχὴν της. Καὶ ὅπως εἶνα θαυμάσιον ἔκκεν, ἀκόμη καὶ ὅν κλεισθὴ μέσα εἰς ἀγγεῖον, ἀναδίδει τὴν πνοὴν τῆς ἱστικῆς του αἰσθῆς καὶ πληροὶ ἀγαλλιάσεως ὅχι μόνον αὐτοὺς ποὺ εὐρίσκονται μέσα καὶ ἐκεῖ πληροῖν ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ποὺ εὐρίσκονται ἔξω.

3 Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ εὐδωδία τῆς παρθενικῆς ψυχῆς διακλύει εἰς ὅλους τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀποκαλύπτει τὸν ἥσανον τῆς ἀρετῆς ποὺ περικλείει ἐπιβάλλει εἰς ὅλους τὰ χρυσὰ ἡνία τῆς εὐκοσμίας καὶ κράτει εἰς μεγάλην εὐρυθμίαν καθένα ἀπὸ τοὺς ἥπτους καὶ δὲν ἐπιτρέπει οὔτε εἰς τὴν γλῶσσαν νὰ προσέρῃ κανέναν σκληρόν καὶ ἀνάρμοστον λόγον, οὔτε εἰς τὸν ἀφθαλμόν ἓνα βλέμμα ὀσπτον καὶ ἀναίσχυτον οὔτε εἰς τὴν ἀκοὴν νὰ δεχθῇ κάποιον ἀνάρμοστον μελωδία. Καὶ φροντίζει νὰ μὴ διαβῇ κατὰ τρόπον προκλητικόν καὶ θηλυτρεπῆ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον φυσικόν καὶ ἀνεπιτήδευτον. Καὶ ἀφοῦ φροντίζῃ ἡ περιβολὴ της νὰ μὴ συντελῇ εἰς τὸν καλλωπισμὸν, δὲν παύει νὰ ἐλέγχῃ διαρκῶς τὸ πρόσωπόν της, ὅσοι νὰ μὴ παραβῇ εἰς διαχρυσικὸς γέλωτας, ἀλλὰ οὔτε ἐλαφρῶς νὰ μειδῇ, ἀλλὰ νὰ κρατῇ τὸ μέτωπον σοβαρὸν καὶ αἰσθητόν καὶ νὰ εἶναι πάντοτε ἔτοιμη διὰ δάκρυα, ἀλλὰ ποτὲ διὰ γέλωτα.

ΟΣΑ ΠΑΙΣΧΟΜΕΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΣΤΟΛΙΣΜΟΝ ΚΑΙ ἈΝ ΑΙΟΝΗ
Εἶναι ἀξίον ἐν τῇ τοῖς προσηγορίαις ἐκκαρτερικῇ.

ΕΔ' 1 Καὶ ὅταν ἐμὲ διὰ δάκρυα, δὲν ἐννοῶ ἥποτε

τὸ καταθλιπτικόν. Διότι, εἰς ἐκεῖνα τὰ δάκρυα ὑπάρχει, τόση χαρά, ὅση δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Καὶ ἂν ἀμφιβάλλῃς, ἀκουσε τὸν Λουκᾶν ποῦ λέγει, ὅτ' οἱ Απόστολοι ἀπεχώρουν ἀπὸ τοῦ συνέδριον, ὅπου ἐμαστιγώθησαν, πλήρεις χαρᾶς. Ἐν τούτοις ἡ φύσις τῶν μαστιγιῶν δὲν εἶναι τοιαύτη. Διότι δὲν συνηθίζουν νὰ προκαλοῦν εὐχαρίστησιν καὶ χαράν, ἀλλὰ πόνον καὶ ὀδύνην. Δὲν εἶναι λοιπὸν τοιαύτη ἡ φύσις τῶν μαστιγιῶν, ἀλλὰ ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ καταναίῃ καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἐὰν ἂν αἱ μαστιγίαι ποῦ ὑπάρχουν ἐκεῖνο, διὰ τὸν Χριστὸν ἐγέννησαν χαράν, τί τὸ παράδοξον, ἂν καὶ τὰ δάκρυα προκαλοῦν τὴν ἴδιαν χαράν, ὅταν ἀναδύσονται διὰ τὴν ἴδιαν αἰτίαν; Διὰ τοῦτο τὴν ὁδόν, ποῦ ἐκάλεισε στενὴν καὶ γεμάτην θλίψεις, τὴν ἴδιαν παλὺν ὁδὸν καλεῖ ζυγὸν σωτηρίαν καὶ φορτίον ἐλαφρόν. Βεβαίως ἀπὸ τὴν ἑπομένη τῆς φύσεως τοῦ τό πράγμα εἶναι ἐπαχθέει, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπόφασιν ὅσων ἀναλαμβάνουν αὐτὸ τὸ φορτίον καὶ μὲ τὴν ἀπέραντον πίστιν ἐν τῶν γίνεται πέρα πολὺ ἐλαφρόν. Δ' αὐτὸ βαλὼν ἀνθρώπου τοῦ ἐξέλεξαν τὴν ὁδὸν αὐτὴν νὰ διαβῶν μὲ μεγαλύτεραν προθυμίαν αὐτὴν τὴν στενὴν καὶ γεμάτην θλίψεις ὁδὸν παρὰ τὴν πλατείαν καὶ ἐρρυθρὴν, διότι δὲν δοκιμάζουν θλίψεις, ἀλλὰ διότι, εἶναι ἀνώτεροι τῶν θλίψεων καὶ δὲν ὑποφέρουν ἀπὸ αὐτᾶς, ὅπως ὑποφέρουν οἱ ἄλλοι. Ἐνθρῶποι... Ἀναμφισβητήτως ἔχει θλίψει καὶ ἡ ὁδὸς τῆς παρθένιας, ἀλλὰ ὅταν κανεὶς τὰς συγκρίνῃ μὲ τὰς δοκιμασίας τοῦ γάμου, δὲν πρέπει νὰ τὰς ὀνομάσῃ οὐτε καὶ θλίψεις.

ΟΛΑ ΤΑ ΚΟΥΡΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ
ΔΕΝ ΠΕΡΙΣΣΕΥΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΣ ΤΑΣ ΣΑΙΝΑΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

2Ε' 1 Σὲ ἐρωτῶ εἰπέ μοι, ὑποφέρει ἡ παρθένος εἰς ἄλλην τῆς τῆς ζωῆς αὐτᾶς, ποῦ σχεδὸν κάθε ἔτος ὑποφέρει ἡ ἔγγαμος, ὅταν ἐμφανίζονται αἱ ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ καὶ οἱ στεναγμοί. Καὶ εἶναι τόση ἡ σφοδρότης τῶν πόνων αὐτῶν, ὥστε καὶ ἡ Ἁγία Γραφή ὅταν βέλῃ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν αἰχμαλωσίαν, τὸν λυγρὸν καὶ τὴν λωπικὴν καὶ τὰ πλεονάφρητα κακὰ, ὅλα αὐτὰ τὰ ἀποκαλεῖ «ὠδίνες». Καὶ ὁ Θεὸς ἐπέβαλεν αὐτὰς εἰς τὴν γυναῖκα ἀντὶ τιμωρίας καὶ κατάρτας. Καὶ δὲν ἐννοῶ τὸν τοκετὸν, ἀλλὰ τὸν το αὐτὸν τοκετὸν ποῦ συνοδεύεται μὲ πόνους καὶ ὠδίνες. Διότι τῆς λέγε «Μὲ πόνους θὰ γενῇς τέκνα» 2 Ἐνῶ ἡ παρθένος

ἔχει τοποθετηθῇ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν αἱ ὠδίνες καὶ ἡ κατάρτα. Διότι, αὐτὸς ποῦ κατέλυσε τὴν κατάρταν τοῦ γάμου, κατέλυσε ταυτοχρόνως δι' αὐτὴν καὶ αὐτὴν τὴν τελευταίαν κατάρταν.

ΕἶΝΑΙ ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΟΝ ΝΑ ΒΑΔΙΣΜΕΝ
ΜΕ ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΠΑΡΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΗΜΙΟΝΟΥΣ

2Σ 1 Ἀλλὰ εἶναι εὐχάριστον νὰ περπατοῦμε εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ ἀμάξης συρμένης ὑπὸ ἡμῶν. Καὶ ὅμως εἶναι περιττὴ ἔπαυσις καὶ ματαιοδοξία, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀληθοῦς χαρᾶς. Καὶ ὅπως αὐτὸ τὸ σκότος εἶναι προτιμότερον ἀπὸ τὸ φῶς, οὕτε ὁ ἐγκλεισμός ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν, οὕτε αἱ παλινδρομήσεις ἀνάγκαι ἀπὸ τὴν πλήρη αὐτάρκειαν, τοιαυτοτρόπως καὶ διὰ τὴν γυναῖκα δὲν ἀποτελεῖ πλεονέκτημα νὰ μὴ χρησιμοποιῇ τοὺς ἰδίους αὐτῆς πόδας. Ἀντιπαρέχονται τοὺς πολλοὺς ἐκνευρισμούς, ποῦ ὑποχρεώνεται νὰ ὑπομένῃ εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις. Καὶ πράγματι, δὲν δύναται, νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας ὅποτε θελήσῃ, ἀλλὰ πολλὰς φορές καὶ ὅταν συντρέχῃ κάποιος σοβαρὸς λόγος νὰ ἐξέλθῃ, εἶναι ἀναγκασμένη νὰ μὲνῃ μέσα εἰς τὴν οἰκίαν, ὥσάν τοὺς ἐπαίτας ποῦ εἶναι κομμένα τὰ πόδια των καὶ δὲν δύναται νὰ μετακινήσῃ. Κι' ἂν τυχρὴ νὰ ἔχῃ ἀπασχολήσει τοὺς ἡμίονους ὁ σύζυγός της εἰς ἄλλην ἐργασίαν, τότε ἐκδηλοῦται ἀπὸ μέρους τῆς μεμφιμορία, ὁ ἀδυστοχία πρὸς μάχην καὶ σκληρὴ σημαίνουσα πολλὰ. Ἄν τὰ λιν ἡ ἴδια, χωρὶς νὰ προσβλέψῃ κάποιαν μελλοντικὴν ἀνάγκην, πράξῃ τὸ ἴδιον, τότε ἀφ' ἑνὸς, τὸν ἄνδρα καὶ δογίζεται μὲ τὸν αὐτὸν τῆς καὶ κατατριβεται συνεχῶς ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό. Καὶ πόσον θὰ ἦτα καλύτερον νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ πόδια της ποῦ ἄλλως τε δι' αὐτὸ μᾶς τὰ ἔδωκεν ὁ Θεός, καὶ ν' ἀποφυγῇ ἄλλους αὐτοὺς τοὺς φοβεροὺς ἐκνευρισμούς παρὰ, εἰς τὴν ἐπιθυμίαν της νὰ ἐπιδολεχθῇ, νὰ ἀνασκάψῃ, νὰ δοκιμάσῃ τὰς λύπας καὶ ψυχικὴν ἀνασπάσειν. Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐταὶ αἱ αἰτίαι ποῦ τὰς κρατοῦν κλεισμένας εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ ἂν συμβῇ νὰ πονέσουν τὰ πόδια ἢ καὶ τῶν δυὸ ἡμῶν ἢ καὶ τῆς μίαν μόνον, πάλιν τὸ ἴδιον γίνεται. Καὶ ὅταν συμβῇ νὰ στείλουν τὰ ζῶα εἰς τὴν θουκὴν (πράγμα ποῦ συμβαίνει κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας) εἶναι ἀναγκασμένη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν νὰ μὲνῃ εἰς τὴν οἰκίαν ὡς δεσμιότης καὶ νὰ μὴ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας καὶ ὅταν ἐπιγενοῖται, ἀνάγκαι τὸ ἐπιβαλλόν.

2 Ἐάν κανεὶς μοῦ ἀντεπρὶ, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπαλλάσσεται, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ποῦ θὰ

συναντήρη καὶ δὲν ἀναγκάζεται νὰ παραδοθῇ εἰς τὰ θλάμματα τῶν γνωστῶν τῆς καὶ νὰ κοκκινίσῃ, νομίζω ὅτι δὲν ἔχε ἰδίαν ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ περιβάλλουν τὴν γυναῖκα μὲ ὑπόληψιν ἢ ἐντροπήν. Αὐτὰ δὲν εὐρίσκονται οὔτε εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐκωπίων τῶν ἀνθρώπων οὔτε εἰς τὴν ἀράν ἐν τῷ, ἀλλὰ εἰς τὸ πάθος ποὺ κοπῆκε τὴν ψυχὴν τῶν, τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν αἰδῶ. Πολλοὶ γυναῖκες, δὲ καὶ δὲν παραμένουν ἐγκλειστοὶ εἰς τὰς σκίας τῶν καὶ θαδίζουν διὰ μέσου τοῦ πλήθους εἰς δημόσιους χώρους, δὲν ἐπέσυραν ἐναυτίου τῶν κατηγορίας, ἀλλὰ τούναντι οὐκ ἐκέρδισαν καὶ πολλοὺς θαυμαστὰς τῆς σωφροσύνης τῶν, καὶ μὲ τὴν ὁλὴν τῶν ἐμφάνισιν, καὶ μὲ τὸ δόξιμα, καὶ μὲ τὴν ἀνεπιτήδευσιν ἀμφερῶν ἐξέπεμπον τὴν λάμψιν τοῦ εὐωτρικοῦ τῶν κάλλους. Ἐνῶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτὰς ποὺ παραμένουν ἐντὸς τῶν οἰκῶν τῶν, ἀπέκτησαν κακὸν ὄνομα διὰ ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες δύνανται, εὐκολώτερον ἀπὸ τὰς ἄλλας ποὺ ἐμφανίζονται νὰ θεῖουν, ὅπου θελήσουν, τὴν θρασύτητα καὶ τὴν ἀναίδειαν τῶν

ΕἶΝΑΙ ΚΟΡΡΑΪΣΤΙΚΟΝ ΝΑ ΣΧΕΣ ΠΟΛΛΑΣ ΓΥΠΕΤΡΙΑΣ.

ΕΖ' Ἡ Ἀλλὰ ἴσως εἶνα εὐχάριστον νὰ ἔχη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς ἑνὸς πλήθος θεραπειῶν. Καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχει θλιβερώτερα χαρὰ ἀπὸ αὐτὴν, διότι συνοδεύεται μὲ τὸσον πολλὰς φροντίδας. Ἡ ἀσθένεια ἢ ὁ θάνατος ἀκάστης ἐξ αὐτῶν ἐποτελεῖ ἀναποτρέπτους αἰτίαν θλίψεως καὶ παροχής. Ἀλλὰ οὐ αὐτὰ ἴσως εἶναι ὑποφερτὰ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀκόμη ἐποχθεστέρα, ὅπως νὰ τιμωρῇ καθημερινῶς τὴν ἀκηρίαν τῶν, νὰ περὶ ορίζῃ τὴν μοχθηρίαν τῶν, νὰ καταπαύῃ τὰς ἐχθρας τῶν καὶ νὰ ἀποκαθιστῇ καὶ διορθῇ ὅλην τὴν ἀκρίαν τῶν ἄλλων κακῶν τῶν. Καὶ τὸ χειρότερον ἐξ ὅλων, ποὺ συμβαίνει συνήθως ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν πολυάριθμοι ὑπηρέται, εἶναι νὰ εὐρεθῇ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀγέλην τῶν θεραπειῶν κάποια ποὺ νὰ διακρίνεται διὰ τὴν καλλονὴν τῆς. Καὶ συμβαίνει τοῦτο κατ' ἐνάγκην μέσα εἰς ἕνα τὸσον μεγάλο πλήθος. Διότι, οἱ πλούσιοι ἐπιδιώκουν ὅχι ν' ἀποκτήσουν ἀπλῶς πολλὰς θεραπειὰς, ἀλλὰ καὶ ὥρα, οὐκ ἐπὶ τῆς. Ὅταν λοιπὸν συμβῇ κάποια ἐξ αὐτῶν νὰ λάμπῃ μὲ τὸ σωματικὸν τῆς κάλλος εἴτε κατακτήσῃ τὴν ἀρετὴν τοῦ κυρίου τῆς ἢ ἀπλῶς μόνον τὸν θαυμασμόν του, ἡ κυρία δοκίμαζε τὴν ἰδίαν ὀδύνην, καθὼς εἶπετε ὅτι ἐνίκηθη, ὅχι ὡς πρὸς τὸν πόθον, τοῦλάχιστον δι' αὐτὸ τὸ σωματικὸν τῆς κάλλος καὶ τὸν

θαυμασμόν. Ὅταν λοιπὸν αὐτὰ, ποὺ θεωροῦνται ὅτι εἶναι τὸσον ἐξοικια δι' αὐτὰς καὶ ζηλευτά, συνοδεύονται, ἀπὸ τῶσας θλίψεως, ὅτι νὰ εἴτῃ κανεὶς διὰ τὰ καθαρῶς δυσάρεστα.

Ἡ ΑΤΑΡΑΞΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΡΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

ΕΗ' Ἡ Ἀλλὰ ἡ παρθένα δὲν ἔχει, νὰ ὑποφέρῃ τίποτε ἐξ αὐτῶν καὶ τὸ δωμάτιόν τῆς εἶναι ἀπηλλοτριμένον ἀπὸ τὴν ταράχην καὶ καμμία κραυγὴ δὲν τὴν φθάσει. Εἰς τὴν διαμονὴν τῆς, ὡς εἰς ἀσφαλὴ καὶ ὑπνέμενον λιμένα, βασιλεύει, ἀπόλυτος γαλήνη καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς βασιλεύει. Ἡ ἀταραξία, ἀνωτέρα καὶ ἀπὸ αὐτῆν τὴν σιγὴν διότι δὲν ἀσχολεῖται καθόλου μὲ τὰ ἀνθρώπινα ἀλλὰ διαρκῶς συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεόν καὶ προσηλώνει, τὰ δάματά τῆς εἰς αὐτὸν Ποῖος λοιπὸν δύναται νὰ μᾶς δώσῃ τὸ μέτρον αὐτῆς τῆς εὐτυχίας. Ποῖος λοιπὸν δύναται, νὰ ὑπολογίσῃ αὐτὴν τὴν ἀπόλαυσιν, Ποῖος λόγος δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐφροσύνην τῆς ψυχῆς, ποὺ εὐρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς, ἀλλὰ μόνον Θεοῦ, αἰσθάνονται ἀπόλαυσιν πληροὺν τοῦ Κυρίου, μόνον αὐτοὶ γνωρίζουν τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς χαρᾶς καὶ πόσου αὐτὴ ὑπερὺν ἡμᾶς οἰσθητὸς συγκρίσιν.

2. Ἀλλὰ ὁ πολὺς ἔργυρος παρέχει μεγάλην τέρψιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τοῦ τὸν βλέπουσαν παντοῦ. Καὶ πόσον αἰωτέρον εἶναι νὰ ἀπενίξῃς τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃς ἀπὸ ἐκεῖ μεγαλυτέρας χαρᾶς. Διότι ὅσον ὁ χρυσὸς εἶναι λαμπρότερος ἀπὸ τὸν κασσίτερον καὶ τὸν μόλυβδον, τὸσον εἶναι ὁ οὐρανὸς λαμπρότερος ἀπὸ τὸν χρυσόν καὶ τὸν ἔργυρον καὶ αἰσθητότερος ὅλην. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐκπέπνευσις τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἀπηλλοτριμένη φροντίδων, ἐνῷ ἐκεῖνη συνδέεται μὲ πολλὴν φροντίδα, πρᾶγμα ποὺ εἰς πόσον περιπτώσειν ἀφανίζει τὰς ἐπιθυμίας. Ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ κοιτᾷ τὸν οὐρανόν, δύναται νὰ ἀπενίξῃς τὸν ἔργυρον ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀγορὰν «Σὺς τὰ λέγεις αὐτὰ διὰ τὴν ἐντροπήν»³⁷ ὅπως λέγει καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, διότι ἀπὸ τὸν ἔρωτα πρὸς τὰ χρήματα εἰσεθε πόσον συνεπαρμένον. Ἀλλὰ δὲν ἔχω νὰ εἴπω. Διότι, εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον μὲ κατέλαθε μεγάλη ἀμνηχανία καὶ δὲν δύναται νὰ διακρινοῖ διὰ τοῖον λόγον ὅλοι τοὺς ἀνθρώπων γένος γενικῶς, ὅταν μὲν τοῦ δίδεται ἡ δυνατότης νὰ πέρσεται μὲ εὐκολίαν καὶ ἄνεον δὲν χαίρεται, καὶ, ἐνῷ αἰσθάνονται τὴν μεγί-

στην απόλαυσιν με πράγματα που είναι συνδεδεμένα με φροντίδας, περισπασμούς και μέρμιλας.

3. Διὰ τί δὲν τοὺς τέρπε τῶσαν ὁ ἀργυρὸς ποὺ εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅσον αὐτὸς ποὺ εὐρίσκειται εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ ὅμως ἐκεῖνος εἶναι λαμπρότερος καὶ ὡρηνε. τὴν ψυχὴν ἐλευθέρων ἀπὸ οὐρανῶν ποτε μέρμιλας. Διότι, θὰ εἴ-
της, ἐκεῖνος δὲν εἶναι. Ἰδικός μου, ἐνῷ αὐτὸς εἶδ' εἶναι
"Ἀρα ἡ πλεονεξία εἶναι, ποὺ προκαλεῖ τὴν εὐχαρίστησιν
καὶ ὄχι ἡ φύσις τοῦ ἀργύρου. Δὲν ἦτο ἡ φύσις τοῦ, ἔπρεπε νὰ ἐπερπαθεῖ ἐξ Ἰσού καὶ ἀπὸ τῶν ἀργύρου τῆς ἀγορᾶς. Ἐάν μοῦ ἐπικαλεσθῆς τὴν ἀνάγκην τῆς χρήσεως, πολὺ προτιμωτέρα εἶναι ἡ θαλός. Καὶ τοῦτο μάλιστα δύναται νὰ τὸ θεσπῶσιν οἱ πλούσιοι, ποὺ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον κατασκευάζουν τὰ ποτήρια ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὕλην. Ἄν ἀναγκασθοῦν νὰ κατασκευάσων καὶ ἀπὸ ἀργύρου ποτήρια εἰς τὰ νὰ κάμουν ἐπιδείξιν τοῦ πλούτου τῶν, τὰ κατασκευάζουν πρῶτα ἀπὸ θαλόν καὶ τὰ ἐπενδύουν ἐξωτερικῶς με ἀργύρον, διὰ νὰ δείξουν ὅτι ἡ θαλός εἶναι περισσότερον εὐχάριστος καὶ πρόσφορος διὰ τὴν πόσιν, ἐνῷ ὁ ἀργυρὸς ἐτίθη μόνον πρὸς ἐπίδειξιν καὶ ἀπὸ ἀμετρον ἀλαζυνείαν. Ἀλλὰ τί σημαίνει ἰδικός μου καὶ ὄχι ἰδικός μου, διότι αὐ-
τὰς τὰς λέξεις, ὅταν τὰς ἐξετάσω με ἀκριβέως, ὁδηγοῦ-
μαι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀπλά' λέξεις.

4. Ἀρα πολλοὶ καὶ ἐνόςω ἔξω δὲν ἡδυνήθησαν νὰ κρατήσων εἰς τὴν κυριότητά των μέχρι τέλους τὸν ἀργυ-
ρον. Εἰς τοὺς πάλιν αὐτὸς πορήμεν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς των, με τὸν θάνατον των ἔκοντες ἄκοντες ἐπαύσαν νὰ τὸν ἐξουαζέσων. Καὶ ὄχι μόνον διὰ τὸν ἀργυρον καὶ τὸν χρυσόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ λουτρά καὶ τοὺς κήπους καὶ τὰς οἰκίας δύναται κανεὶς νὰ ἴδῃ, ὅτι, «τὸ ἰδικόν μου καὶ τὸ μὴ ἰδικόν μου» εἶναι ἀπλά' λέξεις. Διότι ἡ χρῆσις εἶναι κοι-
νὴ εἰς ὅλους. Αὐτοὶ ποὺ νομίζουν, ὅτι εἶναι κατόχοι, πλεονεκτοῦν ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ δὲν εἶναι, εἰς τοῦτο μόνον εἰς τὴν φροντίδα δ' αὐτά. Διότι οἱ τελευταῖοι αὐτὰ τὰ ἀπο-
λαμβάνουν μόνον ἐνῷ οἱ πρῶτοι ἀπολαμβάνουν με πολ-
λὰς φροντίδας ἐκεῖνα ποὺ ἀπολαμβάνουν οἱ ἄλλοι χωρὶς αὐτάς.

ΤΑ ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΤΡΑΠΕΖΙΑ ΕΙΝΑΙ ΓΕΝΑΤΑ ΑΠΟ ΠΟΛΛΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

207. 1. Ἄν κανεὶς θαυμάσῃ τὰς μεγάλους ἀπολαύσεις, ὅπως τὸ πλεῖθος τῶν κατακοπτομένων κρεάτων, τὴν ἀνω-
φελὴ κατανάλωσιν οἴνου, τὰ ἐξεζητημένα καρυκεύματα, τὰς τέχνας τῶν τραπεζοκόμων καὶ τῶν μαγείρων, τὰ πλε-

θος τῶν παρασίτων καὶ συμποσασσόμενων, ὅς γνωρίζη κα-
λῶς, ὅτι οἱ πλούσιοι, δὲν ἀπολαμβάνουν καλύτερον ἀπὸ τοὺς
μαγείρους σχετικὰ με αὐτὰ τὰ θέματα. Ὅπως δηλαδὴ ἐ-
κείνοι φοβοῦνται τοὺς κυρίους των ἔτα, καὶ αὐτοὶ φοβοῦν-
ται τοὺς προσκεκλημένους, μήπως λάβουν κάτ' περισσό-
τερον ἀπὸ αὐτὰ ποὺ με πολὺν κόπον καὶ δαπάναν παρε-
σκεύασθαι δι' αὐτούς. Καὶ εἰς τὸ σημείον αὐτὸ ἐξισοῦν-
ται με τοὺς μεγάλους ἀπὸ μιαν ἄλλην ὁμοίαν ἐορί-
σκοντα καὶ εἰς χειρότερον μαίραν. Διότι, αὐτοὶ δὲν φο-
βοῦνται μόνον τοὺς κατηγόρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς φθονε-
ράς. Εἰς πολλοὺς γεννᾶται συχνὰ φθόνος ἐξ αἰτίας αὐτῶν
τῶν συμποσίων, καὶ δὲν ἔπαυσε παρὰ ἀφοῦ ἐπέφερε τοὺς
ἐσχάτους κινδύνους. Ἀλλὰ πολλὰς φορές εἶναι, εὐχάρ-
στον νὰ τραγῇ κανεὶς πολλὰ.

2. Ὅμως, πρὸς Θεοῦ μακρὰν ἀπὸ αὐτά, ὅταν πονοκέ-
φαλοι καὶ φουσκώματα τῆς κοιλίας καὶ δυσπνοιαὶ καὶ ὀκα-
τοδίναι καὶ ἰλιγοὶ καὶ πνευματικὴ συσκόσις καὶ ἄλλα
δεῖνὰ χειρότερα καὶ ἀπὸ αὐτὰ προκαλοῦνται ἀπὸ αὐτὴν
τὴν τρυφήν. Καὶ εἴθι ἡ ἀμετρία αὐτὴ καὶ ζημία νὰ περὶ-
ρίζεται εἰς αὐτάς τὰς καθημερινὰς θλίψεις. Ἀλλὰ τώρα καὶ
οἱ πλέον δυσίατοι ἀσθενεῖαι προκύπτουν ἀπὸ τοιαύτας
εὐωχίας. Καὶ πράγματι, καὶ ἡ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἡ φθίσις καὶ ἡ
ἐρὰ νόσος καὶ ἡ παράλυσις καὶ πολλὰ ἄλλα, ἀκόμη χει-
ρότεροι ἀσθενεῖαι, προσβάλλουν τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα
ἐκὼς τὴν τελευταίαν πνοήν. Ποῖαν ἡδονὴν, ἀντιπροσπο-
δῶν αὐτῶν τῶν κακῶν, δύναται νὰ ἀναφέρῃ κανεὶς. Ποῖ-
αν δὲ σκληραγωγίαν δὲν θὰ ἐπιοτήμα κανεὶς προκειμένου
νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτά.

ΜΙΑ ΣΩΗ ΚΟΡΙΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΧΡΗΣΙΜΗ
ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΑΠΟ ΜΙΑΣ ΣΩΗΣ ΜΕ ΤΡΙΤΗΣ ΚΑ. ΑΠΟΛΑΥΣΗΣ

Ο. Ἡ ἡ τῆς ὁμοίας δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν με αὐ-
τά, ἀλλὰ εὐρίσκειται πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸ δυσάρεστον, συμ-
τελεῖ δὲ εἰς τὴν ὕψιν καὶ τὴν εὐεξίαν. Ἐάν κανεὶς ἐπιζη-
τῇ καὶ τὴν ἀπόλαυσιν, θὰ εὕρῃ ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπάρχει πε-
ρισσότερον εἰς τὴν λιτότητα παρὰ εἰς τὴν τρυφήν. Καὶ
πρῶτον ἡ χαρὰ τοῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν ὕψιν καὶ ἀπὸ τὸ
γεγονός ὅτι δὲν ἐνοχλεῖται ἀπὸ κανένα ἀπὸ τὰ κακὰ ἐκεί-
να ποὺ ἀπαριθμήσαμε, καθένα ἀπ' τὰ ὅποια καὶ μόνον του
εἶναι ἱκανὸν νὰ σῶσῃ καὶ νὰ ἀνατρέψῃ ἐκ δάθρων τὴν
ἡδονήν. Ἐπεὶ τα καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ φαγητὰ. Πῶς, διότι
τὴν ἡδονὴν τὴν δημιουργεῖ ἡ δρεξις. Καὶ τὴν δρεξιν δὲν
τὴν δημιουργεῖ ὁ κόρος, οὔτε ἡ πληροσμή, ἀλλὰ τὴν δη-

μιοργεί ή Ελληνίς και ή σπάνις. Ἀλλά ή Ελληνίς και ή σπάνις δέν ὑπάρχει εἰς ἑκεῖνα τὰ συμπτώσει τῶν πλουσίων, ἀλλά ὑπάρχει πάντοτε εἰς τήν τράπεζαν τῶν πτωχῶν και ἐπιστάζει τὸ μέλι εἰς τοὺς συνδεδεμένους καλύτερον ἀπὸ οἰουμένης τραπεζοκόμου και μάγειρον. Διότι οἱ πλούσιοι πρῶτον χωρὶς νὰ πινούσιν και πίνουσιν χωρὶς νὰ διψοῦν και πρῶτον νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου ξαπλώνουσιν νὰ κοιμηθοῦν. Ἐνῷ οἱ πτωχοὶ αἰσθάνονται πρῶτα τὴν ἀνάγκην ὄλων αὐτῶν και κατόπιν τὰ λαμβάνουσιν. Πράγμα τοῦ αὐξάνει τὴν ἀπόλαυσιν.

2. Εἰπέ μου, διατ καὶ ὁ Σολομὼν λέγει, ὅτι ὁ ὕπνος τοῦ δούλου εἶνα γλυκύς, ἐκφραζόμενος ὡς ἐξῆς, «Ὁ ὕπνος τοῦ δούλου εἶνα γλυκύς και ἀνοσιμακτός, εἴτε ὀλιγον εἴτε πολὺ φάγη»¹⁶⁶. Ἡμῶς δὲ εἶνα μαλακὸν τὸ στρώμα του, Ἀλλά οἱ δούλοι συνήθως κοιμοῦνται εἰς τὸ ἔσχατον ἢ ἐπὶ τὴν ἐστῆν. Ἡμῶς δὲ τὴν ἡσυχίαν των, Ἀλλά οὔτε μὴν στιγμὴν δέν εἶναι κύριοι τοῦ χρόνου. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνεσιν. Ἀλλ' αὐτοὶ δέν παύουσιν νὰ μοχθοῦν διαρκῶς και νὰ ταλαιπωροῦνται. Τί ἄλλο εἶναι τέλος πάντων αὐτὸ ποὺ καθιστᾷ τὸν ὄπνον γλυκύν, ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ νὰ κοιμηθῇς, ἀφοῦ πρῶτα αἰσθανθῇς ἰσχυρὰν τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου. Ἐνῷ οἱ πλούσιοι, ὅν δέν τοὺς εὖρη ή νύκτα θυσιάζουσιν εἰς τὴν μέθην, εἶνα ἀναγκαῖον διαρκῶς νὰ ἀγρυπνοῦν και νὰ στρεφονοῦνται και νὰ ὑποφέρουν ξαπλωμένοι, ἐπὶ τὴν εἰς τὰ μαλακὰ στρώματα.

Η ΤΡΙΤΗ ΚΑΙ Η ΑΠΟΛΑΥΣΙΣ ΣΗΜΙΩΚΟΥ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ

ΟΑ 1. Ἦθυσαν κα. ἐξ ἄλλης πλευρᾶς ν' ἀποδείξω τὴν ἀθλίαν και τὴν εὐδαίμον τῆς τρυφῆς και τὴν φαυλότητα, ἀπαριθμῶν ὅλας τὰς νόσους ποὺ προκαλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν, νόσους πολὺ περισσότερας και χειρότερας ἀπὸ ἑκείνας τὰς σωματικές. Διότ καθιστᾷ τοὺς ἄνθρωπους μαλακοὺς και ἀνάνδρους και ὁρσεῖς και ὁλοσποντικούς και ἀσελεγεῖς και αὐθάδεις και ὁλοσποντικούς και ὁλοσποντικούς και σκληροὺς και μικροπρεπεῖς και πλεονέκτας και δουλοπρεπεῖς και με μὴν λέξιν τοὺς καθιστᾷ ἀχρηστους εἰς κάθε χρῆσιν και ἀναγκαῖον πράγμα. Ἐνῷ ἡ αὐτάρκεια κάμνει ἐντελῶς τὰ ἀνθρώπινα. Ἀλλὰ ἡδὴ ὁ λόγος μᾶς μεταφέρει ἄλλου. Δι' αὐτὸ, τοῦτο μόνον θὰ προσθέσωμεν και θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς ἀποστολικούς λόγους. Διότ, ἐάν αὐτὸ ποὺ θεωροῦνται ζηλευτά, εἶνα γεμάτα ἀπὸ τόσα κακά,

166. *Βακλ. 5, 11

και ἐπιφέρουν εἰς τὴν ψυχὴν και τὸ σῶμα τὴν βροχὴν νοσημάτων, τότε τί πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὰ λυπηρά, ὅπως π.χ. τοὺς φόβους των ἀρχόντων, τὰ κινήματα των λαῶν, τὰς παγίδας των συκοφαντῶν και των φθονερῶν. Πράγματα ποὺ κυρίως περιζώνουν τοὺς πλουσίους. Εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ κακά εἶνα ἀνγκαῖον νὰ μετέχουν σφοδρότερον ὁκομή και οἱ γυναῖκες, διότι αὐτοὶ δέν δύνανται νὰ ὑπομείνουν γυναικίως τὰς μεταπτώσεις.

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΑ ἈΛΛΑ ΚΑΚΑ Η ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΚΑΛΕΙ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΦΟΡΗΤΟΤΕΣ ΜΕΤΑΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΟΒ' 1. Καὶ τί λέγω διὰ τὰς γυναῖκας, ἀφοῦ και αὐτοὶ οἱ ἄνδρες με μεγάλην δυσφορίαν τὰς ἀντιμετωπίζουν. Διότ αὐτοὶ ποὺ ζῇ εἰς τὴν αὐτάρκειαν, δέν φοβᾶται καμμίαν μεταπτώσιν. Ἐνῷ ὁκομὴς τοῦ διηλθε μίαν ζωὴν ἐπληστον και ἀκόλαστον, ὅν ποτε συμβῇ ἀπὸ μίαν ἀντίθετον περιστάσιν ἢ ἀνάγκην νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν πένιν θὰ ἀποθῇ πρῶτα παρὰ θὰ ὑπομείνῃ αὐτὴν τὴν μεταπτώσιν. ἀφοῦ εἶνα ἀπροετοίμαστος και ἀσυνήθιστος. Δι' αὐτὸ και ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγε, «Θα ἔχουν ὅμως θάλασσαν και φροντίδας και ἄλλας δοκιμασίας εἰς τὸν σωματικόν των θίαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ. Ἐγὼ δὲ σὰς λυποῦμαι, και θέλω νὰ προλάβω τὰς δοκιμασίας σας αὐτάς». Καὶ συνεχιζε, μετὰ: «Ὁ καιρὸς τοῦ παρόντος θίου εἶνα συμμαχούμενος και λιγοστός»¹⁶⁷.

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙΡΟΣ ΓΑΜΟΥ

ΟΓ' 1. Κα. ποῖαν οὐσίαν ἔχει αὐτὸ με τὸν γάμον, ἵσως δύναται νὰ εἴπῃ κανεὶς. Καὶ πολὺ μεγάλην μάστιγα. Ἐάν τὸ πράγμα περιορισθῇ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν ζωὴν οὔτε νυμφεύοντα οὔτε διδόντας εἰς γάμον, καὶ ὁ παρὼν καιρὸς σπεύδει πρὸς τὸ τέλος και ἡ ἀνάστασις εὐρίσκεται πολὺ κοντά, δέν εἶνα καιρὸς διὰ γάμους οὔτε διὰ κτήματα, ἀλλὰ εἶνα καιρὸς ἐνδίας και ὁλοῦ τῆς ἄλλης πνευματικῆς προετοιμασίας ποὺ μᾶς εἶνα ἐκεῖ χρῆσιν μας. Διότ, ὅπως ἡ παρθένος, ὅσον καιρὸν μένει, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς με τὴν μητέρα τῆς, ἀσχολεῖται πολὺ με τὰ παιδικὰ τῆς, ἔχει εἰς τὴν ἀποθήκην ἐν κοῦδῳ με τὰ παιγμάτα τῆς και κρατεῖ αὐτὰ τὰ κλαδί και ἔχει ὅλην τὴν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτὰν και δεκνύει, τὴν φροντίδα διὰ τὴν φυ-

167. Α. Κρ. 7, 29

λαβὼν αὐτῶν τῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν ἀντικειμένων δὴν δεικνύουσιν αὐτοὶ ποῦ διεσθύνουν μεγάλην οἰκογένειαν. Ὁταν ὅμως φθάσῃ ὁ καιρὸς νὰ μνηστευθῇ καὶ ὁ καιρὸς τοῦ γάμου τὴν ἀναγκάζει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρικὴν οἰκίαν, τότε ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν τοπεινήν καὶ εὐτελὴ αὐτὴν ἀπασχόλησιν καὶ ἀναγκάζεται ν' ἀναλάβῃ τὴν διυλυστικὴν τῆς οἰκίας, νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κτημάτων καὶ τῶν δούλων, διὰ τὴν περιποίησιν τοῦ ἀνδρός καὶ ὅλας τὰς ἀκόμῃ σπουδαίας ἀσχολίας. Ἔτσι καὶ ἡμεῖς πρέπει, καθὼς μεταβαίνομεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἰς τὴν ἀνδρικήν, ἀφοῦ ἐγκαταλείψωμεν ὅλα τὰ ἐπιτήγεια, ποῦ ἀποτελοῦν ὁπῶς παλαιὰ παιγνίδια, νὰ σκεπτικώμεθα πλέον τὸν οὐρανὸν καὶ ὅλην τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν δόξαν τῆς ἐκεῖ διαμονῆς.

2. Ἐδόθημεν καὶ ἡμεῖς μὲ νομῶν, ὁ ὁποῖος ζῆτε νὰ ἀγαπᾶται τόσο πολὺ ἀπὸ ἡμᾶς, ὥστε νὰ ἐγκαταλείψωμεν ὅχι μόνον τὰ ἐπιτήγεια, οὐτὲ μόνον αὐτὰ τὰ εὐτελῆ καὶ ἀσήμαντα, ἀλλὰ νὰ θυσιάσωμεν δ' αὐτὸν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μας, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη. Ἐπειδὴ λοιπὸν πρέπει, νὰ ἀπέλθωμεν ἐκεῖ, ἅς ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ τὰς εὐτελεῖς φροντίδας. Διότι καὶ ὅταν πρόκειται νὰ μεταφερθῶμεν ἀπὸ πτωχικὴν οἰκίαν εἰς βασιλικὴν, συνήθως δὲν φροντίζομεν πλέον διὰ τὰς κεραμίδας καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ ἐπιτήγεια καὶ δ' ὅλα τὰ ἄλλα πτωχικά πράγματα τῆς οἰκίας. Οὐτε τώρα λοιπὸν, ἅς μὴ μεριμνῶμεν διὰ τὰ ἐπιτήγεια. Διότι, ὁ καιρὸς μᾶς καλεῖ ἤδη πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅπως ἔλεγεν ὁ μακάριος Παῦλος, ὅταν ἔγραφε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους: «Διότι τώρα ἡ ἡμέρα τῆς δευτέρας παρουσίας, ἣ ὁποία θὰ σημάνῃ τὴν πλήρη ἀπολυτρώσιν τῶν πιστῶν, εἶναι πληροτέρα πρὸς ἡμᾶς παρὰ τότε ποῦ ἐπιστεύσαμεν. Ὁ παρὼν διος, ποῦ ὁμοῦς μὲ νύκτα σκοτεῖνὴν ἐπροχωρήσῃ ἡ δὲ ἡμέρα τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἐπληρώσῃ»¹⁷⁰. Καὶ πάλιν: «Ὁ καιρὸς τοῦ παρόντος διου εἶναι συμμαζεμένος καὶ λιγοστός, ὥστε καὶ ἐκεῖνο, ποῦ ἔχουν γυναῖκες νὰ εἶναι σάν νὰ μὴ ἔχουν γυναῖκας»¹⁷¹.

3. Τὴν χρεάζεται λοιπὸν ὁ γάμος δι' ἐκείνους ποῦ δὲν πρόκειται νὰ ἀπολαύσουν τὸν γάμον ἀλλὰ πρόκειται νὰ εὐρεθοῦν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν μὲ ἐκείνους ποῦ δὲν ἔχουν γυναῖκα. Τί χρειάζονται λοιπὸν τὰ χρήματα, τὰ κτήνη, τὰ χρυσάφια, αἱ διωτικαὶ μερίμναι, ὅταν ἡ χρῆσις ὧν αὐτῶν εἶναι ματαιὰ καὶ παρόκαιρος, ἅ ὅτι, ἐάν αὐτοὶ

ποῦ ἐδῶ πρόκειται, νὰ ἔμωσαν σθρόν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ νὰ δώσουν λόγον διὰ τὰ ἐγκλήματα τῶν, ὅταν φθάσῃ ἡ καθωρισμένη ἡμέρα, ὅχι μόνον ἐγκαταλείπουσιν κάθε φροντίδα δ' αὐτὴν γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ διὰ τροφήν καὶ ποτόν, φροντίζουν δὲ μόνον δ' αὐτὴν ἀπολογία, πολὺ περισσότερον ἡμεῖς ποῦ δὲν πρόκειται, νὰ ἔμωσαν, σθῶμεν εἰς κανένα ἐπίγειον δικαστήριον, ἀλλὰ εἰς τὸ οὐρανόν, ὅν θῆμα, καὶ νὰ λογοδοτήσωμεν κα' διὰ λόγους καὶ διὰ πράγματα καὶ διὰ σκέψεις. Πρέπει νὰ ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ ὅλα καὶ ἀπὸ χαρῶν καὶ ἀπὸ λύπης σχετικῶμεν μὲ τὰ παρόντα πράγματα καὶ νὰ μεριμνῶμεν μόνον διὰ τὴν φανερόν ἐκείνην ἡμέραν. «Εάν κανεὶς», λέγει, «ἔρχεται, μὲς καὶ δὲν μὲς» τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ τὰς ἀδελφάς του, ἐὰν ὅσον αὐτοὶ τοῦ γίνονται, ἐμπόδον εἰς τὸ νὰ με ἀκολουθῇ, ἀκόμη δὲ εἰς δὲν μισθὸν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι μαθητὴς μου. Καὶ ὁποῖος δὲν παρνεῖ, ἐπὶ τῶν τοῦ σταυροῦ τοῦ καὶ μὲ ἄλλας λέξεις, ὁποῖος δὲν λαμβάνει τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑποστῇ καὶ θάνατον σταυρῶν καὶ ἐπονείδον δ' ἡμῖ καὶ δὲν ἔρχεται μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ὅπως μου δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι, μαθητὴς μου»¹⁷². Καὶ συ θρασυνεῖς ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γυναίκας, ἀπὸ τὸν γέλωτα καὶ τὰς διαχύσεις καὶ τὴν τρυφήν, «Ὁ Κύριος πληοῦσε νὰ ἔλθῃ καὶ θὰ ἀποδώσῃ αὐτὸς εἰς ἕκαστον, δ' τοῦ ὧν ἔσθῃ. Μὴ κυριεύσῃς ἀπὸ ἀγωνικῆς φροντίδας διὰ τίποτε»¹⁷³. Καὶ συ φροντίζεις καὶ αγωνίζῃς διὰ τὰ χρήματα. Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἔφθασε καὶ, οὐ σκέπτεσαι τὴν οἰκίαν καὶ τὴν καλοπέρασιν καὶ τὰς ἄλλας ἀπολαύσεις, «Διότι περνᾷ καὶ φεύγει διαρκῶς σάν σκιά τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου αὐτοῦ»¹⁷⁴. Διὰ τοῖς λοιποῖς βασιλιεῖς τὸν ἑαυτὸν σου μὲ τὰ πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ποῦ δὲν μένουσιν, ἀλλὰ παρέρχονται καὶ ἀμελεῖς ἐκεῖνα ποῦ μένουσιν καὶ εἶναι σταθερά, ὅτε ὁ γάμος, οὔτε ὁ τοκετός, οὔτε ἡ ἡβουή καὶ ἡ μίξις μετὰ τῆς γυναίκας, οὔτε ὁ πλοῦτος τῶν χρημάτων, οὔτε ἡ ἐπιμέλεια τῶν κτημάτων, οὔτε ἡ τροφή, οὔτε τὰ ἐνδύματα, οὔτε ἡ γεωργία, οὔτε ἡ ναυτιλία, οὔτε αἱ τέχναι καὶ αἱ οἰκοδομαί, οὔτε αἱ πόλεις καὶ αἱ οἰκίαι, οὔτε καμία ἄλλη κατάσταση εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν παραμένει. Ὅλα αὐτὰ μετ' ὀλίγου θὰ ἀφανισθοῦν. Διότι αὐτὰ σημαίνει «περνᾷ καὶ φεύγει διαρκῶς σάν σκιά τὸ ἐξωτερ

170. Ρωμ. 13, 11.
171. Α' Κορ. 7, 29.

172. Λουκ. 14, 26-27.
173. Φλ. 3, 17.
174. Α' Κορ. 7, 31.

κόν φαινόμενον τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Διὰ τοιούτων, ὥσάν νά ἐπρόκειτο νά μένωμεν ἐδῶ εἰς τόν αἰῶνα τόν ἅπαντα, τόσον πολὺ φροντίζομεν διὰ πράγματα, ἀπ' τὰ ὅποια πολλὰς φορές ἀποχωρίζομεθα πρὶν φθάσῃ ἡ ἐσπέρα. Διὰ τὴν προτιμώμεν τὸν ἐπίμοχθον διόν, ὅταν ὁ Χριστὸς μᾶς καλεῖ εἰς τὸν βασιλεὺς διόν. «Θέλω», λέγει, «νά εἰσθῇ ἐλευθεροῦ ἀπὸ φροντίδας, πού ζαλίζουν καὶ σὰς ρίπτουν εἰς μεγάλην σκέψιν. Ὁ ἄγγελος στρέφει, ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν καὶ φροντίδα τοῦ εἰς ὅσα παραγγέλλει, ὁ Κύριος».¹⁷⁶

ΔΙΑΤΙ Ο ΘΕΟΣ ΕΝΩ ΜΑΣ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΕΙΜΕΘΑ ἈΜΕΡΙΜΝΟΙ
ΜΑΣ ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΡΙΜΝΩΜΕΝ

ΟΔ' | Πῶς λοιπὸν θέλεις νά εἰμεθα ἄμεριμνοι, ἀφοῦ μᾶς ἐμβάλλεις πάλιν εἰς ἄλλην φροντίδα. Διότι αὐτὸ δὲν εἶναι φροντίς, ὅπως δὲν εἶναι θλίψις ἢ θλίψις διὰ τὸν Χριστόν, ὅχι διὸ μεταβάλλεται ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ διότι ἡ διάθεσις αὐτῶν πού ὑπομένουν αὐτὰ μὲ χαράν, νικᾷ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Αὐτὸς πού φροντίζει δι' ὅσα δὲν πράττειται νά ἀπολαύσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον, πολλὰς φορές οὔτε κἀν ἐπ' ὀλίγον, εὐλόγως δύνανται νά λησθῇ ὅτι μεριμνᾷ. Ἐνῷ αὐτὸς πού θά λάβῃ καρποὺς μεγαλυτέρους ἀπὸ τὰς φροντίδας, δικαίως δύναται νά καταριθμηθῇ μεταξὺ τῶν ἄμεριμνων ἀπὸ κάθε ἀποψιν. Καὶ ἕκτος τούτων, εἶναι τόσον μεγάλη ἡ διαφορά τῆς μ' αὐτὴν μερίμνης ἀπὸ τὴν ἄλλην, ὥστε αὐτὴ, συγκρινομένη πρὸς ἐκείνην, νά μὴ θεωρῆται, κἂν μερίμνα. Τόσον ἐλαφρότερα ἀπὸ ἐκείνην εἶναι καὶ τόσον πολὺ εὐκολώτερα. Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀπεδειξάμεν ἀνωτέρω. «Ὁ ἄγγελος στρέφει, ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν καὶ φροντίδα τοῦ εἰς ὅσα παραγγέλλει ὁ Κύριος. Ἐκεῖνος δὲ πού ἤλθεν εἰς γάμον φροντίζει μὲ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ κοινὰ».¹⁷⁶

2 Καὶ μόνον αὐτὸ λοιπὸν δὲν ἄρκει διὰ νά δείξῃ τὴν ἀξίαν τῆς παρθενίας, διότι ὅση εἶναι ἡ διαφορά τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον, τόσον αὐτὴ ἡ φροντίς εἶναι ἀνωτέρα ἐκείνης. Ἀλλὰ πῶς ἐπιτρέπε τὸν γάμον, πού μᾶς καθηλώνει εἰς τὰς φροντίδας καὶ μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὰ πνευματικά. Διὰ τοῦτο εἶπον, λέγει, «ὅστε καὶ ἐκεῖνοι πού ἔχουν γυναῖκας νά εἶναι ὡς νά μὴ ἔχουν γυναῖκας», ὥστε αὐτοὶ πού ἦδη ἐβέβησαν μὲ τὸν γάμον ἢ πρόκειτα νά θεθεοῦν, νά καταστήσουν τὸν δεσμόν μὲ κάποιο τρόπον κα-

λαρωτέρον. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁπῶς καὶ ἐβέβησαν μὲ τὸν δεσμόν τοῦ γάμου, δὲν ἐπιτρέπεται νά τὸν διαρρήξουν, ὡς τὸν καταστήσουν ἀνεκτότερον. Διότι, δυσώμεθα ἂν θέλωμεν, νά περικόπτωμεν ὅλα τὰ περὶ τὰ καὶ νά μὴ προσθέτωμεν ἀπὸ τὴν ἱσκήν μας καρπὸν καὶ ἄλλας φροντίδας εἰς αὐτάς πού προκύπτουν ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ γάμου.

ΠΩΣ ΕἶΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΕΧΩ ΚΑΝΕΙΡ ΓΙΝΑΙΚΑ
ΚΑΙ ΝΑ ΕἶΝΑΙ ὡς ΝΑ ΜΗ ΕΧΩ

ΟΕ' | Τώρα ἂν θέλετε νά μάθετε σαφέστερον τι σημαίνει «νά ἔχῃς γυναῖκα καὶ νά μὴ ἔχῃς», ὡς σκεφθῆτε πῶς διαγινώσκονται πού δὲν ἔχουν γυναῖκα καὶ οἱ ἐσταυρωμένοι. Πῶς διαγινώσκονται λοιπὸν αὗτοι, δὲν ἀναγκάζονται νά ἀγοράζουν πλῆθος θεραπευτῶν, οὔτε χρυσασκὰ καὶ περιδέματα, οὔτε μενάλαι καὶ πολυτελεῖς σκῆσις οὔτε τόσας καὶ τόσας ἐκτάσεις γῆς. Ἀλλὰ ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀφήρουν κατὰ μέρος καὶ φροντίζουν μόνον δι' ἑν ἱερατεῖον, διὰ τὴν τροφήν των. Εἶναι, δυνατόν καὶ αὐτὸς πού ἔχει γυναῖκα νά ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ αὐτὸν τὸν τρόπον ζωῆς, διότι αὐτὸ πού ἐλέγχθη ἀνωτέρω «νά μὴ ἀποστερῇ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον», ἐλέγχθη μόνον διὰ τὴν μίαν. Εἰς αὐτὸ τὸ θέμα προστάσσει νά ἀκολουθῇ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ δὲν ἀφήνῃ κανένα ἀπὸ τοὺς συζύγους νά εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ. Διὰ τὴν συμπεριφορὰν ὅμως εἰς ὅλα τὰ ἄλλα θέματα, εἰς τὸ θέμα τῶν ἐνδυμάτων, τῆς διατροφῆς, εἰς ὅλα γενικῶς, δὲν εἶναι καθόλου ὁ ἕνας ὑπεύθυνος διὰ τὸν ἄλλον, ἀλλὰ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἀνδρας, καὶ ἂν δὲν θέλῃ ἡ γυναῖκα, νά περικόψῃ ὅλην τὴν τρυφήν καὶ τὸ πλῆθος τῶν περιττῶν φροντίδων. Καὶ ἡ γυναῖκα πάλιν δὲν ἔχει καμμίαν ἀνάγκην, ἂν δὲν τὸ θέλῃ νά καλλωπίζεται καὶ νά εἶναι κενδοδόξος καὶ νά μεριμνᾷ διὰ πράγματα περιττά. Εὐλόγως, διότι ἐκεῖνη ἡ ἐπιθυμία (τῆς μίσεως) εἶναι φυσικὴ καὶ διὰ τοῦτο ἔτυχε μεγάλης συγγνώμης καὶ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἕνας νά ἀποστερῇ τὸν ἄλλον παρὰ τὴν θέλησίν του. Ἐνῷ ἡ τρυφή καὶ ἡ περιττὴ περιποίησις καὶ ἡ ἀνυπόφορος φροντίς δὲν πηγάζει ἀπὸ τὴν φύσιν, ἀλλὰ γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀκηρίαν καὶ τὴν πολλὴν αὐθάδειαν. Δι' αὐτὸ δὲν ἀναγκάζει τοὺς νυμφευμένους εἰς τὰ θέματα αὐτὰ νά ὑποκύπτει ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον ὅπως εἰς τὰ θέματα τῶν συζυγικῶν σχέσεων.

2 Αὐτὸ λοιπὸν σημαίνει, ἐνῷ ἔχεις γυναῖκα, νά μὴ ἔχῃς, ὅταν δὲν δεχώμεθα τὰς περιττὰς φροντίδας, πού καταβάλλονται ἀπὸ τὴν φιλαρέσκειαν καὶ τὴν θηλυκότητα τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ νά προσθέσωμεν τόσῃ ἐπὶ πλέον

176 Α. Κορν. 1 32

176 Α. Κορν. 1 32 33

φροντίδα δια είναι εὐλογον διὰ μίαν ἀκόμην ψυχὴν τοῦ μᾶς προσετέθη καὶ μάλιστα μίαν ψυχὴν που προτιμῶν νὰ ζῇ μὲ σύνεσιν καὶ ἀπλότητα. Ὅτι αὐτὸ ἀκριβῶς ἐννοεῖ, τὸ ἐδήλωσε μὲ ὅσα προσέθεσεν ἀκολουθῶς: «Καὶ ἐκεῖνοι που κλαίουν νὰ περνοῦν τὰς ἡμέρας τῶν σῶν νὰ μὴ τοὺς ἔχη συμβῆ κατὰ θλιβερόν, καὶ ἐκεῖνοι που χαίρουν σὺν νὰ μὴ εἶχαν λόγον νὰ χαίρουν, ἀλλὰ νὰ θεωροῦν τὰς ἀφορμὰς καὶ τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς ὡς προσωρινὰς καὶ παρορμητικὰς».¹⁷⁷ Διότι, αὐτοὶ που δὲν χαίρουν, δὲν θὰ φροντίσουν οὔτε διὰ τὰ κτήματα, καὶ αὐτοὶ που δὲν κλαίουν, δὲν θὰ αἰσθανθεῖον φρίκην ἀπὸ τὴν πένθην, οὔτε θὰ ἀποστραφοῦν τὴν αὐτάρκειαν. Αὐτὸ σημαίνει καὶ ἔχης γυναικα καὶ νὰ μὴ ἔχης», αὐτὸ σημαίνει, «εἰς τὰ ἐγκόσμια νὰ ἀποφύγῃς καὶ ἀμετρον ἀπόλαυσιν καὶ κατὰχρησιν καὶ νὰ ἀρκῆσαι μόνον εἰς τὰ ἀναγκαῖα».¹⁷⁸

3. Ἐνῷ ἐκεῖνος τοῦ ἦλθεν εἰς γάμον, φροντίζει μὲ ἰσχυρότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ κοσμικὰ.¹⁷⁹ Ὅταν λοιπὸν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει μέρημα, καὶ ἐδῶ μὲν εἶνα δοκοῖς καὶ ματαίαι, μᾶλλον μὲ λύπην καὶ θλίψιν (καὶ ἔχουν δικαίως θλίψιν καὶ φροντίδας καὶ ἄλλας δοκιμασίας εἰς τὸν σωματικόν τους βίον οἱ ἄνθρωποι, αὐτοὶ),¹⁸⁰ ἐνῷ ἐκεῖ διὰ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ διατι τοῖσιν δὲν προτιμῶμεν μᾶλλον αὐτὴν τὴν φροντίδα, ἢ ὅποια οὐ μόνον ἔχει τόσῃν καὶ τέτοιαν ἀνταμοιβὴν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς εἶναι ἐλαφρότερα ἀπὸ ἐκείνην. Διότι αὐτὴ που δὲν ἦλθεν εἰς γάμον διὰ τὴν μεριμνᾶ, μήπως διὰ χρήματα, διὰ δούλους, διὰ οἰκονόμους, δι' ἀγροῦς καὶ τὰ παρόμοια. Μήπως ἐπιβλέπει τοὺς μαγείρους καὶ τοὺς ὑφαντὰς καὶ τὸ ἄλλο προσωπικόν. Μακρὰν ἀπὸ ταιούτων μεριμνᾷ! Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν περνοῦν ἀπὸ τὸν νοῦν τῆς, ἀλλὰ φροντίζει δι' ἓνα μόνον, πῶς νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν ψυχὴν τῆς, νὰ κοσμήσῃ τὸν ἅγιον ἐκείνου ναόν, ὅχι μὲ περιττοὺς διακοσμήσεις ἢ μὲ χρυσὸν ἢ μὲ μαργαρίτας, οὔτε μὲ κοινὰ καὶ σαφῆ, οὔτε μὲ τὰς κάθε εἰδους ἀθλιότητας, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγιωσύνην τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος.

4. Ἐνῷ ἐκεῖνη που ἦλθεν εἰς γάμον, φροντίζει πῶς θὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς.¹⁸¹ Μὲ πολὺ μεγάλην σύνεσιν ἀπέφυγε νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν τῶν προ-

γμάτων, καὶ δὲν ἀνέφερε πόσα ὑπομένουν αἱ γυναῖκες, διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς τοὺς ἄνδρας τῶν καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, διότι ἐκεῖνο μὲν τὸ βασανίζον καὶ τὸ ψαμμυθινόν καὶ τὸ ὑποβάλλον εἰς ἄλλας δοκιμασίας, τὴν δὲ ψυχὴν τὴν γεμίζουν ἀπὸ δουλικότητος, κατακτείναν ὑποκρισίας, μικροψυχίας, ἀπὸ περιττὰς καὶ ἀνωφελούς φροντίδας. Ἀλλὰ τὰ ὑπερῆχη ὅλα αὐτὰ μὲ μίαν φρόσιν καὶ τὰ ἀφῆκεν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροστῶν νὰ τὰ ἀναλογασθῶν καὶ ἀφοῦ εἰδείεν ἔτι τὴν ὑπεροχὴν τῆς παρθενίας καὶ τὴν ἐξυμῶσιν ἕως αὐτὸν τὸν οὐρανόν, πάλιν μεταφέρει τὸν λόγον εἰς τὴν συγχωρησιν τοῦ γάμου, φοβούμενος πάντοτε μήπως νομίσῃ κανεὶς ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀποτελεῖ ἐπιταγήν. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ δὲν ἠρκέσθη εἰς τὰς προηγουμένως παροινέσεις, ἀλλὰ ἀφοῦ εἶπε «δὲν ἔχω ῥητὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου»¹⁸² καὶ «ἐάν ἡ παρθένος ἔλθῃ εἰς γάμον, δὲν ἡμάρτησεν»,¹⁸³ πάλιν ἐδῶ λέγει «ὅχι» διὰ νὰ σὰς δάλῃ θηλιά εἰς τὸν λαμόνυ.¹⁸⁴

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΔΕΝ ΜΑΣ ΠΝΙΓΕ, ΑΛΛ' Ἡ ΑΙΤΙΟΘΥΜΙΑ ΜΑΣ

Οὔτ' ἱ Διὰ τὸ τελευταῖον ἱσως ἐρωτηθῇ κανεὶς ἐν λόγῳ, πῶς ἐνῷ ἀνωτέρω ἀποκαλεῖ τὸ πρᾶγμα λύσιν τῶν δεσμῶν, καὶ λέγει ὅτι μᾶς τὸ συμβουλεύει πρὸς τὸ συμφέρον μας, καὶ διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν θλίψιν, καὶ διὰ νὰ εἰμεθα ἀμέριμνοι, καὶ ἐπειδὴ μᾶς λυτρεῖται, καὶ ἐνῷ μὲ ὅλα αὐτὰ δεκνύει, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐλαφρόν καὶ ὑποφερτόν, ἐδῶ λέγει «ὅχι» διὰ νὰ σὰς δάλῃ θηλιά εἰς τὸν λαμόνυ. Τί σημαίνει αὐτό, δὲν ἀπεκάλεσε τὴν παρθενίαν θηλιά Μακρὰν μίαν τέτοια οὐκείαν. Ἀλλὰ ἀπεκάλεσε θηλιά τὸ νὰ ἀποσπῇς αὐτὸ τὸ καλὸν μὲ τὴν βίαν καὶ τὸν καταναγκασμὸν. Καὶ πρᾶγμα ἔτσι εἶναι τὸ πρᾶγμα. Κάθε τι ποῦ δέχεται κανεὶς μὲ τὴν βίαν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν του, ἀκόμη καὶ ὅν εἶναι πολὺ ἐλαφρόν γινεαί τὸ πλέον ἀνυπόφορον ἀπὸ ὅλα καὶ πνίγει τὴν ψυχὴν μας χειρότερα καὶ ἀπὸ ἀγχόνῃν. Δι' αὐτὸ εἶπεν «ὅχι» διὰ νὰ σὰς δάλῃ θηλιά εἰς τὸν λαμόνυ. Δηλαδή ἐγὼ σὰς ἀνέπτυσκα καὶ σὰς ἀπέδειξα ὅλα τὰ καλὰ τῆς παρθενίας. Καὶ ὅσπερα ὅμως ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ἀφήνω τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀκρότην σας, δὲν σὰς συμ-
ρω πρὸς τὴν ἀρετὴν παρὰ τὴν θέλησιν σας. Καὶ δὲν σὰς συνεβούλευσα ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ σὰς προκαλέσουν θλίψιν,

177 Α' Κορινθ' 7 31
178 Α' Κορινθ' 7 31
179 Α' Κορινθ' 7 35
180 Α' Κορινθ' 7 28
181 Α' Κορινθ' 7 34

182 Α' Κορινθ' 7 25
183 Α' Κορινθ' 7 28
184 Α' Κορινθ' 7 35

ἀλλά δὲ ἂν μὴ παρεμποδισθῇ ἀπὸ τὰ δικτικά πράγματα μία ὥραία ἐπίμονος προσπάθεια.

2. Καί σε παρακαλῶ, παρατήρησε καὶ ἐδῶ τὴν συνείδησιν τοῦ Παύλου, πῶς μὲ τὰς ἀρνήσεις εἰσάγει τὴν παραίνεσιν καὶ μὲ τὴν παραχώρησιν τὴν συμβουλὴν. Διότι μὲ τὸ ὑὰ εἴπη «δὲν σὰς ἀνυπερέβην, ἀλλὰ σὰς προτρέπω» καὶ μὲ τὸ νὰ προσθέσῃ «εἰ καὶ νὰ ἐξασφαλίσω συμπεριφορὰν σεμνὴν καὶ θεοῖν τιμημένην πλησίον τοῦ Κυρίου»,¹⁹⁸ ἔδειξε τὸ θαυμαστὸν τῆς παρθενίας καὶ τὸ μέγα κέρδος ποὺ ἔχομεν ἀπὸ αὐτῆς εἰς μίαν διαδικασίαν συμφωνοῦν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν ἡ γυναῖκα ποὺ ἔχει ἀπληκτὴ εἰς τὰς δικτικὰς μερίμνας καὶ περιστάσα ἐδῶ καὶ ἔκε νὰ ἐξασφαλίσῃ τιμημένην θέσιν, καθὼς τὸ ἐνδιαφέρον της καὶ ὁ χρόνος της καταμερίζεται εἰς πολλὰς φροντίδας, δηλαδή εἰς τὸν ἄνδρα, εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς οἰκίας καὶ ὅλων τῶν ἄλλων προβλημάτων, ποὺ συνήθως συνοδεύουν τὸν γάμον.

ΑΥΤΗ Γ' ἜΣΜΗΛΕΤΑΙ ΜΕ ΤΑΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΔΕΛ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΘΕΝΟΣ

ΟΖ' 1. Ἀλλὰ, θὰ εἴπη, τ. συμβαίνει, ὅταν καὶ ἡ παρθενία ἀσχολῆται μὲ πολλὰ καὶ κατέχεται ἀπὸ δικτικὰς μερίμνας. Μακρὰν μίαν τοιαύτην ἀκρίβειαν, αὐτὴ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν χορὸν τῶν παρθένων. Διότι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀγαμία νὰ τὴν καταστήσῃ παρθένον, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἡ ψυχικὴ ἀγνότης. Καὶ ὅταν λέγω ἀγνότης δὲν ἐννοῶ μόνον νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ πονηρὰν καὶ αἰσχροὺν ἐπιθυμίαν, καὶ ἀπὸ τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν περιέργειαν, ἀλλὰ νὰ εἶναι καθαρὰ ἀπὸ πάσαν δικτικὴν φροντίδα. Ἄν δὲ δὲν συμβαίνει αὐτό, τότε τί τὸ ὄφελος ἀπὸ τὴν σωματικὴν καθαρότητα; Ὅπως δὲν ὑπάρχει αἰσχρότερον ἀπὸ στρατηγὴν ποὺ ἐπέταξε τὰ ὅπλα καὶ περὶ τὴν ὥραν του εἰς τὰς κατηλίας, ἔτσι δὲν ὑπάρχει ἀτιμότερον ἀπὸ παρθένας ποὺ εἶναι ἐμμένον μὲ δικτικὰς φροντίδας. Διότι καὶ ἐκεῖνα, αἱ πάντε παρθένο εἶχον καὶ λαμπράδας καὶ τὴν παρθένοι ἡσκαπὴν, ἀλλ' αὐτὴ δὲν τὰς ἐφέλκεν εἰς τίποτε, ἀλλὰ ἀκλείσθησαν δι' αὐτὰς αἱ θύραι καὶ ἐμενοῦ ἔξω τοῦ νυμφῶνος καὶ ἐχάθησαν. Καὶ πράγματι, ἡ παρθενία εἶναι καλὸν διὰ τοῦτο, διότι ἐκρίζωνε κάθε αἰτ. οὐ περιττὴς φροντίδας καὶ προσήλωνε εἰς τὴν ἐνασχόλησιν μὲ τὰ θεῖα ἔργα. Διότι, ἐάν δὲν εἶχεν αὐτὸ τὸ πρῶγμα, θὰ ἦτο πολὺ

κατωτέρα ἀπὸ τὸν γάμον, περιφέρουσα εἰς τὴν ψυχὴν ἀκούσας καὶ ἀταπνηγούσα τὸν νόμιμον καὶ οὐράνιον ὁπλόν.

ΔΙΑΤΙ Σ' ΕΓΩΛΟΣ ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΘΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΥΦΟΔΟΤΗΤΟΣ
ΕΝΑΥΤΙΟΝ ΕΚΚΙΝΟΙ ΠΟΙ ΝΟΜΙΖΕΙ ΕΩΣ ΕΙΝΑΙ ΔΕΣΣΕΜΟΣ
ΠΡΑΓΜΑ ΝΑ ΕΧΗ ΠΑΡΘΕΝΟΝ (ΑΝΤΙΠΑΝΑΡΟΣ ΚΟΡΗΝ)

ΟΗ' 1. «Ἐάν ὅμως κανένας πατέρας νομίζῃ, ὅτι εἶναι ντροπὴ τοῦ τοῦ ὅτι, ἀφῆκε τὴν κόρην του νὰ ὑπερβῇ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας καὶ γίνῃ γεροντοκόρη, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος πείθεται ὅτι ἔτσι πρέπει νὰ γίνῃ δηλαδή νὰ τὴν ὑπαυδρῶσῃ, ὅς κάμῃ ὅ,τ θέλει. Δὲν ἀμαρτάνει. «Ἄς ἔλθουν εἰς γάμον»¹⁹⁹ Τί λέγεις; «Ἄς κάμῃ ὅ,τι θέλει.» Κοθὲν διορθῶντες τὴν ἐσφαλμένην γνώμην, ἀλλὰ ἐπιτρέπεις νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον. Διὰ τὴν δὲν εἶπες, ἐάν κανεὶς νομίζῃ ὅτι εἶναι ντροπὴ τοῦ ὅτι, ἀφῆκε τὴν κόρην του παρθένον, εἶναι ἀθλῖος καὶ τολαιῶνος, διότι θεωρεῖ ἐπινοεῖσιν ἕνα πρῶγμα τὸσον θαυμαστὸν, διὰ τὸ συνέβουλεύσας γ' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτῆς τὴν γνώμην καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν θυγατέρα του μακρὰν τοῦ γάμου. Διότι, λέγει, αὐτοὶ αἱ ψυχὰ ἡρῶν ἀνθρώπων πολὺ ἀδυνάτων καὶ χαλεπῶν. Καὶ τὰς ψυχὰς ποὺ εὕρισκοντο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰς ὀδηγήσῃ ἀμέσως εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς παρθενίας. Διότι, αὐτὸς ποὺ εἶναι προσκολλημένος εἰς τὰ ἐγκόσμια καὶ θαυμάζει τὸν παρόντα βίον, ὥστε καὶ βατερά ἀπὸ τὴν παραινέσιν νὰ νομίζῃ ὅτι τὸ πρῶγμα προκαλεῖ ἐντροπήν, αὐτοὶ τοῦ εἶναι ἀξίον τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς ἀγγελικῆς διδασκείας, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῇ συμβουλὴν ὀδονόουσαι εἰς αὐτό. Καὶ τ. τὸ παραδόξον ἐάν ὁ Παῦλος τὸ ἔκαμει αὐτὸ διὰ πρῶγμα ἐπιτρέπτον, ἀφοῦ τὰ ἴδιον πάλιν κάμνει. διὰ πρῶγμα ἀπηγορευμένον καὶ παράνομον.

2. Παραδειγματός χάριν, τὸ νὰ ἐμμένωμεν εἰς τὴν διακρίσιν τῶν πρῶτων καὶ τῆς μετ' αὐτὴν νὰ ἐγκρινώμεν, τὴν δὲ ἄλλην νὰ ἀπορριπτώμεν, ἦτο ἔργον τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀδυναμίας. Ἀλλ' ὅμως ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων ἀνθρώπων ποὺ εἶχον αὐτὴν τὴν ἀδυναμίαν. Καὶ οὐ μόνον δὲν τοὺς κατηγοροῦσε μὲ σφοδρότητα, ἀλλὰ κάμνε κατ' ἄλλο περισσότερο καὶ ἀπὸ αὐτὸ Ἀφῆναι κατὰ μέρος τοὺς ἀμαρτανόοντας καὶ ἐπ' τιμῇ αὐτοῦ ποὺ ἐπιχεροῦν νὰ τοὺς ἐμπαθῶσιν, λέγων «Ἀφοῦ δὲ ἀνήκομεν βλοῖ εἰς τὸν Χριστόν, οὐ ποῦ δὲν τρωγες ἀπὸ ὅλα τὰ φαγητὰ, διὰ τὴν κοίτην

κρινει τόν ἀδελφόν σου.» ¹⁷ Ἀλλά δέν κάμνε τὸ ἴδιον, ὅταν γράφῃ πρὸς τοὺς Καλασσαεῖς, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν δυναμὴν τοὺς ἐπικρίνει καὶ φιλοσοφεῖ, ὅταν λέγῃ «Ἄς μὴ σὺς κρίνῃ λοιπὸν κανεὶς διὰ φωνῆ τὸν ἢ ποτὺν» ¹⁸ Καὶ πάλιν «Ἐάν λοπὸν ἀπεθάνατε μαζί μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ἡλευθερώθητε ἀπὸ τῆς στοιχειώδους καὶ πεπλανημένης διδασκαλίας διὰ τὸν κόσμον, διατὸν σὺν τῷ ζῆτε ἀκόμῃ μὲ ἰσωνικά καὶ ἐνδιαφέροντα κοσμικά ὑποβάλλετε τὸν ἑαυτὸν σας εἰς δόγματα καὶ προστάγματα, ὅποια εἶναι αὐτὰ ποὺ σὺς λέγουσιν οἱ ψευδοδιδασκαλοί, ὅσοι λέγουσιν δὲ αὐτὰ. Μὴ πίκσης αὐτό, μὴ γενθῆς ἐκεῖνο, νὰ μὴ ἐγγίσης ταῦτα. Ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ σὺς ἀπαγορεύουσιν νὰ πᾶντε καὶ νὰ γευσθε εἶναι ὅλα προωρισμένα νὰ φθιωτῶνται ὅταν χρησιμοποιοῦν καὶ καταναλωθοῦν» ¹⁹

3 Διὸτι λοιπὸν τὸ κάμνε, αὐτό, διότι ἐκεῖνος μὲν ἦσαν ἰσχυροί, ἐνῷ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχαν ἀνάγκην ἀπὸ μεγάλῃς συγκατάθεσιν καὶ περιμένε πρῶτα νὰ στερεωθῇ ἡ πίστις των εἰς τὰς ψυχὰς των, φοβούμενος μήπως εἰς μίαν ἁκαιρὸν προσπάθειαν νὰ ἐκρίνωσιν τὰ ζῴοντα ἐνωρίς, μαζί μὲ αὐτὰ ἐκρίνωσιν καὶ τὰ φυτὰ τῆς γῆς οὗς διδασκαλίας διὰ τοῦτο οὕτε τοὺς ἐπιτίθετα μὲ σφοδρότητα οὕτε καὶ τοὺς ἀφῆνι χωρὶς νὰ τοὺς ἐπιτιμήσῃ, ἀλλὰ τοὺς ἐπικρίνε μὲν, κατὰ τρόπον ὅμως ἀνυποτίτον καὶ ἀνεπαίσθητον, καὶ ἐν μέσῳ, μὲ τὴν ἐπιτίμησιν τῶν ἄλλων διότι μὲ τὸ νὰ λέγῃ «διὰ τὸν Κυρίον τοῦ στέκεται ἡ πίστις, πνευματικῶς φαίνεται μὲν ὅτι ἀποσταμννε, αὐτὸν ποὺ ἐπιτίλητε, ἐκεῖνον, εἰς τὴν πραγματικότητά ὅπως κεντᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, δεικνύων ὅτι τὸ νὰ προτιμᾷς τὰ τοιαῦτα δεικνύει, ἀνθρώπων ἀσταθῆ, ποὺ δὲν στέκεται σταθερά, ἀλλὰ ταλαντεύετα, ἀκόμῃ, καὶ ἂν δέν σταθῇ, κινδυνεύει νὰ πέσῃ

4 Τὸν ἴδιον νόμον τηρεῖ καὶ εἰς τὴν προκειμένην περιπτῶσιν, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων ποὺ θεωροῦν τὸ πρᾶγμα ἐντροπὴν διότι δέν ἀπευθύνεται φανερώς πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μὲ τοὺς ἐπαίλους πρὸς ἐκεῖνον ποὺ διατηρεῖ τὴν κόρην του παρθένον, τοῦ καταφέρει ἰσχυρὸν πλῆγμα διότι, τί λέγει «Ἐκεῖνος ποὺ στέκεται ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του» ²⁰ Αὐτὸ ἐλέχθη πρὸς ἀντιδιαστολὴν αὐτοῦ, ὁ ὅποιος περιφέρεται εὐκόλως ταλαντευόμενος καὶ ποτε δέν γνωρίζει, νὰ σταθῇ στα-

θερά, οὔτε νὰ σταθῇ ἀνδρείως. Ἐπειτα, ἐπειδὴ εἶδεν, ὅτι ὁ λόγος εἶναι ἱκανὸς νὰ κινήσῃ τὴν ψυχὴν ἐκεῖνου, πρόσθετε πῶς τὸν σμυσκότισε πάλιν προσθέτων μίαν αἰτίαν ποὺ δέν εἶναι καὶ τόσοσιν πολὺ ἄλλα κατηγορίας. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶπε «ἐκεῖνος ποὺ στέκεται ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του», προσέθεσε «καὶ δέν ἀναγκάζεται ἀπὸ τίποτε νὰ ἀλλάξῃ ἀπόφασιν, ἔχει δὲ ἐξουσίαν νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει» Καὶ ὅμως θὰ ἦτο συνεπέστερον νὰ εἴπῃ «ἐκεῖνος ποὺ στέκεται ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του καὶ δέν νομίζει, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀποτελεῖ ἐντροπὴν» Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο βριμώτερον δι' αὐτὸ αὐτοῦ πρόσθεσεν ἄλλο διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ καὶ νὰ ἐλθῇ εἰς αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Διότι τὸ πρᾶγμα δέν εἶναι τόσοσιν φοβερὸν νὰ τὸ ἐμποδίσῃ κανεὶς ἀπὸ ἀνάγκην, ὅσον εἶναι νὰ τὸ ἐμποδίσῃ ἀπὸ ἐντροπῆς. Διότι τὸ πρῶτον εἶναι ἔργον ψυχῆς ἀνδρόν καὶ ὁσίας, ἐνῷ τὸ δεύτερον ἀποκαλύπτει ψυχὴν διεστραμμένην καὶ ποὺ δέν γνωρίζει νὰ κινήσῃ ὁρᾶς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων.

5. Ἀλλὰ δέν ἦτο ἀκόμῃ ὁ καιρὸς αὐτῶν τῶν λόγων διότι οὔτε δεδομένης ἀνάγκης, εἶναι θεμιτὸν νὰ ἐμποδίσωμεν αὐτὴν ποὺ ἐπρωτίμῃς τὴν παρθενίαν, ἀλλὰ πρέπε, νὰ ἀντιστάμεθα γενναίως πρὸς ὅλα ὅσα ἐμποδίζουν τὴν ὥρσαν αὐτῆς ὁρμῆς. Ἀκούσε ἐπ' αὐτοῦ τί λέγει, ὁ Χριστός «Ἐκεῖνος ποὺ ἐγαπᾷ τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα του παραπίνω ἀπὸ ἐμὲ, δέν εἶναι ἄξιος νὰ λέγεται μαθητῆς μου» ²¹ Διότι ὅταν ἀκολουθῶμεν κατὰ θεάρεστον, καθένος ποὺ μᾶς ἐμποδίζει, εἶναι ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, εἴτε ὁ πατὴρ εἶναι αὐτός, εἴτε ἡ μήτηρ, εἴτε διτιθέτωτε ἄλλο. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος ὁ ὅποιος ὑπέμενε ἀκόμῃ τὴν ἀτέλειαν τῶν ἀκροστῶν ἔγραψε τὰ ἐξῆς «Ἐκεῖνος ποὺ στέκεται ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του καὶ δέν ἀναγκάζεται ἀπὸ τίποτε ν' ἀλλάξῃ ἀπόφασιν». Καὶ δέν ἐσταμάτησε τὸν λόγον εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἄν καὶ τὸ «δέν ἀναγκάζεται ἀπὸ τίποτε ν' ἀλλάξῃ ἀπόφασιν» καὶ τὸ «ἔχει ἐξουσίαν νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει» εἶναι τὸ ἴδιον.

6. Ἀλλὰ μὲ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὴν συνέχισιν τῶν παραχωρήσεων παρηγορεῖ τὴν μικρὴν καὶ εὐτελεῖ διάνοαν, καὶ ἔπειτα προσθέτε καὶ ἄλλην αἰτίαν λέγων «ὁ ὅποιος τὸ ἔχει, ἀποφασίζει μέσα του» ²² Διότι δέν ἄρκε νὰ εἴναι κανεὶς ἐλεύθερος, οὔτε τὸ στοχεῖον αὐτοῦ δημιουργεῖ τὴν εὐθύνην, ἀλλὰ ὅταν τὸ ἐλέξῃ καὶ τὸ ἀποφασίσῃ, τότε πράττει καλῶς. Ἐπειτα, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι ἀπὸ τὴν πολ-

197. Ρωμ. 14, 10.
198. Καλασ. 2, 16.
199. Κολοσ. 2, 21, 23.
200. Α' Κορ. 9, 7, 9.

201. Ματθ. 10, 37.
202. Α' Κορ. 7, 37.

λγη συγκατάθεσιν δὲν ὑπάρχει, καμία διαφορά, τονίζει πάλιν τὴν διαφοράν κάπως δευτέρα μὲν, πάντως τὴν συμπεριφοράν, ὅτι καὶ ἐκεῖνος ποῦ ὑπανδρεῖ τὴν κόρην του καλῶς πράττει, ἐκεῖνος ὅμως ποῦ δὲν τὴν ὑπανδρεῖ, ἀλλὰ τὴν ἀφήνει, παρθένον, κάνει καλυτέρα»¹⁹³ Ἀλλὰ ἐδῶ μὲν δὲν ἔδεξε πόσον εἶναι καλύτερον, πάλιν διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν Ἐάν δὲ θύλῃς νὰ μάθῃς, ἀκουσε τὸν Χριστὸν ποῦ λέγει: «οὔτε οἱ ἄνδρες ἔρχονται εἰς γάμον, οὔτε αἱ γυναῖκες θίσονται εἰς γάμον, ἀλλὰ εἶναι ὅλοι, οὐδὲν ἀγγελιοὶ θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν»¹⁹⁴ Εἶδες τὴν διαφοράν, ποῦ ὕψωνε τὸν θνητὸν ὁμιῶς ἢ παρθένα, βίαν εἶνα πράγματι παρθένα,

Οἱ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΜΑΙΑΝ ΔΕΝ Α ΕΦΕΡΟΝ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΓΕΛΟΥΣ ΕΚΑΜΕ ΔΕ ΤΟΥΤΟΤΕ Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ.

ΟΘ' . Διότι, εἰπέ μου, εἰς τί διάφερον ἀπὸ τοῦς ἀγγέλους ὁ Ἠλίας, ὁ Ἐλισσαῖος, ὁ Ἰωάννης, αὐτοὶ οἱ γνήσιοι ἔραστοι τῆς παρθένας, εἰς τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον εἰς τὸ ὅτι ἦσαν διεμένοι μετὰ τὴν θνητὴν φύσιν. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα, ἀν' ἐξετάσῃ κανεὶς μετὰ ἀκριθείαν τὰ πράγματα, δὲν θὰ εὕρῃ ὅτι, ἦσαν καθόλου κοπιώτεροι ἀπὸ ἐκείνους. Καὶ αὐτὸ ποῦ φαίνεται ὅτι, εἶναι μειονέκτημα, ἀποτελεῖ σημαντικὸν λόγον διὰ νὰ τοὺς ἐγκωμιάσωμεν. Διότι τὸ γεγονός ὅτι κατώκουν τὴν γῆν καὶ ὑπέκεντο εἰς τοὺς νόμους τῆς θνητῆς φύσεως, καὶ παρ' ὅλ' αὐτὴν ἡδυνήθησαν νὰ φθάσαι πρὸς ἐκτενὴ τὴν ἀρετὴν, ἀπέφου πύσης ἀνδρείας ἔργον ἦτο, πύσης ἡθικῆς ἀναστάσεως. Ὅτε πράγματι τοὺς κατέστησε τέτοιους ἢ παρθένα, εἶνα φανερόν ἐκ τούτου. Διότι εἰν εἶχον γυναῖκα καὶ τέκνα, δὲν θὰ κατώκουν εὐκόλως εἰς τὴν ἐρημίαν, δὲν θὰ κοπιώδουν τὴν οἰκίαν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μέσα τῆς ζωῆς. Τώρα δὲ διὰ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ θεσμά, ἀφαιρῶμεν εἰς τὴν γῆν ὥσάν νὰ ἴ ζῶν εἰς τοὺς οὐρανούς. Δὲν ἐχρειάζοντο τοίχους, οὔτε ἀσπίδα, οὔτε κλίνην, οὔτε τράπεζαν, οὔτε ἄλλο τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ἀλλὰ ἀντὶ στέγης εἶχον τὸν οὐρανόν, ἀντὶ κλίνης τὴν γῆν, ἀντὶ τραπεζῆς τὴν ἐρημίαν.

2 Καὶ αὐτὰ ποῦ ὁ ἄ τὸς ἄλλους εἶναι αἰτία λιμοῦ, δηλοῦν ἡ ἀκαρπία τῆς ἐρήμου, αὐτὸ παρῆεν εἰς τοὺς ἄγιους ἐκείνους ἀφθονίαν. Διότι, ἐκεῖνο δὲν ἐχρειάσθησαν ἀμπέλους, οὔτε πατητήρα, οὔτε σφύριστα χωράφια, οὔτε

¹⁹³ Α Κορινθ. 7 38.

¹⁹⁴ Ματθ. 22, 30.

θερισμόν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ποτὶν τὸ παρῆεν εἰς αὐτοὺς ἀφθονίαν καὶ γλυκὺ πηγὰ καὶ ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ὅσον διὰ τράπεζαν, εἰς τὸν ἐνα ἐξ αὐτῶν παρεσκεύαζεν ἀγγελος, μίαν θαυμαστήν καὶ παράδοξον, ποῦ ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρωπίνην συνήθειαν. «Ὁ εἰς ἔρτα», λέγει, «ἤρκεσε διὰ τροφὴν τεσσαράκοντα ἡμερῶν». Τὸν ἄλλον τὸν ἔτρεφε πολὺς ἢ χάρις τοῦ Πνεύματος κατὰ τρόπον θαυματουργόν, καὶ ἔχ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους διὰ μέσου ἐκείνου. Τέλος ὁ Ἰωάννης ποῦ ἦτο πλέον ἢ προφήτης, ποῦ μεγαλύτερον δὲν ἐγέννησε ποτὶ γυναῖκα, δὲν ἐχρειάσθη καὶ ἀνθρωπίνην τροφὴν. Διότι ἀκράτουν τὸ σῶμα του εἰς τὴν ζωὴν ἔχ, σίτος οὔτε οἶνος καὶ ἔλαιον ἀλλὰ τρυφερόν ὄλαστο καὶ σγρίον μέλι. Εἶδες ἀγγέλους ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, Εἶδες τὴν δύναμιν τῆς παρθένας, τοὺς πλασμένους ἀπὸ αἵμα καὶ σάρκα τοὺς καθίζοντας ἐπὶ τῆς γῆς, τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς θνητῆς φύσεως, ὥσάν νὰ ἐκκληρωθῶσαν διὰ τὸν οὐρανόν, ὥσάν νὰ ἔχουν ἐπιτύχει τὴν ἀθανασία, ἔτο τοὺς ἐμαρτυροῦσαν ἢ παρθένα.

Τ ΕἶΝΑΙ ΤΟ ΕΥΣΧΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΠΡΟΣΕΛΠΟΝ.

Π 1 Διότι, εἰς ἐκεῖνους ἦσαν ὅλα περὶ τὰ, ἔχ, μόνον αὐτὰ τὰ ὅπως περιττά, ἢ τρυφὴ δηλοῦν καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δοξα καὶ ὅλος ὁ ἄλλος ὀρμαθὸς αὐτῶν τῶν ὀνείρων ἀλλὰ καὶ ὅσα φαίνονται ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα, αἱ οἰκίαι καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ τέχνη, αὐτὰ εἶναι τὸ κοινὴ συμπεριφορά καὶ θέσις τιμημένη, αὐτὰ εἶναι ἡ ἀρετὴ τῆς παρθένας. Θαυμάστον εἶναι θεδαῖος καὶ ἀξιὸν πολλῶν στερῶν εἶναι καὶ τὸ νὰ νικήσῃ τὴν λύσσαν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ νὰ συγκρατῇ τὴν φύσιν ποῦ μαίνεται, ἀλλὰ τὸ πρῶγμα γίνεται, ὁπῶς θαυμάστον τότε, ὅταν διόγῃς καὶ μίαν ταιαυτὴν ζωὴν. Διότι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἢ παρθένα εἶνα, πρῶγμα ἀσθενές καὶ δὲν εἶναι ἀπὸ μόνῃ τῆς ἰκανῆ νὰ σωσῇ αὐτοὺς ποῦ τὴν ἀσκούν. Καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν δύναμις νὰ τὴν ἐπὶ θεδαῖωσιν ὅσα καὶ σήμερον τὴν ἀσκούν. Καὶ ἀπέχουν τόσοι παλὺ ἀπὸ τὸν Ἠλίαν καὶ τὸν Ἐλισσαῖον καὶ τὸν Ἰωάννην, ὅσον ἀπέχε ἡ γῆ ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

2 Ὅπως δηλοῦν ἂν ἀφαίρεσις «τὴν σεμνὴν συμπεριφοράν καὶ τὴν τιμημένην θέσιν», ἐκρίζυνται τὰ ἴδια τὰ νεύρα τῆς παρθένας, ἔτο ὅταν τὴν ἀσκήσῃ μετὰ ἀρίστην ζωὴν, κρατεῖς τὴν ρίζαν καὶ τὴν αἰτίαν τῶν καλῶν. Ὅπως ἢ λιπαρὰ καὶ γόνιμος γῆ τρέφει τὴν ρίζαν, ἔτσι καὶ ἡ ἀρίστη ζωὴ γνωρίζει νὰ τρέφῃ τοὺς καρπούς τῆς παρθένας. Ἡ ἑλλοὺν καὶ ρίζα καὶ καρπὸς τῆς παρθένας εἶναι ὁ ἑ-

σταυρωμένος βίος. Αὐτὴ προετοίμασε τοὺς γενναίους ἐκείνους πρὸς τὸν θαυμαστὸν δρόμον, ἀφοῦ περιέκοψεν ὅλα τὰ δεσμὰ αὐτῶν καὶ μὲ πάδας ἐλευθέρους καὶ ἐλαφροὺς, τοὺς ἀφῆκε νὰ πετοῦν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡς ἄν πτεροῦντο. Διότι ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε φροντίδα διὰ γυναῖκα, οὔτε περιποίησης παιδῶν, ἡ ἀκτιμωσύνη καθίσταται εὐκόλος. Ἡ ἀκτιμωσύνη μᾶς κἀμνεὶ νὰ ἐμμεθα πλησίον τῶν οὐρανῶν, διότι δὲν μᾶς ἀπαλλάσσει μόνον ἀπὸ τοὺς φόβους, οὔτε μόνον ἀπὸ τὰς φροντίδας, οὔτε ἀπὸ τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλων τοὺς ἄλλους μόχθους.

ΠΟΘΟΣ ΚΑΛΟΝ ΠΡΑΓΜΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΕΤΗΜΩΣΙΝΗ.

ΠΑ'. 1. Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔχει τίποτε, καταφρονεῖ τὰ πάντα, ὡς ἂν νὰ κατέχη τὰ πάντα, καὶ ἔχει μεγάλην παρρησίαν καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας καὶ πρὸς τοὺς μονάρχας καὶ πρὸς τοὺς ἐσταμένους βασιλεῖς. Αὐτὸς ποῦ καταφρονεῖ τὰ χρήματα, προχωρῶν θαυμασίως, θὰ καταφρονήσῃ εὐκόλως καὶ τὸν θάνατον. Καὶ ὅταν γίνῃ ἀνώτερος ὧν αὐτῶν, θὰ ὁμιλῇ πρὸς ὅλους μὲ παρρησίαν, χωρὶς νὰ φοβῆται οὔτε νὰ τρέμῃ κανένα. Ἐνῶ αὐτὸς ποῦ εἶναι ἀπησχολημένος μὲ τὰ χρήματα, ὅχι μόνον τῶν χρημάτων εἶναι δούλος, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ γενικῶς ὧν τῶν θωτικῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο αὐτὴν τὴν φιλοχρημασίαν ὁ Παῦλος τὴν ἀπεκάλεσε ρίζαν ὧν τῶν κακῶν. Ἀλλὰ αὐτὴν τὴν ρίζαν εἶναι καλὴ νὰ τὴν ἑρπύνην ἡ παρθενία καὶ νὰ ἐμφυτεύσῃ μέσα μας ἄλλην, τὴν ἀρίστην ρίζαν, ἡ ὅποια ἐλαττώνει ὅλα τὰ κακά, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν παρρησίαν, τὴν ἀνδρείαν, τὸν φιλογερὸν ἥλιον, θερμὸν ἔρωτα τῶν οὐρανίων, καταφρόνησιν ὧν τῶν ἐπιγείων. Ἐτοί γίνεταί αἱ σμενὴ συμπεριφορά καὶ ἡ τιμημένη θέσις πλησίον τοῦ Κυρίου».

ΠΡΟΣ ΕΚΕΙΝΟΥΣ, ΠΟΥ ΛΕΓΟΥΝ, ΟΤΙ ΟΘΕΙ ΕΞΗΣΑΝ ΠΑΡΘΕΝΙΚΟΝ ΒΙΟΝ ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΝΑ ΕΛΘΟΥΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΟΛΠΟΥΣ ΑΒΡΑΑΜ.

ΠΒ'. 1. Ἀλλὰ ποῖος εἶναι ὁ σαρφὸς λόγος, τὸν ὅποιον παραβάλλουν πολλοί; Ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ, λέγουσιν, ἔχε καὶ γυναῖκα καὶ παιδιὰ, καὶ χρήματα καὶ κοπάδια καὶ ἀγέλας. Καὶ ὅτερ' ἀπὸ ὅλα αὐτά, τόσο ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὅσον καὶ ὁ Εὐαγγελιστής, οἱ ὅποιοι ἦσαν παρθένοι καὶ οἱ δύο, καὶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος ποῦ ἐλαμψαν μὲ τὴν ἐγκράτειάν των, εἰχόντων νὰ ἔλθουν εἰς τοὺς κόλπους ἐκείνου. Ποῖος σοῦ τὸ εἶπε αὐτό, καλὲ μου ἀνδρῶντε,

ποῖος προφήτης, ποῖος εὐαγγελιστής; Ὁ Ἰησοῦς ὁ Χριστός, ἀπαντᾷ. Διότι ὅταν εἶδεν, ὅτι ὁ ἑκατόνταρχος εἶχε μεγάλην πίστιν, ἔλαγε: «Σὺς δεδακῶ, ὅτι πολλοὶ σὺν τὸν ἑκατόνταρχον θὰ ἔλθουν ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ δύσεως, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ θὰ παρακαθίσουν ὡς εἰς ἄλλον εὐφρόσυνον δεῖπνον μαζί με τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».¹⁹⁶ Καὶ τὸν Λάζαρον μὲ τὸν Ἀβραάμ τὸν εἶδε τότε νὰ εὐφραίνεται ὁ πλάσιος.¹⁹⁷ Καὶ τί σέξιον ἔχει αὐτὸ μὲ τὸν Παῦλον, τί σέξιον ἔχει μὲ τὸν Πέτρον καὶ μὲ τὸν Ἰωάννην; Διότι καὶ ὁ Λάζαρος δὲν ἦτο Παῦλος καὶ Ἰωάννης, οὔτε οἱ πολλοὶ ποῦ θὰ ἔλθουν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν ἦσαν ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων. «Ποτε αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι διὰ σὰς περιττὰς καὶ μάταιας;

2. Ἐὰν δὲ θέλῃς γενικῶς νὰ ἀκούσῃς τὰ ἐπαθλα τῶν ἀποστόλων, ἀκουσε αὐτὸν ποῦ πρόκειται νὰ τὰ ἀπαντήσῃ, ὁ ὅποιος λέγει: «Θὰ καθήσετε καὶ οεῖς εἰς δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ».¹⁹⁸ Καὶ δὴν ὑπερχει πουνδὲν ἐδῶ Ἀβραάμ, οὔτε ὁ υἱὸς του οὔτε ὁ ἐγγενὸς του οὔτε ὁ κόλπος ποῦ τοὺς ἐδεχθῇ, ἀλλὰ ὑπάρχει ἐδῶ μία ἀῖσα πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ ἐκείνην. Διότι αὐτοὶ ἐδῶ θὰ καθήσουν νὰ κρίνουν τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων. Καὶ δὲν εἶναι μόνον εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον φανερά ἡ διαφορά, ἀλλὰ τὰ ἐπαθλα τοῦ Ἀβραάμ θὰ τὰ ἐπιτύχουν πολλοί. Αἰδοῦντι θὰ ἔλθουν», λέγει, «πολλοὶ ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ ἀπὸ τὴν δύσιν καὶ θὰ παρακαθίσουν ὡς εἰς ἄλλον εὐφρόσυνον δεῖπνον μαζί με τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Ἀλλὰ τοὺς θρόνους ἐκείνους δὲν θὰ τρὺς καταλάβῃ κανεὶς ἄλλος, ἀλλὰ μόνον ὁ χορὸς αὐτῶν τῶν ἁγίων.

3. Ἀκούμῃ, εἰπὲ μοι, ἀναφέρτε κοπάδια καὶ ἀγέλας καὶ γόμους καὶ παιδιὰ; Τί τὸ σπουδαῖον, θὰ εἴπη, ὅταν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ ἐπῆρσαν τὴν παρθενίαν, ὅτερα ἀπὸ τόσους Ἰσραῖτας, εἰχόντων νὰ μεταβῶν ἐκεῖ; Ἀλλὰ ἐγὼ θὰ εἴπω κάτι μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτό, ὅτι δηλαδὴ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ ἐπῆρσαν τὴν παρθενίαν δὲν θὰ ἐπιτύχουν οὔτε ἐκείνους τοὺς κόλπους, οὔτε ἄλλους κατωτέρους, ἀλλὰ θὰ ἀπέλθουν εἰς αὐτὴν τὴν κόλασιν. Καὶ τὸ καθιστῶν αὐτὸ φανερόν αἱ μωραὶ παρθένοι ποῦ ἀπακλείσθησαν ἀπὸ τὸν συμφῶνα. Ἀλλὰ μὲ τὸν συλλογισμὸν αὐτὸν

196. Μαρτ. 8, 11.

196. Πρὸς Λοκκ. 18, 28.

197. Μαρτ. 19, 28.

ὁ γάμος εἶναι ἴσος μετὰ τὴν παρθενίαν ἢ αὐτὴ εἶναι καὶ κατωτέρα. Τὸ παράδειγμα σου τὴν καθιστᾷ καὶ χειρότεραν. Διότι, ἐὰν ὁ Ἀδράμ ποὺ εἶχεν ἔλθει εἰς γάμον, εὕρισκεται εἰς τὴν θνῆσιν καὶ τὴν τρυφήν, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἐπύρηναν τὴν παρθενίαν εἰς τὴν κόλασιν, αὐτὸ τὸ συμπέρασμα συνάγεται ἀπὸ τὸν συλλογισμὸν σου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρθόν αὐτό, οὐκ, δὲν εἶναι ὀρθόν. Διότι ἡ παρθενία οὐκ μόνον δὲν εἶναι κατωτέρα ἀπὸ τὸν γάμον, ἀλλὰ εἶναι καὶ πολὺ ἀνωτέρα. Πῶς; Διότι οὗτος τὸν Ἀδράμ τὸν ἔκαμεν ὁ γάμος τέτοιον ποῦ ἦτο, οὗτε τὰς ἀθλίας ἐκείνας παρθένους τὰς κατέστρεφεν ἡ παρθενία. Ἀλλὰ καὶ τὸν πατριάρχην τὸν ἀνέδειξε λαμπρόν ἢ ἄλλῃ ἀρετῇ τῆς ψυχῆς του, καὶ αὐτὰς τὰς παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ ἢ ἄλλῃ κακίᾳ τοῦ βίου των. Ἐκείνος δηλαδὴ καὶ ἐνὶ ἥτῃ ἰγγαμῶς, ἐπέδωκε νὰ καταρθῶσιν τὰ ἀγαθὰ τῆς παρθενίας, «τὴν σεμνὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν ταπεινὴν θέσιν πληροῦν τοῦ Κυρίου».

4. Ἐνῷ αὐτοὶ, μολοντὶ ἐπισημύσαν τὴν παρθενίαν, κατέπεσαν εἰς τὴν τρικυμίαν τοῦ βίου καὶ τὰς περὶ τὸν γάμον ἀσχολίας. Ἀλλὰ θὰ εἴπῃς, τί με ἀποδίδει τώρα μετὰ τὸν γάμον καὶ τὰ τέκνα καὶ τὸν πλοῦτον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἡνὰ ἐξασφαλίσω τὴν σεμνὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν ταπεινὴν θέσιν πληροῦν τοῦ Κυρίου; Πρῶτον, διότι τώρα δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὥσθι τὸν Ἀδράμ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον παρατήρησις. Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ πλοῦτη καὶ γυναῖκα, καταφρόνησε τὰ χρήματα περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἤκουον τὴν ἀκηκοῦσιν, καὶ ἐκυριάρχει ἐπὶ τῆς ἡδονῆς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀκούοντας τὴν παρθενίαν. Διότι αὐτοὶ ἐδῶ φλέγονται κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, ἐνῷ ἐκεῖνος εἶχε τὸσον πολὺ σέβει τὴν φλόγα καὶ δὲν ἔμενε δεμένος ἀπὸ καμνίαν ἐπιθυμίαν, ὥστε οὐκ ἔμενε ἀπείχων ἀπὸ τὴν παλασκίδα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξειδίωκεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν, διὰ νὰ ἀφαιρῇ κάθε αἰτίαν διαμάχης καὶ στάσεως εἰς τὴν οἰκίαν. Πράγμα ποὺ δὲν τὸ ἐόρταζες ἐκκολλᾷ σήμερον.

ΤΟ ΙΑΙΟΝ ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΕΤΗΣ ΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΔΙ' ΗΜΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

ΠΓ'. 1. Ἀλλὰ καὶ ὁσὲς τούτων, αὐτὸ ποὺ εἶλεγον καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν, θὰ τὸ ἐπαναλάβω καὶ τώρα, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἀξιώνεται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ ἐκείνους τὸ ἵδιον μέτρον τῆς ἀρετῆς. Τώρα δηλαδὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι κανεὶς τέλειος, ἂν δὲν πωλῇσιν ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, ἂν δὲν ἀπαρνηθῇ τὰ πάντα, καὶ δὲν ἐννοᾷ μόνον τὰ χρήματα καὶ τὴν οἰκίαν,

ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν του. Τότε ὅμως δὲν ἐκρίνεται τὸ πρᾶγμα μετὰ τὴν αὐστηρότητα. Λοιπὸν τί; Ἡμεῖς σήμερον, θὰ εἴπῃς, ζῶμεν αὐστηρότερον ἀπὸ τὸν πατριάρχην; Ὁφείλαμεν βεβαίως νὰ ζῶμεν καὶ εἰς τοῦτο ἐντελλόμεθα, ἀλλὰ δὲν ζῶμεν. Καὶ διὰ ταῦτα ὑστεροῦμεν πολὺ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἐκείνου. Διότι ἐνώπιόν μας σήμερον προβάλλουν μεγάλοι ἀγῶνες καὶ ταῦτα εἶναι φανερόν εἰς τὸν καθένα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Γραφὴ ποὺ ἐπαινεῖ τὸν Νῶε, δὲν τὸ καμνεῖ αὐτὸ ἀπλῶς, ἀλλὰ μετὰ κάποιαν προσθήκην. «Ὁ Νῶε ἦτο ἀνθρώπος δικαίος, τέλειος εἰς τὴν ἐποχὴν του. Διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἦτο εὐάρεστος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».¹²⁹ Δὲν εἶπε ἀπλῶς τέλειος, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐποχὴν του. Διότι ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι τελειότητος, ποὺ ὁρίζονται κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου αὐτὸ ποὺ κάποτε ἦτο τέλειον, γίνεται ὀτελές. Πορραβεῖματος χάριν, κάποτε ἦτο τέλειος αὐτὸς ποὺ εἶχε συμφώνως πρὸς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. «Διότι», λέγει, «αὐτὸς ποὺ τὰ ἔκαμεν αὐτὰ, θὰ ζήσῃ μετ' αὐτὰν». Ἀλλὰ ἤλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἀπέδειξε, ὅτι αὐτὸ τὸ τέλειον ἦτο ὀτελές. «Ἐὰν ἡ ἀρετὴ σας», λέγει, «δὲν περισσεύσῃ καὶ δὲν ὑπερτερῇ κατὰ πολὺ τὴν ἐξωτερικὴν ἀρετὴν τῶν γραμμῶν καὶ Φαρισαίων, δὲν θὰ εἰσελθεῖ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».¹³⁰ Τότε φοβερόν κακὸν θεωρεῖτο ὁ φόνος, τώρα ὅμως δύναται νὰ σὲ ἐξασπαστῇ εἰς τὴν κόλασιν ἡ ἀργὴ καὶ ἡ ἐξυβρισκὶς μὴν. Τότε ἐτιμωρεῖτο μόνον ἡ μοιχεία, τώρα ὅμως δὲν εἶναι ἀπληροῦν τὴν τιμωρίαν καὶ τὸ νὰ κοιτάξῃς γυναῖκα μετὰ ἀκολάστους ὀφθαλμούς. Τότε ἡ ἐπιτορμία μόνον προήρχετο ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τώρα ὅμως καὶ ὁ ὄρκος. «Διότι τὰ ἐπὶ πλέον ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὸν ποταμόν, τὸν πρῶτον ἐπινοήτην καὶ πατέρα τοῦ ψεύδους».¹³¹ Τότε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἐζητεῖτο παρὰ μόνον νὰ ἀγαποῦν αὐτοὺς, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἀγαποῦν. Τώρα ὅμως αὐτὸ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν εἶναι τὸσον ὀτελές, ὥστε καὶ ὅταν τὸ ἐπιτύχωμεν, δὲν θὰ πλεονεκτῶμεν εἰς τίποτε τῶν τελωνῶν.

129. Γεν. 6, 9.
130. Ματθ. 5, 20.
131. Ματθ. 9, 57.

ΔΙΑ ΤΑ ΙΔΙΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ
ΔΕΝ ΑΠΟΚΕΙΤΑΙ Η ΑΥΤΗ ΑΝΤΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΗΜΑΣ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΤΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΛ. ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

ΠΔ'. 1. Διότι τέλος πάντων διά τὰ ἴδια κατορθώματα δὲν ὤρισθη ἡ ἴδια ἀμοιβὴ δι' ἡμᾶς καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιβέβωμεν ἡμεῖς μεγαλυτέρου ἀρετῆν, ὡς βέλουμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἴδιαν ἀνταμοιβὴν μὲ ἀκεῖνους; Διότι σήμερον ἔχει διακοπῇ πλουσία ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος καὶ ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξε μεγάλη δωρεά. Διότι αὐτὴ μᾶς κατέστησε τελείους ἄνδρας ἐντὶ νηπίων. Ὡς λοιπὸν ἡμεῖς ἀπὸ τὰ παιδιὰ μας, ὅταν γίνων ἄνθρωποι, ζητοῦμεν μεγαλύτερα κατορθώματα καὶ δι' ἀκεῖνα ποὺ τοὺς ἐπινοοῦμεν, ὅταν τὰ ἔκοιμον πρωύτερα, κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν, διὰ τὰ ἴδια, ὅταν γίνων ἄνδρες, δὲν τοὺς θαυμάζομεν πλέον καὶ ὅταν τὰ κατορθώσωμεν, ἀλλὰ τοὺς προστάσσομεν νὰ ἐπιτύχουν ἄλλα, πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ ἀκεῖνα, ἔτσι καὶ ὁ Θεός, κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, δὲν ἐξίτηι ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μεγάλα κατορθώματα, διότι εὐρίσκετο εἰς νηπιώδη κατὰστασιν. Ὅταν ὅμως ἦκοις καὶ προφῆτας καὶ ἀποστόλους καὶ ἐπέτυχε τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, τότε πᾶσι καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς. Καὶ πράγματι, ὤρισε μεγαλυτέρους μισθοὺς καὶ τὰ ἐπαθλα τῆς ἀρετῆς εἶναι σήμερον πολὺ λαμπρότερα. Διότι τοὺς ἐναρέτους δὲν τοὺς ἀναμείνει πλέον ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθά, ἀλλὰ ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἀγαθὰ ποὺ ὑπερβαίνουν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν.

2. Πῶς λοιπὸν δὲν θὰ ἦτο ἀσποὺν νὰ μένουσιν ἀκόμῃ εἰς τὴν ἴδιαν μικρότητα, ἀφοῦ ἡνδρώθησαν; Διότι τότε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἦτο διακοσμημένη ἐκωντικῶν τῆς καὶ ἁσπιδὸς πόλεμος ἐπικράτει. Καὶ διηγούμενος ὁ Παῦλος αὐτὸν τὸν πόλεμον λέγει τὰ ἑξῆς: «Βλέπω ὅμως νὰ κυριαρχῇ ἄλλος νόμος καὶ ἄλλη δύναμις εἰς τὰ μέλη μου, ὁ νόμος καὶ ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὸς δὲ ὁ νόμος ἐναντιοῦται καὶ μάχεται εἰς ὅσα ὁ νοῦς μου καὶ ἡ συνέκλισις μου ἀναγνωρίζουν ὡς νόμον ἁγίου, καὶ μὲ κάνει δοῦλον αἰσχύλων εἰς τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας, ποὺ κυριαρχεῖ εἰς τὰ μέλη μου».²⁰¹ Ἀλλὰ τώρα δὲν συμβαίνει αὐτά. «Διότι ἀκεῖνο ποὺ δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὁ νόμος, ὅχι διότι ἦτο ἀτελής, ἀλλὰ διότι δὲν παρέχετο καὶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἠδύνατο νὰ κατανι-

201. Ρωμ. 7, 23.

κῆρη τὴν ἀντίστασιν τοῦ σαρκικοῦ μας φρονήματος, τὸ ἔφρεν εἰς αἶσιον πέρας ὁ Θεός. Ὁ Θεός ἐγλαβὴ διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἐκατελε τὸν Νόμον τοῦ μὲ σάρκα, ἡ ὁποία ὡμοίασε μόνον, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ πράγματι σὰρξ ἁμαρτίας, καὶ ἔτσι κοπῆκε καὶ κατέλυσε τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς σαρκὸς τοῦ Υἱοῦ τοῦ, ἡ ὁποία καίτοι ἀνομώρτητος, ὑπέστη τὰς συνεπείας τῆς ἁμαρτίας παραδοθεῖσα εἰς θάνατον».²⁰² Καὶ δι' ἃ' οὗτὰ εὐχαριστῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν: «Ὅτι πόσον δυστυχὴς καὶ ἀξιολύπητος ἄνθρωπος εἰμαι ἐγὼ! Ποῖος θὰ μὲ ἐλευθέρωσιν ἀπὸ τοῦ κυριευμένου ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας σώμα μου, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ ἔδρα καὶ τὸ δρᾶν τοῦ θανάτου αὐτοῦ;».²⁰³

3. Διὰ τοῦτο τιμωρούμεθα εὐλόγως, διότι ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι δὲν θέλομεν νὰ τρέχωμεν οὔτε ἴσα μὲ αὐτοὺς ποὺ ἔχουν δεμένους τοὺς πόδας. Ἡ μάλλον καὶ ἂν δυνηθῶμεν νὰ τρέχωμεν ἴσα μὲ αὐτοὺς, οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν εἰμῶθα ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὴν κόλασιν. Διότι αὐτοὶ ποὺ ἀπολαμβάνουν βαθεῖαν εἰρήνην πρέπει νὰ στήνουν τρόπαια πολὺ μεγαλύτερα καὶ λαμπρότερα ἀπὸ ἀκεῖνους ποὺ πιέζονται σκληρὰ ἀπὸ τὸν πόλεμον. Ἐάν δὲ πρόκεινται νὰ ἀσχελοῦμεθα διαρκῶς μὲ τὰ χρήματα καὶ τὰς ἀπολαύσεις μας, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἑρπὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ὑποθέσεις μας, πότε θὰ γίνωμεν ἄνδρες, πότε θὰ ζήσωμεν πνευματικῶς, πότε θὰ μεριμνήσωμεν διὰ τὸν Κύριον; Ὅταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον; Ἀλλὰ τότε πλέον δὲν εἶναι καιρὸς διὰ μάχους καὶ ἀγῶνα, ἀλλὰ εἶναι καιρὸς σπουδαίων καὶ τιμωρίων. Τότε, καὶ ἂν ὕπαρξῃ καμμία παρθένης ποὺ δὲν ἔχει ἑλπίαν εἰς τὸν λύχνον, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ λάβῃ ἀπὸ ἄλλας, ἀλλὰ θὰ μένῃ ἔξω.²⁰⁴ Καὶ ἂν προσέλθῃ κανεὶς ἐνδοξυμένος, μὲ ρυπαρὰ ἱμάτια, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἐνδυμασίαν του, ἀλλὰ θὰ ἀπαχθῇ εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Οὔτε καὶ ἂν παροικῇ τὸν ἴδιον τὸν Ἀβραάμ,²⁰⁵ δὲν θὰ ἔχῃ νὰ κερδίσῃ τίποτε. Διότι ὅταν φθάσῃ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως, καὶ συνέλθῃ τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ δικαστὴς καθίσῃ εἰς τὴν ἔδραν του καὶ ρέει ὁ ποταμὸς τῆς φλογός, καὶ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις τῶν πεπραγμένων μας, δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἀποπλύνωμεν τὰ ἁμαρτήματά μας, ἀλλὰ σιμώμεθα μόνον, ἐ-

202. Ρωμ. 8, 3.

203. Ρωμ. 7, 24.

204. Πρὸς Μκεφ. 25, 8-10.

205. Ματθ. 22, 11-13.

κόντες δεκντες, εἰς τὴν ἀφειλομένην τιμωρίαν δι' αὐτά, ἐφ' ὅσον τότε οὐδεὶς δύναται νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ μετὰ τὰς παρακλήσεις του, ἀλλὰ καὶ ἂν τύχῃ κανεὶς νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν παρηγορίαν μετὰ τοὺς μεγάλους καὶ θαυμαστὸς ἀνδρας, καὶ ἂν ὁ Νῶε, ἂν ὁ Ἰώβ, ἂν ὁ Δαυὶδ, παρακαλῇ διὰ τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας, δὲν ἐπιτυγχάνει τίποτε πλέον, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ τιμωροῦνται ἀκωνίως ὅσοι ἡμάρτησαν, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ τιμῶνται ὅσοι ἔθνησαν βίον ἐνάρετον. Ὅτι πράγματι δὲν ὑπάρχει τέλος οὔτε διὰ τούτους οὔτε δι' ἀκείνους, τὸ ἐδήλωσεν ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι, ὅπως ἡ ζωὴ θὰ εἶναι αἰώνιος, ἔτσι καὶ ἡ κόλασις θὰ εἶναι αἰώνιος. Διότι ὅταν ἐπῆνεας τοὺς ἀδικούν καὶ κατέδικας τοὺς ἐξ ἀριστερῶν, συνέχισι λέγων τὰ ἑξῆς: «καὶ θὰ ἀπέλθουν αὐτοὶ εἰς κόλασιν, πού δὲν θὰ ἔχῃ τέλος, ἀλλὰ θὰ εἶναι αἰώνιος, οἱ δὲ δίκαιοι θὰ μεταβῶν διὰ νὰ ἀπολαύσουν ζωὴν αἰώνιον».¹⁰⁰ Δι' αὐτὸ πρέπει ἐδῶ, εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, νὰ καταβάλλωμεν κάθε προσπάθειαν, ὥστε καὶ αὐτὸς πού ἔχει γυναῖκα νὰ εἶναι ὥσάν νὰ μὴ ἔχῃ, καὶ αὐτὸς πού πράγματι δὲν ἔχει, νὰ δοκῇ, μαζί μετὰ τὴν παρθενίαν, καὶ ὅλην τὴν ἄλλην ἀρετὴν, διὰ νὰ μὴ θρηνώμεν ἀνῶφελα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν μας ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον.

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 40

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ (κρυπτόν)

Jean Chrysostome, La virginité, texte et introduction critiques par Herb. Musurillo. — Introduction Générale, traduction et notes par B.M. Grillet (Sources Chrétiennes No 125), Paris 1968. Bêta καὶ PG 48, 533-536.